heinrich von kleist

ISBN 973-21-0546-1

1473

lei 12 000

editura minerva

„Käthchen este făptura cea mai fericită a lui Kleist, neabătută (...), ca urmare propria iubirii, a sentimentului ei (...). Miraculosul se îmbină în această forţă a sentimentului cu caracterul natural instinctiv al dăruirii femeii. Kleist a creat aici o piesă populară, plină de viaţă viguroasă, multicoloră. Emană din ea o forţă poetică pură, care, peste toate obstacolele şi erorile, îi uneşte pe cei doi îndrăgostiţi în beatitudinea împlinirii."

FRITZ MARTINI

(Istoria literaturii germane, 1969)

heinrich von kleist

bpt

1473

fondată în 1895 bpt serie nouă

heinrich von kleist

käthchen din heilbronn

BIBLIOTECA ALEPH

CLUBUL CĂRȚII DIGITALE

Ilustrația copertei: Reproducere
după LUCAS CRANACH

De același autor în „Biblioteca pentru toți" (serie nouă):

Cutremurul din Chile (trad. Laura Dragomirescu) și *Michael Kohlhaas* (trad. Alice Voinescu) în: *Nuvela romantică germană*, antologie de Ion Biberi, vol. I, B.P.T., nr. 429, Editura pentru literatură, 1968;

Pentesilea, *Prințul Frederic de Homburg*, trad. și postfață de Mioara Cremene, prefață de Nicolae Balotă, tabel cronologic de Herta Spuhn, B.P.T., nr. 1403, Editura Minerva, 1993.

heinrich von kleist

amfitrion • käthchen din heilbronn • robert guiscard

TEATRU

TRADUCERE ŞI ADDENDA DE MIOARA CREMENE
TABEL CRONOLOGIC ŞI NOTE DE HERTA SPUHN

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1998
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

HEINRICH VON KLEIST
WERKE UND BRIEFE in vier Bänden
BAND I Dramen (Robert Guiskard; Amphitryon);
BAND II Dramen (Das Käthchen von Heilbronn)
Insel Verlag, Frankfurt am Main, 1986

ISBN: 973-21-0546-1

TABEL CRONOLOGIC

1777 octombrie[1]. Se naște la Frankfurt pe Oder, oraș de garnizoană, dintr-o prestigioasă familie de militari prusaci (cuprinzând, de-a lungul mai multor generații, șaisprezece generali și doi mareșali) Bernd Heinrich Wilhelm von Kleist, fiu al comandantului de batalion (mai târziu maior) Joachim Friedrich von Kleist și al Julianei Ulrike, născută von Pannwitz.

Este al treilea din cei cinci copii ai părinților săi, alături de surorile Friederike, Auguste, Juliane și de un unic frate, Leopold.

Dintr-o primă căsătorie a tatălui Kleist (cu Caroline Luise von Wulffen, moartă la a doua naștere), rezultaseră fiicele Wilhelmine și Ulrike. Cu puțini ani mai vârstnică decât Heinrich, Ulrike avea să devină confidenta fratelui vitreg, destinatara a numeroase scrisori edificatoare pentru meandrele biografiei și creației sale.

Contemporani: „olimpienii" Goethe (1749–1832) și Schiller (1759–1805); „anticlasicii"[2] Hölderlin (1770–1843) și Jean Paul (1763–1825).

---

[1] 18 octombrie — cf. celor mai recente cercetări; 10 octombrie — cf. surselor mai vechi.

[2] Situați — alături de Kleist — „în opoziție" cu „spiritul de la Weimar", în *Istoria literaturii germane* de Fritz Martini (Editura „Univers", București, 1972, p. 259).

1785–1792 Prejudecățile de rang familiale nepermițându-i frecventarea unei școli publice, Heinrich își începe instruirea în particular — acasă, împreună cu un văr, Karl von Pannwitz — primul lui institutor fiind Christian Ernst Martini, student în teologie, căruia-i datorăm una din foarte puținele mărturii despre copilăria viitorului scriitor, „exaltarea" coexistând cu o „admirabilă capacitate de receptare". După moartea tatălui (1788) este trimis pentru patru ani la Berlin, la pensionul predicatorului Samuel Heinrich Catel, profesor la Gimnaziul francez din capitala Prusiei. Dascălii burghezi, cu formație umanistă, i-au trezit descendentului unor mici nobili, ce prețuiau mai ales virtuțile ostășești, gustul pentru literatura germană și franceză, interesul pentru valorile antichității.

1792–1795 Supunându-se tradițiilor familiei, Kleist este obligat să-și înceapă cariera militară la 15 ani, intrând — în calitate de fruntaș caporal — în regimentul de gardă din Potsdam, care va participa (din 1793) la campania de pe Rin a armatei prusace împotriva trupelor Revoluției Franceze. Campania continuă vreme de doi ani. Junele Kleist (din 1793 și orfan de mamă) se arată curând obosit de rigorile disciplinei militare („nu-mi pot împăca datoriile de om cu cele de ofițer", avea să-i scrie mai târziu fostului său învățător Martini). Kant publică (1795) eseul *Spre pacea eternă*, iar Kleist (avansat stegar, *Fähnrich*) exclamă într-o scrisoare de la începutul aceluiași an către Ulrike: „De ne-ar dărui cerul pacea, să putem compensa timpul ce-l irosim aici atât de imoral cu fapte mai omenoase!"

1795–1799 Pacea încheiată în aprilie 1795 între Prusia și Franța îi îngăduie tânărului ofițer să se întoarcă, cu regimentul, la Potsdam. Aici — mai ales prin frecventarea asiduă a casei vărului său Christian von Kleist — i se deschid noi orizonturi. În soția vărului, Marie (originară dintr-o nobilă familie italiană), va găsi o prietenă instruită și mai consecvent-comprehensivă decât Ulrike, pentru toată scurta lui viață (mărturie stând, și în acest caz, o suită de scrisori). Evadând din realitatea cazonă, Kleist studiază — în limitele timpului său liber — matematica și filozofia, frecventează, împreună cu un camarad de arme, Rühle von Lilienstern, cursurile „școlii orășenești" potsdameze, îl citește — admirând poemul *Simpatiile* — pe Christoph Martin Wieland (1733–1813), unul din spiritele luminate ale epocii, precursor al clasicismului, poet, prozator, eseist, cunoscător al antichității, prim traducător al lui Shakespeare. Avansat (1797) la rangul de locotenent secund, va considera că „la Potsdam" a fost „mai degrabă student decât oștean". În 1799, dezaprobat de familie, își obține demisia din armată.

1795–1796 Apare prima parte din cunoscutul „roman de formație" (*Bildungsroman*) al lui Goethe, *Wilhelm Meister* (*Anii de ucenicie*), socotit de Friedrich Schlegel, alături de Revoluția Franceză, „unul din semnele hotărâtoare ale începutului unei epoci noi".
1798–1799 Schiller publică trilogia *Wallenstein*, prima dramă istorică de anvergură a literaturii germane.
Kleist se referă nu o dată, admirativ, la ambele scrieri.

1799–1800 Întors în orașul natal, se înscrie numaidecât la Universitatea locală (Facultatea de Filozofie). Preocuparea pentru fizică și științele naturii, pentru logică și istoria culturii, continuarea studiilor matematice atestă

străduința, mărturisită Ulrikei, de a recupera „cei șapte ani pierduți" în armată. Gândește să-și elaboreze „un plan de viață". În societate se comportă timid, spre deosebire de galantul frate mai tânăr Leopold, locotenent încântat de cariera militară. Logodna (1800) cu Wilhelmine von Zenge, fiica unui ofițer superior, rămâne neoficială, așteptându-se ca mirele să se angajeze funcționar la stat.

1800–1801 Perioada neliniștitelor peregrinări începe brusc, după trei semestre universitare; în august 1800 pornește într-o călătorie cu scop nemărturisit. În compania unui prieten, Ludwig von Brockes, străbate — cum aflăm din frecventele scrisori către Wilhelmine — un lung traseu (printre altele, Berlin, Potsdam, Leipzig, Dresda, apoi Chemnitz, Zwickau, Bayreuth). O primă oprire de oarecare durată: Würzburg. Există ipoteza că aici o intervenție chirurgicală (septembrie) i-ar fi corectat un defect congenital, stingheritor pentru viitoarea căsnicie. La biblioteca orășenească va căuta în zadar volume de Wieland, Goethe și Schiller; i se oferă doar „romane cavalerești", „cu și fără fantome". În octombrie 1800 revine la Berlin. Se interesează de o eventuală slujbă de stat (domeniu: comerț și fabrici). În noiembrie renunță la proiect. „Nu vreau slujbă, îi scrie logodnicei. Mi-aș face un orgoliu din a-mi afirma exigențele propriei rațiuni împotriva voinței superiorilor mei — nu, Wilhelmine, nu merge, nu sunt potrivit pentru nici o slujbă." N-ar consimți Wilhelmine să-l urmeze în Franța, unde el ar fi profesor și s-ar pricepe să popularizeze, în scris, „filozofia cea mai nouă"? Ea refuză. Urmează o criză existențială adâncită de lecturi din Kant (elemente din

Critica rațiunii practice, *Critica puterii de judecată* și, mai ales, *Antropologia din punct de vedere practic*: „Nu putem decide dacă ceea ce numim adevăr este efectiv adevărul sau doar aparența lui."). În 1801 (primăvara) se hotărăște să evadeze într-o „călătorie de studii" la Paris. Ulrike insistă să-l însoțească: atitudine îndrăzneață în epocă, în timpul voiajului ea va purta deseori haine bărbătești.

1801 mai-noiembrie. În drum, programatice opriri „instructive": la Dresda (unde-l fascinează Galeria de tablouri), la Leipzig (unde asistă la cursurile antropologului Platner), la Halle (vizită la matematicianul Klügel), la Göttingen (conversație cu anatomistul Wrisberg). După Frankfurt pe Main, Mainz și Koblenz ajunge prin Strasbourg la Paris: iulie 1801. Vreme de cinci luni, criza de gândire nu se soluționează. Asistă la serbările din 14 iulie (aniversarea Căderii Bastiliei): le găsește cu totul „nedemne" de „sensul principal" al acestei „Zile a Libertății". Orașul luminilor îi pare „palid și obosit". Lecturi din Rousseau și constatarea cuceririlor științifice nu-l apără de o (puritană) dezamăgire față de „imoralitatea" Franței. Plănuiește o altă evadare: în Elveția. Ar veni Wilhelmine cu el, dacă și-ar cumpăra o fermă? Un nou refuz coincide cu neînțelegerea Ulrikei: proiectul ar fi „irealizabil".

1801–1802 Peregrinările continuând, perioada este definitorie pentru conturarea „profesiunii de scriitor". Noiembrie 1801: pornește singur spre Elveția. Sfârșit de an 1801 — începutul lui 1802: luni rodnice la Berna. Mediul stimulator al unor tineri intelectuali: prozatorul Heinrich

Zschokke, Ludwig — fiul marelui Wieland —, el însuși autor de poeme și piese, Heinrich Gessner, editor, librar, posesor al unei tipografii. Kleist elaborează un prim proiect literar (născut într-un „ceas singuratic" la Paris), „Familia Thierrez". Martie 1802: Kleist se „deconspiră", citindu-le noilor prieteni manuscrisul piesei, intitulată acum „Familia Ghonorez". Ultimul act — prea sumbru — stârnește râsul tinerilor, inițial admirativi. Reacție neașteptată — Kleist, relaxat, râde cu ei: acceptă sugestiile de scurtare și mutarea acțiunii din Spania în Germania, în vederea tipăririi promise de Gessner. Episodul insolit marchează opțiunea lui Kleist de a-și urma vocația: simțise că meritele primei lui scrieri nu fuseseră ignorate.

Sursa de inspirație a piesei *Die Familie Schroffenstein* (*Familia Schroffenstein*), titlu definitiv, este căutată de obicei la Shakespeare: ca-n *Romeo și Julieta*, vlăstarele a două familii dușmane trăiesc o iubire cu deznodământ nefericit. Încâlcita țesătură de intrigi, suspiciuni și mistere nu permite însă ignorarea influenței unor „romanțuri negre" din secolul al XVIII-lea.
O posibilă sursă din această ultimă categorie nu este menționată nicăieri: puțin cunoscuta povestire a unui scriitor englez, *Matthew Gregory Lewis* (1775–1809) — cum vedem, contemporan cu Kleist și, asemeni lui, mort de tânăr. Datele se află în culegerea *Povestiri stranii* (Editura „Dacia", Cluj, 1973), în al cărei sumar traducătorii Mihai Rădulescu și Grigore Năstase au inclus proza lui Lewis (aproape un microroman) *Mistrust* (*Suspiciune*): descoperim o cvasi-totală similitudine de

subiect cu *Familia Schroffenstein*, personajele având alt nume, dar acțiunea petrecându-se... în Germania.
Va fi citit tânărul Kleist povestirea englezului la Paris, în franceză? Un prieten, E. v. Pfuel, nota mai târziu că a fost prelucrat, „poate, un subiect descoperit întâmplător". Puțin probabil să fi citit englezul piesa lui Kleist. Nu avem cum ști — și nu este important. Pe când istoria lui Lewis sună — azi — vetust, tragedia kleistiană, cinci acte în versuri, poartă — în ciuda tuturor stângăciilor — amprenta inconfundabilă a poetului.

1802 (primăvara-toamna). Primele consecințe ale asumării menirii de scriitor: pe o insulă a lacului elvețian Thun, într-o casă țărănească, Kleist definitivează *Familia Schroffenstein*; rupe (printr-o scrisoare fără echivoc) logodna cu Wilhelmine; începe, febril, lucrul la proiectul său dramatic cel mai ambițios, ce va rămâne neterminat: *Robert Guiskard, Herzog der Normänner* (*Robert Guiscard, duce al normanzilor*): în timpul asedierii Bizanțului — sec. (XI) —, molipsit el însuși de ciuma care-i decimează oștirea, Guiscard încearcă să se opună destinului, rezistând bolii.
Epuizat, Kleist zace bolnav la Berna, Ulrike venind să-l îngrijească. Convalescent, sfidează — împreună cu tânărul Wieland — autoritățile retrograde ce înfrânseseră temporar o guvernare progresist-democratică. În două ore va fi silit să părăsească Elveția: ca și Wieland, expulzat.

1802–1803 Se instalează la Weimar (noiembrie 1802). Nu există atestări ale unor întâlniri cu Goethe sau Schiller. Dar Wieland-bătrânul îl invită des la apropiata lui moșie din Ossmannstedt, unde (martie 1803) vine „ceasul

fericit al unei după-amieze": Kleist recită din memorie lungi fragmente din *Guiscard*, Wieland este uimit și entuziasmat, proaspătul autor dramatic, în genunchi, îi sărută veneratului poet mâinile.

Când Gessner tipărește (tot martie 1803) *Familia Schroffenstein*, în Elveția, o revistă a vremii salută „Apariția unui nou scriitor", dar Kleist, convins de forța novatoare a lui *Guiscard* (în care Wieland vedea reunindu-se „spiritul lui Eschil, Sofocle și Shakespeare") se dezice de prima lui piesă.

1803 *aprilie-noiembrie*. Perioada efortului disperat de a încheia *Guiscard*. Ea coincide cu necontenite drumeții. După Leipzig (unde ia lecții de recitare scenică, în vederea optimei stăpâniri a meșteșugului dramatic) și Dresda (unde discută cu istoricul de artă J. D. Falk despre viitorul comediei germane), revine (vara) în Elveția, acum calmă, în compania unui fost camarad de arme, Ernst von Pfuel, căruia-i admiră frumusețea atletică. Împlinirea textului preferat i se refuză: „Infernul mi-a dat jumătăți de talente, cerul îți dă unul întreg, sau nici unul", îi scrie (octombrie) Ulrikei. Ajuns la Paris, se rupe de Pfuel și distruge manuscrisul *Guiscard* (pe care-l va reconsitui, fragmentar, peste ani). Străbate Franța, într-o „neliniște oarbă". Gest al unei deznădăjduite derute: cere să intre în serviciul militar francez. „Cerul îmi refuză gloria, mă arunc înspre moarte." Speră că va pieri pe câmpul de luptă. Este respins, din pricina „relațiilor cu Prusia" (noiembrie). Obligat (prin ordinul consulului Prusiei) să se întoarcă în patrie, se oprește la Mainz și — cu încrederea în sine zdruncinată — se adăpostește în casa unui medic cunoscut, Georg Wedekind.

1803 (noiembrie)–1804 (aprilie). Cinci luni nu-și părăsește camera, aflat în tratamentul medicului: ceea ce azi am numi „psihoterapie".

1804 mai. Napoleon se proclamă împărat.

Este, probabil, motivul-cheie al renunțării lui Kleist la o slujbă — mijlocită de dr. Wedekind — în administrația franceză, căreia îi erau subordonate atunci ținuturile de la răsăritul Rinului.

iunie. În nuvela *Kein Ort. Nirgends* (1979) Christa Wolf, cunoscuta scriitoare socotită dizidentă în fosta R.D.G., relatează o întâlnire — imaginară, dar întru totul verosimilă — ce ar fi avut loc la această dată între Kleist (însoțit de Wedekind) și poeta Karoline von Günderrode, contemporana lui (1780–1806) cu „destin paralel". Prietenă cu Clemens și Bettina Brentano, Günderrode, inteligentă și talentată, avea să se sinucidă la 26 de ani, măcinată nu numai de o iubire fără șanse, dar și de convențiile sociale opresive pentru o tânără femeie intelectuală, de extracție nobilă, lipsită de mijloace materiale. Proza Christei Wolf, dialog lucid între cei doi creatori inadaptabili la vremea lor, implicit meditație despre condiția artistului, a apărut (1990) și la Editura „Univers": *Nicăieri. Niciunde*, în românește de Ana Mureșanu. Prefață de Grete Tartler.

vara-toamna. Scurtă oprire la bătrânul Wieland, protectorul din Weimar. La Potsdam — confruntarea cu familia (Ulrike, Leopold, Marie). De aici la Berlin, unde, pentru a-și clarifica situația și a cere o slujbă, solicită o audiență la regele Prusiei, Friedrich Wilhelm III. E primit de aghiotantul regal, generalul von Köckeritz. Întrevederea (descrisă Ulrikei) este umilitoare. I se reproșează demisia

din armată, peregrinările prin străinătate, dorința stabilirii în Elveția, „comiterea" unor versuri și recenta tentativă a înrolării sub steagul lui Napoleon I. I se sugerează chiar exilul. Kleist: „Am replicat că-mi îngădui să cer permisiunea de a rămâne în patrie". Îi scrie regelui — și așteaptă. În lunile de expectativă, frecventează saloanele literare berlineze, întâlnindu-i pe romanticii Friedrich de la Motte-Fouqué (viitorul autor al *Undinei*) și Adalbert von Chamisso (viitorul autor al lui *Peter Schlemihl*). Spre finele lui 1804 i se dă o muncă de birou în Ministerul de Finanțe. Dovedește tragere de inimă; superiorul lui, baronul von Altenstein, descoperă în el „un tânăr (...) cum are patria nevoie".

1805–1806 La propunerea lui Altenstein, e trimis pentru un an la Königsberg, important centru al Prusiei de est. Scopul: instruirea în practica administrației de stat. Din mai 1805 lucrează la „Camera Domeniilor" și aprofundează cunoștințe de economie și drept.

Pentru scriitor, perioada Königsberg este dintre cele mai rodnice. Început (1803) la Dresda, este încheiat aici *Amphitryon*, adaptare liberă după comedia lui Molière — la Kleist, mai degrabă o piesă gravă: în prim plan, tulburarea sentimentelor Alcmenei, soție virtuoasă supusă de însuși Jupiter unui adulter inconștient. O comedie adevărată este *Der zerbrochene Krug* (*Ulciorul sfărâmat*)[1], cea mai des jucată piesă kleistiană, o „idilă" sătească olandeză; făptașul, multiplu interesat să-și ascundă păcatul, e chiar judecătorul căruia i se face plângerea pentru spargerea ulciorului. Abordând un alt gen,

[1] În românește de Ion Marin Sadoveanu, E.S.P.L.A., „Biblioteca pentru toți", 1957.

proza, Kleist își afirmă de la primele încercări stilul narativ singular, supratensionat: atât în două nuvele mai scurte, *Cutremurul din Chile* și *Marchiza de O.* (deosebit de contestată în epocă, socotită „imorală" — și foarte modernă azi), cât și scriind întâia versiune dintr-un text amplu, *Michael Kohlhaas* („poate cea mai puternică povestire a limbii germane", după Thomas Mann), istoria unei absolutiste lupte pentru dreptate, încheiată cu moartea personajului titular pe eșafod. Un mic eseu, de certă iscusință ideatică: *Despre treptata elaborare a gândurilor în timpul vorbirii.*
Urmează obișnuita reacție (oboseală, stări maladive) și o cerere de concediu (semănând cu o demisie din slujbă) în iunie 1806.

1806 octombrie. Înfrângerea Prusiei de către armatele napoleoniene, la Jena. (În decembrie 1805, Napoleon zdrobise trupele austriece, la Austerlitz).
decembrie. Urmare a stării de război, curtea regală a Prusiei se refugiază la Königsberg.

1807 ianuarie-iulie. Rămas fără mijloace de subzistență, fără vești despre manuscrisele sale expediate poștal în diverse direcții, Kleist își decide plecarea. Gândește să ajungă întâi la Potsdam (unde-l aștepta un stipendiu lunar mijlocit de Marie von Kleist), apoi la Dresda. În Berlinul ocupat este însă oprit (cu însoțitorii săi, Ehrenberg și Gauvain) de autoritățile franceze, pașapoartele lor — declarate false. Bănuiți probabil de spionaj pentru Prusia, sunt expediați în stare de arest spre Franța. Chinuitoare — condițiile drumului, iarna; opririle — în închisori subterane sau încăperi fără aerisire. Martie: ajung la „Fort de Joux"; celulele (individuale) sunt săpate direct în stâncă. Miracol: Kleist rezistă mai bine decât

camarazii, cere ajutor medical când cei doi se îmbolnăvesc, obține — pledând oral și în scris — mutarea în lagărul Châlons sur Marne (aprilie); aici sunt asimilați prizonierilor de război; dobândesc permisiunea să iasă uneori în oraș. În aceste condiții, Kleist începe lucrul la cea mai dificilă piesă a sa, *Pentesilea*. În iulie este eliberat.

1807–1808 La 15 august îl aflăm la Berlin, de unde pleacă la Dresda. Rühle von Lilienstern, amicul din tinerețe, activa aici ca educator al prințului Bernhard, fiul ducelui Karl August de Saxa-Weimar; își adusese ca asistenți pe Ernst von Pfuel și pe tânărul filozof Adam Müller (autorul unei prefețe laudative la *Amphitryon*, tipărit la Dresda în timpul detenției lui Kleist). Bine primit, Kleist găsește în oraș o ambianță stimulatoare (precum, adineaori, în Elveția); contacte rodnice cu filozoful naturist G. H. Schubert, cu directorul Galeriei de Artă F. Hartmann, cu pictorii Tischbein și Kügelgen. O scurtă idilă cu Julie Kunze (întâlnită în casa tutorelui ei, juristul Chr. G. Körner, tatăl poetului Theodor Körner), relație repede curmată, fiindcă abordată prea vijelios, este totuși prielnică — și ea — creației literare. Kleist încheie *Pentesilea*, tragedia iubirii devoratoare a reginei amazoanelor; într-o foarte des citată scrisoare către Marie von Kleist (din toamna târzie 1807) mărturisește că piesa reflectă „cea mai intimă esență a ființei lui". Din aceeași perioadă datează *Käthchen din Heilbronn*, în concepția autorului o „dramă cavalerească de mare montare" (cum anunță, subtitlul piesei) sau, în versiunea traducătoarei Mioara Cremene, „un mare mister istoric și cavaleresc"; asupra ambelor subtitluri revenim în Nota dedicată piesei

(p. 254): Käthchen, fată din popor, îl urmează pe cavalerul Wetter de Strahl cu supunere necondiționată: un basm medieval, la antipodul *Pentesileei* (în amintita scrisoare, Kleist le socotea interdependente, „precum + și - în algebră", reprezentând două ipostaze ale dragostei feminine: „acțiunea" și „dăruirea totală").

Împreună cu Müller, Rühle și Pfuel, Kleist gândește să deschidă o librărie, să întemeieze o editură. Proiectul librăriei eșuează, concurența locală fiind mare, dar la începutul lui 1808 tinerii tipăresc revista *Phoebus*, programatic orientată după modelul revistei literare *Horele* (*Die Horen*), editată (1794–1797) de Schiller, în colaborare cu Goethe. În primul număr, Kleist include un „fragment organic" din *Pentesilea*; trimițând revista lui Goethe, își oferă textul „în genunchii sufletului său". „Olimpianul" răspunde cu o precaut formulată, dar fermă distanțare; va evita și colaborarea la revistă. În schimb, pune în scenă (martie 1808) *Ulciorul sfărâmat* la Teatrul de curte din Weimar; greșit montată (împărțită, fără știința autorului, în câteva acte), comedia — concepută în rapid ritm continuu — cade; Kleist nu-l va ierta pe Goethe niciodată.

Pentesilea este tipărită la Tübingen, dar *Phoebus*, lipsită de subvenții, nu va rezista mai mult de un an.

Filozoful Johann Gottlieb Fichte își rostește, la Berlin, vibrantele *Discursuri către națiunea germană*.

1808 În Spania, trupele imperiale franceze întâmpină o puternică rezistență.

Goethe publică *Faust*. Partea întâi (terminată din 1806).

1808–1809 Reflectând crescânda stare de spirit antinapoleoniană ce străbătea statele germane, asociindu-se liricii patriotice a tânărului Theodor Körner și a mai vârstni-

culuí Ernst Moritz Arndt, Kleist scrie, spre finele lui 1808, arzătoarea sa odă *Germania către copiii săi*; ea prefigurează faimoasa dramă (din aceeași perioadă) *Die Hermannsschlacht* (*Bătălia lui Arminiu*), referire fără echivoc la contemporaneitatea imediată. Personalitate excepțională, Arminiu (Hermann), conducătorul vechiului trib germanic al cheruscilor, acționând decis, unește semințiile germane divizate și înfrânge legiunile romane în bătălia din pădurea Teutoburg: Germania este eliberată. În vederea țelului final, șeful cherusc nu se sfiește să utilizeze nici viclenia, nici cruzimea. Trimițându-și piesa în Austria, în speranța publicării, Kleist îi scrie (20 aprilie 1809) autorului dramatic H. J. Collin la Viena: „O dăruiesc germanilor". Un dar primejdios: accentele violent-naționale — de înțeles în tensiunea momentului istoric — aveau să fie folosite, mai târziu, în scopuri propagandistice, de naționaliștii extremiști germani, culminând cu perioada hitleristă.

I se atribuie lui Kleist, în acea vreme, legături secrete cu cercuri politico-militare potrivnice lui Napoleon, după unii chiar cu Andreas Hofer, conducătorul unei insurecții populare (1809) împotriva ocupanților francezi în sudul Germaniei (Tirol). Certă este prietenia cu secretarul legației austriece din Dresda, baronul Joseph de Buol-Mühlingen. Când reizbucnește războiul austro-francez, Kleist — în posesia unui pașaport austriac — părăsește Dresda. Ajuns la Praga, îl reîntâlnește pe Buol. Plănuiește, plin de speranțe și proiecte jurnalistice, editarea unui săptămânal patriotic, *Germania*. Dar așteptata aprobare de la împăratul austriac, Francisc I, nu vine, iar Austria, victorioasă în iunie, este înfrântă în iulie;

urmează armistițiul. „Niciodată până acum, scumpă Ulrike, n-am fost atât de zguduit. Nu atât în fața timpurilor — ce s-a întâmplat, era cumva previzibil; ci pentru că am fost menit să supraviețuiesc." După pacea de la Schönbrunn (octombrie 1809) pleacă din Praga.

Jean Paul publică scrierile politice *Predică de pace către Germania* (1808) și *Zori de zi pentru Germania* (1809).

1810–1811 Din primele luni ale anului 1810: Berlin (unde se aflau Clemens Brentano, Achim von Arnim, Fr. de La Motte-Fouqué, Adam Müller). De la 1 octombrie 1810 Kleist editează *Berliner Abendblätter* („Foi de seară berlineze"), prima gazetă ce apare zilnic (cu excepția duminicii) în capitala Prusiei. Dezvoltă surprinzătoare calități de ziarist: tipărește scurte reportaje, foiletoane, polemici, articole satirice, când și când — eseuri și povestiri. Inițial foarte populară, gazeta — din motive financiare și de cenzură — își încetează apariția la 30 martie 1811: al treilea eșec publicistic în decurs de trei ani.
Uimitor: în această perioadă fără relaxări și aproape fără suport material, Kleist are un ritm de lucru extraordinar. În 1810 concepe și încheie capodopera sa dramatică, *Prinz Friedrich von Homburg* (*Prințul Frederic de Homburg*), „cea mai polifonică și cea mai armonioasă creație" a sa (după Friedrich Gundolf)[1], „în ciuda spaimelor cuprinse și aici, cea mai senină, cea mai fericit

[1] Friedrich Gundolf, *Heinrich von Kleist*, ed. Georg Bondi, Berlin, 1922, ed. a II-a, 1924, studiu fundamental în primul rând pentru o receptare modernă a creației dramatice kleistiene.

alcătuită" (după Thomas Mann)[1]; „Kleist descoperise puterea calmă, ordonatoare și purificatoare, a legii liber acceptate" (Ovidiu Papadima)[2]. Tot atunci reia și definitivează capodopera sa în proză, *Michael Kohlhaas*, pe care i-o publică în volum, împreună cu alte două povestiri, editorul berlinez Reimer, care-i tipărește și *Käthchen din Heilbronn* (premieră: la Viena, 1810). Din prag de primăvară până-n vara timpurie 1811 scrie — având contract cu Reimer — încă cinci povestiri (*Cerșetoarea din Locarno*, *Logodna din St. Domingo*, *Copilul găsit*, *Duelul*, *Sfânta Cecilia* sau *Puterea muzicii*), ce apar în volum. În 1810 publicase în gazeta proprie și excepționalul său eseu *Despre teatrul de marionete* (apreciat de Thomas Mann ca „o strălucită demonstrație de estetică metafizică", caracterizat drept un studiu „unic în felul său" de Gustav René Hocke[3]). Un roman, proiectat în două volume, la care lucra în 1811, s-a pierdut.

„Țin la el, și la tot ce face. E autentic...", exclamă Rahel Levin (mai târziu măritată cu diplomatul K. A. Varnhagen von Ense), una din cele mai spirituale și mai

---

[1] *Thomas Mann, Heinrich von Kleist und seine Erzählungen* (H. v. Kleist și povestirile sale). Prefață la o ediție americană a prozelor kleistiene din 1954 (în antologia *Thomas Mann, Über deutsche Literatur*, ed. Philipp Reclam jun., Leipzig, 1968).

[2] Documentatul, cuprinzătorul studiu *Heinrich von Kleist* de Ovidiu Papadima (Ed. ptr. Literatură Universală, București, 1967) reprezintă o remarcabilă contribuție românească la analiza operei kleistiene în contextul istoric, social și literar al epocii sale.

[3] Gustav René Hocke (prima ediție germană 1959, în românește la Editura Univers, ed. I-a,1977, ed. a II-a, 1998), continuarea cercetării de mare interes despre fenomenul manierist în artă (*Lumea ca labirint*, prima ediție germană 1957, în românește la Editura Meridiane, 1973).

instruite tinere femei ale vremii, după ce-l cunoscuse pe Kleist în salonul ei literar berlinez.

1810 August Wilhelm von Schlegel încheie elaborarea tălmăcirilor din Shakespeare, începută în 1797, în colaborare cu Ludwig Tieck.

1811 *vara-toamna*. Însingurat în vara berlineză (Müller plecase la Viena, Fouqué — la țară, Arnim era proaspăt însurat cu Bettina Brentano), încearcă zadarnic să se angajeze la vreun ziar. În septembrie, Marie von Kleist intervine pentru el la Curte: ea speră într-o punere în scenă a lui *Homburg* — înmânând un exemplar cu dedicație Prințesei Amalia Marie Anne de Prusia —, într-o eventuală reprimire în armată (Kleist, în perspectiva unui război contra Franței, era de acord), măcar într-o mică rentă. *Homburg* nu e jucat, renta nu se acordă, războiul nu se declanșează, dimpotrivă, se pregătește o alianță între regele Friedrich Wilhelm III și Bonaparte. Trei sute de ofițeri iscălesc un memoriu și părăsesc definitiv Prusia. Kleist nu mai are puterea să le urmeze exemplul, dar socotește — în scrisoarea de adio către Marie — că „alianța nu este tocmai menită să mă rețină în viață".
Henriette Vogel, nevasta unui onorabil funcționar al Societății de asigurare contra incendiilor (cunoscută, cu câtva timp în urmă, prin Adam Müller) îi oferă soluția: este de acord să moară cu dânsul. Bolnavă de cancer (fapt probabil neștiut de Kleist), ea își asigură intrarea în eternitate: la 21 noiembrie, se sinucid împreună lângă Wannsee și sunt îngropați, conform dorinței exprimate în scrisorile lor de adio, la locul morții. Henriette avea 32 de ani; Kleist împlinise (în octombrie) 34. În eseul din care

am citat, dovedind că-l înțelesese ca puțini alții, Thomas Mann nu-l socotea pe Kleist nici slab („are o tenacitate, o capacitate de maturizare ce sfidează maxima robustețe") și nici înfrânt: „O existență nu trebuie să dureze optzeci de ani pentru a fi, în felul ei, pe deplin trăită și încheiată victorios".

*

1813–1815 Războaiele de eliberare antinapoleoniene.

1821 În anul morții lui Napoleon pe insula Sfânta Elena, are loc (octombrie) premiera *Prințului de Homburg* la Burgtheater din Viena. Versiunea stângaci prelucrată, ce se joacă sub titlul „Bătălia de la Fehrbellin", este primită fără o reală înțelegere. Dar după doar două luni, punerea în scenă de la Dresda, cu grijă pregătită de Ludwig Tieck, care publică și o avancronică în presa locală, devine (în decembrie) un net succes.

1911 Centenarul morții lui Kleist a fost marcat prin includerea *Pentesileei* în repertoriul mai multor teatre germane. O punere în scenă remarcabilă a fost aceea a Teatrului German din Berlin. În revista teatrului, *Blätter des Deutschen Theaters*, protagonista Gertrud Eysoldt și-a expus (septembrie 1911) concepția despre rol: „Nicicând personajul acesta nu va putea fi priceput decât pornind de la un anumit punct — precis delimitat — al conștiinței (...) Eu însă voi juca Pentesilea din pură voință actoricească, din curată voluptate artistică — pentru a-i simți cu uimire și spaimă bătaia inimii în propriu-mi piept (...). Vreau

să-mi simt trupul încordat și supus până la durere temperamentului Pentesileei. Să mă ridic și să mă prăbușesc, prinzând din zbor, în ritmul superbelor versuri, sentimentele în vârtejul lor."

1977 Cu prilejul bicentenarului nașterii lui Kleist, regizoarea Helma Sanders-Brahms (R.F.G.) îi dedică filmul artistic *Heinrich*, pentru care ea însăși concepe un scenariu bazat pe scrisori, documente și opere ale scriitorului. Filmul (133 de minute) se bucură de succes, este distins cu un premiu în Germania Federală, prezentat la Cannes și San Sebastian. Interesantă mărturia regizoarei care-l privește pe Kleist ca pe un contemporan: „Lui Kleist, mie și generației mele ne este comun faptul că refuzăm să acceptăm clipa așa cum ne este dată; ne este proprie o teorie existențială a neodihnei. Kleist a drumețit mereu, n-a rămas niciodată pentru mai multă vreme în același loc și a încercat aproape permanent să-și reorganizeze viața."

Herta Spuhn

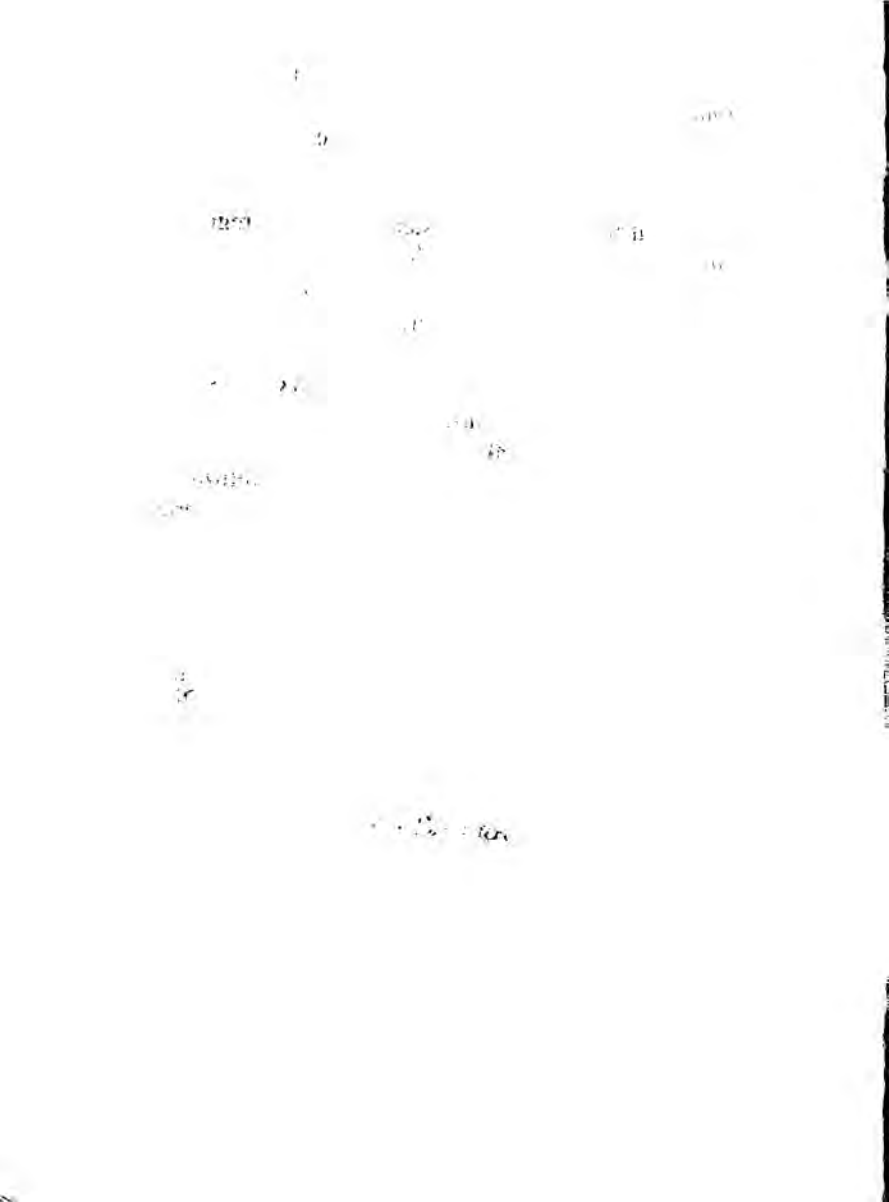

AMFITRION

O comedie (după Molière)

PERSONAJE

JUPITER,	cu înfățișarea lui Amfitrion
MERCUR,	cu înfățișarea lui Sosias
AMFITRION,	comandantul oștilor tebane
SOSIAS,	servitorul său
ALCMENA,	soția lui Amfitrion
CHARIS,	nevasta lui Sosias

Ofițeri, căpitani de oaste

Acțiunea se petrece la Teba, în fața palatului lui Amfitrion.

ACTUL I

E noapte

SCENA I

SOSIAS (*apare, ținând un felinar*):
Hei, cin' se furișează? Uf, mi-ar place
de s-ar crăpa de zi... Ce noapte! Cine-i?
Om bun, seniori! Treceam și noi pe drum...
dar ați găsit cei mai cinstit flăcău
— pe legea mea! — din câți trăiesc sub soare...
sub lună, vreau să spun, la ora asta.
Sunt ori pungași netrebnici, ori fricoși
prea slabi de înger ca să mă atace!
Sau vântul șopotește prin frunziș
că ici în munți răsună rău ecoul.
Atenție... Încet! Să mă ia dracu'
de nu-mi lovesc de Teba cipilica
acuși, acuși... La naiba! De voia
să știe cât sunt de viteaz, stăpânul
putea să mă încerce în alt fel.
El este falnic, glorios, vestit,
dar nu-i -- să mă trimită-n miez de noapte —
nimic mai mult decât un ronghi tâmpit.
Puțin respect, iubire de aproape,
înu par, cât prea înaltele virtuți
cu care dânsul face praf dușmanii.
„Sosias, zice, sluga mea, fii gata

să duci la Teba vestea biruinței
și de apropiata mea sosire
să îmi înștiințezi dulcea stăpână."
Dar, zău, de n-ar fi timp destul și mâine,
să-mi ziceți mie cal înșeuat!
...Bun! Iată, cred că se zărește casa.
Victorie... Sosias, ești la țintă.
Iertați să-ți fie-n veci de veci dușmanii!
Acum — să ne gândim la misiune:
vei fi condus în fața principesei
Alcmena, și pe urmă ești dator,
amice, să îi dai cu de-amănuntul
raportul, întocmit cu elocință,
despre ciocnirea-n care Amfitrion
a fost victorios pentru cetate.
La dracu' însă: cum pot face asta
când nici n-am fost de față? Ce blestem!
Mai bine mă uitam și eu din cort
când cele două oști se-ncăierară...
Dar lasă... că-i dau zor cu proiectile,
cu bătălia... nu-s mai prost ca alții,
ce n-au văzut nici ei săgeată-n zbor.
Deși, nu strică să mă exersez...
Sosias, ai dreptate! Bun... încearcă.
Aici va fi salonul de primire,
iar felinarul ăsta e Alcmena
când mă așteaptă, mândră stând pe tron...
(*Așază lanterna la pământ.*)
— „Vedeți, Amfitrion — sublimă doamnă —
stăpânul meu și soțul dumneavoastră,
îmi dă mandat s-aduc voioasa veste
cum că i-a biruit pe-atenieni..."

Bun început. — „Adevărat, Sosias?
Nu-mi pot ascunde, dragă, bucuria
că te revăd!..." „Această bunătate
mă rușinează, doamnă, deși știu
că l-ar umfla în pene pe un altul."
...Așa... nu-i rău. — „Ci spune-mi, cum o duce
Amfitrion, iubitul meu iubit?..."
— „Stimată doamnă, spun pe scurt: precum
un brav pornit pe drumul către slavă!"
Grozav! Isteață vorbă... „Dar când vine?"
— „Nu mai târziu decât îl lasă slujba,
deși devreme nu chiar cât ar vrea..."
Sunt tare! — „N-ai vreo vorbă pentru mine,
Sosias?" — „Doamnă, știți, nu prea vorbește,
ci face: se-ngrozesc de el dușmanii."
Să mă ia naiba. De-unde-atâta
duh?
— „Dau înapoi, spui tu, atenienii?"
— „Dau înapoi. Labdacus este mort.
Farissa a căzut și pe toți munții
răsună cântul nostru de izbândă."
— „O, drag Sosias, vezi tu, trebui' însă
pe larg să-mi povestești, cu de-amănuntul."
— „La ordinele voastre, scumpă doamnă,
căci nu mă laud, dar, într-adevăr,
pot să vă dau deplină lămurire.
Aici, în partea asta
(*Desenează în palma sa pozițiile*)
... e Farissa.
Și-i un oraș — cum trebuie să știți —
de o întindere, cam *praeter-propter*,
să nu exagerez... de nu mai mare,

ca Teba... Apa trece pe aici.
Ai noștri-s așezați pentru atac
pe dealul ăsta... iar acolo-n vale,
dușmanu-i maldăr. După ce la cer
el s-a rugat de-au bubuit toți norii,
comenzile țâșnesc, iar el se-avântă
ca un torent năvalnic înspre noi.
Nu mai puțin viteji, l-am obligat
să-ntoarcă drumul. Cum? Stați să vedeți...
S-a întâlnit întâi cu avangarda —
ea s-a retras. Pe urmă, cu arcașii.
La fel. El prinde nas și se aruncă
spre sulițași, iar ei o iau din loc.
Iar când se-apropie de grosul oștii,
ea fuge..." Stai, cu grosul nu-i așa!
Dar pare-mi-se că aud un zgomot...

SCENA II

Mercur cu înfățișarea lui Sosias iese din casă. Sosias.

MERCUR: De n-alung pușlamaua, nechematul,
din preajma casei cât mai este vreme,
— pe Styx! — în joc e însăși fericirea
cea pentru care-n chip de-Amfitrion
a coborât azi din Olimp chiar Zeus,
dorind s-o guste-n brațele Alcmenei.

SOSIAS (*fără să-l zărească pe Mercur*):
Aș! Nu-i nimic... Și iată-mi piere spaima.
Dar ca să nu pățesc vreo aventură,

ia hai să plec înspre palat, spre a mă
descotorosi de misiune...

MERCUR (*către sine*): Ori poți să-l birui pe Mercur, amice,
ori am eu mijloace să te opresc.

SOSIAS: Dar noaptea-i parcă fără de sfârșit!
Și dacă nu orbecăi de cinci ore
— cinci ore-ntregi — atunci clepsidra Tebei
o fac bucăți, țintind spre ea din turn.
Stăpânul meu o fi luat drept zori
amurgul, amețit de biruință...
Ori, poate, ușuratec, Phoebus doarme:
o fi privit prea lung ieri în pahar.

MERCUR: Cu ce necuviință ticălosul
vorbește despre zei! Dar stai... Răbdare!
Ăst braț o să-l învețe să-i respecte.

SOSIAS (*îl zărește pe Mercur*):
Vai, jur pe zeii nopții, sunt pierdut:
dă un tâlhar, pe care sper să-l văd
suit curând în streang, târcoale casei.
Să mă prefac isteț... trufaș... obraznic.
(*Începe să fluiere.*)

MERCUR: Hei, cine-i colo, nătărăul care
cutează, parc'ar fi la casa lui,
să îmi împuie capul fluierând?

SOSIAS: Nu-mi pare un amic al armoniei!

MERCUR: ...De-o săptămână nu am mai găsit
pe nimeni să-i frâng oasele, și brațul
mi-a cam înțepenit de-atâta stat...
Chiar căutam un gheb încăpător
cum e al tău, ca să-și mai vină-n fire!

SOSIAS: De unde iese-afurisitul ăsta?

Simt cum fiorii morții mă cuprind
și-mi taie răsuflarea... Dacă Iadul
îl zămislea, înfățișarea lui
nu m-ar lăsa, așa, gură-căscată!
Dar poate hahalera e ca mine
și se preface numai că-i grozav,
ca să mă vâre-un pic în sperieți?
Păi asta, șmechere, o știm și noi...
Pe urmă, eu și el suntem tot singuri:
eu am doi pumni — el, nu mai mult... Norocul
de nu-i cu mine, mă retrag! Deci, haidem...

MERCUR (*îi taie drumul*): Stai! Cine umblă?

SOSIAS: Eu.

MERCUR: Ce fel de eu?

SOSIAS: Al meu, cu voia voastră. Poate trece
nevăzut, socot, precum oricine.
Curaj, Sosias!

MERCUR: Stai! Așa ușor
nu-mi scapi. Ce stare ai?

SOSIAS: Ce fel de stare?
Pe ambele picioare, cum vedeți.

MERCUR: Te-ntreb: ești servitor ori ești stăpân?

SOSIAS: Depinde din ce parte mă priviți.
Pot să devin și senior și slugă.

MERCUR: Bun. Îmi displaci...

SOSIAS: Așa? Îmi pare rău...

MERCUR: Într-un cuvânt, aș vrea să-mi spui, mișele,
netrebnic, haimanauă, ticălos,
cam cine ești? De unde, încotro,
și pentru ce te învârtești pe-acilea?

SOSIAS: La toate astea, eu vă pot răspunde
atâta: că-s un om, de-acolo vin,

pe-aici mă duc, și am de gând ceva...
Zău că începe să mă plictisească!

MERCUR: Ești cam glumeț. Mă pui la locul meu.
Pe mine însă mă cuprinde pofta
să facem cunoștință-ndeaproape.
Și ca să strâng mai bine legătura,
am să te pălmuiesc cu mâna mea...

SOSIAS: Pe mine?

MERCUR: Da. Și na-ți, ca să fii sigur!
Acum, ce hotărăști?

SOSIAS: Văleu, cumetre,
mi-ai dat un pumn grozav.

MERCUR: E-o lovitură,
calibru mijlociu... Știu să pocnesc
mai bine uneori.

SOSIAS: Să fiu și eu
așa supărăcios, ne-am lua de păr.

MERCUR: N-aș refuza. Vreau astfel de relații.

SOSIAS: Dar sunt grăbit, am treburi. Vă salut!
(*Încearcă să plece.*)

MERCUR (*îi taie drumul*): Hei, încotro?

SOSIAS: Ce-ți pasă?

MERCUR: Vreau să știu.
Ori să-ți arăt eu drumul?

SOSIAS: Poarta aia
vreau s-o deschid. Hai, lasă-mă să trec.

MERCUR: Vezi poarta ceea de palat? De ai
neobrăzarea doar să te apropii,
vor curge ghionții ploaie și furtună.

SOSIAS: Ce face? Nu pot să mă-ntorc acasă?

MERCUR: Acasă? Ia mai spune-o iar...

SOSIAS: Păi da.
Acasă...

MERCUR: Te declari din acea casă?
SOSIAS: De ce? Nu-i casa lui Amfitrion?
MERCUR: A lui Amfitrion, lichea, vezi bine,
e casa lui Amfitrion... Palatul
înaltului conducător al Tebei.
Și ce rezultă de aici?
SOSIAS: Rezultă
că intru chiar acum. Sunt sluga lui.
MERCUR: Ești slu...
SOSIAS: Sunt sluga lui.
MERCUR: Tu?
SOSIAS: Eu, da.
MERCUR: Slugă...?
SOSIAS: A lui Amfitrion, stăpânul Tebei.
MERCUR: Cum te numești?
SOSIAS: Sosias.
MERCUR: So...?
SOSIAS: Sosias.
MERCUR: Ascultă, îți frâng oasele!
SOSIAS: Ce, ești
nebun?
MERCUR: Nerușinate, cu ce drept
îți iei cinstitul nume de Sosias?
SOSIAS: Păi, mi-a fost dat. Numele nu mi-l iau.
Răspunzător e tata pentru asta.
MERCUR: S-a mai văzut așa obrăznicie?
Cum îndrăznești? Îmi spui de la obraz
că te numești Sosias?
SOSIAS: Se-nțelege.
Și asta din pricina cea mai dreaptă:
așa au vrut-o zeii. Nu mi-e dat

să pot lupta cu ei, nu am puterea
să fiu un altul decât sunt. Prin ei
silit mi-s să fiu eu: adică slugă,
servindu-l pe Amfitrion, deși
aș prefera de zece ori să fiu
Amfitrion, sau vărul, sau cumnatul.

MERCUR: Ia stai, că încerc eu să te preschimb!

SOSIAS: Tebani, săriți! Tâlharii, criminalii...

MERCUR: Nemernicule, mai și strigi?

SOSIAS: Păi ce,
mă bateți și n-am voie nici să strig?

MERCUR: Nu vezi că-i vremea somnului? E noapte!
Și nu știi că-n palat mai doarme încă
soția lui Amfitrion, Alcmena?

SOSIAS: Să mă ia naiba! tot eu trag ponosul
fiindcă mâna mea nu-i la bătaie
dedată cum e-a voastră... Dar vă spun:
dând pumni, să nu primești, nu-i vreo scofală
și nu-i frumos să îți arăți curajul
cu cei siliți de cer să și-l ascundă.

MERCUR: La chestiune. Cine ești?

SOSIAS: Să scap
de ăsta și vărs jertfă dintr-o sticlă
de vin, o jumătate pe pământ!

MERCUR: Mai ești Sosias?

SOSIAS: Lasă-mă în pace.
Cu bățul mă poți face să nu fiu,
dar nu să nu fiu *eu*, pentru că sunt.
Acum, deosebirea este numai
atât: mă simt Sosias cel bătut.

MERCUR: Vezi, javră: te las lat...

(*Îl amenință.*)

SOSIAS: Nu, nu mai da!
Oprește, lasă...

MERCUR: Nu mai înainte
de-a te opri și tu.

SOSIAS: Bun, mă opresc.
Nu-ți mai răspund o vorbă... Ai dreptate
din partea mea, și orice-mi ceri, spun da.

MERCUR: Mișelule, mai ești Sosias?

SOSIAS: Of,
acum sunt tot ce vrei. Hai, poruncește-mi.
Prin băț devii stăpânul vieții mele.

MERCUR: Ziceai că te-ai numit cândva Sosias?

SOSIAS: Ce-i drept, până acum mi se părea
că faptul are o îndreptățire.
Dar tu cu argumente foarte grele
m-ai învățat: văd azi că mă înșel.

MERCUR: Eu mă numesc Sosias!

SOSIAS: Tu — Sosias?

MERCUR: Sosias, da. Și cine mai cârtește,
să se ferească de acest baston.

SOSIAS (*către sine*): O, zei din cer, deci iată-mă silit
să nu am parte nici măcar de mine!
Îmi fură numele un șarlatan.

MERCUR: Ce mormăi printre dinți? Ce se aude?

SOSIAS: Nimic ce te-ar privi îndeaproape.
Dar pe toți zeii greci care domnesc
asupra ta și-a mea, mi te conjur:
îngăduit să-mi fie, pe o clipă
să îți vorbesc din inimă... deschis.

MERCUR: Vorbește.

SOSIAS: Însă bățul tău stă mut?
Nu intră-n vorbă? Hai, făgăduiește-mi
că facem armistițiu.

MERCUR: Mă-nvoiesc.
Hai, fie...

SOSIAS: Atunci, spune-mi: ce-ți trăznește?
Îmi șterpelești — e nemaiauzit! —
cu îndrăzneală numele... De-ar fi
mantaua ori mâncarea pentru cină!
Dar ce-i cu numele? Îl poți mânca,
ori bea, ori îmbrăca? Pui amanet
un nume? La ce-i bună tâlhăria?

MERCUR: Cum? Tot mai îndrăznești...?

SOSIAS: Stai, stai, oprește,
suntem în armistițiu, nu?

MERCUR: Mârșave
nerușinat!

SOSIAS: Mă rog, sunt de acord.
Înjurături pricep. Din asta poate
ieși o convorbire.

MERCUR: Ești Sosias?

SOSIAS: Mărturisesc, da... dintr-un zvon incert,
sunt informat.

MERCUR: Calc peste învoială
și îmi iau vorba îndărăt. Ajunge!

SOSIAS: La dracu, nu pot să mă nimicesc,
să mă preschimb, să-mi ies cumva din piele
iar pielea mea să ți-o agăț de umeri...
De când e lumea, s-a mai pomenit?
Visez? Am consumat de dimineață
în cantități mai neobișnuite

întăritoare? Nu știu cine sunt?
...Nu m-a trimis Amfitrion încoace,
ca să-i vestesc sosirea? Principesei
să îi istorisesc izbânda lui
și să-i descriu cum a căzut Farissa?
Nu sunt eu cel sosit mai adineauri?
Și nu țin felinarul? Te-am găsit
în fața ușii casei, dând târcoale,
iar când am vrut să mă îndrept spre poartă,
n-ai ridicat bastonul? N-ai snopit
neomenos sărmana mea spinare,
de la obraz spunându-mi că nu eu —
ci tu ești sluga lui Amfitrion?
Da, din păcate-o simt: e adevărul!
O, de-ar da zeii să fiu doar nebun...

MERCUR: Pungașule, mânia mea pe dată
ca grindina o să se prăvălească!
În tot ce-ai spus aici, vorbă cu vorbă,
sunt eu descris. Afară de bătaie.

SOSIAS: Ești tu descris? Pe zei, vezi felinarul?
Mi-e martor el...

MERCUR: Îți spun că minți, mișele.
Pe mine m-a trimis Amfitrion.
Conducătorul Tebei mi-a dat mie
— ieri, când ieșea din templul unde-o jertfă
arsese pentru Mars — firesc, porunca
să-nștiințez despre izbândă Teba
și că de mâna sa căzu Labdacus,
conducătorul inamic. Eu sunt
Sosias, sluga sa, fiul lui Davus,
păstor brav din aceste părți și frate
cu Harpagon cel mort printre străini,

soț al lui Charis care mă mânie
cu toanele... Am stat încarcerat
și nu de mult mi-au dat cincizeci la fund,
fiindcă înțeleg să fiu leal
în felul meu...

SOSIAS (*către sine*): Așa-i! Cine nu este
Sosias n-ar avea cum să cunoască
atâtea câte știe el. Puțin,
pe cinstea mea, mă văd silit să-l cred.
Și, mai ales, dacă-l privesc mai bine,
îmi seamănă la stat, la trup, la fire
și are-o mutră hoață cum e-a mea.
Ia să-l mai chestionez nițel, că asta
o să mă lămurească... (*Tare!*) Despre prada
găsită ieri în tabăra dușmană,
de pildă, știi cumva Amfitrion
ce parte și-a luat?

MERCUR: O diademă
găsită chiar în cortul lui Labdacus.

SOSIAS: Și ce-au făcut apoi cu diadema?

MERCUR: Au însemnat luciosul frontispiciu
cu monograma lui Amfitrion.

SOSIAS: Acum pesemne-o poartă?

MERCUR: Nu. Alcmenei
îi este destinată. Va încinge
frumoși-i sâni spre-aducere aminte.

SOSIAS: Și darul ăsta îi va fi trimis...

MERCUR: ...curând, într-o casetă aurită
cu stema lui Amfitrion.

SOSIAS: La dracu!
Cunoaște totul... Ei, acum încep

să mă-ndoiesc mai serios de mine!
Din el obrăznicia și bastonul
făcuseră Sosias dinainte.
Acum, poftim, mai are și temeiuri.
Atâta mai lipsea... Deși, mă pipăi
și-mi simt Sosias trupul. Ce mă fac?
Cum ies din labirintul ăsta? Ia stai!
Ce face-un om când e cu totul singur
și nimeni nu îl vede, nu va ști
decât dacă e Eu și el, ca mine...
Cu întrebarea asta fac lumină,
pun rămășag. Îl prind... O să vedem.
(*Tare!*) Când cele două oști se-ncăierară,
te rog să-mi spui, tu ce făceai în cortul
unde-ai știut dibaci să te strecori?

MERCUR: Dintr-un jambon...

SOSIAS (*în sinea sa*): ...Îl are-n el pe dracu?

MERCUR: ...de care-am dat în colțul drept din cort,
o bucățică strașnică, zemoasă,
tăiasem și am descuiat lădița
cu sticle, ca să prind nițeluș chef
pentru măcelul strașnic de afară.

SOSIAS (*către sine*): Acum e bine... mi-e acum totuna.
Mă poate înghiți pe loc pământul.
Pentru că din lădiță nu poți bea,
întâmplător, dacă nu ai găsit
ca mine, cheia potrivită-n traistă.
(*Tare!*) Bătrâne, văd că ești de-aci-nainte,
Sosias, porție-ndestulătoare
pentru cât e nevoie pe pământ.
N-am poftă să mă vâr cu dinadinsul,

și cu plăcere, deci, mă voi retrage...
Fii bun, catadicsește doar să-mi spui:
eu, *cine* sunt, dacă nu sunt Sosias?
Fiindcă, vei admite, sunt *ceva*...

MERCUR: Când n-am să mai poftesc să fiu Sosias,
fii tu, mă rog, eu unul mă-nvoiesc.
Dar cât sunt eu, ascultă, îți joci capul,
de-ți trec prin el asemenea idei!

SOSIAS: Bun, bun, și-așa mi-e capul călindar.
Acum văd, suflete, cam cum se leagă,
deși la drept vorbind nu prea-nțeleg.
Dar treaba hai s-o terminăm odată,
și cel mai înțelept e s-o sfârșim,
văzându-mi eu de drum... Rămâi cu bine!
(*Se îndreaptă spre locuință.*)

MERCUR (*îl respinge*): Iar, ticălosule? Să-ți schilodesc
oscior cu osișor?

SOSIAS: O, zei miloși,
de ce nu-mi stați de pază? Pe spinare
am răni pe-o săptămână, chiar și dacă
Amfitrion nu ia în mâini ciomagul.
Bun, ocolesc diavolul. Mă-ntorc
în tabără, oricât drăceasca noapte
s-ar mai holba... Frumoasă misiune!
Sosias, cum te va primi stăpânul?
(*Iese din scenă.*)

SCENA III

MERCUR: Uf! în sfârșit... De ce nu te-ai cărat?
Îți economiseai răni foarte grele...

Pentru că pe mârlan îl lasă rece
onoarea de-a primi un pumn zeiesc.
L-am și bătut — ce-i drept — ca un călău.
Ei lasă... are-ndeajuns păcate,
chiar de nu azi, tot merita bătaia!
Să-i fie pe-altădată scăzământ...
Cu zbieretele sale doar, de parcă
era pus pe frigare, derbedeul,
de nu i-ar fi trezit pe-ndrăgostiți!
Dar Zeus — văd — e gata de plecare,
pe cinstea mea! și-Alcmena însoțește
zeiescul tată, ca pe-un soț iubit...

SCENA IV

Jupiter cu înfățișarea lui Amfitrion. Charis. Mercur. Torțe.

JUPITER: Prea scumpa mea Alcmena, poruncește
să plece torțele. Ilumineză
ce-i drept cel mai superb chip de pe lume,
cum n-au văzut nici zeii mai frumos,
dar, cum să-ți zic, iubito? — îl trădează
pe cel ce-a fost de chip ademenit,
și mult mai bine-i, taină să rămână
cum că Amfitrion a fost la Teba.
Războiului îi fur aceste clipe
pe care jertfă le-am adus iubirii,
și mulți n-ar înțelege acest rapt.
Mă pot lipsi de mărturii, afară
de cea aflată mulțumită mie.

ALCMENA: Amfitrion! Vrei să și pleci, iubite?
Ce-obositoare e atâta slavă...
Cu cât drag, pe-un buchet de violete
cules de mine lâng-o colibioară
aș da greu cucerita diademă!
Ce ne lipsește nouă, decât noi?
De ce străini de noi te plictisesc
silindu-te să porți coroană? Sceptru?
Deși — când risipindu-se-n urale
poporul numele ți-l proslăvește —
e dulce gândul că îmi aparții.
Dar nu-i plăcerea palidă pe lângă
ceea ce simt știind că-n încleștări
săgețile iau pieptul tău drept țintă?
Pustie-i fără tine casa. Lungi —
când nu ești tu — sunt orele în șir
târându-mi după ele ziua întregă.
Simt tot ceea ce patria-mi răpește
acum după aceste două ceasuri
când mi te-ai dat și-ai fost al meu deplin.

JUPITER: Iubito, cât mă fericești!... Și totuși,
o-ngrijorare mi-ai trezit: aș vrea,
cât ar suna de comic, s-o numesc.
Știi doar, există legi în căsnicie...
Sunt obligații. Cel care iubirea
n-a dobândit-o, poate să o ceară.
Această lege-mi strică fericirea.
Vezi, scumpo, ție-aș vrea, inimii tale
să-i datorez aprinsele favoruri,
și nu supunerii mai mult formale
de care poate tu te crezi legată.

Ușor mi-alungi o mică îndoială.
Deschide-mi-te deci și spune-mi sincer
dacă pe soț, de care-ai fost unită
azi-noapte l-ai primit — sau pe amant?

ALCMENA: Amant ori soț? Ce spui?... Îndreptățirea
că te-am primit nu-i sfânta legătură?
De ce te chinuiești, când e o lege
pe lume, în sfârșit, care aici
departe de-a opri, făcută-i parcă
să smulgă fericit orișice stavili
din calea îndrăznețelor dorinți?

JUPITER: Ceea ce simt, iubita mea Alcmena,
întrece ca de la pământ la cer
ce ți-e dator un soț. Să te dezveți,
iubito, de bărbatul tău... Aș vrea
între noi doi să faci deosebire.
Asemănările mă umilesc.
Mă doare și nesuferit mi-e gândul
că doar pe-un caraghios, ce foarte rece
socoate că e-n drept să te posede,
l-ai strâns în brațe. Dulcea mea lumină,
doresc făptura mea într-un alt fel
să te fi cucerit: fiindcă știe
dumnezeiesc de bine să te-nvingă...
Fălosul comandant care-a pețit
deunăzi bogata principesă
pentru-o aleasă casă, n-are-amestec
aici, nu crezi? Știi, lasă-i lui virtutea,
lui, fanfaronului oficial...
Păstrează-mi în schimb mie doar, iubirea...

ALCMENA: Amfitrion, glumești? Dacă poporul
te-ar auzi batjocorind astfel

pe-Amfitrion, ar crede că ești altul!
Un... știu eu cine? Dar, am observat
în astă dulce noapte că amantul
îl poți distinge totuși de un soț.
Cum însă și pe unul și pe altul
în tine zeii mi-au unit, îl iert
pe-acesta pentru ce-a greșit acela.

JUPITER: Promite-mi că petrecerea voioasă
în cinstea fericitei revederi
n-ai s-o mai uiți. Că nu ai să confunzi,
iubita mea, dumnezeiească noapte
pe care am trăit-o împreună,
cu-obișnuitul searbădelor zile
al unei căsnicii. Făgăduiește-mi
să te gândești la mine, când vei fi
iar cu Amfitrion.

ALCMENA: Da... Ce pot spune?

JUPITER: Îți mulțumesc. E-aici, nici nu-ți închipui
cât tâlc. Mă duc: mă cheamă datoria.

ALCMENA: Cum, pleci, iubite? Nici măcar nu-nchei
cu mine scurta noapte care zboară
bătând din zece mii de aripi parcă?

JUPITER: Ți s-a părut mai scurtă noaptea asta?

ALCMENA: Ah!

JUPITER: Dulcea mea copilă: Aurora
a dat cât a putut iubirii noastre.
Plec. Și voi îngriji ca alte nopți
să nu întreacă vremea pământească.
Cu bine!

ALCMENA: Cred că-i beat! Eu, de asemeni...
(*Iese.*)

SCENA V

Mercur. Charis.

CHARIS: Așa mai zic și eu, amor, tandrețe...
Firească-i bucuria — nu? — când soții
se văd, iar despărțirea le-a fost lungă.
Dar soțul meu de colo, țărănoiul,
e simțitor cam cât e un buștean.

MERCUR (*către sine*): Acum să-i amintesc degrabă Nopții
ca să deștepenească roata lumii.
Codoașa de zeiță a rămas
șaptesprezece ore peste Teba:
e timpul, cred, să-și mai arunce șalul
pe drum, și peste alte aventuri.

CHARIS (*cu voce tare*): Ia uită-te: nesimțitorul pleacă.

MERCUR: Ce vrei, să nu-l urmez pe-Amfitrion?
El a pornit spre tabără, iar eu
doar n-am să trândăvesc la gura sobei.

CHARIS: Dar spune-o vorbă.

MERCUR: Las' că este vreme.
Ai întrebat, ți-am spus, cu asta basta!
Mă știi: de felul meu sunt cam laconic.

CHARIS: Ba ești un prost. Puteai să-mi spui: femeie,
rămâi cu drag, nu plânge. Ori... știu eu?

MERCUR: Ia uite ce-i trăznește ei prin minte!
Vrei să-mi pierd vremea cu schimonoseli?
Statornic unsprezece ani vorbirăm.
Am obosit. Ți-am spus tot de când lumea...

CHARIS: Mișele, vezi, Amfitrion se-arată
către nevasta lui la fel de tandru

ca oamenii de rând. Nu ți-e rușine
privind cum în iubirea legiuită
te-ntrece un senior din lumea bună?

MERCUR: Ei, dragă, el e-n luna lui de miere.
Și ce-i stă bine tinerei perechi
n-ar avea haz, privit de la distanță,
de-am face-o noi! De pildă, cum ne-ar șade,
măgari bătrâni, să spunem vorbe dulci?

CHARIS: Mârlane, cum vorbești? Ce vrei să spui?
Ce, nu mai sunt în stare?...

MERCUR: N-am zis asta.
Deteriorările nu-s prea vădite:
ești sură numai noaptea. Dar dea dracu'
aici în piață să te giugiulesc,
pe legea mea! că ar fi bâlci... năvală!

CHARIS: N-am alergat să mă gătesc, îndată
după sosirea ta? Nu m-am coafat?
N-am îmbrăcat rochița cea curată?
Și tu în schimb mă mai mustruluiești.

MERCUR: Aș! rochie curată. De-ai putea
să schimbi ailaltă, dată de natură,
m-aș mulțumi și cu un șorț murdar.

CHARIS: Atunci când ne-am luat ziceai că-ți place.
N-ai fi dorit, pe la bucătărie
ori la cosit ori la spălat s-o stric.
E vina mea că s-a mai ros cu vremea?

MERCUR: Nu, dar nici eu n-o pot cârpi, femeie.

CHARIS: N-ai merita nevasta virtuoasă
cu-o reputație cum e a mea.

MERCUR: Virtutea, uf! de-ar fi puțin mai mică,
nevastă, și urechile în schimb

nu mi le-ai împuia cu cicăleli!

CHARIS: Cum? Îți displace că mi-am câștigat
un bun renume și că sunt cinstită?

MERCUR: Ferească cerul! Îngrijește-ți cinstea,
dar nu tot da cu ea ocol prin târg:
nu-i cal de sanie cu clopoței.

CHARIS: Ți-ar trebui o altfel de nevastă,
vicleană... cu tertipuri... Sunt prin Teba
soții care te-neacă-n dulci cuvinte,
ca faima să le-o uite cine-i fraier.

MERCUR: Cât despre asta, suflete, știu una:
ești un nebun dacă te tot frământi.
Îmi place omul care-n căsnicie
s-a pricopsit cu numeroși prieteni.
Trăiește mult și bine prin odrasle.

CHARIS: Nerușinate, mă mai și provoci?
Obraznicule, mă poftești de-a dreptul
să te asociez unui teban
drăguț, care mă urmărește seara?

MERCUR: La dracu', da! Îți cer numai atât:
scutește-mă. Nu-mi da cumva raportul.
Păcatul, bun și calm, socot că face
cât cinstea searbădă... Am o deviză:
vreau liniște în Teba, nu onoruri.
Acum, cu bine, Charis, scump odor!
Amfitrion o fi ajuns la corturi...

(*Iese.*)

CHARIS: De ce nu am tăria, pe mârșav
să-l pedepsesc în fața tuturora?
O, zei! Grozav regret acum că sunt
o mult prea virtuoasă ca renume
și crede asta o întreagă lume!...

ACTUL II

S-a făcut ziuă.

SCENA I

Amfitrion. Sosias.

AMFITRION: Afurisite, stai, îți spun! Pungaș
nemernic... Secătură. Flecăreala
— știi? — te va duce la spânzurătoare.
Mânia mea, dacă ți-ar da ce meriți,
ți-ar frânge pe spinare-un retevei...

SOSIAS: Luați un ton ca ăsta? Tac chitic.
Dați ordin, și-am visat, ori am fost beat.

AMFITRION: Să-mi spui povești de acest fel, doar bune
de adormit copiii? Să-mi spui basme
nerușinate, cum le cântă doica
spre seară la urechi? Crezi că îți merge?
Se prind la mine astfel de trăznăi?

SOSIAS: Aș! Sunteți senior, iar eu sunt slugă.
Veți face, da ori ba, cum veți pofti.

AMFITRION: Ei, fie! O să-mi domolesc mânia
și mai adun răbdare să ascult
iar, totul cum s-a întâmplat: *ab ovo*[1]...
Enigma trebuie să o descurc.
Nu pun până atunci picioru-n casă.
Ia seama bine deci. Redă-mi precis,
din fir a păr, orice, vorbă cu vorbă.

[1] De la bun început (lat.) (n.tr.).

SOSIAS: Stăpâne, dar vă cer mai înainte
de a păși la treabă: dați-mi tonul
discursului. Mă tem să n-o încurc.
Iertați-mă, vreți să vorbesc deschis
— mă înțelegeți — să fiu om cinstit,
ori cum e moda astăzi pe la curte?
Vă spun tot adevărul drept în față,
ori mă prefac în tip bine crescut?

AMFITRION: Nu vreau schimonoseli. Ai datoria
să-mi dai pe șleau, foarte deschis, raportul.

SOSIAS: Bun. O să fiți servit. Lăsați pe mine...
Rămâne doar să-mi puneți întrebări.

AMFITRION: Deci, la porunca mea...?

SOSIAS: Plecat-am iute,
prin bezna Iadului... părea că ziua
se scufundase... zece mii de stânjeni!
Vă blestemam, în drum, pe dumneavoastră,
porunca, drumul, Teba și palatul...

AMFITRION: Ce spui, lichea?

SOSIAS: E-adevărat, seniore.

AMFITRION: Bun, mai departe... ce-ai făcut pe drum?

SOSIAS: Mi-am pus, mereu și unul după altul,
picioarele, lăsând un șir de urme.

AMFITRION: Ce? Vreau să aflu de-ai pățit ceva?

SOSIAS: Nu, *salva venia*[1] stăpâne! Însă,
eram cuprins de spaimă și de groază.

AMFITRION: Apoi, ajuns la țintă...

SOSIAS: Exersai
puțin discursul ce urma să-l țin,

[1] (Am) sosit cu bine (lat.) (n.tr.).

închipuindu-mi — sanchi! — felinarul
cum că-i soția voastră, principesa.

AMFITRION: Și — isprăvind?...

SOSIAS: Ba am fost deranjat,
acu-i acu...

AMFITRION: De cine?

SOSIAS: De Sosias...

AMFITRION: Cum să iau asta?

SOSIAS: Cum să o luați?
Of, suflete, nici eu nu știu... Sosias
m-a deranjat în timp ce repetam.

AMFITRION: Sosias? Ce Sosias? Ce fel de
bandit și ticălos? Care Sosias,
purtând același nume în oraș,
te-a întrerupt în timp ce repetai?

SOSIAS: Sosias! Cel ce stă în fața voastră.
Trimis din tabără chiar ieri de voi
să ducă la palat vestea sosirii.

AMFITRION: Deci — tu?

SOSIAS: Eu, da... Un eu având știință
de orișice secrete ale noastre,
despre lădiță, despre diamante,
aidoma deplin cu acest eu
ce vă vorbește.

AMFITRION: Basme.

SOSIAS: Adevărul.
Să nu trăiesc, seniore, de vă mint.
Sosise, Eul, înaintea mea...
Și mă aflam pe loc, în cazul ăsta
ciudat, mai înainte de-a veni...

AMFITRION: De unde ți se trage zăpăceala?

Aiurea! Ai visat? Ori ai băut?
Ori te-ai scrântit? Ori poate crezi că-i glumă?

SOSIAS: Sunt serios... Binevoiți, stăpâne,
să-mi dăruiți crezare... Eu vă dau
cuvântul de onoare-n schimb. Vă jur:
din tabără pornit-am unu', singur,
dar am fost dublu ajungând la Teba.
Ce-am holbat ochii când m-am întâlnit!
Eram acest eu, cel din fața voastră,
lihnit de foame, rupt de oboseală,
și-am regăsit un eu ieșit din casă,
freș, în puteri, și drac împielițat.
Iar cei doi pezevenghi s-au pus pe ceartă,
geloși să-și împlinească misiunea
rapid. Dintre cei doi, am fost silit
să mă cărăbănesc din nou spre corturi,
ca un netot și un neisprăvit...

AMFITRION: Doar cine-i blând și îndatoritor
ca mine, cine-i pașnic, va permite
astfel de vorbe unei biete slugi!

SOSIAS: Vă-nfierbântați, stăpâne? Tac. Sunt mut.
Ia să mai trecem și la alte treburi.

AMFITRION: Hai! Mai departe... Vezi doar? Mă abțin.
Ascult, sunt răbdător și vreau sfârșitul.
Dar, ce crezi? Poți jura pe conștiință
că adevărul despre care-mi spui
nu e părelnic totuși, nu-i o umbră?
Pot lămuri, discerne, înțelege?

SOSIAS: Ferească sfântul! Parcă eu v-o cer?
Cel ce pricepe-o astfel de-ntâmplare
cred că-i mai potrivit la balamuc.

Nu e nici laie nici bălaie. Este
o nălucire totul, ca un basm...
Există totuși, ca lumina zilei...

AMFITRION: Deci, dacă ai cinci simțuri, ce poți crede?

SOSIAS: Of, suflete! Pân' am ajuns și eu
să mă conving, nu știți ce-am suferit...
Credeam că-s apucat, când m-am găsit
înfipt gălăgios acilea-n piață.
Mult timp, m-am socotit un șarlatan.
Apoi a trebuit, am fost silit
să recunosc un Eu, la fel cu altul.
Stătea, cam cum s-ar oglindi în aer
făptura mea... asemenea și-a lui
— aflați — aceeași talie, ținută,
mă rog, eram ca două picături.
Da, de-ar fi fost nițel mai sociabil,
nu un mârlan morocănos, eram
— vă jur! — destul de mulțumit de mine.

AMFITRION: La câtă stăpânire-s osândit!
În fine însă: n-ai intrat în casă?

SOSIAS: În casă? Sunteți bine! Pe ce cale?
Ce? M-am lăsat? Am vrut să înțeleg?
Nu mi-am interzis eu să ating clanța?

AMFITRION: Cum, pe toți dracii?

SOSIAS: Bine... Cu bastonul.
Port urmele și-acuma pe spinare.

AMFITRION: Ai fost bătut?

SOSIAS: Snopit.

AMFITRION: Și cine, cine
a cutezat?

SOSIAS: Eu.

AMFITRION: Tu? Te-ai bătut singur?
SOSIAS: Da, suflete: chiar eu. Nu eu, acesta,
ci blestematul Eu ieșit din casă,
cel care bate cât cinci marinari.
AMFITRION: De-o ții așa morțiș, vei da de naiba!
SOSIAS: Pot dovedi, seniore, de-o doriți.
Iar cel mai vrednic martor mi-e părtașa
la ghinion, stimata mea spinare!
Căci Eul care m-a gonit stătea
mai bine decât mine: avea forță,
curaj și brațe de gladiator.
AMFITRION: Să isprăvim. Deci: mi-ai văzut nevasta?
SOSIAS: Nu.
AMFITRION: De ce nu?
SOSIAS: E cert. Aveam motive.
AMFITRION: Mișele, cine te-a făcut să uiți
de datorie? Javră păcătoasă?
SOSIAS: Uf, s-o repet de zeci și zeci de ori?
V-am spus-o doar: diavolescul Eu,
cel ce luase-n stăpânire poarta...
Un Eu ce se voia unicul Eu...
Eu cel din fața casei, Eu cu bățul...
Eu care m-a zvântat, m-a lăsat lat!
AMFITRION: Dihania, cred că bău cu totul
puțina minte care-o mai avea...
SOSIAS: Să fiu al dracului! n-am depășit
mai mult de porția obișnuită.
Când jur, cum jur, puteți — zău — să mă credeți!
AMFITRION: Atunci, se vede c-ai dormit prea mult?
Într-un coșmar s-au proiectat pesemne
aceste prea smintite întâmplări
pe care le prezinți drept adevăruri?

SOSIAS: Aș, da' de unde! N-am dormit de ieri...
Nici nu-mi ardea să ațipesc prin codri.
Sosind, eram mai treaz ca niciodată,
și cât se poate de vioi și treaz
era Sosias cel ce m-a snopit.

AMFITRION: Taci. Nu-mi bat capul. Sunt nebun eu însumi
de stau și-ascult asemenea palavre.
Prea-s inutile, tâmpe aiurări,
cărora nu le dai de rost, de noimă...
Hai!

SOSIAS (*încet*): Sigur: când provin din gura mea,
sunt nerozii! Nu-i demn să le asculți.
În schimb, de s-ar cotonogi pe sine
un domn, toți ar striga că-i un miracol.

AMFITRION: Deschide-mi poarta! Dar, ia stai: ce văd?
Sosește-Alcmena. Ce surpriză-i facem...
Desigur n-avea cum să ne aștepte.

SCENA II

Alcmena. Charis. Cei dinainte.

ALCMENA: Hai, Charis dragă, mulțumiri și jertfe
să ducem la altare, către zei,
rugându-i să păstreze-n sfântă pază,
mereu, pe cel mai admirabil soț.
(*Îl zărește pe Amfitrion.*)
Amfitrion? O, Doamne...

AMFITRION: De-ar da cerul
să nu îmi înspăimânt în veci nevasta,

deși cât despre-Alcmena nu mă tem
că m-ar primi, la scurtă despărțire,
cu mai puțin drag decât îi revine
Amfitrion.

ALCMENA: Așa curând?

AMFITRION: Ce strigăt!
La drept vorbind e-un semn cam dubios
când vrei să-ți împlinească zeii ruga.
Acest „așa curând" nu e primirea
pe care-o face dragostea fierbinte.
Pe ceruri, nu! Ce prost sunt! Eu credeam
că m-a ținut mult prea mult timp războiul,
și calculasem că sosesc târziu.
Dar mă înșel, o aflu de la tine,
și cu surprindere constat că eu,
picat aici din nori, sunt o povară...

ALCMENA: Nu știu ce să...

AMFITRION: Nu, iartă-mă, Alcmena,
cu-aceste vorbe apă ai vărsat
asupra focului iubirii mele.
De când lipsesc, n-ai socotit pesemne
clepsidra demnă s-o privești fugar...
Aici nu s-a simțit cum trece timpul
bătând din aripi — și-n plăceri spumoase
cinci luni se încheiară în castel
ca tot atâtea clipe trecătoare.

ALCMENA: Mi-e greu, prieten scump, să înțeleg
reprosul tău pe ce se-ntemeiază.
Te plângi că-s rece? Iată-mă jenată,
și mă întreb cum să te mulțumesc.
Cred că aseară când mi-ai apărut

spre asfințit, cu-nflăcărare pieptu-mi
s-a dezvinovățit îndeajuns.
Poftești cumva mai mult? Pretinzi mai mult?
Îmi recunosc atuncea sărăcia:
ți-am dat cu-adevărat tot ce-am avut...

AMFITRION: Ce?

ALCMENA: Mai întrebi? Uitai tot universul
când buzele ți le-am simțit pe ceafă.
Torceam, iar tu intraseși pe furiș...
Nu ți-am zburat aseară drept în brațe?
De dragul tău, cum pot fi fericită
mai sincer?

AMFITRION: Ce spui?

ALCMENA: Tu de ce întrebi?
Ai fost nespus de bucuros tu însuți
văzându-te așa iubit. Iar când
râdeam sub lacrimi, mi-ai jurat, cam straniu,
cam fioros, că soț mai fericit
n-a fost în veci nici Jupiter cu Hera.

AMFITRION: O, zei!

ALCMENA: Apoi, când s-a crăpat de ziuă,
nu te-au putut opri nici rugi fierbinți.
Pleci... eu mă prăbușesc în așternut...,
încinși sunt zorii, nu îmi aflu somnul,
sunt răscolită, merg să implor zeii,
și... dinaintea casei te-ntâlnesc!
Socot că-mi ești dator o lămurire,
întoarcerea ta, zău! m-a uluit,
ori m-a nedumerit. Dar nu e totuși
motiv pentru mânie, pentru ceartă.

AMFITRION: Să mă fi anunțat în vis Alcmenei?

Pesemne tu dormeai când m-ai primit.
Încât îți par acum îndeplinite
desăvârșit, cerințele iubirii.

ALCMENA: Ți-a tulburat memoria un demon?
Un zeu seninul cuget ți-a răpit,
Amfitrion? De ce batjocorești
onesta dragoste-a nevestei tale
și o despoi de orișice decență?

AMFITRION: Cum? Îndrăznești să-mi zici că eu aseară
m-am strecurat pe-aici către-asfințit
și-n joacă, un sărut, pe ceafă... drace!

ALCMENA: Cum? Îndrăznești să negi că tu aseară
te-ai strecurat aici către-asfințit,
și ți-ai luat întreaga libertate
asupră-mi, cuvenită unui soț?

AMFITRION: Glumești! Hai să fim serioși. Nu-ți pare
cam nelalocul ei această glumă?

ALCMENA: Glumești! Hai să fim serioși. Nu-ți pare
prea dureroasă gluma ta? Prea crudă?

AMFITRION: Eu? Mi-am permis întreaga libertate
asupră-ți, cuvenită unui soț?
Așa e... nu?

ALCMENA: Ah, pleacă, ești nedemn!

AMFITRION: Ce lovitură, ceruri! O, Sosias,
prietene!

SOSIAS: Îi trebuiesc cinci grame
de mătrăgună... stă prost la mansardă.

AMFITRION: Alcmena — pe toți zeii! — nu-ți închipui
urmările acestei convorbiri.
Dă-ți seama, draga mea, vino-ți în fire...
De-aci încolo cred orice mi-ai spune.

ALCMENA: Orice urmări ar fi: Amfitrion,
doresc să fiu crezută. Nu-s în stare
de-o glumă fără umbră de rușine.
Ce-o să rezulte? Sunt extrem de calmă.
Poți să tăgăduiești, în fața mea,
c-ai apărut aseară în palat?
De nu te-ar bate prea amarnic zeii!
Altminteri, mi-e indiferent motivul...
Dar liniștea adâncă nu mi-o tulburi
și nici, nădăjduiesc, părerea lumii.
Îmi va rămâne-n inimă doar rana...
Prea mă jignește crud iubitul meu.

AMFITRION: Nefericito, cum vorbești? Răspunde-mi:
Ai vreo dovadă pentru ce susții?

ALCMENA: Cum? Te mai îndoiești? Servitorimea
întregului palat stă mărturie.
Ba mi-ar adeveri-o, de-ar putea
și lespedea umblată, și copacii,
ori câinii ce-ți veniră la picioare.

AMFITRION: Servitorimea? Nu e cu putință!

ALCMENA: Și-acum să-ți dau dovada decisivă,
om de neînțeles? Zi-mi, cingătoarea
aceasta de la cine am primit-o?

AMFITRION: Cum? Ai și cingătoarea? De la mine?

ALCMENA: Spuneai că-i diadema lui Labdacus,
răpus în cea din urmă bătălie...

AMFITRION: Trădare! Ce pot crede?

SOSIAS: Seniore,
lăsați pe mine... Trucul e prea prost.
În propriile-mi mâini țin diadema.

AMFITRION: O ai?

SOSIAS: E-aici.
(*Scoate din buzunar caseta.*)
AMFITRION: Sigiliu-i neatins.(*Privește cingătoarea Alcmenei.*)
Dar dacă simțurile nu mă-nșeală...
(*Către Sosias:*) Descuie broasca iute!
SOSIAS: Locu-i gol.
Uf, suflete: a șterpelit-o dracu'?
Nu-i diadema lui Labdacus... nu-i!
AMFITRION: O, prea puternici zei care domniți
asupra lumii, ce-ați făcut din mine?
SOSIAS: Ce fac din dumneavoastră? Vă fac dublu!
A fost pe-aici Amfitrion cu bățul,
încât aveți încă noroc...
AMFITRION: Să taci,
obraznicule...
ALCMENA (*către Charis*): Oare ce-l frământă?
De ce-a încremenit și-i consternat
zărind un dar pe care îl cunoaște?
AMFITRION: Am auzit pe vremuri de minuni
și apariții supranaturale,
rătăcitoare-aci din alte lumi,
dar azi, de dincolo, un laț se-agață
de-onoarea mea, pe zei! și-o face praf.
ALCMENA (*către Amfitrion*): Ciudat prieten, după așa probă
ai să mai negi că tu ai fost aseară
și ți-am plătit întreaga datorie?
AMFITRION: Nu. Dar să-mi povestești cele-ntâmplate.
ALCMENA: Amfitrion!
AMFITRION: Auzi: nu mă-ndoiesc.
Nu pot tăgădui o diademă.

Dar din anume cauze aș vrea
din fir-a-păr să-mi amintești povestea
ședерii mele la palat.

ALCMENA: Nu ești
cumva bolnav?

AMFITRION: Bolnav? Nu — nu-s bolnav.

ALCMENA: Ori poate din război, o supărare
te sâcâie, ți-mpovărează fruntea,
te-mpiedică să cugeți liniștit?

AMFITRION: Într-adevăr, mi-e capul cam buimac...

ALCMENA: Hai, vin' să te-odihnești puțin...

AMFITRION: Ba lasă,
nu-i nici o grabă... Și, ți-am spus: doresc
mai înainte de-a intra, să aflu
istoria sosirii mele ieri.

ALCMENA: E-o întâmplare scurtă. Înserase.
Eu, în chilia mea, torceam visând,
când fusul zumzăia, că-s pe câmpie
printre soldații-n arme. Dintr-o dată
un chiot a urcat din dreptul porții.

AMFITRION: Și — cine-a fost?

ALCMENA: Ai noștri.

AMFITRION: Și?

ALCMENA: Prin minte
nu mi-a trecut, nu îmi dădea prin cap,
nici n-am visat ce bucurie zeii
miloși îmi pregătiseră — deci firul
îl reluam, când m-am înfiorat
întreagă...

AMFITRION: Știu.

ALCMENA: Desigur. Știi...

AMFITRION: Apoi?
ALCMENA: Apoi am flecărit mult, am glumit.
Se-ncrucișau, legându-se, -ntrebări...
Ne-am așezat, iar tu mi-ai povestit
cu fraze militare, la Farissa
cum s-a-ntâmplat deunăzi, Labdacus
cum a intrat în noaptea cea de veci
— și scene sângeroase ale luptei.
Apoi mi-ai dat splendida diademă,
un gest ce m-a costat o sărutare.
Am cercetat-o mult sub lumânare
și am încins-o strâns, făcând-o brâu,
iar tu mi l-ai închis cu mâna ta...
AMFITRION: Stau și mă-ntreb, cum poți simți puminalul
mai dureros?
ALCMENA: Ne-a fost adusă cina.
Însă nici tu nici eu nu aveam poftă
de ortolan și vin. Ai spus glumind
că te hrănește-ambrozia iubirii,
că ești un zeu — și tot ce voioșia
șăgalnică ți-a așezat pe buze...
AMFITRION: Mi-a așezat, șăgalnică, pe buze?...
ALCMENA: Ți-a pus pe buze... Ei, și după asta...
Prieten drag, te-ntuneci?...
AMFITRION: După asta?
ALCMENA: Ne-am ridicat, și-acum...
AMFITRION: Da, și acum?
ALCMENA: Fiindcă isprăviserăm cu masa...
AMFITRION: Fiindcă isprăviserăți cu masa...
ALCMENA: Ne-am dus...
AMFITRION: V-ați dus...

ALCMENA: Ne-am dus și noi... păi da!
Nu știu de ce te-ai înroșit la față?
AMFITRION: Acest pumnal îmi sfâșie viața!
Ah nu, nu, trădătoareo, n-am fost eu,
iar omul strecurat furiș aseară
către amurg, n-a fost Amfitrion,
ci cel mai necinstit destrăbălat.
ALCMENA: Ești odios!
AMFITRION: Perfido!... Dezmățato!
Acum, piei stăpânire, piei amor
oprind îndemnul demnității tale
jignite... Bun rămas noroc! Speranță!
Vreau să m-afund în ură și mânie!...
ALCMENA: Ba piei tu însuți, soț mârșav, se smulge
de lângă tine inima-mi rănită.
Tertipu-i josnic și mă indignează.
Te uiți la alta. Ai fost cucerit
de o săgeată-a lui Amor? Puteai
să îmi destăinui cu sinceritate
dorința, ea te-ar fi adus la țintă
mai iute decât trucul ăsta laș.
Sunt hotărâtă să eliberez
mai înainte de-a se face seară
de lanțuri, acest suflet nestatornic.
AMFITRION: La cât de grea-i ofensa ce-o suport,
e prea puțin față de câte cere
onoarea mea însângerată. Deci,
e limpede, aici e-o-nșelăciune,
chiar dacă țesătura-i blestemată
eu încă n-o-nțeleg... Chem însă martori
în stare să o sfâșie. Deci chem

pe propriul tău frate, ofițerii
întregii oști tebane, ei pot spune
că din mijlocul lor nu m-am urnit
decât abia când, azi, mijiră zorii.
Acestei taine am să-i dau de capăt,
și-i strig păzea! celui ce m-a-nșelat.

SOSIAS: Seniore, pot...

AMFITRION: Taci! Nici nu vreau să știu.
Mă duc. Rămâi aici să mă aștepți!

CHARIS: Ce poruncești, prințesă?

ALCMENA: Taci!... Nu știu...
Nu mă urma. Vreau să mă-nsingurez!
(*Iese.*)

SCENA III

Charis. Sosias.

CHARIS: Ce revenire-i asta? Poate fi
nebun dacă-i în stare să pretindă
că a dormit în tabără azi-noapte.
Dar vine fratele, și-o să se-arate...

SOSIAS: E-o lovitură grea pentru stăpân.
Să am și eu de-aceeași soartă parte?
Ia să sondăm terenul puțintel...

CHARIS (*către sine*): Ce face? Și mai are îndrăzneala
să stea cu spatele? E bosumflat?

SOSIAS: Of, suflete! mă ia cu frig pe spate...
Cum să ating eu punctul delicat?
Aproape, m-aș lăsa de indiscreții...

La urma urmelor, zău! mi-e totuna.
Nu-i bine să scoți totul la lumină...
Dar zaru-i aruncat: voi fi silit
să aflu. Bună ziua, Charis!

CHARIS: Ce fel?
Te mai apropii, trădător infam?
Cum îndrăznești, când îmi cunoști mânia,
să spui ceva...

SOSIAS: Pe zei, nu știu ce ai!
Toți oamenii când se revăd, salută...
Ce te zburlești așa, pentru nimic?

CHARIS: Ce socotești „nimic"? Ce socotești
nimic? Nemernicule, cum adică?...

SOSIAS: Nimic, socot că este, să-ți spun sincer,
ce e numit nimic în vers și proză.
Valoarea sa este de circa zero,
adică mai puțin decât puțin...

CHARIS: Nu știu ce-mi ține mâinile legate...
De-abia mă stăpânesc, dar mă furnică
dorința să-ți scot ochii, explicându-ți
și eu, ce-i o femeie furioasă.

SOSIAS: Ferească cerul! Doamne, cum atacă...

CHARIS: Numești *nimic* purtarea ta? Nimic?
Ce ți-ai permis neobrăzat cu mine?
Nimic?

SOSIAS: Ce mi-am permis? Ce s-a-ntâmplat?

CHARIS: Ce s-a-ntâmplat? Priviți, nevinovatul...
O să susțină ca și seniorul
că nici n-a fost la Teba!

SOSIAS: Sufletele!
cât despre asta, îți spun drept, nu vreau

să par misterios, dar noi pesemne
băurăm vin drăcesc... El ne-a spălat
din minte orișicare amintire.

CHARIS: Cu șmecheria asta vrei că scapi?

SOSIAS: Nu, Charis. Pe cuvânt. Să fiu nemernic,
de n-am sosit aici încă aseară.
Dar nu știu ce s-a întâmplat, și lumea
mi-era precum burduful de cimpoi.

CHARIS: Adică, nu mai știi cum te-ai purtat
cu mine ieri, când ai intrat în casă?

SOSIAS: La naiba! nu mai mult decât deloc.
Istorisește-mi, știi că-s cumsecade:
eu singur mă condamn de ți-am greșit.

CHARIS: Era, mârșave, după miezul nopții,
iar nobila pereche se culcase
de mult, dar tu întârziai întruna-n
apartamentul lui Amfitrion,
nedând căminului tău o privire...
A trebuit nevasta să pornească
în urmărirea ta, și ce-a găsit?
Om fără simțul datoriei, unde
mi te găsesc? Întins colea pe-o pernă
mi te găsesc, de parcă-i casa ta.
La gingașa-mi chemare, seniorul
Amfitrion, zici, ți-ar fi poruncit
să nu scapi, ațipind, ora plecării
din Teba, vrând s-o ia din loc în zori.
Și alte multe-asemenea pretexte...
O vorbă mai drăguță, de pe buze
nu îți ieșea... Mă plec eu, drăgăstos,
vrând un sărut, te-ntorci tu la perete,
spunându-mi — bestie! — că vrei să dormi...

SOSIAS: Sosias, măi bătrâne, totuși ești
cinstit și cumsecade!
CHARIS: Te mai lauzi?
Văd că te lauzi!
SOSIAS: Sufletele dragă,
nu mă-nțelege rău: mâncasem hrean.
Aveam dreptate să nu-ți suflu-n față.
CHARIS: Ei aș! N-aș fi simțit. Și noi la prânz
mâncaserăm tot hrean.
SOSIAS: Vezi, sufletele,
dar n-am știut: atunci, nu se observă...
CHARIS: Nu-mi scapi cu-așa tertipuri! Mai devreme
ori mai târziu, tot o să se răzbune
acest dispreț cu care-am fost tratată.
Și nu pot depăși — mă roade încă —
ce mi-a fost dat s-aud de dimineață.
Pe cinste jur, o dată și o dată,
mă folosesc de voia ce mi-ai dat.
SOSIAS: Ce fel de voie?
CHARIS: Nu mi-ai spus tu însuți
— erai extrem de treaz — că nici nu-ți pasă
de porți ori nu podoaba capilară.
Ai fi chiar mulțumit de aș petrece
un oarecare timp cu-acel teban,
îl știi, care se ține după mine.
Amice, facă-se precum dorești.
SOSIAS: Nu eu ți-am spus așa, ci un măgar
și mă dezic. Hai la o parte gluma,
fii rezonabilă-n privința asta.
CHARIS: Putea-voi oare trece peste-atâtea?
SOSIAS: Taci, vine-Alcmena. Principesa!...

SCENA IV

Alcmena. Cei dinainte.

ALCMENA: Charis,
sărman' de mine, ce mi s-a-ntâmplat?
Ce mi s-a întâmplat? Răspunde-mi, vezi
bijuteria?
CHARIS: Ce bijuterie,
prințesă?
ALCMENA: Diadema lui Labdacus,
splendidul dar al lui Amfitrion
pe care i-au săpat și monograma!
CHARIS: Aceasta-i diadema lui Labdacus?
Nu-i monograma lui Amfitrion.
ALCMENA: Nefericito, te-ai smintit? Nu scrie
aici, de poți citi pe pipăite,
cu linii mari săpate-n aur: A?
CHARIS: Precis nu, principesă. Vi se pare.
Stă scrisă altă literă, străină.
Un J.
ALCMENA: Un J?
CHARIS: Un J. Neîndoios.
ALCMENA: Vai mie, deci! Vai mie... Sunt pierdută.
CHARIS: Ce vă frământă? Spuneți lămurit.
ALCMENA: Cum pot găsi cuvinte, dragă Charis,
inexplicabilul să ți-l explic?
Intrasem amețită în odaie,
nemaiștiind de-s trează ori visez
la presupunerea uluitoare
că mi-ar fi apărut un alt bărbat,

dar cumpănind și sincera durere
a lui Amfitrion, și-apoi cuvântul
său ultim, cum că fratele-mi — ce zici? —
îmi cheamă fratele spre mărturie.
M-am întrebat deci: nu cumva te-nșeli?
Căci unu-i păcălit dintre noi doi.
În stare nu suntem de-o perfidie,
nici eu nici el. Atunci mi-a dat prin minte,
o glumă în doi peri și cum amantul
Amfitrion, nu știu de-ai auzit,
îl ponegrea pe-Amfitrion ca soț.
Cuprinsă de fiori, înspăimântată,
— simțind că parcă n-aș mai fi lucidă —
am apucat, iubito, nestemata,
neprețuitul, singurul meu gaj
incontestabil, stându-mi mărturie.
Îl iau, doresc inițiala scumpă
a mincinosului meu adorat,
propriul său dușman, emoționată
s-o duc la buze... văd un semn străin:
un J. Și stau lovită ca de trăsnet.

CHARIS: Îngrozitor! Oare-ați greșit cumva?

ALCMENA: Eu? Să greșesc?

CHARIS: Voiam să spun: cu scrisul.

ALCMENA: În ce privește scrisul, așa pare.

CHARIS: Deci...

ALCMENA: Ce e deci?

CHARIS: Fiți calmă, veți vedea,
se schimbă totu-n bine...

ALCMENA: Charis! Doamne...
Pot mai curând să nu mă-ncred în mine,

să mă-ndoiesc de-adâncul simțământ
primit la sânul mamei, care-mi spune
că sunt Alcmena și să mă socot
din Persia, sau dintr-un neam cu parții...
E-aceasta mâna mea? Al meu pieptul,
ori chipul ce lucește în oglindă?
Mi-e mai străin el, decât eu? De-mi furi
un ochi, tot îl aud... Îmi iei urechea,
îl simt. Îmi iei simțirea, îl respir.
Îmi iei miros, ureche, ochi, simțire,
dar îmi îngădui inima, îmi lași
oricum un clopot unic, necesar
ca să-l descopăr dintr-o lume-ntreagă!

CHARIS: Desigur. Cum să mă-ndoiesc, prințesă?
În acest caz nu poți să te înșeli
când ești femeie. Poți greși o haină,
confunzi un vas, dar pe bărbatul tău
îl recunoști și-n beznă. Dealtminteri
toți l-au zărit. Nu l-au primit argații,
voioși, când li s-a arătat în poartă?
Și încă era zi, deci mii de ochi
puteau fi înveliți în întuneric?

ALCMENA: Și totuși, strania inițială...
De ce n-am observat — sunt sănătoasă,
nu mă înșeală nici un simț bolnav —
străinul semn la cea dintâi privire?
Când nu deosebești două numiri
atât de diferite, dragă Charis,
pot exista doi comandanți — răspunde-mi! —
la fel, greu de deosebit?

CHARIS: Sunteți
convinsă, trag nădejdea, principesă?

ALCMENA: Precum de nevinovăția mea!
De sufletu-mi curat! Poți înțelege
greșit simțirea mea, că niciodată
nu l-am găsit așa frumos ca azi?
Puteam să cred că-i copia, tabloul
cel mai fidel făcut de un maestru
desăvârșit pân' la dumnezeire.
Plutea — nu știu — în fața mea, ca-n vis...
Iar eu, norocul fericirii mele
intense, l-am simțit precum nicicând,
ieri, când parcă-ntr-o aură venea
spre mine-nvingătorul din Farissa,
Amfitrion, ce-i drept fecior divin,
— doar că, îmi și părea un zeu el însuși!
„Cobori din stele?" îmi venea să-ntreb.

CHARIS: Prințesă, fantezii! Așa e chipul
iubirii.

ALCMENA: Charis, ah! când mă gândesc
cum revenea iar gluma echivocă
deosebindu-mi-l de-Amfitrion...
El să fi fost? Lui oare m-am dat toată?
De ce amantul numai, de ce hoțul
gustând în fugă, își zicea? Blestem!...
Prea iute am surâs. Aceste glume
Pot fi rostite oare de un soț?

CHARIS: Vă chinuiți cu îndoieli pripite.
Nu și-a recunoscut Amfitrion
pe diademă cifrul? Sigur este
vreo eroare-aici, prințesă scumpă.
De nu l-a uluit un semn străin
pe el, înseamnă că așa-i gravat

și *ieri* ni s-a părut, am fost orbite,
iar *astăzi* toate sunt la locul lor.

ALCMENA: Dar dacă l-a privit numai în grabă
și împreună cu toți ofițerii
întors pe urmă, va pretinde iar
că nici n-a trecut pragul casei? Nu sunt
lipsită de dovezi? Și nu devine
bijuteria probă *contra* mea?
Ce pot în zăpăceală spune? Unde
găsesc scăpare de dureri și moarte,
când o vor cerceta, geloși, bărbații?
Silită nu sunt să admit că scrisul
nu-i monograma lui Amfitrion?
Să recunosc cum că nu-i darul său
atunci când poart-o literă străină?
Ba dacă pot jura și la altar
că de la el am nestemata, spune-mi,
sunt eu la fel de sigură că ieri
Tot el mi-a dat înscris acest însemn?

CHARIS: Fiți calmă... iată-l! O să se rezolve...

SCENA V

Jupiter. Cei dinainte.

ALCMENA: Permite-mi, soțul și stăpânul meu,
să-ngenunchez, predându-ți giuvaierul.
Cinstit mi-aștern la talpa ta viața.
Și-acum, privește: dacă tu mi-ai dat
un giuvaier cu-o literă străină,

îl duc la buze-atunci, și râd și plâng.
Dar dacă negi, dacă-l renegi, susții
că nu-i al tău — destinul mi-este moartea,
și bezna să-mi îngroape umilința!

JUPITER: Femeie splendidă, ce-i piatra scumpă
când zac în praf asemenea comori?
Ridică-te... Ce vrei? Vino-ți în fire.

ALCMENA: Eram prea sigură și te-am jignit.
Nevinovată mă simțeam și tare.
Dar am zărit o literă străină,
și parcă mă cuprinde-o îndoială:
voi crede... că... mi-a apărut un altul,
de mi-o certifică iar gura ta.

JUPITER: Ah, nobilă femeie, mi-e rușine.
Dar ce minciună-ți iese de pe buze?
În ce fel îți putea apare altul?
Cum să se-apropie, când porți în cuget,
mereu, tot unul și același chip?
Inaccesibilă ești, o, prea sfânto!
Te apără un brâu de diamante...
Chiar când primești un fericit, rămâi
tot inocentă, pură, căci e totul
în jurul tău numai Amfitrion.

ALCMENA: Ah, soțul meu! Fii bun și spune-mi totuși,
ai fost, n-ai fost? Răspunde-mi... Tu ai fost!

JUPITER: Eu, fie cine-o fi! Ești liniștită?
Ce-ai pipăit, gândit, văzut, simțit,
iubito, eu am fost. Păi cine altul?
Oricare pragul ți-a trecut, întruna
pe mine m-ai primit, comoara mea!
Și-orice favoare i-ai fi dat, datornic
nu-ți pot fi decât eu. Și-ți mulțumesc.

ALCMENA: Nu, drag Amfitrion, aici te-nșeli.
Iubitul meu, adio pe vecie:
mă așteptam la asta...
JUPITER: Dar, Alcmena...
ALCMENA: Adio!
JUPITER: Cum crezi...?
ALCMENA: Du-te, du-te, du-te...
JUPITER: Lumina ochilor mei!
ALCMENA: Pleacă-ți zic.
JUPITER: Vrei să m-asculți?
ALCMENA: Mă crezi neprihănită?
Nu vreau nici să ascult, nici să trăiesc!
JUPITER: Ce vorbe spui, femeie adorată?
În ce fel, sfânto, mi-ai putut greși?
De s-ar fi arătat ieri chiar Satana
scuipând spre tine mâzgă și păcat
din adâncimi de Iad, n-ar murdări
lumina inimii femeii mele
cu nici o pată. Astea-s născociri!
ALCMENA: Sunt amăgită rușinos.
JUPITER: *El* este
cel amăgit, idolul meu! Pe sine
vrăjitoria l-a-nșelat, nu simțul
tău fără greș. Lui când i se părea
că te-a cuprins în brațe, adormiseși
la pieptul lui Amfitrion... Săruturi
visa, iar tu cu gura apăsai
tot gura lui Amfitrion, cea dragă.
Un ghimpe poartă-n pieptu-nflăcărat,
o, crede-mă! Și n-o să-l scoată toate
vrăjitele puteri dumnezeiești.

ALCMENA: Azvârle-mi-l, o, Zeus, la picioare!
Ah, Doamne! Divorțăm... Pentru vecie.
JUPITER: Sărutul tău dat lui, m-a prins mai strâns
de tine, decât dragostea întreagă
ce-ți arde-n suflet pentru mine. Vezi tu,
iubita mea, chiar de-aș putea zvârli
din hora zilelor pe cea de ieri,
ușor, din înălțimi, ca pe-o stâncuță,
nici pentru fericirea din Olimp,
nici pentru nemuririle lui Zeus,
n-aș vrea-o.
ALCMENA: Morții mi-aș întinde sânul
de zeci de ori. Te du... Nu-ți intru-n casă.
N-ai să mă mai arăți altor femei
aci-n Helada.
JUPITER: Pe întreg Olimpul,
Alcmena! Ce spui? Te arăt și cetei
strălucitoare-a zeilor. Iar când
ai să te-apropii tu de cercul lor,
de-aș fi eu Zeus, cuveni-s-ar Hera,
eterna, să se scoale-n fața ta,
și Artemis, severa...
ALCMENA: Mă strivești
cu indulgența. Vreau să fug. Mă lasă!
JUPITER: Alcmena, soața sufletului meu!
ALCMENA: Amfitrion m-auzi? Aș vrea să plec.
JUPITER: Crezi că îmi scapi din brațe?
ALCMENA: Să mă lași...
Amfitrion, o vreau!
JUPITER: De-ai fi fugară
departe în pustiu, printre nomazi,
te-aș urmări, hăt, pân' la malul mării

și te-aș ajunge și te-aș săruta,
aș plânge și te-aș ridica în brațe,
ducându-te-n triumf spre patul meu.

ALCMENA: Ei fie, tu ai vrut-o. Deci, îți jur,
și martori mi-or fi zeii, toată ceata,
și nereidele răzbunătoare:
mai bine mă apropiu de mormânt
decât să-ți intru-n pat cât mai răsuflu.

JUPITER: Iar eu sparg jurământul! Am puterea.
Arunc în aer cioburile. N-a fost
un muritor cel ce te-a vizitat,
ci Zeus, zeul tunetelor însuși.

ALCMENA: Cum?

JUPITER: Jupiter...

ALCMENA: Nebunule, ce spui?

JUPITER: Chiar Jupiter, am spus.

ALCMENA: Jupiter însuși?
Cutezi, mișele?...

JUPITER: Jupiter, îți spun
și o repet. Chiar el, și nimeni altul,
s-a arătat în noaptea ce-a trecut.

ALCMENA: Acuzi de crima săvârșită zeii,
nelegiuitule?

JUPITER: Eu să-i acuz
pe zei de crimă? Taci, nechibzuito,
să nu mai spui asemenea cuvinte!

ALCMENA: Nu e un termen potrivit? Nu-i crimă?...

JUPITER: Să taci. Ți-ordon.

ALCMENA: Ah, omule pierdut!

JUPITER: Indiferentă dacă ți-e onoarea
de-a fi-nălțată-n rang cu ginți eterne,

nu mi-e și mie. Iartă-mă că-s astfel.
De n-o invidiezi pe Europa
superbă... ori pe Leda, pe Kalisto,
prea bine! Dar aș vrea să fiu Tindarus
și mi-aș dori doi fii ca Tindarizii.

ALCMENA: Eu? S-o invidiez pe Europa?
Ori pe Kalisto? Nobilele-alese
de Jupiter? Femei azi locuind
eterul? Preamărite în Elada?

JUPITER: Firește! N-ai motiv să fii geloasă,
ți-e îndestulă gloria să ai
la talpa ta un singur muritor...

ALCMENA: Ce vorbe nemaipomenite! Oare
pot îndrăzni măcar să le gândesc?
Și n-aș pieri după atâta slavă?
De-ar fi fost el, aș mai simți viața
cum îmi palpită cald sub sân? Nu sunt
nevrednică? Nu sunt prea păcătoasă?

JUPITER: De-o meriți, da ori ba, nu *tu* ai dreptul
s-o cercetezi. El te-a ales. Primește
asupra ta onoarea. Mai încerci,
în miopia ta, să-i dai lui lecții?
Când știe inimile omenești?

ALCMENA: Da, da, Amfitrion, te înțeleg
și generozitatea ta mă mișcă
până la lacrimi. Spui aceste vorbe
doar ca să mă distrezi... Cugetul meu
la gândul dureros revine însă.
Te du, iubire, tot ce am pe lume,
fii fericit, ia alta de nevastă,
iar eu de-a lungul zilelor voi plânge
că nu-s în drept să-ți dărui fericirea...

JUPITER: Femeie scumpă, sunt mișcat! Privește
bijuteria care-o ții în mână.
ALCMENA: O, zei, feriți-mă de-o amăgire!
JUPITER: Nu-i monograma lui? Și adineauri
n-a fost a mea? Și nu e un miracol?
Iar diadema nu fusese azi
închisă în cutie, sub sigiliu,
nu am deschis-o, vrând să ți-o predau
dar printre câlți nu i-am mai dat de urmă?
În schimb o văd lucind sub sânul tău?
ALCMENA: Să-mi intre-n cuget? Jupiter? Eternul
părinte-al zeilor și-al omenirii?
JUPITER: Cântarul fin și iute al simțirii
altminteri cine îți putea-nșela?
Sau sufletul tău feminin, cu-atâtea
antene-ntinse-n jur precum un șir
de clopoței, înconjurându-ți trupul,
vibrând la suflul cel mai slab?...
ALCMENA: Chiar el!?
JUPITER: Iubito, doar niște divinități
pot îndrăzni precum străinul oaspe.
Vezi, am învins asemenea rivali.
Când atotștiutorii află calea
spre dragostea ta, sigur, nu mă supăr.
Atotputernicii știu cum să-ți vină
aproape, dar n-au fost chiar ei siliți
să fie-Amfitrion? Să îmi ia chipul
ca în culcușul tău să îi admiți?
ALCMENA: Așa-i.
(*Îl sărută.*)
JUPITER: Zeița mea!

ALCMENA: Sunt fericită.
Ce bine, bine, că mă simt astfel.
Cu drag sunt gata să accept durerea
pe care mi-a făcut-o Jupiter,
doar... totul să rămână cum a fost!
JUPITER: Pot spune ce gândesc?
ALCMENA: Ce poate fi?
JUPITER: Dar dacă revelația-ntârzie
precum, mai-mai, sunt înclinat s-o cred?
ALCMENA: Ce? Mă neliniștești...
JUPITER: Zic: dacă, poate,
tu — nu te speria — l-ai supărat?
ALCMENA: Să-l supăr?
JUPITER: El există pentru tine?
Observi tu, opera Lui capitală,
vezi Lumea? Îl zărești pe El spre seară,
când cade-un licăr potolit prin crânguri?
Ori îl auzi în șopotul de ape,
și în cascadele privighetorii?
Nu îți vorbesc zadarnic despre El
munți până-n slăvi? Nu îți vorbesc zadarnic
izvoarele-mproșcate printre stânci?
Când soarele e-n cel mai amplu templu
și toate soiurile preamăresc
cu palpitări voioase Creatorul,
în inima ta, ca-ntr-o galerie,
tu nu cobori spre-a implora alt idol?
ALCMENA: Ești înspăimântător! Dar cum pot altfel
să îl ador, pios, copilărește?
Zi după zi, să nu mă prăbușesc
lângă altar cu mulțumirea-n suflet

că *sunt*, iubite, și că tu exiști?
Nu am căzut cu fruntea în țărână
deunăzi chiar, dinaintea lui?
N-am ridicat, pe-o noapte înstelată,
o rugă, arzătoare ca o jertfă,
din clocotul dorințelor țâșnind?

JUPITER: De ce căzuseși astfel? Nu fiindcă
ai tresărit, și-ntr-o străfulgerare
ți s-a părut că recunoști un chip?

ALCMENA: Mă îngrozești! Cum știi? Nu-i omenește...

JUPITER: Cui te închini privind altarul Său?
Cu-adevărat Acelui din văzduhuri?
Oare-L cuprinde mintea ta sfioasă?
Simțirea ta, deprinsă-n cuibul casnic,
și-ar cuteza aripa-n acest zbor?
Cu fruntea în țărână, nu-i mereu
Amfitrion, cel căruia te rogi?

ALCMENA: Mă răscolești! Sunt prea nefericită.
Cum poți păcătui fără să vrei?
Să mă închin la marmora din ziduri?
Vreau trăsături, doresc să mi-l închipui...

JUPITER: Vezi? Nu ți-am spus? Și crezi că nu-l jignește
idolatria? Nu-i lipsește, crezi,
frumoasa-ți inimă? Nu și-ar dori
să fie El iubit cu pasiune?

ALCMENA: Pesemne. Dar păcătuind prin rugă,
un păcătos e zeilor plăcut!

JUPITER: Desigur. Iată: El a coborât,
uituco, spre a-ți pedepsi uitarea...
Silită ai să fii să ți-L închipui.

ALCMENA: Cumplit!

JUPITER: Să nu te sperii. Nu-i pedeapsa
mai mare decât meriți. Dar promite-mi
că de acum încolo doar la El,
pricepi, la El acel venit azi-noapte,
ai să gândești acolo la altar.

ALCMENA: Îți jur pe ce-am mai sfânt. Deosebirea
o știu... cum a fost totul... și nicicând,
precis, nu am să-l mai confund cu tine.

JUPITER: Așa... Altminteri riști să se întoarcă.
De câte ori zărești pe diademă
inițiala Lui, tu amintește-ți
cu patimă și-amor, ivirea Sa.
Adu-ți aminte ce s-a întâmplat.
Mai știi, pe când ședeai cu furca-n mână,
cum te-a înfiorat Nemuritorul?
În ce fel ai primit bijuteria?
Și cum ți-a dat o mână de-ajutor
ca s-o închei? Ce s-a-ntâmplat la masă?
Iar soțul de te-o tulbura, tu roagă-l
prietenește, să te lase-n pace...
măcar o oră!

ALCMENA: Fie. O să-ți placă.
În zori, la primul ceas, de-aci încolo,
nu către tine-ndrept primul meu gând.
Pe urmă-l uit pe Jupiter. E bine?

JUPITER: Mișcat de-această îndreptare, dacă
acum ți-apare-n toată strălucirea,
iubito, Marele-Stăpân-al-Slăvii,
precum e El cu-adevărat, ce simți?

ALCMENA: Cumplită clipă. Ah, de-aș fi putut
să mi-l imaginez, stând la altar:
deosebirea e atât de mică...

JUPITER: Dar nu știi fața Sa nemuritoare,
Alcmena! Inima îți va-nflori
în mii și mii de feluri fericite.
Foc o să-ți pară ce-ai simțit cu El,
iar cu Amfitrion simți-vei gheață.
Da, dacă te-ar atinge-acum pe suflet
și-apoi te-ar părăsi pentru Olimp,
ar fi trăirea ta de neuitat!
Și-ai plânge-apoi că nu îl poți urma...

ALCMENA: Nu, nu, Amfitrion, să nu crezi asta.
Iar de-aș putea pe-o zi întoarce timpul
ca în chilie să mă zăvorăsc
departe de eroi și zei: aș face-o!

JUPITER: Într-adevăr? Ai vrea...

ALCMENA: M-aș învoi
din inimă.

JUPITER (*către sine*): Ah, fie blestemată
iluzia ce m-a atras aici!

ALCMENA: Ce ai? Te superi? Te-am jignit, iubite?

JUPITER: N-ai fi primit, pioasa mea copilă,
să-i îndulcești enorma existență?
Ai fi respins Legiuitorul Lumii
de lângă sân, când obositul creștet
ar căuta odihnă? Ah, Alcmena!
Pustiu e fără dragoste Olimpul.
Divinizarea micilor noroade
ce zac în colb crezi că îndestulează
un piept setos de dragoste? Se vrea
iubit *El*, nu mirajul său. În văluri
pe veci înfășurat, s-ar oglindi
pe sine, într-un suflet și-n cristalul

unei unice lacrimi fermecate.
Iubito, vezi, atâtea bucurii
împarte el-ntre pământ și cer.
Iar ție de ți-ar hărăzi Destinul
în schimbul Operei, doar un surâs
să-i dai — e tot cei-i cere Creațiunii,
în locul miilor de mulțumiri —
tu n-ai... nu cred... nu mă lăsa...

ALCMENA: Departe
de mine e să mă opun, când zeii
au hotărât să-mi dea acest rol sfânt.
Domnească peste mine Creatorul!
Dar...

JUPITER: Ei?

ALCMENA: Să pot alege...

JUPITER: De-ai putea...

ALCMENA: ...alege: i-aș păstra lui tot respectul,
Amfitrion, toată iubirea ție.

JUPITER: Și de-aș fi zeul ăsta Eu?

ALCMENA: De-ai fi
— ce e cu mine? — de-ai fi însuși zeul
— nu știu: în fața ta să-mi plec genunchii,
ori nu? — ești omul meu? Ești omul meu?

JUPITER: Amfitrion mă cheamă. Hotărăște!

ALCMENA: Amfitrion...

JUPITER: Amfitrion al tău.
Dar, te întreb: de-aș fi Eu zeul ăsta
îndrăgostit, ce-a coborât Olimpul,
cum te-ai purta cu El?

ALCMENA: Iubitul meu,
de-mi aparții — ești zeu — și n-am să aflu
ce-i cu Amfitrion, eu te urmez
până-n Infern, precum Euridice.

JUPITER: De n-ai ști de Amfitrion. Dar dacă
s-ar arăta Amfitrion, ce-ai face?
ALCMENA: Amfitrion? Aici? Mă chinuiești.
Cum poate-Amfitrion să se arate,
când strâng la sânul meu pe-Amfitrion?
JUPITER: Și totuși poți pe zeu să-l strângi în brațe,
părându-ți-se că-i Amfitrion.
De ce să fii surprinsă în simțiri?
De-aș fi — cel ce te-mbrățișează — zeul,
și-Amfitrion s-ar arăta acum,
cu inima în ce fel te-ai decide?
ALCMENA: De-ai fi zeu tu, cel ce mă-mbrățișezi,
și s-ar ivi aci Amfitrion...
da, aș fi tristă. Mi-aș dori să fie
atunci, el Dumnezeul... tu rămâi,
Amfitrion, așa cum ești.
JUPITER: Făptura
mea dulce, adorată, mă socot
preafericit, căci fericit cu tine!
Răspotrivită gândului zeiesc,
ești plăsmuită-n formă, corzi și sunet
cum de milenii nu mi-a izbutit.
ALCMENA: Amfitrion!
JUPITER: Fii calmă, calmă, calmă...
Va fi spre bine tot... Vei birui.
E dornic Zeul să ți se arate
și o să-ți știe inima de cine
e-nflăcărată, încă înainte
de-a se ivi pe ceruri oastea serii.
Sosias!
SOSIAS: Da!

JUPITER: Hai, servitor fidel:
prefacem ziua asta-n sărbătoare.
M-a împăcat Alcmena, prin iubire.
Te du, aleargă-n tabără cât poți...
Poftește-i musafiri la noi pe toți!
(*El și Alcmena ies din scenă.*)

SCENA VI

Charis. Sosias.

CHARIS (*către sine*): Ce ți-a fost dat s-auzi, nefericito?
Erau se pare zeii din Olimp?
Iar cel ce se preface că-i Sosias
o fi cumva nemuritor? Un Hermes,
un Apolon, ori chiar un Ganymed?
SOSIAS (*în sinea lui*): E cică zeul fulgerelor: Zeus.
CHARIS (*către sine*):
Cu te-ai purtat? Păi nu ți-ar fi rușine?...
SOSIAS: Și, nu era servit prost, sufletele!
Un ins care zicea că-i omul său,
bătea pentru senior, ca o panteră.
CHARIS (*în sinea ei*):
Dar poate mă înșel. Ia să-l încerc.
(*Tare:*) Sosias, hai să facem și noi pace.
SOSIAS: Nu, altă dată. Astăzi nu am vreme.
CHARIS: Dar unde pleci?
SOSIAS: Să-i chem pe ofițeri.
CHARIS: Dă-mi voie, soțul meu iubit: o vorbă...
SOSIAS: Sunt soțul tău? Cu drag...

CHARIS: Ai auzit
că ieri către amurg la principesă
și la însoțitoarea credincioasă
veniră din Olimp doi nobili zei?
Că zeul norilor a fost pe-aicea
și că l-a însoțit superbul Phoebus?

SOSIAS: Da, din păcate-am auzit. Uniri
ca astea mi-s nesuferite, Charis.

CHARIS: Nesuferite? Pentru ce? Nu știu...

SOSIAS: Hmm! pentru ca să-ți spun tot adevărul,
e... cal și cu măgar.

CHARIS: Cal și măgar,
un zeu și o prințesă? (*Către sine*:) El nu pare
să vină din Olimp. (*Tare*:) Îți place, cred,
să râzi, așa, de-o servitoare proastă.
Triumful ăsta care-a dat pe noi
e, cum nici nu s-a pomenit la Teba!

SOSIAS: Cât despre mine, nu mi-a prea priit.
Și-o doză măsurată de rușine,
îmi place, cât drăcești trofee
vărgate de pe umeri... Deci, cu bine,
plec, mă grăbesc...

CHARIS: Da... ce voiam să spun?
Cine-a visat astfel de oaspeți? Cine
credea că-n trupuri proaste, omenești,
nemuritorii vor să se îmbrace?
Desigur, câte-o latură mai bună
ascunsă-n cusătură, de știam,
aș fi putut-o-ntoarce în afară...

SOSIAS: Hei, sufletele, n-ar fi fost chiar rău.
Ai fost atât de iubitoare, Charis,
cât un pisoi turbat. Să te mai schimbi.

CHARIS: Nu-mi amintesc: te-oi fi jignit cumva?
ori, și mai mult?...
SOSIAS: Nu știi că m-ai jignit?
Pungaș să fiu, de nu meritai astăzi
bătăi atât de piperate cum
n-au mai plouat nicicând peste-o muiere.
CHARIS: Ei ce-i? Ce s-a-ntâmplat?
SOSIAS: Ce s-a-ntâmplat
zici, gură-cască? Nu mi-ai spus tu însăți
că vrei să chemi tebanul, pezevenghiul,
pe care nu de mult l-am dat pe scări?
Nu mi-ai făgăduit să îmi pui coarne
și m-ai tratat de fraier?
CHARIS: Am glumit!
Naturalmente...
SOSIAS: A glumit! Hai vino
cu glume de-astea iar, că te pocnesc,
să mă ia dracu'...
CHARIS: Ceruri! Ce-ai cu mine?
SOSIAS: ...E criță!
CHARIS: Nu privi așa-ncruntat.
Simt inima că-mi crapă, bucățele.
SOSIAS: Rușine, păcătoaso! Îți bați joc
de sfânta datorie conjugală!
Te du, nu te mai ține de păcate,
așa te sfătuiesc... iar când mă-ntorc,
vreau să mănânc niște cârnat cu varză.
CHARIS: Tot ce dorești... De ce mai zăbovesc?
De ce mai șovăi? Nu e el? Nu-i el?
SOSIAS: Cum, dacă-s eu?
CHARIS: Leșin!

SOSIAS: Ce îți lipsește?
CHARIS: Mă vezi? Cad înaintea ta... Sunt praf!
SOSIAS: Ce? Te-ai țicnit?
CHARIS: O da, ești tu... Tu ești!
SOSIAS: Adică cine?
CHARIS: Ah, mă minți zadarnic.
SOSIAS: Azi au turbat cu toții!
CHARIS: Nu văd oare,
prin focul mânioaselor priviri,
pe Apolon țintind din depărtare?
SOSIAS: Eu, Apolon? A dracului! Ia uite:
mă face unul javră și-altul zeu?
Eu sunt Sosias! Binecunoscutul
și vechi măgar!
(*Iese.*)
CHARIS: Sosias? Da? Cel vechi?
Măgarul binecunoscut Sosias?
Mișelule, te știu acum și las' că
la prânz, cârnatul n-o să-ți mai priască.
(*Iese.*)

ACTUL III

SCENA I

AMFITRION: Ce antipatice-s aceste fețe
de căpitani: mă felicită toți
pentru victoria-n război. În brațe
pe fiecare trebuie să-l strâng,
în timp ce-n sinea mea-l trimit la dracu'.
Nu-i unul stând cu inima lui gata
ca să-i revărs prea plinul dintr-a mea...
Să furi un giuvaier dintr-o casetă
închisă fără să-i desfaci sigiliul,
admit: sunt șarlatani ce de departe
pot șterpeli ceva ținut în mâini...
Dar omului să-i furi mișcări, statură
și să-i apari nevestei lui valabil,
e-o șmecherie bună de Satana!
Într-o-ncăpere bine luminată
nu te pot înșela cele cinci simțuri...
Îți recunoști prietenul. Ajung
doar ochii, din orbite scoși, pe masă...
— chiar mădulare fără trup, urechi
ori degete-așezate-ntr-o cutie —
și recunoști un soț! Curând bărbații
vor fi incinerați și o să poarte
tălăngi la gât ca mieii... Ea e-n stare

de-o-nșelăciune, cât e-o turturea,
și mai curând pot crede în virtutea
pungașului scăpat din eșafod,
decât că a mințit femeia mea.
Pesemne e nebună și chiar mâine
va trebui să chem un medic! Doar
de aș găsi prilejul s-o conving...

SCENA II

Mercur pe terasă. Amfitrion.

MERCUR (*către sine*):
Zău, tată Jupiter, să te urmeze
în escapada ta înamorată
Mercur, e-o faptă foarte amicală...
Pe Styx! Mă plictisesc din suflet. Zelul
în chestiune, nu-i atât de mare
încât pe soțul cameristei Charis
să-l joc mai mult decât e necesar.
Am chef să mă distrez! Pe ăl de colo
ce-ar fi să-l fac nebun de gelozie?
AMFITRION: De ce mi-e casa zăvorâtă, ziua?
MERCUR: Răbdare... Cine-i? Cine bate?
AMFITRION: Eu.
MERCUR: Ce fel de eu?
AMFITRION: Deschide.
MERCUR: Ce deschide?
Și cine ești, mă rog? Ce tont vorbește?
AMFITRION: Păi ce, nu mă cunoști?

MERCUR: Da, te cunosc,
cunosc pe orișicine-apasă clanța.
— Și ce-am să-l mai cunosc!...
AMFITRION: La Teba, astăzi,
toți au mâncat cârnați cu mătrăgună?!
Sosias! Hei, Sosias!
MERCUR: Da, Sosias,
așa mă cheamă. Strigă pușlamaua:
se teme numele să nu mi-l uit.
AMFITRION: Zei drepți! Măi omule, mă vezi?
MERCUR: Perfect.
Ce vrei?
AMFITRION: Ce vreau, lichea?
SOSIAS: Sau ce nu vrei?
Aștepți să te-mboldim spre-a ne răspunde?
AMFITRION: Canalie, stai, vin eu sus! Te-nvăț eu,
cu bățul în ce fel mi se vorbește.
MERCUR: Oho! Dar jos e-un lacăt necioplit,
scuzați...
AMFITRION: Pe dracu' !
MERCUR: Ia vino-ți în fire.
AMFITRION: Hei, nu-i acasă nimeni?
MERCUR: Șo, Filipus!
Șo, Charmion! Pe unde v-ați vârât?
AMFITRION: Ce ticălos!
MERCUR: Vei fi servit îndată,
dar văd că n-ai răbdare să aștepți,
iar dacă te atingi încă o dată
de clopot, îți trimit un valvârtej,
ambasador de sus...
AMFITRION: Obrăznicie!
Nerușinatul ăsta! Un mârlan

pe care l-am călcat des în picioare...
Pe care l-aș putea crucifica...

MERCUR: Ai isprăvit? M-ai vizionat? Ești gata?
M-ai măsurat destul cu ochi holbați?
Cum se zgâiește, ia uite la el!
De ar putea să muște din privire,
pe legea mea, aș fi acum bucăți.

AMFITRION: Eu însumi sunt cutremurat, Sosias,
când știu ce-ți pregătesc astfel de vorbe...
Ești așteptat de groaznice bătăi
Coboară, hai, deschide-mi!

MERCUR: În sfârșit!

AMFITRION: Să nu te mai aștept, mi-e mare graba...

MERCUR: În fine, deci, aflarăm ce poftești
Vrei să deschidem poarta?

AMFITRION: Da.

MERCUR: Păi bine,
puteai s-o spui și mai cu binișorul.
Pe cine cauți?

AMFITRION: Cum?

MERCUR: Pe cine cauți,
la naiba! Cui vrei să-i vorbești? Ești surd?

AMFITRION: Cui vreau să îi vorbesc? Te strivesc, javră!
Îți fac praf oasele când intru-n casă...

MERCUR: Îți dau un sfat: ia cară-te, amice,
că mi se varsă fierea... Du-te,-ți zic!

AMFITRION: Ah, vei afla, mârșave, ce se-ntâmplă
când un biet serv își bate astfel joc
de seniorul său.

MERCUR: Ce senior?
De seniorul meu? Ești seniorul?

AMFITRION: Mi-e dat să aflu că tăgăduiești.

MERCUR: Un senior cunosc: pe-Amfitrion.
AMFITRION: Și cine altul e Amfitrion?
Ai ochi bolnavi? Nu vezi de-i zi ori noapte?
MERCUR: Amfitrion?
AMFITRION: Amfitrion, îți zic.
MERCUR: Ha-ha! tebanilor, veniți încoace...
AMFITRION: Deschide-s-ar pământul! Ce rușine...
MERCUR: Ascultă-mă, amice, din ce birt
sosești atât de afumat?
AMFITRION: O, ceruri!
MERCUR: Era vin vechi ori tulburel?
AMFITRION: O, zei!
MERCUR: De ce nu îți mai torni un păhărel
și-ai să ajungi, tot bând, chiar faraonul!
AMFITRION: Sunt un biet om sfârșit...
MERCUR: Băiete, pleacă!
Hai, îmi faci milă... Trage-un pui de somn.
Aici stă însuși comandantul Tebei,
Amfitrion. Nu-i tulbura odihna.
AMFITRION: Amfitrion, pretinzi că e acasă?
MERCUR: Aici în casă, da, și cu Alcmena.
Te du, mai spun o dată! Și ai grijă,
nu-i deranja pe cei doi amoreji.
Cumva, spre-ați pedepsi nerușinarea,
să nu ți se arate însuși el!

SCENA III

AMFITRION: Ce lovitură! Ce nenorocire!
S-a isprăvit cu mine, sunt distrus.
M-au îngropat, și văduva-ntristată,

pesemne s-a grăbit să-și ia alt soț.
Acum ce hotărâre-mi mai rămâne?
Ascund rușinea care a căzut
pe casa noastră? O dezvălui lumii?
Pe cine cruț? Aș! Trebuie-n consiliu
un singur simțământ — al răzbunării! —
să-mi strig... N-am altă grijă delicată
decât, de-aci-nainte, cu viață
să nu cumva să-mi scape trădătorul.

SCENA IV

Sosias. Câțiva căpitani. Amfitrion.

SOSIAS: Priviți aici câți oaspeți, seniore,
am reușit în grabă să adun...
Of, suflete: de nu v-aș mânca pâinea,
un loc la masă tot mi-am câștigat.
AMFITRION: Ia uite-l!
SOSIAS: Ce e?
AMFITRION: Câine, ai să mori!
SOSIAS: Să mor? Eu?
AMFITRION: Ai să afli cine sunt.
SOSIAS: Pe naiba, ce, nu știu?
AMFITRION: Știai, mișele?
(*Pune mâna pe spadă.*)
SOSIAS: Domni ofițeri, vă rog să m-apărați...
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Iertare!
(*Îl oprește.*)

AMFITRION: Da-ți-mi drumul...
SOSIAS: Ce-am greșit,
spuneți-mi?
AMFITRION: Mai întrebi, hai? La o parte!
Vreau satisfacție, și e pe drept.
SOSIAS: Când spânzuri orice om, îi spui de ce?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Hai, fiți amabil...
AL DOILEA CĂPITAN: Spuneți, care-i vina?
SOSIAS: Țineți-l bine, domnilor, fiți buni.
AMFITRION: Argatul ăsta prăpădit, netrebnic,
mi-a-nchis acum o clipă ușa-n nas,
turnând pălăvrăgeli nerușinate,
oricare bun să îl urc pe cruce.
Mori, câine!
SOSIAS: Gata. Sunt ca mort...
(*Cade în genunchi.*)
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Fiți calm.
SOSIAS: Ah, seniori!
AL DOILEA CĂPITAN: Ce-i?
SOSIAS: Nu împunge-ncoace?
AMFITRION: Plecați, o spun și o repet... Răsplata
pentru rușinea care mi-a făcut-o
la ora asta — trebui' să i-o dau.
SOSIAS: Cum aș putea greși la ora asta,
când eu de nouă ceasuri încheiate
am fost în tabără, precum mi-ați spus?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: E-adevărat. El ne-a poftit la masă.
În tabără, cam de vreo două ore,
nu l-am slăbit din ochi.
AMFITRION: Și de la cine
primiseși ordin?

SOSIAS: De la dumneavoastră!
AMFITRION: Eu? Când?
SOSIAS: Vă împăcaserăți cu-Alcmena,
erați voios, și-ați ordonat un bal
în tot palatul.
AMFITRION: Ceruri, orice pas
și orice clipă, mai rău mă afundă
în labirint. Prieteni, ce să cred?
Ați auzit și voi ce se petrece?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: În așa fel nu are nici o noimă
ceea ce spune, încât grija voastră
nu poate fi decât să rupeți plasa
misterului, pornind cu pași decișii.
AMFITRION: Așa-i! Mă bizui pe-ajutorul vostru
și vă aduse steaua mea cea bună.
Norocul mi-l încerc. Mă arde-n suflet
dorința să știu hotărârea sorții,
dar de-adevăr mă tem ca-n ceasul morții!
(*Bate în poartă.*)

SCENA V

Jupiter. Cei dinainte.

JUPITER: Ce zgomot mă silește să cobor?
Voi sunteți, căpitani? Hei, cine bate?
AMFITRION: Tu cine ești? O, zei atotputernici!
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Ce văd? O, ceruri! Doi Amfitrioni.
AMFITRION: Încremenit mi-e sufletul de groază...
Vai mie! Taina deci s-a dezlegat.

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Din amândoi, cine-i Amfitrionul?
AL DOILEA CĂPITAN: Aidoma sunt ambele făpturi,
încât — zău — ochii nu-i deosebesc.
SOSIAS: Acesta-i, domnilor, Amfitrion.
Iar ăstălalt e doar un mizerabil
ce trebuie bătut.
(*Trece de partea lui Jupiter.*)
AL TREILEA CĂPITAN (*arătându-l pe Amfitrion*):
Nu-mi vine-a crede.
El, un măsluitor?
AMFITRION: Destul cu vraja
mârșavă. Am să lămuresc misterul.
(*Duce mâna la spadă.*)
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Stați!
AMFITRION: Dați-mi drumul...
AL DOILEA CĂPITAN: Ce vreți?
AMFITRION: Pedepsesc
cea mai cumplită tragere pe sfoară.
JUPITER: Mai mult calm... Zelul n-are nici un rost.
Când ți-aperi numele din cale-afară,
motivele pot fi și necinstite.
SOSIAS: E și părerea mea... Vedeți, pungașul
s-a îndopat la burtă, s-a vopsit
să semene cu seniorul casei.
AMFITRION: Pentru revoltătoarele-ți palavre,
iei trei sute de lovituri de bici
cu schimbul date de trei brațe, cutră!
SOSIAS: Oho, stăpânul meu e un om bun...
Te-nvață el să îi bați servitorii!
AMFITRION: Nu mă rețineți, vreau să-mi spăl ofensa
în sângele acestui impostor.

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Iertare, senior, dar nu admitem
să lupte-Amfitrion cu-Amfitrion.
AMFITRION: Cum? Nu admiteți?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Fiți mai stăpânit!
AMFITRION: Aceasta-i, domnilor, prietenia,
e ajutorul ce-mi făgăduirăți?
În loc dreptatea să o faceți voi,
sunteți de partea unui șarlatan,
oprind căderea sabiei dreptății?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: De n-ați fi, cum sunteți, părtinitor,
ați aproba desigur gestul nostru.
Din amândoi, cine-i Amfitrion?
Voi o susțineți. Bine. Dar și el.
Și unde-i degetul dumnezeiesc
să ne indice-n care din piepturi
se-ascunde-o inimă de potlogar?
Când vom afla-o, nu vă îndoiți,
vom ști și ținta răzbunării noastre.
Dar câtă vreme sabia mai poate
izbi orbește, fără să discearnă,
e mult mai bine să rămână-n teacă.
Lăsați-ne să cercetăm în pace
și dacă vă simțiți Amfitrion
într-adevăr, cum noi suntem siliți
să și sperăm — în cazul ăsta straniu —
să ne și îndoim... nu vă va fi
mai greu s-o dovediți decât i-e lui!
AMFITRION: S-o dovedesc eu?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Da. Și chiar valabil,
altminteri nu se va-ntâmpla nimic.
JUPITER: Spui drept, Fotidas. Iar asemănarea
insituită între noi te scuză

că șovăi încă în sentința ta.
În loc s-o dai, socot că e firească
o comparație, și nu mă supăr.
Nu hotărârea paloșului, lașă,
ci îmi vreau martoră întreaga Tebă.
Chem adunarea cea mai numeroasă
ca să vădesc din ce sânge descind.
El însuși o să recunoască faptul
că-s nobil și-s stăpân aici în Teba.
Își va pleca în praf adânc obrazul,
numind ogorul roditor al Tebei,
cirezile întinse pe imașuri
și casa, ale mele... Iar stăpâna
blajină, cârmuind peste cămări,
a mea! Se va afla în toată lumea
că e neprihănit Amfitrion.
Iar bănuiala care o trezește
acel nechibzuit, — aveți în față
un ins care-l va face de rușine!
Curând se strâng tebanii. Între timp,
binevoiți, cinstiți-ne la cină,
cum v-a poftit Sosias.

SOSIAS: Domnii mei,
aceste vorbe spulberă-ndoiala!
Of, suflete: știam... Acesta este
Amfitrion cu-adevărat. Cinați
la dânsul.

AMFITRION: Zei, o, cum poate să fie
mai umilit, mai înjosit un om?
Cel mai infam escroc este lăsat
să-mi fure casă, nume, stăpânire,
nevastă, și eu stau legat de mâini?

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Oricine-ați fi, răbdare: mai durează
încă puțin și-o să știm... Apoi
veni-va neîntârziat pedeapsa,
și vai de cel pe care-l va lovi!

AMFITRION: Hai, slabi de înger ce sunteți... cinstiți-l
pe șarlatan! Mie-mi rămân prieteni
mai mulți ca voi. Mai aflu eu în Teba
bărbați ce înțeleg durerea mea,
și-mi vor da brațele, să mă răzbun.

JUPITER: Prea bine. Chemă-i. Noi îi așteptăm.

AMFITRION: Hoț de tarabă! Cât alerg să-i caut,
crezi că-ți iei tălpășița pe din dos?
Revanșa mea — s-o știți! — te va ajunge...

JUPITER: Te du. Strânge-ți prietenii. Și-atunci
abia, ți-oi spune două-trei cuvinte.

AMFITRION: Așa-i, pe zeul norilor! Pe Zeus!
Căci dacă mi-o fi dat să te găsesc,
n-ajungi să spui mai mult de două vorbe
și spada ți-o îndes pân' la prăsele
în gât!

JUPITER: Adună-ți oamenii. De vrei,
pot să și tac... Doar ochii să-mi vorbească.

AMFITRION: Hai, repede, acum, să nu îmi scape!
Hatârul ăsta faceți-mi-l, zei,
să-l pot trimite în Infern chiar astăzi.
Mă-ntorc, venind cu-o ceată de amici,
toți înarmați, înconjurăm palatul
și ca o viespe acul mi-l înfig,
lui în grumaz... Și trag pe urmă astfel
că-i spulber stârvu-n cele patru vânturi.

SCENA VI

Jupiter. Sosias. Căpitanii.

JUPITER: Hai, domnilor. De vi-e pe plac, intrați
și-mi onorați palatul...
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Aventura
mă depășește, seniori, vă jur.
SOSIAS: Făceți un armistițiu cu mirarea.
Beți până mâine și benchetuiți.
(*Jupiter și seniorii ies din scenă.*)

SCENA VII

SOSIAS: În fine, am să mă așed pe-un scaun!
Voi face pe nebunu' și grozavu'
când o să vină vorba de război.
De nerăbdare ard, să le descriu
cum la Farissa i-am tocat mărunt!
Și foame mi-e, cum nu mi-a fost nicicând!

SCENA VIII

Mercur. Sosias.

MERCUR: Hei, încotro? Ce-ți vâri pe-aicea nasul?
Cotrobăiești pe la bucătării?
SOSIAS: Nu... dați-mi voie...

MERCUR: Ce mai stai? Te cară!
Ori să-ți îndrept mai bine cipilica?
SOSIAS: Vai, Eul meu distins și generos,
fii calm, Sosias. Cruță-l pe Sosias.
Pe cine-ai mai văzut înverșunat
așa, și gata să te tot pocnească?
MERCUR: Iar cazi în vechile năravuri? Iarăși
vrei numele, nemernice, să-mi iei?
Iar te numești Sosias?
SOSIAS: Da' de unde!
Doar n-o să fiu atât de mizerabil
și rău cu mult stimata mea persoană?
Ferească Dumnezeu! Ia jumătate,
sau dacă vrei, ia zdrențele cu totul.
Chiar Castor, Polux dacă m-aș numi —
n-aș împărți cu tine, dragă frate?
Te rabd la seniorul meu în casă,
deci rabdă-mă și tu, dintr-o iubire
frățească. Și pe când Amfitrionii
geloși se strâng de gât, noi, împreună,
Sosiași înțeleși, hai, laolaltă
să stăm la masă și ciocnind paharul,
să le urăm noroc și sănătate.
MERCUR: Ba nicidecum. Propunerea-i neghioabă.
Și să-mi rod unghiile? Masa-i pusă
doar pentru unul singur.
SOSIAS: N-are a face!
Noi doi nu suntem din *aceeași* mamă
și nu am locuit într-*un* bordei,
nu am dormit pe-*același* pat și soarta
nu ne-a-mbrăcat cu-*o* haină? Frățește?
De ce să nu mâncăm într-*un* castron?

MERCUR: Eu nu cunosc asemenea relații...
De când mă știu sunt singur la părinți...
N-am împărțit nici patul, nici veșmântul
și nu am dat cuiva o-mbucătură.

SOSIAS: Adu-ți aminte. Noi suntem frați gemeni.
Ești cel mai mare, eu sunt mai modest.
Vei trece-n fața mea întotdeauna,
tu — iei întâi și nepereche... eu
iau lingura a doua și perechea.

MERCUR: Îmi trebuiește porția întreagă
și ce-mi rămâne am chef să păstrez.
Pe zei, învăț eu omul ce cutează
să-mi vâre degetele-n farfurie!

SOSIAS: Îngăduie-mi jos, sub un scaun barem,
să fiu eu umbra ta, pe când mănânci.

MERCUR: Nici urma de nisip... Hai, du-te, pleacă!

SOSIAS: Of, inimă barbară! Om de fier
cu dalta ciocănit la nicovală!

MERCUR: Ai vrea să mă întind ca vagabonzii
pe iarbă-n fața casei? Să trăiesc,
așa, din aer și din cer albastru?
Ospăț îmbelșugat, precum al meu,
n-a meritat nici calul de căruță.
Nu am sosit din tabără azi-noapte?
N-am fost silit să mă întorc în zori
și să fac rost de oaspeți pentru masă?
Bătrânele, zeloasele ciolane,
făcând aceste drumuri încâlcite,
nu le-am tocit aproape până-n șold?
Avem cârnați pe varză la cuptor.
Taman ce-mi trebuie să-mi vin în fire...

SOSIAS: Ce-i drept. Și-atâtea rădăcini de jnepeni
sunt împletite-n drumul blestemat,
încât îți rupi picioarele și gâtul.
MERCUR: Păi vezi?
SOSIAS: Sunt urgisit de zei! Cârnați
— spui — a gătit azi Charis?
MERCUR: Foarte proaspeți.
Dar nu sunt pentru tine. Au tăiat
un porc. Pe Charis eu am îmbunat-o.
SOSIAS: Bun, bun, plec în mormânt. Ai zis: pe varză?
MERCUR: Da, varză la cuptor. Și cine simte
că-i lasă gura apă, să ia seama:
îi arătăm noi, Charis și cu mine.
SOSIAS: Mâncați din partea mea la varză, până
vă vine rău. Ce-mi trebuie cârnații?
Dă hrană cel din ceruri și la vrăbii.
Probabil n-o să-l uite pe Sosias.
MERCUR: Cum? Îți dai încă numele acesta?
Mișele, câine păcătos...
SOSIAS: Deloc.
Nici n-am vorbit de mine. Despre-o rudă,
Sosias, care-a fost aici în slujbă
și-obișnuia să bată alte slugi.
Picând însă din cer, un tip l-a scos
pe scări afară, chiar la vremea cinei.
MERCUR: Te sfătuiesc, ia seama! Alt' nimic.
Îți spun, ia seama... dacă mai ai poftă,
cumva, să te socoți printre cei vii.
SOSIAS (*pentru sine*): Ce te-aș mai doborî, să îndrăznesc,
măi pușlama, bastardule obraznic,
umflat de ifose...

MERCUR: Ai spus ceva?
SOSIAS: Ce?
MERCUR: Parcă îmi spuneai ceva?
SOSIAS: Eu?
MERCUR: Tu.
SOSIAS: Nici n-am crâcnit.
MERCUR: Parcă te auzisem
spunând că vrei să dai într-un bastard?
SOSIAS: O fi un papagal. Pe vreme bună
sporovăiesc verzi și uscate.
MERCUR: Fie.
Mă duc. Și de ți-e dor de-un scărmănat,
întreabă despre mine în palat!
(*Iese.*)

SCENA IX

SOSIAS: Uf, drac înfumurat! Lovite-ar moartea,
cu porcul tău înjunghiat... Auzi:
„pe cine i se uită-n farfurie,
cică-l învață" ...Aș! Mai bine-mpart
cu un dulău, decât cu el, castronul.
Asta să-l vadă-nfometat pe tat-su
tot nu s-ar îndura nici să îi dea
cât intră în măseaua găunoasă.
Ei... ești un renegat și-o pați pe drept!
În cele două mâini să țin cârnații
și nu m-aș îndura să-i duc la gură:
așa se părăsește-un brav stăpân,
cu sila scos din propria lui casă?

Dar iată-l cu vânjoși și mulți prieteni...
De dincolo sosește lume... Ce-i?

SCENA X

Amfitrion, însoțit de o seamă de ofițeri superiori, intră dintr-o direcție. Poporul dă năvală dintr-altă parte.

AMFITRION: Noroc, prieteni. Cine v-a chemat?
O VOCE DIN POPOR: Mulți cranici au strigat prin tot orașul
să ne-adunăm cu toții la castel.
AMFITRION: Cum? Crainici? În ce scop?
ACELAȘI: Ca să fim martori
când un cuvânt ferm spus din gura voastră
va dezlega misterul ce uimește
cetatea-ntreagă.
AMFITRION (*către ofițeri*): Ce neobrăzat!
Poți merge mai departe cu sfidarea?
AL DOILEA OFIȚER: Nu s-o fi arătând?
AMFITRION: Te prinzi? O face...
ÎNTÂIUL OFIȚER: Nu vă-ngrijiți. Sunt Argatifontidas.
Să-l am în fața ochilor întâi,
că-și va da duhu-n vârful spadei mele.
AMFITRION (*către popor*):
Voi, cetățeni ai Tebei: ascultați!
Nu sunt eu cel ce v-a chemat. Deși
îmi e din inimă binevenită
învolburata voastră adunare.
Ci a fost dânsul, duhul diabolic,
vrând să mă scoată cu minciuni din Teba,

din amintirea lumii, din iubirea
nevestei, chiar din conștiința mea...
Luați aminte deci, și fiți toți Arguși
cu mii de ochi dibaci, în miez de noapte
în stare să zărească și un greier
pe-o urmă de nisip. Deschideți ochii
asemeni cârtițelor, când la prânz
privesc spre soare. Aruncați pe-oglindă
aceste multe raze de priviri
și îndreptați fascicolul spre mine...
Plimbați-l de la creștet la călcâie
și spuneți-mi, vorbiți, răspundeți sincer:
eu — cine sunt?

POPORUL: Cum? Ești Amfitrion!

AMFITRION: Amfitrion. Așa-i. Apare însă
acel fecior al Iadului... Un om
îngrozitor, pe-al cărui creștet, părul
e, fir cu fir, buclat precum e-al meu.
Dar când nu veți avea — în amețeala
simțirii încâlcite — nici un semn,
nici cât, pentru o mamă să-și cunoască
mezinul... când veți sta între noi doi
de parcă-ați sta între doi stropi de apă,
curat, bun, argintiu și dulce unul,
iar altul distilând venin, minciună,
fărădelegi... să nu uitați că eu
sunt — cetățeni tebani — Amfitrion,
și-am îndoit penaju-acestui coif.

POPORUL: Hei, hei, ce faci? Să nu atingi penajul,
cât timp ne-apari viu și înfloritor.

AL DOILEA OFIȚER: Socoți că nu putem...

AMFITRION: Lăsați, prieteni,
mi-e mintea limpede, știu eu ce fac.
ÎNTÂIUL OFIȚER: Cum vreți. Dar n-ați făcut această poznă
anume, trag nădejdea, pentru mine.
De șovăiră căpitanii voștri
când s-a ivit maimuța, nu va face
la fel și Argatifontidas.
Ne cere un prieten ajutorul
într-o problemă de onoare, casca
ne-o apăsăm pe ochi, și-i dăm la moacă
dușmanului. Să lași un adversar
să trăncănească — asta-i pentru babe!
Din partea mea, procesele-mi plac scurte.
De pildă-n cazul ăsta, e mai bine
să-ncepi cu sabia și fără mofturi:
deci îl străpungi pe inamic în burtă.
Într-un cuvânt, deci, Argatifondidas
va dovedi că-i crește păr pe limbă...
Și, nu de altă mână, ci de-a mea,
pe Ares! cutra va mușca pământul!
AMFITRION: Deci, haidem.
SOSIAS: Iată-mă-s! Cad în genunchi,
stăpân cinstit și prigonit și nobil.
Îmi recunosc greșeala pe deplin,
și-aștept acum pedeapsa pentru crimă.
Loviți, cârpiți, snopiți, zvântați, striviți,
ucideți-mă, suflete: eu tac.
AMFITRION: Ridică-te. Ce s-a-ntâmplat?
SOSIAS: La masă
nici să miros nu îmi îngăduiră.
În celălalt Eu — sluga voastră, însă

a celuilalt — intraseră toți dracii.
Pe scurt, am fost desossiasizat,
precum v-au desamfitrionisit.

AMFITRION: Ați auzit?

SOSIAS: Da, cetățeni ai Tebei!
Adevăratu-Amfitrion e-acesta.
Și-acel ce stă acum la masa lui,
ar merita să îl mănânce corbii
pe el! Hai, dați năvală în palat,
fiți buni, cât se mai ține varza caldă.

AMFITRION: Veniți.

SOSIAS: Stați, că se-arată el cu dânsa!

SCENA XI

Jupiter. Mercur. Alcmena. Căpitanii. Cei dinainte.

ALCMENA: Spui, răule, că e un muritor?
Și, spre rușinea mea, vrea să mă vadă?

POPORUL: Zei! Cum e cu putință ce zărim?

JUPITER: Întreaga lume *trebuie să știe*
iubito, cum că *nimeni nu te-atinse*
decât Amfitrion, bărbatul tău.

AMFITRION: Stăpâne-al tuturor! Nefericita...

ALCMENA: Da... nimeni. Oare poți schimba destinul?

OFIȚERII: Sfinți din Olimp! Amfitrion e-acolo.

JUPITER: Îmi ești și-ți ești datoare, scumpa mea.
Viața mea! *silește-te* și vino...
Fii calmă. Te așteaptă un triumf.

AMFITRION: Iad! Trăznet! Draci! Îmi iese drept în față?

JUPITER: Bine-ați venit, dragi cetățeni ai urbei.
AMFITRION: Veniră, bestie, să te omoare.
Pe el! (*Scoate sabia.*)
AL DOILEA CĂPITAN (*oprindu-l*): Stai...
AMFITRION: Chem tebanii: haideți!
ÎNTÂIUL CĂPITAN (*arătându-l pe Amfitrion*):
Tebani, prindeți-l: el este coțcarul!
AMFITRION: Argatifondidas!
PRIMUL OFIȚER: Am fost vrăjit?
POPORUL: Cum pot privirile-omenești decide?
AMFITRION: Mor! Drace, n-am cum să-mi răzbun jignirea.
Sunt nimicit...
(*Se prăbușește în brațele lui Sosias.*)
JUPITER: Nebune: două vorbe...
SOSIAS: N-aude bine, suflete... E mort.
ÎNTÂIUL OFIȚER: La ce-l ajută pana îndoită?
Cât cârtițele pot deschide ochii!
Ci ea, femeia, soțul și-l cunoaște,
nevasta-l știe pe bărbatul ei.
PRIMUL CĂPITAN: Pe-Amfitrion, deci, ofițeri, priviți-l!
AMFITRION (*trezindu-se*): Ce soț își recunoaște ea?
PRIMUL OFIȚER: Pe el!
Pe el, cu care a ieșit din casă.
În jurul lui s-ar cățăra ca vița,
de n-ar fi ramul ei, Amfitrion?
AMFITRION: De te-aș putea strivi, și să-ți calc limba
ce glăsuie... Dar nu mai am puterea...
Ci ea nu-l recunoaște!
(*Se ridică.*)
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Ce minciună.
Socoți că vei putea-nșela poporul?
Doar vede totul chiar cu ochii lui.

AMFITRION: Ea nu îl recunoaște, v-o repet.
Și dacă-și poate-n el regăsi soțul,
nu voi mai întreba nici *cine sunt*.
Amfitrion am să-l salut pe dânsul.
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Ne-am înțeles.
AL DOILEA CĂPITAN: Vorbiți acum, prințesă.
AMFITRION: Alcmena! Spune-le, mireasa mea...
Hai, dăruie-mi o rază din privire,
pe urmă recunoaște-l soț pe el,
și sabia, mai iute decât gândul,
te va scăpa pe veci de veci de mine...
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Așa... Verdictul va cădea pe loc.
AL DOILEA CĂPITAN: Îl știți?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Cunoașteți cine e străinul?
AMFITRION: Străin îți este acest piept pe care
urechea se lipea de-atâtea ori
și număra zvâcnirile iubirii?
Nu recunoști un glas pe care-adesea
privirea-ți de pe buze mi-l fura
chiar înainte de-a se face sunet?
ALCMENA: Vai, de-ar putea să mă înghită bezna!
AMFITRION: Știam! Priviți, voi, cetățeni tebani:
va curge de-andăratelea Peneus,
Bosforu-și va croi prin Ida vad,
cămila va străbate oceanul
mai înainte de-al admite ea
pe-acel necunoscut...
POPORUL: Așa-i! Ezită...
Amfitrion... el?
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Spuneți.
AL DOILEA CĂPITAN: Hai.

AL TREILEA CĂPITAN: Vorbiți!
AL DOILEA CĂPITAN: Prințesă, un cuvânt...
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Dacă mai tace,
suntem pierduți.
JUPITER: Copila mea, dă glas
realității, precum e.
ALCMENA: Prieteni,
el e Amfitrion.
AMFITRION: El? Zei puternici...
ÎNTÂIUL CĂPITAN: S-a hotărât. Deci — pleacă de aici.
AMFITRION: Alcmena!
ÎNTÂIUL CĂPITAN: Ticălosule, hai, pleacă,
de nu vrei să-ți îndeplinim sentința.
AMFITRION: Iubito!
ALCMENA: Mizerabile, infame,
cum îndrăznești să-mi strigi acest cuvânt?
Nu-s ocrotită, și nu te oprește
din nebunie propriul meu soț?
Mai monstruos îmi pari și mai oribil
decât jivina încuibată-n mlaștini!
Cu ce-ți greșisem, că te-ai strecurat,
învăluit într-o drăcească noapte,
și mi-ai vărsat veninul tău pe aripi?
Cu ce, om rău, decât că îți luceam
domol ca licuriciul sub privire?
Acum abia văd cât m-am înșelat...
Aveam nevoie de lumina zilei,
spre a deosebi un trup vulgar
de silueta-i mândră și regească,
un taur să aleg de-un căprior.
Blestem aceste simțuri grosolane,

ușor de păcălit! Blestem pieptul,
capabil să dea tonuri așa false...
Blestem și sufletul ce nu-i în stare
să-și amintească propriul iubit!
Și voi fugi la munte, printre piscuri
sălbatice, pe unde huhurezii
nu îndrăznesc să vină, de n-am paznici
în inimă, să o păstrez curată.
Ai izbutit un jalnic vicleșug,
și mi-ai furat din suflet pacea... Pleacă!

AMFITRION: Nefericito, oare eu am fost
cel ce ți-am apărut noaptea trecută?

ALCMENA: Destul! Vreau, soțul meu, să mă retrag.
Fii bun deci și, cât de puțin, scurtează-mi
cea mai amară oră din viață.
Aș vrea să fug. Sub acești mii de ochi
simt că mă nărui, sunt crucificată...

JUPITER: Zeița mea, mai plină de lumină
ca soarele! Te-așteaptă un triumf
cum n-a avut nicicând o principesă
în Teba. Dar mai rabdă doar o clipă.
(Către Amfitrion:)
Răspunde-mi: sunt Amfitrion, ori ba?

AMFITRION: Eu să te cred Amfitrion? Îmi pari
mai fioros și mai vătămător
decât am răsuflare ca s-o strig!

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Mișele, tot refuzi?

AL DOILEA CĂPITAN: Tăgăduiești?

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Cumva încerci să demonstrezi acum
că se înșeală însăși principesa?

AMFITRION: Nu, orice vorba-a ei e-adevărată.
De zece ori purificatul aur
nu-i mai curat. N-aș crede în oracol,
în vocea tunetului, în ce-i scris
pe cer cu fulgerele, cât pot crede
în spusa gurii ei neprihănite.
Acuma pot jura și la altar,
pot mai curând muri de șapte ori,
decât să mi se zdruncine credința
că el e pentru ea, Amfitrion.
JUPITER: Prea bine... Ești Amfitrion.
AMFITRION: Da, eu sunt!
Tu, cine ești, duh înfiorător?
JUPITER: Amfitrion. Presupuneam că știi.
AMFITRION: Amfitrion! Nu-i minte omenească
să te priceapă. Fă-te înțeles.
ALCMENA: Ce-a spus?
JUPITER: Da, sunt Amfitrion, nebune:
tot te mai îndoiești? Eu sunt Fotidas,
Argatifondidas, Helada, Teba,
lumina, aerul, văzduhul, apa,
tot ce a fost, și este, și va fi...
AMFITRION: Veniți, prieteni, să ne adunăm
și să-ncercăm să dezlegăm șarada.
ALCMENA: E-oribil!
CĂPITANII: Ce să crezi de scena asta?
JUPITER (*către Alcmena*):
Îți apăruse-Amfitrion, socoți?
ALCMENA: Dă-mi voie să n-o știu precis, de vrei
lumina ta să nu m-azvârle-n beznă...

JUPITER: Aș blestema extazul ce mi-ai dat,
de-ar fi, pe veci, să nu mă vezi cum sunt!
AMFITRION: Deschide gura: cine ești? Răspunde!

(Fulgeră și tună. Soarele se ascunde după nori.
Un vultur plutește purtând în cioc tăișul fulgerului.)

JUPITER: Dorești să știi...
(Prinde fulgerul în mâini, iar vulturul își ia zborul.)
POPORUL: O, zei!
JUPITER: ...numele meu?
CĂPITANII ȘI CEILALȚI OFIȚERI:
Năpraznicul! E el! E Jupiter...
ALCMENA: Feriți-mă, voi cei din slăvi...
(Cade în brațele lui Amfitrion.)
AMFITRION: Mă-nclin
în fața ta. Ești însuși zeul mare
al tunetului. Tot ce am e-al tău.
POPORUL: E el! În praf! Cu fruntea în țărână!
(Toți se aruncă la pământ, în afară de Amfitrion.)
JUPITER: În casa ta a fost ferice Zeus.
Și iată, mulțumirea sa zeiască,
Amfitrion, îți va lăsa un semn.
Alungă-ți sumbrele mâhniri, e timpul.
Deschide-ți inima pentru triumf.
Ce ți-ai greșit tu ție, dar prin mine,
nu-ți va strica la mine cel din veci...
De-ajuns răsplata că-ți rămân datornic!
Prietenește te salut, și plec.
Iar slava ta nu va avea hotare
— cum Universul meu — decât în stele!
Dar dacă, mulțumindu-mi, nu-ți ajunge,

e bine și așa: fă-ți o dorință,
și, pe cuvântul meu! se va-mplini...

AMFITRION: Nu, nu sunt mulțumit, părinte Zeus,
și o dorință prinde-n mine glas.
I-ai dat ceva lui Tyndarus. Dorește
Amfitrion, de asemeni, un fecior
măreț ca tyndarizii.

JUPITER: Bine, fie.
Un fiu ți se va naște: Hercules
i-e numele. Nu-l vor întrece-n slavă
eroii din vechimi. Nici Dioscurii.
Își va rostogoli un monument
alcătuindu-l cu douăsprezece
lucrări imense și nemuritoare.
Iar când va fi clădită piramida
suindu-și creștetul până la nori,
el va urca pe trepte către ceruri
și în Olimp îl voi primi, ca zeu.

AMFITRION: Îți mulțumesc... Iar ea? Îmi va rămâne?
Privește: nu răsuflă...

JUPITER: Îți rămâne.
Dar las-o să se odihnească dacă
vrei s-o păstrezi... Hermes!
(Se pierde printre norii care se desfac, lăsând să se întrevadă în centrul lor culmea Olimpului, în jurul căruia sunt așezați locuitorii săi.)

ALCMENA: Amfitrion!

MERCUR: Da, admirabilule, vin îndată...
Dar mai întâi să-i spun unui golan
ce plictisit eram să-i tot port mutra
și că abia aștept s-o pot spăla

de pe obraz cu-ambrozie cerească.
Mânca ce-i drept niște bătăi celebre,
dar eu nu-s nici mai mult nici mai puțin
decât un zeu cu aripi la picioare...
Sunt Hermes!

(*Iese.*)

SOSIAS: M-aș lipsi pe totdeauna
de-așa celebritate. N-am văzut
un drac să bată precum tipul ăsta.

ÎNTÂIUL CĂPITAN: Ei da! Triumf... Într-adevăr...

AL DOILEA CĂPITAN: Ce cinste!

ÎNTÂIUL OFIȚER: *El* — pare zguduit...

AMFITRION: Alcmena!...

ALCMENA: ...Ah!...

SFÂRȘIT

KÄTHCHEN DIN HEILBRONN

sau

Proba focului

Un mare mister istoric și cavaleresc

PERSONAJELE

ÎMPĂRATUL
GEBHARDT, *arhiepiscop de Worms*
FREDERIC WETTER, *conte de STRAHL*
CONTESA HELENA, *mama sa*
ELEONORA, *nepoata ei*
CAVALERUL FLAMMBERG, *vasalul contelui*
GOTTSCHALK, *servitorul contelui*
BRIGITA, *econoamă în castelul contelui*
KUNIGUNDA DE THURNECK
ROZALIA, *camerista ei*
THEOBALD FRIEDBORN, *armurier în Heilbronn*
KÄTHCHEN, *fiica lui*
GOTTFRIED FRIEDBORN, *logodnicul ei*
MAXIMILIAN, *castelan de FREIBURG*
GEORG DE WALDSTÄTTEN, *prietenul acestuia*
CAVALERUL SCHAUERMANN, CAVALERUL WETZLAF } *vasalii săi*
CONTELE RENAN DE STEIN, *logodnicul Kunigundei*
FREDERIC DE HERRNSTADT, EGINHARDT DE LA WART, CONTELE OTTO DE LA FLÜHE, WENZEL DE NACHTHEIM, HANS DE BÄRENKLAU, } *cavaleri ai împăratului și dregători ai Tainicului Județ**
JACOB PECH, *un hangiu*
Trei domni din THURNECK
Bătrânele mătuși ale Kunigundei
Un tânăr cărbunar
Un paznic de noapte
Mai mulți cavaleri
Un crainic, doi cărbunari, slujitori, curieri, poterași, argați și norod

(*Acțiunea se petrece în Suabia.*)

---

* Este vorba de Sfânta Feme (*Veme*, sau *Vehme* într-o grafie mai veche, *veime* în germ. medievală), o organizație puternică apărută în Westfalia în timpul Evului Mediu (n.tr.).

ACTUL I

Decorul: O galerie adâncă, subpământeană. Un felinar luminează însemnele Sfântului Tribunal Secret din Westfalia.

SCENA I

Contele Otto de la Flühe — Președintele Tribunalului; Wenzel de Nachtheim, Hans de Bärenklau — asesori; mai mulți conți, cavaleri și diferiți alți nobili, toți mascați; zbiri ai Tribunalului, purtând facle ș.a.m.d.
Theobald Friedborn, locuitor din Heilbronn — reclamant — și contele Wetter de Strahl — pârât — se află la bară.

CONTELE OTTO (*se ridică*): Noi, dregători ai județului de taină, zbiri lumești ai lui Dumnezeu, înaintemergătorii oștilor înaripate mărșăluind pe dinaintea sa printre nouri, noi, cei ce răscolim ca să aflăm nelegiuirea acolo unde se pitește, în afundul piepturilor, asemenea unei salamandre, încât nu poate fi atinsă de brațul dreptății omenești... noi te chemăm pe tine, Theobald Friedbornn, cinstit și binecunoscut armurier din Heilbronn, să dai la iveală pâra ta împotriva lui Frederic, conte Wetter de Strahl, fiindcă e aici, iată-l! La întâia chemare a prea sfântului județ, palosul dreptății din mâna solului nostru lovind de trei ori cu mânerul în poarta castelului său, el ni s-a înfățișat, potrivit vrerii tale, și te întreabă ce poftești de la el? (*Se așază.*)

THEOBALD FRIEDBORN: Măriți, evlavioși și de taină seniori! Dacă cel de care mă plâng mi-ar fi cerut să îl înveșmântez în zale — să zicem de argint — din creștet până în tălpi, sau în fier negru, cu drugii, cataramele și inelele din aur curat, iar mai apoi eu grăindu-i: „Seniore, plătiți-mi!", el mi-ar fi răspuns: „Theobald, ce pofțești? Nu-ți sunt dator nimic!" ori, de s-ar fi înfățișat dinaintea județului mai marilor noștri cu limba înveninată a năpârcilor, jignindu-mi cinstea, ori, din bezna noptatecă a codrului năvălind, mi-ar fi vânat viața cu pumnalul și spada — așa să-mi ajute Dumnezeu! — nu cred că m-aș fi plâns în fața voastră. Am pătimit în ăști cincizeci de ani de când trăiesc atâta nedreptate, încât simțirea sufletului meu e ca împlătoșată și nu mai simte ghimpele din acea parte. Deși pentru alții ascut arme în stare să taie și musca în zbor, eu, unul, până și coropișniței îi zic: „du-te!" și o las să-și vadă de drum... Dar Frederic, conte Wetter de Strahl, mi-a luat copila, pe Katharina mea! Înșfăcați-l! Inchizitori, zbiri pământești ai lui Dumnezeu, dați-l pe mâna celor ce stau de strajă în armuri la porțile Iadului, învârtindu-și sulițele înroșite-n foc: îl învinuiesc de păcătoasă vrăjitorie, de Magie neagră, și spun că e frate cu Satana!

CONTELE OTTO: Meștere Theobald din Heilbronn, cântărește-ți bine vorbele. Aduci în fața noastră învinuiri contelui de Strahl, cunoscut jur împrejur și în casele cele mai de încredere ca om de bine,

zicându-i că ți-a luat copila. Dar, trag nădejde, nu-l acuzi de farmece doar pentru că ți-a înstrăinat *inima* fiicei tale? Numai fiindcă a *sedus* o biată fată cu închipuirea cam sprințară poate întrebând-o doar, cine e? Ba chiar și numai arătându-și chipul îmbujorat lucind pe sub vizieră, ori, grație cine știe cărui alt meșteșug, lesne de întâlnit pe la toate bâlciurile, ziua în amiaza mare?

THEOBALD: Ce-i drept, seniori, nu l-am văzut la vreme de seară rătăcind prin mlaștini și smârcuri, ori hălăduind cu iasmele acolo unde calcă arar picior omenesc. Nu l-am aflat pe vârf de munte, în mâini cu bețigașul vrăjitoresc, măsurând nevăzuta împărăție a văzduhului. Nici jos, în adâncul văgăunelor încă neatinse de lumină, stârnind pulberile cu descântece. Și nu l-am zărit — ce e drept — dimpreună cu aceia pe care-i numesc frații săi, cu Satana și cetele sale încornorate, cu cozi și gheare aidoma zugrăvelilor aflate la noi la Heilbronn peste altar. Dar dacă îmi veți îngădui să vorbesc, socot că veți ajunge numai prin dreapta povestire a celor întâmplate să o tuliți strigând: „Noi, cu ai noștri, suntem treisprezece, iar al paisprezecelea printre noi e însuși dracu' !" Da, o s-o rupeți la fugă spre ușă, iar codrul care înconjoară peștera asta în care ne aflăm, va fi presărat tot, jur împrejur și până la trei sute de pași, cu mantalele de taft și pălăriile voastre cu moț!

CONTELE OTTO: Fie, bătrân și încrâncenat jălbaș! Grăiește...

THEOBALD: Mai întâi, trebuie să știți, seniori, că de Paștele care a trecut, Käthchen a mea a împlinit cincisprezece ani și că e sănătoasă la trup și suflet cum trebuie să fi fost întâii oameni care s-au născut pe lume. E un copil pe placul Domnului, răsărit din pustie în blânda înserare a traiului meu. Dreaptă ca un fum de smirnă și ienupăr! Făptură mai fragedă, mai cuvioasă, mai gingașă de felul ei, nu v-ați putea închipui nici de-ați ajunge cu gândul la dragii îngerași care privesc dintre nouri cu ochișorii lor limpezi, scoțând căpșorul pe sub mâinile și picioarele lui Dumnezeu. Alt'dată, când trecea ea drumul în portul ei orășenesc, cu pălăria cea largă de pai prinsă în pamblica lucie ca șofranul, cu ilicul negru de catifea încingându-i piepții, și la gât cu lănțucul subțire de argint, șușoteau toți de la toate ferestrele: asta e Käthchen, Käthchen din Heilbronn. Käthchen din Heilbronn, seniori!... Parcă ar fi zămislit-o cerul Suabiei și parcă, așa, îngreunată de sărutul său, ar fi născut-o cetatea noastră de dedesubt... Veri și verișoare, rubedenii uitate dintr-al treilea rând de neamuri îi ziceau la nunți și cumetrii „tușică scumpă", „dragă verișoară". La onomastica ei se înfățișa întreaga piață unde locuim și care mai de care se înghesuia să-i facă daruri. O dată să o fi zărit cineva iar ea să îi fi dat chiar și numai în trecere binețe, că acela, în zilele următoare, o și vâra în rugăciunile lui de parcă l-ar fi îndreptat pe drumul cel bun... Are de la bunicu-său o moșioară pe care i-a lăsat-o el ei,

fiindcă o iubea ca pe ochii din cap și a vrut să i se arate mărinimos. Încât este, chiar fără partea mea, una dintre cele mai cuprinse cetățene ale târgului nostru. Cinci flăcăi vajnici, feciori de târgoveți cumsecade, mișcați până-n adâncul inimii și pân' la moarte de vrednicia ei, au venit să mi-o ceară. Cavalerii în trecere prin oraș plângeau de necaz că nu-i și ea fată de neam. Iar de-ar fi fost, ah! întreg Orientul s-ar fi pornit să-i pună la picioare mărgăritare și nestemate aduse de harapi. Dar cerul a ferit de trufie atât sufletul ei cât și pe al meu. Și deoarece Gottfried Friedborn, un tânăr plugar al cărui ogor se învecinează cu al ei, a dorit-o de nevastă, iar ea, la întrebarea mea: „Katharina, îl vrei?" mi-a întors-o, zicând: „Voința ta este și a mea, tată!" le-am spus: „Dumnezeu să vă binecuvânteze!" și-am plâns, și m-am înveselit, și am hotărât că i-a sosit vremea și că de Paștele care vine o voi duce la altar. — Așa era ea, seniori, mai înainte de a mi-o fi răpit-o el!

CONTELE OTTO: Ei bine? Dar în ce fel ți-a luat-o? Cu ce mijloace a smuls-o de pe drumul cel bun pe care o duceai?

THEOBALD: Cu ce mijloace? Seniori, de-aș ști să v-o spun, ar pricepe-o cele cinci simțuri ale mele, încât n-ar mai fi nevoie să stau, așa, dinaintea domniilor voastre, văitându-mă că-s grozăvii ale Iadului, mari și de neînțeles. Cum să vă dau un răspuns potrivit la întrebarea asta: „cu ce mijloace?" De-ar fi întâlnit-o la fântână pe când lua apă, și

de i-ar fi zis: „fată dragă, cine ești?"... de s-ar fi pitit după o coloană a catedralei, pe când revenea ea de la vecernie și de-ar fi întrebat-o: „fată dragă, unde stai?" ... de s-ar fi furișat în puterea nopții la fereastra ei și, aninându-i la gât un giuvaier, i-ar fi grăit: „fată dragă, unde ți-e culcușul"... ei bine, preacucernici seniori, numai cu atâta nu era de câștigat! Ghicea asemenea tertipuri mai iute decât Mântuitorul nostru sărutul lui Iuda. Dar Katharina nu mai dăduse înainte cu ochii de el, de când s-a născut. Mai degrabă și-a zărit cândva spinarea, cu aluniță moștenită de la sărmana mumă-sa, Dumnezeu s-o ierte! decât pe dânsul... (*Lăcrimează.*)

CONTELE OTTO (*după o scurtă tăcere*): Oricum, de vreme ce te plângi că ți-a sedus-o, moșneag sucit ce ești, una ca asta trebuie să se fi petrecut undeva și cândva?

THEOBALD: Vreme de cinci minute, de sfântul ajun de Rusalii, când a intrat sub șopronul unde îmi țin uneltele. Fiindcă zicea că i se desfăcuseră drugii de fier între umăr și piept. Mi-a cerut să îi prind...

WENZEL: Cum asta?

HANS: Ziua în amiaza mare?

WENZEL: Doar fiindcă a intrat cinci minute sub șopronul unde îți ții uneltele, ca să-i dregi platoșa?

(*Tăcere.*)

CONTELE OTTO: Vino-ți în fire, moșule, și istorisește-ne de-a fir-a-păr totul, întocmai cum s-a petrecut.

THEOBALD (*ștergându-și lacrimile*): Să fi fost ceasul unsprezece de dimineață, când cu alaiul său de cavaleri a oprit în buiestru calul dinaintea casei mele. Armura-i de fier zăngănea când a descălecat. Plecându-și adânc fruntea ca să-i încapă coiful cu panaș fâlfâitor sub tocul ușii, a intrat în șopron. „Să vezi, meștere", zice. „Am pornit-o, împotriva contelui palatin care vrea să năruie zidurile cetății voastre, dar din prea marea poftă de a-l întâlni, iată că mi-au pleznit drugii. Fii bun și prinde-mi-i laolaltă cu sârmă și fier, dar în așa fel încât să nu mai fiu nevoit să mă despoi." ... „Seniore," zic. „Dacă pieptul vă poate sparge în felul ăsta armura, știu că dinspre partea contelui palatin, zidurile noastre vor rămâne întregi!" ...Pe urmă îl poftesc să ia loc într-un jilț, în mijlocul încăperii și strig pe ușă: „Aduceți vin și ceva gustări! Tăiați din șunca proaspăt scoasă de la afumat..." iar eu îmi așez dinaintea sa, la îndemână, pe un scăunel, uneltele pregătite, ca să încep să-i dreg drugii. Dar pe când pe-afară mai necheza încă roibul său gata de luptă, dimpreună cu ceilalți cai ai argaților, lovind țărâna și învolburând colbul de parcă ar fi căzut din cer un heruvim, iată că, ușurel, purtând pe creștet tava cu pocale rânduite, cu sticle și cu gustări, fata deschide ușa și pătrunde în cămară. Și, să vedeți: de mi s-ar fi arătat Domnul Dumnezeu picat din nouri, eu unul nu m-aș fi purtat altminteri. Tavă, pocal, gustări, de cum a zărit cavalerul, le-a lăsat să cadă toate. Palidă ca o moartă, cu mâinile

împreunate ca pentru rugăciune, sărutând podeaua cu fruntea și creștetul, numai ce o văd cum cade în fața lui ca lovită de trăznet! Eu strig: „Doamne, stăpâne-al vieții mele, oare ce-o fi având copila?“ și dau să o ridic. Iar ea, strângându-se ca briceagul care se închide, numai ce se agață cu brațele de gâtul meu și obrazul aprins și-l întoarce către el, de parcă ar fi zărit o nălucă. Atunci, contele de Strahl, luându-i mâna, cere să i se spună cine-i copilița asta. Calfele și slujnicele mele dau năvală, țipând: „Ajutor, Doamne, ce e cu fata noastră?“ Cum însă ea, tot azvârlind înspre el priviri sfioase, și-a venit în simțiri, îmi spun în sinea mea că răul pesemne a trecut, așa încât iau sulă, ace, și-ncep să-mi văd de treabă... Pe urmă, zic: „Gata, domnule cavaler! Acu' puteți să întâlniți contele palatin cât vreți... Drugu-i vârât la locul lui. Inima n-o să v-o mai străpungă.“ Atunci contele s-a ridicat cam dus pe gânduri. A măsurat din creștet până la călcâi fetișcana care-i ajungea în dreptul pieptului, s-a înclinat, a sărutat-o pe frunte și i-a spus: „Domnul să te apere, să te păzească, să-ți dea mântuire, amin!“ Dar, pe când noi ne avântam spre ferestre, iar el, afară, își încăleca armăsarul, numai iată că fata se aruncă de la o înălțime de treizeci de picioare pe caldarâmul uliții, cu brațele ridicate asemeni unei rătăcite care și-a pierdut cele cinci simțuri! Încât, și-a sfărâmat coapsele amândouă, cuvioși seniori, amândouă coapsele fragede, deasupra sidefiului rotund al genunchilor. Și așa,

iată-mă, moșneag nerod care gândeam să-mi aflu în ea reazimul vieții mele pe sfârșite, iată-mă pe mine, zic, nevoit să o duc pe umerii mei de parcă aș purta-o către groapă... În vremea asta, el — bătu-l-ar Dumnezeu — striga pe la spate, prin mulțimea care năvălise, ca să afle, cică, „ce s-a întâmplat?" ...Și așa, mi-a zăcut apoi pe moarte ea, arsă de para unor înverșunate friguri. Șase săptămâni întregi nici nu s-a clintit. Un oftat n-a scos. Nici aiurarea, îndeobște cheia tuturor inimilor zăvorâte, n-a deschis-o pe a ei! N-a fost om să-i poată smulge taina care mocnea în adânc. Și de cum, venită nițel în puteri, a încercat primii pași, iat-o că își strânge o legăturică și la cea dintâi rază a dimineții iese pe ușă: „Încotro?" a întrebat o slujnică. „La contele Wetter de Strahl", i-a întors ea vorba. Și dusă a fost. S-a făcut nevăzută.

WENZEL: Cum? Nu e cu putință!

HANS: Spui că s-a dus?

WENZEL: Așa... părăsind totul?

HANS: ...Avere... loc de baștină... ba chiar și mirele cu care-i logodită?

WENZEL: Nu ți-a cerut măcar o binecuvântare?

THEOBALD: A pierit, m-a părăsit, seniori, lăsând toți și toate cele de care o legaseră până atunci datoria, obișnuința, sau chiar firea ei... Mi-a mai sărutat o dată, pare-se, pleoapele adormite — mai bine le-ar fi închis! — și a plecat.

WENZEL: Pe Dumnezeul meu: e stranie întâmplarea...

THEOBALD: Din ziua aceea, ea îl urmează din loc în loc, parcă-i e târfă! Cuprinsă de o oarbă supunere,

pare purtată de strălucirea chipului său, ca și cum i-ar fi pus laț în jurul sufletului un odgon din cinci funii împletite. Desculță, fiece pietricică însângerându-i picioarele, cu poalele fustiței care-i învăluie șoldul bătute de vânt și cu nimic altceva în stare s-o apere de arșiță ori de vitregia vremii, în afara pălăriei de paie. Oriîncotro își îndreaptă el pașii, mânat de cine știe ce întâmplări neprevăzute — prin negura prăpastiilor, prin pustiuri pârjolite de amiază, prin bezna încâlcitelor păduri — precum un dulău care a lins o dată nădușala stăpânului, se tot ține după el. Ea, obișnuită altădată să se culce-n perne moi, ea care simțea în ața așternutului chiar și cel mai mic nod din nebăgare de seamă lăsat de mâna ei la tors, ea zace acum prin grajdurile lui ca o slujnică, iar la căderea nopții, se culcă ostenită în fânul așternut îndeobște sub caii lui cei măreți.

CONTELE OTTO: Conte Wetter de Strahl, să fie întemeiată plângerea?

CONTELE DE STRAHL: E-adevărat, seniori, că umblă necontenit pe urma pașilor mei. Ori de câte ori mă întorc și privesc înapoi, zăresc ținându-se de mine două lucruri: ea și umbra mea...

CONTELE OTTO: Și cum vă explicați ciudata ei purtare?

CONTELE DE STRAHL: Seniori necunoscuți ai acestui județ: de-o fi diavolul cel care își bate joc de dânsa, apoi atunci el doar se folosește de mine, precum maimuțoiul din fabulă de laba pisicii. Abia dacă miezul nucii mi-ar aparține, ați putea zice că sunt un mișel. Vreți, la urma urmei, să dați crezare

cuvântului meu, precum v-o cere Sfânta Scriptură? Dacă da, da... dacă nu, nu. Totuna-i! De-o fi nu, mă voi duce la Worms și-o să rog împăratul să-l înalțe în rang pe Theobald... iar până atunci, poftim: îi arunc în față mănușa mea!

CONTELE OTTO: Deocamdată, aici aveți de dat socoteală și de răspuns întrebărilor noastre. Cu ce îndreptățire doarme ea sub acoperișul vostru, când locul îi e în casa unde s-a născut și a crescut?

CONTELE DE STRAHL: Să vă spun: mă aflam — sunt cam douăsprezece săptămâni de atunci — într-o călătorie care mă purta spre Strassburg, și, istovit de arșița miezului de zi, ațipisem pe lângă un zid de stânci. Nici prin vis nu-mi mai aminteam de fata care căzuse pe fereastră la Heilbronn... Când, la trezire, o văd ca pe-o petală de măceș dormindu-mi la picioare. De parcă ar fi fost ninsă din cer! Și cum le spuneam slujitorilor, adormiți și ei prin preajmă, în iarbă: „Hei, ce dracu' , păi asta e Käthchen din Heilbronn!" ea ridică pleoapele și își potrivește pălăriuța care-i alunecase în timpul somnului. „Katharina", strig. „Fată! Cum de te-ai nimerit aici? Suntem la cincisprezece mile de Heilbronn, departe, pe țărmul Rinului." „Am niște treburi, mărite seniore", îmi răspunde. „Și ele mă mână spre Strassburg. Mă îngrozea drumeția singură prin codru și m-am alipit domniilor voastre." Auzind acestea, pun să i se aducă din băutura înviorătoare pe care Gottschalk, slujitorul meu, mi-o poartă mereu la îndemână, și încerc să aflu dacă a fost cu vreo

vătămătură căzătura pe fereastră?, și — cum o duce părintele ei?, și cam ce-ar avea de gând să facă la Strassburg? Cum o văd însă că se cam codește să-mi răspundă, „la urma urmei, ce te privește", îmi zic. Pun deci o călăuză să o ducă prin pădure, îmi încalec murgul și pornesc. Seara, la han, pe drumul către Strassburg, taman când mă pregăteam să mă vâr în așternut, vine sluga mea Gottschalk și zice cum că fata e jos și îmi cere îngăduința să înnopteze în grajdurile mele. „Cum așa, cu caii?" întreb. Și spun: „De vreme ce culcușul i se pare de ajuns de moale, pe mine unul nu mă strâmtorează"... Ba, răsucindu-mă în pat, mai adaug: „Presară-i și tu ceva paie, Gottschalk, și poartă-i nițel de grijă, să nu pățească ceva!" ...Pe urmă, în ziua următoare, ea o pornește iar dis-de-dimineață, înaintea noastră, luând-o pe drumul cel mare și înnoptează din nou în grajdurile mele, ba își petrece aici noapte de noapte, de parcă ar fi făcut și ea parte din ceata alor mei. Am răbdat toate astea, seniori, numai de mila ăstui bătrân cărunt și mohorât care acum mă pedepsește din această pricină. Fiindcă, să vedeți ciudățenie, Gottschalk, om sucit în felul lui, îndrăgise fata și la o adică, îngrijea de dânsa de parcă i-ar fi fost copilă lui. „Cândva, te-o duce drumul prin Heilbronn", îmi ziceam. „Și-o să-ți mulțumească moșul!"... Cum însă până și la Strassburg, în castelul arhiepiscopului, m-am pomenit cu dânsa, eu dându-mi atunci seama că n-are nici o treabă prin partea locului, deoarece

tot timpul ei mi-l închina *mie* și îmi spăla și îmi cârpea, de parcă n-ar mai fi fost nimic altceva de făcut prin părțile Rinului, într-o bună zi, găsind-o în pragul grajdului, m-am apropiat de ea și-am întrebat-o cu ce se îndeletnicește oare aici la Strassburg. „Ei", mi-a răspuns și chipul i-a fost cuprins de o roșeață de parcă i se aprinsese șorțul. „Slăvite seniore, la ce bun mă întrebați? Știți doar!" „Hehei", îmi zic. „Care va să zică așa stau lucrurile cu tine, fetițo?" Și trimit degrabă un sol la Heilbronn către tătâne-său, ca să-i ducă următoarea știre: Käthchen se află la mine, sub paza mea. Iar el va putea veni să și-o ia când poftește, din castelul Strahl, unde foarte curând ne vom întoarce.

CONTELE OTTO: Bun. Și pe urmă?

WENZEL: N-a venit oare bătrânul să-și ia fata?

CONTELE DE STRAHL: Pe urmă, venind să o caute cam în a douăzecea zi, și înfățișându-se omul dinaintea mea, iar eu poftindu-l în sala cea mare, strămoșească, numai ce bag de seamă cu mirare că de cum a intrat, a vârât mâna în cristelniță și m-a stropit cu apă sfințită. Încrezător cum sunt de felul meu, nu-mi fac prea multe gânduri, îi cer să ia loc și îi istorisesc deschis toate câte s-au petrecut. Ba încă îi arăt, pricepându-i durerea, mijloacele prin care ar putea îndrepta lucrurile, potrivit dorinței sale. Încerc să-l mângâi, și ca să-i dau fata, îl duc jos în grajd unde ea ședea, curățându-mi o armă de rugină. De cum s-a ivit însă pe ușă el cu ochii înlăcrimați și deschizându-i larg

brațele spre a o primi, copila mi s-a azvârlit la picioare palidă precum însăși moartea, pomenind de numele tuturor sfinților și rugându-mă să o apăr împotriva lui. La o asemenea priveliște, el a rămas pironit locului, stană de piatră. Și înainte de a-mi veni la rândul meu în fire, numai ce-l aud zicând cu fața întoarsă spre mine și strâmbă de groază: „Ăsta-i însuși Satana!" Îmi aruncă drept în obraz pălăria pe care o ținea în mâini, de parcă ar fi vrut să alunge o arătare cumplită și o ia la goană îndărăt către Heilbronn, de ai fi zis că se ține pe urmele lui întreg Iadul.

CONTELE OTTO: Bătrânule sucit, oare ce ți se năzărise?

WENZEL: Ce ți se pare demn de mustrare în purtarea acestui cavaler? Îl învinovățești, fiindcă spre el se înclină inima nechibzuitei tale fiice?

HANS: Ce învinuire îi poți aduce în toată această întâmplare?

THEOBALD: Ce învinuire? Vai ție, făptură mai fioroasă decât o pot încăpea vorbele și o poate măsura mintea! Vrei să ni te arăți acum curat, limpede ca văzduhul în luna mai, de-ai zice că toți heruvimii s-au despuiat de lustrul lor, spre a ți-l așeza ție în jurul sufletului. Dar oare nu e firesc să mă cutremur dinaintea unui om în stare să schimbe cea mai neprihănită inimă de pe pământ într-atât, încât până și de părintele venit cu drag, gata să-și desfacă larg pieptul sărutărilor ei, până și de el să se ferească, albă ca varul, de parcă ar fi zărit un lup gata să o sfâșie? Fie, atunci: hălăduiește nestingherită, Hekate, doamnă a vrăjitoriei, regină a beznelor duhnind a nămol! Puiți, puteri diavo-

leşti, voi pe care legile omeneşti încercau până mai ieri să vă stârpească... Înmuguriţi sub suflarea vrăjitoreselor, daţi mladă şi prefaceţi-vă în păduri de ajuns de dese pentru ca vârfurile lor să se ciocnească, şi iarba cerului, abia încolţită, să se prefacă în putreziciune... Ţâşniţi, scoase strop cu strop din tulpini şi cotoare, voi zemuri infernale, năvăliţi peste ţară ca un iureş de ape, încât să fumege până la nouri aburul său ciumat! Revărsaţi-vă şi curgeţi prin toate vinele vieţii, încât să înecaţi totul şi toate în potopul păcatelor: nevinovăţia, cumînţenia... toate... totul!

CONTELE OTTO: Ai văzut tu cum i-a turnat otravă?

WENZEL: Crezi cumva că i-ar fi dat să bea licori descântate?

HANS: Ori niscaiva droguri magice, care cu tainică putere prind în mreaja lor inima celui ce le gustă?

THEOBALD: Licori? Otravă? Măriţi seniori, degeaba mă întrebaţi. Nu eu am destupat sticla din care el i-a dat ei să bea, acolo lângă zidul acela stâncos. Nici n-am stat lângă ea prin hanurile unde noapte de noapte se culca în grajduri lângă caii lui. De unde pot şti care e veninul? Aveţi răbdare numai nouă luni, şi-o să vedem în ce fel i-a priit trupului ei tânăr.

CONTELE DE STRAHL: Zevzec bătrân, împotriva unei astfel de nerozii îţi stau chezăşie numele şi renumele meu! Aduceţi-o încoace, şi de vă va spune un singur cuvânt amintind chiar numai de departe izul unor asemenea bănuieli puturoase, să-mi ziceţi de aci înainte contele celor mai scârnave mocirle, ori daţi-mi, născocită de-o îndreptăţită silă, oricare altă poreclă ruşinoasă.

SCENA II

Käthchen, legată la ochi, e adusă de doi poteraşi care îi scot năframa şi apoi pleacă. Cei dinainte.

KĂTHCHEN: (*priveşte mai întâi în jur adunarea, apoi, zărindu-l pe conte, îşi apleacă un genunchi dinaintea lui*): Mărit stăpân...

CONTELE DE STRAHL: Ce vrei?

KĂTHCHEN: Mă cheamă cică
— aşa mi-au spus — judecătorul meu.

CONTELE DE STRAHL: Nu eu ţi-s jude. Scoală-te. E-acolo! Aici sunt un pârât de teapa ta.

KĂTHCHEN: Mărite doamne, nu glumeşti?

CONTELE DE STRAHL: Nici vorbă!
De ce mi te închini pân' la pământ?
Ce-i drept îs vrăjitor, cum ţi-am mai spus-o.
Dar sufletul, de astăzi, ţi-l dezleg
din lanţurile-n care-i prins de mine.
(*O ridică.*)

CONTELE OTTO: Copilă, vino! Ăsta ţi-este locul.

HANS: Aici ţi-s juzii...

KĂTHCHEN: (*priveşte în jurul ei*): Vreţi să mă-ncercaţi.

WENZEL: La bară! Treci... Ai de dat socoteală.
(*Käthchen se opreşte alături de contele de Strahl şi de aici priveşte Tribunalul.*)

CONTELE OTTO: Ei bine?

WENZEL: Hai...

HANS: Nu te-osteneşti încoace?

CONTELE OTTO: N-asculţi porunca 'naltului judeţ?

KĂTHCHEN: (*către sine*): Ei să mă cheme?

WENZEL: Da...

HANS: N-aud! Ce spune?

CONTELE OTTO (*uimit*): ...Ce îi lipsește straniei făpturi?
(*Se privesc între ei.*)

KÄTHCHEN (*pentru sine*): Înfofoliți din creștet la călcâie stau,
parcă-s judecata de apoi!

CONTELE DE STRAHL (*încercând să o trezească din visare*):
La ce visezi, copilă prea ciudată?
Nu vezi prea sfântul tribunal de taină?
Învinuit sunt de magie neagră.
Cu ea te-am prins în mreajă, precum știi.
Hai, povestește cele petrecute...

KÄTHCHEN (*încrucișându-și la piept brațele, îl privește cu băgare de seamă*):
Mă chinuiești prea crud, mă faci să plâng!
Învață-ți slujnica, înalt senior,
cum să se poarte-n astă-mprejurare?

CONTELE OTTO (*nerăbdător*): Ce să te-nvețe?

HANS: Nemaipomenit!

CONTELE DE STRAHL (*deocamdată cu blândețe*):
Te vei apropia de bara ceea
și vei răspunde grabnic la-ntrebări.

KÄTHCHEN: Nu, spune: ești pârât?

CONTELE DE STRAHL: Precum auzi.

KÄTHCHEN: Și-acești bărbați sunt juzii tăi?

CONTELE DE STRAHL: Așa e.

KÄTHCHEN: (*apropiindu-se de bară*):
Cinstiți seniori, de-ați fi oricine-ați fi,
sculați-vă din jețuri, dați-i locul!
Căci inima-i — mi-e martor Dumnezeu —
e-argint curat ca zaua ce-o îmbracă,

iar eu, voi, toți, pe lângă el suntem
ca mantiile voastre... Vreun păcat
de-a fost, e-n drept să-l judece doar *el*.
Deci voi să treceți tremurând la bară!

CONTELE OTTO: Smintito, ieri ți se tăie buricul,
și azi ai vrea să propovăduiești?
A cui e predica? Din ce apostoli?...

THEOBALD: Vedeți, e blestemată.

KÄTHCHEN: (*acum abia îl zărește și dă să se apropie de el*):
Tată drag!

THEOBALD (*sever*): Acolo... treci! Acolo ți-este locul!

KÄTHCHEN:: Să nu m-alungi...
(*Îi prinde mâna și o sărută.*)

THEOBALD: Poți recunoaște părul
albit cu totul după fuga ta?

KÄTHCHEN:: N-a fost o zi, să nu-mi aduc aminte
de fiecare bucă... Ai răbdare
și nu te mai mâhni peste măsură.
De-i cu putință iarăși fericirea
să-l înnegrească, ai să-ntinerești.

CONTELE OTTO: De-ajuns! Străjeri, aduceți-o încoace...

THEOBALD: Mergi, fată, ești chemată.

KÄTHCHEN: (*către judecători, în timp ce garda se apropie*):
Ce poftiți?

WENZEL: Cine-a văzut copil mai îndărătnic?

CONTELE OTTO (*în timp ce ea se apropie de bară*):
Ai de răspuns la întrebarea noastră
scurt și cuprinzător. *Noi* îți vom fi
judecători, de cugetele noastre
numiți — și dacă ai păcătuit,
nerușinatu-ți suflet va simți-o
după osândă.

KÄTHCHEN:: Întrebați, seniori.
Ce vreți să știți?
CONTELE OTTO: De ce, când Frederic
de Wetter Strahl, în casa părintească
s-a arătat, căzut-ai în genunchi,
ca-n fața Domnului? Și cu ce noimă
te-ai azvârlit din geam pe caldarâm
când a plecat? De ce-l urmezi oriunde-și
îndreaptă calul? Treci prin ceți și bezne
de când picioarele ți se-ntremară?
KÄTHCHEN (*către conte, înroșindu-se toată*):
S-o spun, de față cu atâți bărbați?
CONTELE DE STRAHL: Nebuna, toanta și afurisita!
De ce mă-ntreabă? Nu-i este de-ajuns
porunca domnilor urcați acolo?
KÄTHCHEN (*prăbușindu-se la pământ*):
Seniore, de-am greșit, poți să-mi iei viața.
Dar ceea ce-n cuprinsul ăstui piept
se-ntâmplă — și nu supără pe Domnul —
nu-i treaba nimănui... Îmi pare crud
cel ce întreabă... Tu de vrei s-o afli,
vorbește: sufletu-mi îți e deschis.
HANS: Uf! cine-a pomenit de când e lumea?...
WENZEL: Stă-n praf în fața lui...
HANS: Cade-n genunchi...
WENZEL: ... de parcă s-ar ivi Mântuitorul!
CONTELE DE STRAHL (*către judecători*):
Cinstiți seniori, socot că nu veți pune
prostia ăstei fete-n seama mea.
Că-i pradă unei rătăciri, se vede!
chiar dacă eu, sau voi, nu prea pricepem

în ce-ar consta... Dați-mi îngăduința
s-o-ntreb eu însumi, și, din ce mi-o-ntoarce,
o să aflați de este vina mea.

CONTELE OTTO (*privindu-l cu ochi iscoditori*):
Ei, fie! Întrebați, domnule conte.

CONTELE DE STRAHL (*se întoarce către Käthchen, care a rămas în genunchi*): Vrei, Katharina, să-mi dezvăluiești
și gândul cel mai tainic — mă-nțelegi —
dormind în piept, ascuns într-un cotlon?

KÄTHCHEN: Întreaga inimă de vrei, stăpâne!
Așa vei ști mai bine ce-i în ea.

CONTELE DE STRAHL: Într-un cuvânt, răspunde-mi deci deschis:
ce te-a gonit din casa părintească?
Și ce te leagă strâns de pasul meu?

KÄTHCHEN: Slăvit stăpân: prea multe mă întrebi...
De-aș sta în fața sufletului meu
așa cum stau acuma dinainte-ți,
iar el pe dauritul jeț de jude
de-ar fi, alături de căințe amare,
toți iscodindu-mă-n armuri de foc,
fiece gând al meu — la întrebarea
pe care-ai pus-o, ar grăi: nu știu!

CONTELE DE STRAHL: Mă minți și îmi tăgăduiești știința?
Când cugetul ți-e-n stăpânirea mea?
Că nu degeaba zaci precum măcesul
ce și-a deschis potirul la lumină,
sub ochii mei! Știi doar ce-am săvârșit...
Și cum ți-am pângărit mintea și trupul.

KÄTHCHEN: Când?

CONTELE DE STRAHL: Ieri... alt'dată...

KÄTHCHEN: Unde?

CONTELE DE STRAHL: Pe-undeva...

KÄTHCHEN: Ajută-mă, senior...

CONTELE DE STRAHL: Eu? Să te-ajut, (*după o scurtă tăcere*)
ființă stranie?Uitat-ai totul?

KÄTHCHEN (*își pleacă gânditoare ochii*):

CONTELE DE STRAHL: Ce loc anume, unde ne-ntâlnirăm,
ți s-a întipărit mai viu?

KÄTHCHEN: Din toate,
văd parcă țărmul Rinului, mai viu.

CONTELE DE STRAHL: Ei bine, despre asta-i tocmai vorba.
De zidul cel stâncos de lângă Rin,
unde noi doi dormirăm spre amiază...
Îți amintești ce ți s-a întâmplat?

KÄTHCHEN: Nu, prea cinstit senior.

CONTELE DE STRAHL: Cum, nu? La buze
ce ți-am întins ca să te-nviorezi?

KÄTHCHEN: Eu nevrând să gust vinul, tu, pe Gottschalk,
fidelul servitor, l-ai îndemnat
către izvorul peșterii vecine.

CONTELE DE STRAHL: Te-am prins însă de mână și spre gură,
ți-am dus... n-a fost așa? De ce te-oprești?

KÄTHCHEN: Când?

CONTELE DE STRAHL: Păi, atunci.

KÄTHCHEN: Ba nu, stăpâne.

CONTELE DE STRAHL: Poate
pe urmă...

KÄTHCHEN: La Strassburg?

CONTELE DE STRAHL: Sau înainte.

KÄTHCHEN: De mână niciodată nu m-ai prins.

CONTELE DE STRAHL: Katharina!

KÄTHCHEN: (*fâstâcindu-se*): Mă iartă: da, la Heilbronn.

CONTELE DE STRAHL: Când?
KÄTHCHEN: Taica îți dregea tocmai armura.
CONTELE DE STRAHL: Și-alt'dată?
KÄTHCHEN: Nu, seniore.
CONTELE DE STRAHL: Katharina!
KÄTHCHEN: De mână? Tu?
CONTELE DE STRAHL: Sau altcum... ce știu eu?
KÄTHCHEN: (*își readuce aminte*):
La Strassburg, mi-amintesc, mi-ai prins bărbia.
CONTELE DE STRAHL: Cu ce prilej?
KÄTHCHEN: Stăteam în prag, plângând,
tu îmi vorbeai, și nu-ți puteam răspunde.
CONTELE DE STRAHL: De ce nu mi-ai răspuns?
KÄTHCHEN: Mă rușinam.
CONTELE DE STRAHL: Te-ai rușinat! Așa-i. De ce-ți cerusem...
Ca para te-ai făcut, până la gât.
Și-anume, ce-ți ceream?
KÄTHCHEN: Ziceai că tata,
acasă în Suabia, o fi
îngrijorat... și că trimiți la Heilbronn
niscaiva cai. Deci — mă-ntrebai — prilejul
n-aș vrea să-l folosesc ca să mă-ntorc?
CONTELE DE STRAHL (*rece*): Nu despre asta-i vorba. Spune, unde,
de-alungul timpului, te-am întâlnit?
N-am căutat să te-ntâlnesc prin grajduri?
KÄTHCHEN: Nu, prea înalt senior.
CONTELE DE STRAHL: Nu, Katharina?
KÄTHCHEN: În grajd la mine n-ai fost niciodată.
Și m-ai atins încă și mai puțin.
CONTELE DE STRAHL: Nicicând? Nu?
KÄTHCHEN: Nu, seniore.

CONTELE DE STRAHL: Katharina!

KÄTHCHEN: (*cu convingere*):
Nicicând! Nicicând, slăvitul meu senior.

CONTELE DE STRAHL: Pe legea mea! Ia uite, mincinoasa...

KÄTHCHEN: Mă jur... Pe mântuirea mea! Să pier,
o dată dacă m-ai...

CONTELE DE STRAHL (*prefăcându-se mânios*):
Se mai și jură!
Stricata, ușurateca! Socoate
că-i iartă Dumnezeu sângelui tânăr...
Ce s-a-ntâmplat acu' cinci zile, seara,
în grajdul meu, pe când se-ntuneca
și i-am cerul lui Gottschalk să fim singuri?

KÄTHCHEN: Iisuse! Da. Nu mi-a trecut prin minte.
Ai fost, așa-i, la mine-n grajd, la Strahl.

CONTELE DE STRAHL: Ei vezi? Ai spus-o. Asta e. Și încă
te-ai mai jurat pe mântuirea ta.
În grajd la Strahl, am fost doar eu cu tine.
(*Käthchen plânge. Tăcere.*)

CONTELE OTTO: Prea chinuiți copila...

THEOBALD: Fata mea,
hai... (*Vrea să o strângă la piept.*)

KÄTHCHEN: Lasă-mă...

WENZEL: Sunteți neomenos!

CONTELE OTTO: Te pomenești că-n grajd... n-a fost nimica.

CONTELE DE STRAHL (*îi privește*):
Seniori, zău, ~~de sunteți~~ încredințați,
cum sunt și eu, dispuneți și ne-om duce.

CONTELE OTTO: Părerea noastră-i să-ntrebați copila,
nu să o înjosiți în chip sălbatec.
Puterea — fie! — chiar dacă v-a dat-o

natura: felul cum o folosiți
mai rău e ca drăcescul meșteșug
de care-ați fost învinuit.

CONTELE DE STRAHL (*o ridică pe Käthchen*): Seniori,
tot ce-am făcut a fost numai cu gândul
să o înalț apoi. (*Arătând spre pământ:*) Onoarea
mi-este azi pusă-n cumpănă. De-o credeți pură,
precum e adevărul, pot pleca.

WENZEL: De ce sunteți grăbit? Aveți motive?

CONTELE DE STRAHL: Motive? Eu? Desigur... Trag nădejde
că nu vi s-or părea neînsemnate.

WENZEL *(cu hotărâre):* Îngăduiți. Vrem să cunoaștem totuși
ce s-a-ntâmplat atunci, în grajd, la Strahl.

CONTELE DE STRAHL: Seniori, mai vreți...

WENZEL: Desigur.

CONTELE DE STRAHL (*jignit și îmbujorat, întorcându-se către Käthchen*): În genunchi!
(*Fata se lasă să cadă în genunchi în fața lui.*)

CONTELE OTTO: Sunteți, domnule Frederic de Strahl,
foarte cutezător!

CONTELE DE STRAHL (*către Käthchen*): Așa! Acuma
răspunde-mi numai mie...

HANS: Ba, dați-mi voie,
și *noi* știm...

CONTELE DE STRAHL (*același loc*): Nu mișca: judecător
ți-e cel căruia tu, de bunăvoie,
i te-ai supus.

WENZEL: Putem și noi...

CONTELE DE STRAHL (*cu furie stăpânită*): Ba nu!
Să mă ia dracu' de sunteți în stare
să o siliți ! — Ce vreți să știți, seniori?

HANS (*tresărind*): Nu zău...
WENZEL: Trufaș e!
HANS: Poteră! Încoace...
CONTELE OTTO (*cu voce scăzută*):
Prieteni, stați: știți doar ce nume poartă.
ÎNTÂIUL JUDECĂTOR: Chiar dacă-i vinovat, n-a întrebat-o
cu vicleșug...
AL DOILEA JUDECĂTOR: E și părerea mea.
Putem să-l mai lăsăm în slujba asta.
CONTELE OTTO (*către contele de Strahl*):
S-o întrebați ce-a fost acum cinci zile
în grajdul de la Strahl, când amurgea,
iar voi i-ați spus lui Gottschalk să se ducă?
CONTELE DE STRAHL (*către Käthchen*):
Ce s-a-ntâmplat acum cinci zile, spune,
în grajdul de la Strahl, când amurgea,
și eu i-am spus lui Gottschalk să ne lase?...
KÄTHCHEN: Slăvit senior, mă iartă de-am greșit.
Acum voi spune tot cu de-amănuntul.
CONTELE DE STRAHL: Prea bine... M-am atins de tine-n grajd.
N-ai și mărturisit-o?
KÄTHCHEN: Da, seniore.
CONTELE DE STRAHL: Ei?
KÄTHCHEN: Bunule senior?
CONTELE DE STRAHL: Ce vreau să-mi spui?
KÄTHCHEN: Ce vrei să-ți spun?
CONTELE DE STRAHL: De ce taci? Hai odată!
Te-am strâns, te-am sărutat, te-am mângâiat,
și-n brațe eu...
KÄTHCHEN: Nu, onorat senior.
CONTELE DE STRAHL: Dar ce?

KÄTHCHEN: Ai dat în mine cu piciorul.

CONTELE DE STRAHL: Eu, cu piciorul? Nu-mi lovesc nici câinii.
De ce? Din ce pricină? Ce-mi greșișești?

KÄTHCHEN: Pentru că tatălui, venit cu caii,
bun, iertător și gata să mă ia,
i-am întors spatele înspăimântată
și-n ruga mea umilă să mă aperi,
m-am prăbușit cu fața în țărână.

CONTELE DE STRAHL: Iar eu am dat în tine cu piciorul?

KÄTHCHEN: Da, prea cinstit senior.

CONTELE DE STRAHL: Să vezi drăcie!
M-am prefăcut. Ți-era tatăl de față.
Vezi bine... că doar ești tot la castel.

KÄTHCHEN: Nu, prea cinstit senior.

CONTELE DE STRAHL: Nu? Atunci unde?

KÄTHCHEN: Când, roșu la obraz, ai scos chiar biciul
din cuiul său, eu am ieșit din grajd
și m-am culcat pe mușchiul de sub poartă,
în arcul unui vechi zid năruit,
pe unde-n dulcele tufiș de soc
un gureș cintezoi și-a făcut cuib.

CONTELE DE STRAHL: Dar și de-aici te-am alungat cu ceata
dulăilor?

KÄTHCHEN: Ba nu.

CONTELE DE STRAHL: Și cum fugeai
de lătrătúri, gonită spre fruntarii,
am asmuțit și vreo câțiva vecini?

KÄTHCHEN: Nu, nobile senior. Ce vorbe-s astea?

CONTELE DE STRAHL: Nu? Nu? Mă vor mustra acești seniori.

KÄTHCHEN: Nu-ți pese ce vor spune domnii ăștia!
Mi l-ai trimis a treia zi pe Gottschalk,
să-mi spună că eu, Käthchen, îți sunt dragă,
dar să pricep, cuminte, și să plec.

CONTELE DE STRAHL: Și ce-ai răspuns?

KÄTHCHEN: I-am spus că tu îngădui
și cintezoiului ciripitor
să stea în dulcele tufiș de soc.
Deci las-o și pe Käthchen din Heilbronn.

CONTELE DE STRAHL (*o ridică pe Käthchen*):
Luați-o, așadar, domnilor juzi!
Făceți cu ea, cu mine, cum vi-e voia...
(*Tăcere.*)

CONTELE OTTO (*supărat*): E un smintit cel ce nu recunoaște
atracția firească a naturii.
De v-ați făcut, ca mine, o părere,
închei și număr vocile, seniori.

WENZEL: Să încheiem.

HANS: Votați.

TOȚI: Să numărăm.

UN JUDECĂTOR: Aici nu e nimic de osândit.
E totul limpede...

CONTELE OTTO: Pristav, ia-ți coiful
și-adună vocile.
(*Pristavul Sfintei Feme adună în coif bilele și i le duce apoi contelui Otto.*)

CONTELE OTTO (*ridicându-se*): Conte de Strahl,
ești, într-un glas, spălat de orice vină.
Iar ție, Theobald, îți poruncesc
să nu te mai arăți cu-această jalbă
decât când vei avea dovezi mai bune.

(*Către judecători*) Sus, fraților: închidem adunarea.
(*Membrii Tribunalului se ridică.*)

THEOBALD: Seniori, găsiți că nu e vinovat?
Când Dumnezeu, se zice, făcu lumea
dintru nimic — iar ăsta are forța
tot cu nimic să o răstoarne-n haos,
s-o piardă, și nu-i el însuși Satana?

CONTELE OTTO: Taci, nătărău cărunt. Avem menirea
să-ți îndreptăm scrânteala, la nevoie.
Poteră a județului: la slujbă!
Legat la ochi duceți-l iar în câmp.

THEOBALD: În câmp? Cum? Eu, moșneag biet și nevolnic?
Și dragul meu copil?...

CONTELE OTTO: Domnule conte,
Sfântul Județ vrea să mai cumpăniți.
Ne-ați dat, despre puterea ce-o aveți,
dovezi deosebite. Încă una,
mai mare, faceți-ne s-o vedem:
întoarceți fata la bătrânu-i tată.

CONTELE DE STRAHL: Voi încerca să fac ce-mi stă-n putere.
Fecioaro!

KÄTHCHEN: Da, înalt senior.

CONTELE DE STRAHL: Ți-s drag?

KÄTHCHEN: Din suflet.

CONTELE DE STRAHL: Dacă mă iubești...

KÄTHCHEN: Vorbește.
Ce vrei?

CONTELE DE STRAHL: Nu mă urma... Te du la Heilbronn.
Te învoiești?

KÄTHCHEN: Doar ți-am făgăduit.
(*Cade în nesimțire.*)

THEOBALD (*o prinde*): E unicul copil! Vai, Doamne ajută!
CONTELE DE STRAHL (*se întoarce*): Dați-mi năframa, poteră.
(*Se leagă singur la ochi.*)
THEOBALD: Nălucă
afurisită, iasmă-ngrozitoare!
Silit sunt să primesc din nou dovada
puterii tale-asupra ei?
CONTELE OTTO (*coborând din scaunul judecătoresc*): Ce este?
WENZEL: A leșinat.
(*Toți cercetează fata.*)
CONTELE DE STRAHL (*către paznici*): Luați-mă.
THEOBALD: Satană,
în iad! Și paznicii cu șerpi în păr
fie să te aștepte la intrare,
ca să te-azvârle, zece mii de stânjeni
mai jos, în cea mai mare pălălaie!
CONTELE OTTO: Taci, moșule.
THEOBALD (*plânge*): Copilă dragă! Käthchen...
WENZEL (*bucuros*): Deschide ochii.
KÄTHCHEN: Ah!
HANS: Și-a revenit.
CONTELE OTTO: Duceți-o-n casa străjii. Iar noi, haidem!
(*Ies toți.*)

ACTUL II

Decorul: pădurea din fața peșterii în care s-a ținut reuniunea Tribunalului Secret.

SCENA 1

Cu ochii legați, contele de Strahl intră în scenă, condus de doi membri ai poterei westfalice, care îi dezleagă năframa și se retrag de îndată.

CONTELE DE STRAHL (*rămas singur, se azvârle la pământ și plânge*): ... Iar acum, în sfârșit, pot să mă întind aici în iarbă asemenea unui păstor, și să suspin! Soarele se mai străvede încă, roșiatec, printre crengile pe care se sprijină cununa pădurii, și dacă mă scol de cum a coborât el pe după deal — adică nici peste un sfert de ceas — ca să-mi văd mai cu nădejde de drum, așa cum șerpuiește cărarea de-a curmezișul șesului, pot ajunge la castelul meu Wetterstrahl înainte de a fi suflat cei de acolo în lumânări. Însă cu mult mai bine mi-ar fi dacă aș putea să-mi închipui că jos, lângă izvor, nu caii mei mă așteaptă, ci niscaiva capre și mioare cocoțate prin grohotișuri, ca să pască ierburile și tufele cu gust amar. Aș vrea să fiu îmbrăcat într-o pânză de in și încins la mijloc cu brâu roșu, iar în jurul meu aș dori să se zbenguie o ceată de zburdalnice adieri, în stare să îmi culeagă suspinele izvorâte din pieptul greu apăsat de mâhnire, spre a le purta drept până la blajinele urechi dumnezeiești. Da, ăsta-i adevărul adevărat! Simt nevoia să răsfoiesc întreg graiul nostru strămoșesc, și mai ales bogatul său capitol

numit simțire să îl despoi în așa fel de cuvinte, încât nici un făuritor de stihuri să nu mai poată spune de aci înainte într-un fel nou: sunt întristat. Vreau să adun tot ce are mai înduioșător durerea. Voioșia și mâhnirile de moarte să se înlănțuie în glasul meu, iar el, asemenea unui superb dănțuitor, să treacă prin toate mlădierile ce pot fermeca un suflet... Și dacă nu vor fi mișcați până și arborii, și nu vor lăcrima blânda lor rouă asemenea ploii, înseamnă că nu-s decât lemn nesimțitor și tot ce au spus despre ei stiharii nu sunt decât niște dulci povești! Ah, tu... cum să-ți zic? Käthchen! De ce nu-i cu putință să-ți spun să fii a mea? Käthchen, Käthchen, măi fată, măi Käthchen! De ce nu am dreptul să te ridic în brațe și să te culc pe așternut înmiresmat, sub pologul patului pe care maica mi l-a pregătit în cea mai mândră încăpere? Käthchen, Käthchen, Käthchen... Pentru ce nu am acest drept? Tu, căreia i-am văzut astăzi sufletul neprihănit până în străfunduri, cu desăvârșire despuiat dinaintea mea, și strălucea, și era jur împrejur îmbibat în cea mai desăvârșită frumusețe, precum îmbăiată e în uleiuri mireasa unui împărat persan când, picurând pe toate covoarele arome îmbălsămate, e dusă spre iatacurile lui... Käthchen, măi fată, măi Käthchen! De ce nu se poate, de ce? Măi, mai frumoaso decât pot cuprinde în vreo cântare! Voi născoci un meșteșug anume ca să te plâng... Voi destupa toate șipurile cu miresme ale simțirilor cerești precum și pământești, și va curge din ele, revărsat, un asemenea șuvoi de

lacrimi, un astfel de elixir rar și nemaiîntâlnit de sfințit și îmbelșugat, încât toți cei pe umărul cărora va luneca, vor recunoaște: da... lacrămile astea se scurg pentru Käthchen din Heilbronn! — Ah, ce poftiți de la mine, voi moșilor și strămoșilor încărunțiți și bărboși? Pentru ce ați ieșit din cadrele voastre daurite, voi chipuri înveșmântate în străvechile armuri, adunate cu duiumul prin sălile mele de arme? Acum, iată-vă, strânși împrejurul meu în neliniștit sobor. De ce vă scuturați prea cinstitele plete? Nu, nu și iar nu. Nu o vreau de soție, deși o iubesc. Mă voi alătura, voi face la rândul meu parte din șirul vostru semeț: una ca asta o horărâsem încă înainte de ivirea voastră! Pe tine însă, Winfried, cel ce ne stai la căpătâi și ești întâiul purtător al numelui meu, pe tine, cu fruntea-ți maiestoasă ca a lui Zeus din Olimp, te întreb: oare muma neamului nostru o fi fost la fel cu dânsa? Poate fi careva mai strălucitoare la trup și la suflet, mai plină de pioase virtuți, mai împodobită de haruri decât e ea? O, Winfried, moșneagule albit, îți sărut dreapta, mulțumindu-ți că sunt pe lume. Dar de-ai fi strâns-o pe *ea* la pieptu-ți de aramă, știu bine, că din tine s-ar fi zămislit un neam întreg de regi, și Wetter de Strahl s-ar numi până-n zilele noastre fiece pravilă a acestui pământ! Da, da, știu bine... știu că mă voi stăpâni și că rana pe care o port se va închide: ce rană omenească nu s-a închis? Dar de-aș putea, Käthchen, găsi undeva o nevastă să-ți semene, știu că toate țările lumii le-aș străbate, toate gra-

iurile le-aș deprinde, și-n fiece limbă din câte se vorbesc pe pământ, l-aș proslăvi pe Dumnezeu! (*După o tăcere.*) ...Gottschalk!

SCENA II

Gottschalk, Contele de Strahl.

GOTTSCHALK (*de afară*): Alelei!... Domnule conte de Strahl!

CONTELE DE STRAHL: Ce-i? Ce se petrece?

GOTTSCHALK (*apare*): La naiba, habar n-am! Dar iată că a sosit un trimis al mumei voastre.

CONTELE DE STRAHL: Un trimis, zici?

GOTTSCHALK: Așa-i. Răsuflă din greu, că a venit în trap întins și lăsând frâul în voia calului. Pe ce-am mai sfânt: arc de aramă să fi fost castelul vostru, iar el săgeată, n-ar fi țâșnit mai iute către noi!

CONTELE DE STRAHL: Și ce are de spus?

GOTTSCHALK: Hei, cavalere Franz!

SCENA III

Intră cavalerul Flammberg. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL: Flammberg! Ce vânt te-aduce atât de grabnic încoace?

FLAMMBERG: Porunca mamei voastre, contesa, prea cinstite senior. Mi-a poruncit să încalec cel mai vrednic telegar și să vă ies în întâmpinare.

CONTELE DE STRAHL: Ei? Și cu ce vești?

FLAMMBERG: De război, pe legea mea, de război! De chemare nou-nouță la alte încăierări. Știrea e caldă încă, taman primită, abia rostită de buzele soliei.

CONTELE DE STRAHL (*neplăcut surprins*): Și din partea cui? Că doar n-o fi a castelanului cu care nici n-am încheiat bine pace? (*Își pune coiful.*)

FLAMMBERG: Din partea contelui renan, a tânărului nobil de Stein, a cărui moșie se întinde printre aracii de pe malul râului Neckar.

CONTELE DE STRAHL: Conte renan, zici? Păi ce am eu de împărțit cu contele renan, Flammberg?

FLAMMBERG: Să nu trăiesc: și ce-ați avut de împărțit cu castelanul? Și ce au vrut de la domnia-voastră atâția alții, mai înainte de a fi avut cu castelanul ceva de împărțit? Câtă vreme nu veți fi strivit sub călcâi antica văpaie greacă, stârnitoare a atâtor încăierări, vă veți putea pomeni cu toți munții Suabiei aprinzându-vi-se împotrivă, ba și cu Alpii, și, pe deasupra, cu crestele munților Hundsrück...

CONTELE DE STRAHL: Nu-i cu putință! Va să zică, domnișoara Kunigunda...

FLAMMBERG: Contele renan pretinde, în numele domnișoarei Kunigunda de Thurneck, restituirea ducatului vostru Stauffen. A celor trei târguri și șaptesprezece cătune și ferme, cedate prin vânzarea către înaintașul vostru Otto, de către Peter, strămoșul ei, de bunăvoie și cu știută înțelegere. Tot ceea ce

a vrut și castelanul de Freiburg. Iar mai înaintea lui, verii domnișoarei, tot în numele ei.

CONTELE DE STRAHL (*ridicându-se*): O scorpie turbată! Nu-i oare al treilea cavaler pe care-l asmute așa, ca să-mi sară-n beregată și să-mi smulgă moșia? O oaste întreagă îi mănâncă ei din palmă, pe cât se vede. Cleopatra ca însăși nu și-a găsit decât unul, pe cât se spune, iar când el și-a spart capul, ceilalți au stat și-au privit. Dar pe ea, pare-se, o slujesc toți cei cărora le lipsește o coastă, și în schimbul unuia pe care i l-am trimis îndărăt jumulit, se ridică alți zece... Ce motiv invocă?

FLAMMBERG: Cine? Solul?

CONTELE DE STRAHL: Ce fel de argumente?

FLAMMBERG: Hei, mărite seniore, nu știu cum nu s-a făcut ca para focului de rușine.

CONTELE DE STRAHL: A pomenit de Peter de Thurneck, nu-i așa? Și de netemeinicia vânzării moșiei?

FLAMMBERG: Firește. Și despre legile Suabiei. Iar în cuvântare, la fiecare a treia vorbă, i-a dat zor cu datoria și cugetul său cinstit. Ba l-a chemat martor chiar pe sfântul Dumnezeu, asigurând că numai cea mai curată pornire l-ar fi împins pe stăpânul său, contele renan, să ia partea domnișoarei.

CONTELE DE STRAHL: Dar obrăjorii ei rumeni i-a trecut sub tăcere?

FLAMMBERG: N-a spus o vorbuliță despre asta.

CONTELE DE STRAHL: Bătu-o-ar buba neagră! Ce-aș mai aduna în găleți brumele nopții, să i le torn pe albul ei gâtlej! Obrazul ăsta afurisit e adevărata pricină a tuturor acestor atacuri împotriva mea. Și câtă vreme nu pot picura puțină otravă în zăpada mieilor

cu care, cică, se spală ea în fiecare dimineață, cavalerii de prin ținuturile astea nu-mi vor da pace... Răbdare însă. Pe unde sălășluiește ea acum?

FLAMMBERG: La castelul Stein, unde, de trei zile, se dau ospețe în cinstea ei, de se zguduie și tăriile cerești, iar soarele, stelele și luna nici nu se mai zăresc. Castelanul, căruia zice-se i-a făcut între timp vânt, cică fierbe acum și vrea să se răzbune. Încât dacă binevoiți să îi trimiteți un mesager, neîndoielnic va porni alături de voi împotriva contelui renan.

CONTELE DE STRAHL: Prea bine. Aduceți caii și hai să încălecăm. I-am făgăduit acestei tinere asmuțitoare la războaie, că dacă-i va mai stârni pe mulți împotriva mea cu vicleana armă a fețișoarei ei poznașe, am să-i joc la rândul meu un asemenea renghi, încât va fi nevoită să-l țină de acum încolo de-a pururi pitit într-o teacă. Și mă jur: pe cât de adevărat este că am ridicat această dreaptă, pe atâta va fi că de-astă dată mă voi ține de cuvânt. După mine, prieteni!

(*Ies toți.*)

SCENA IV

Decorul: coliba unor cărbunari. E noapte. Tună și fulgeră. Castelanul de Freiburg și Georg de Waldstätten intră în scenă.

FREIBURG (*strigă înspre culise*): Dați-o jos de pe cal! (*Un trăznet, urmat de bubuitul unui tunet.*) Așa, așa, trăznește unde poftești, numai să nu izbești în

creștetul sulemenit și dat cu cretă al miresei mele scumpe, Kunigunda de Thurneck!

O VOCE (*din culise*): Hei, hei, unde sunteți?

FREIBURG: Aici.

GEORG: Ați mai trăit vreodată o asemenea noapte?

FREIBURG: Curge din cer înecând culmi și creste, de parcă s-ar apropia un al doilea potop! Hai, coborâți-o din șa...

VOCEA (*de afară*): Nu se urnește.

O ALTĂ VOCE (*tot din culise*): Zace ca moartă la picioarele calului.

FREIBURG: Ia uite poznă! O face numai din grija să nu-și piardă cumva dinții de împrumut. Spuneți-i că sunt castelanul de Freiburg și că i-am numărat pe toți cei pe care-i mai păstrează întregi, buni și ai ei... Haide, aduceți-o încoace.

(*Apare cavalerul Schauermann purtând-o pe domnișoara de Thurneck pe umeri.*)

GEORG: Văd acolo coliba unor cărbunari.

SCENA V

Cavalerul Schauermann cu domnișoara, Cavalerul Wetzlaf și oamenii castelanului. Doi cărbunari. Cei dinainte.

FREIBURG (*ciocănind la intrarea colibei*): Ehei!

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR (*din casă*): Cine bate?

FREIBURG: Nu întreba, mârlane, ci deschide.

AL DOILEA CĂRBUNAR (*din casă*): Stai binișor! Nu înainte de a fi răsucit cheia. Că doar n-o fi însuși împăratul la ușă?

FREIBURG: Nemernicule, dacă nu-i el, e totuși cineva care ocârmuiește prin părțile astea și pe dată își va face sceptru dintr-o creangă ruptă, spre a ți-o dovedi.

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR (*apare cu felinarul în mână*): Cine sunteți? Și ce vreți?

FREIBURG: Sunt cavaler de neam mare. Iar această doamnă gata să moară de bolnavă, pe care o aducem, nu-i alta decât...

SCHAUERMANN (*din spate*): În lături cu lumina...

WETZLAF: Să i se ia felinarul din mână!

FREIBURG (*smulgându-i felinarul*): Mișelule! Cutezi să luminezi pe aici?

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR: Domnilor, trag nădejde, că sunt mai vârstnic decât voi toți. De ce mi-ați luat fanarul?

AL DOILEA CĂRBUNAR: Ce poftiți și cine sunteți?

FREIBURG: Ți-am mai spus-o, mojice, suntem oameni de neam.

GEORG: Cavaleri călători, oameni buni! — cavaleri prinși pe drum de vijelie...

FREIBURG (*îl întrerupe*): Cruciați, întorși de la Ierusalim, și călătorind spre pământurile lor. Iar doamna de colo, purtată în brațe și înfășurată într-o manta din creștet până-n tălpi, nu e alta decât... (*Răsună iar un trăznet.*)

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR (*adresându-se cerului*): Așa. Vaită-te și bocește, pân' ți-or plezni norii! (*Către ceilalți:*) Dinspre Ierusalim, ziceați?

AL DOILEA CĂRBUNAR: Bubuie tunetul, de nu se mai înțelege o vorbuliță.

FREIBURG: ...Da, da, dinspre Ierusalim.

AL DOILEA CĂRBUNAR: Și ce-i cu muierușca asta pe care o aduceți?

GEORG (*arătând înspre castelan*): E sora bolnavă a acestui senior, oameni buni. Și dorește...

FREIBURG (*îl întrerupe*): Ba nu, ticălosule, soră îi e cestuilalt, iar mie mi-e nevastă. Bolnavă de moarte, pe jumătate răpusă de grindină și piatră, precum o vezi, acum nu mai e în stare să scoată un singur cuvânt. Dar dânsa dorește un loc la tine în colibă, până va trece vremea rea și se va crăpa de ziuă.

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR: Dânsa? Dorește un loc la mine-n colibă?

GEORG: Vrednici cărbunari, așa-i. Doar până se va potoli furtuna și vom putea purcede iar la drum.

AL DOILEA CĂRBUNAR: Să mor pe loc: vorbe ca astea nu meritau nici răsuflarea pe care-ați scos-o din bojoci.

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR (*strigă înspre colibă*): Isace!

FREIBURG: Prin urmare, vă învoiți?

AL DOILEA CĂRBUNAR: Chiar și câinii împăratului, de-ar veni să-mi schelălăie la ușă... Isace! Strengarule, n-auzi?

UN GLAS DE BĂIAT (*din colibă*): Hei, vă zic! Ce se petrece?

AL DOILEA CĂRBUNAR: Ia presară tu niște fân, strengarule, și așează niscaiva scoarțe pe deasupra. Ne vine o muierușcă beteagă și vrea să se odihnească în bordei. Auzi?

FREIBURG: Al cui e glasul dinăuntru?

ÎNTÂIUL CĂRBUNAR: Ia — al unui căpșor cânepiu de vreo zece anișori. Ne dă și el o mână de-ajutor.

FREIBURG: Prea bine... Adu-o încoace, Schauermann. Că i s-a desfăcut călușul.

SCHAUERMANN: În ce loc?

FREIBURG: N-are aface în ce loc. Până una alta, stai cu ea în ungherul acela. Când s-o crăpa de ziuă, te chem. (*Schauermann duce domnișoara în colibă.*)

SCENA VI

Cei dinainte, fără Schauermann și domnișoara.

FREIBURG: Ei, și acum, Georg, toate corzile bucuriei mele pot în sfârșit răsuna! E în puterea noastră... O avem în puterea noastră pe Kunigunda de Thurneck! Și îți jur: pe cât de adevărat că numele-mi e al meu și al părintelui meu, tot atât este de neîndoios că nici pe întreaga împărăție a cerurilor n-aș schimba plăcerea hărăzită mie mâine, la ivitul zorilor... Dar ce-i cu tine? De ce n-ai coborât mai curând de la voi din Waldstätten?

GEORG: Pentru că nici tu nu m-ai chemat mai devreme.

FREIBURG: Ah, Georg! Ce păcat că n-ai putut-o zări, cum venea călare ca-n povești, înconjurată de-atâți cavaleri ai acestor ținuturi precum soarele de planetele lui... De-ai fi zis că până și pietricelelor ce scăpărau jos, sub copite, le spunea: nu vă rămâne decât să vă topiți dinainte-mi, pentru că m-ați văzut! Nici Thalestris, regina amazoanelor, în ziua când cobora din Caucaz spre a-l ruga pe Alexandru cel Mare să-i dea un sărut, n-a fost mai dumnezeiască, mai fermecătoare decât ea.

GEORG: Și — unde-ai prins-o?

FREIBURG: La cinci ceasuri depărtare, Georg, la cinci ceasuri de castelul Stein, unde contele renan, timp de trei zile încheiate, dăduse în cinstea ei serbări răsunătoare. Dar n-au făcut bine călăreții săi care o conduceau cale întoarsă, că eu m-am și repezit asupra vărului ei Isidor, rămas s-o însoțească, de l-am doborât în țărână... Pe urmă, sus cu dânsa și ia-o la fugă!

GEORG: Dar bine, Max... Max! Ce ai de gând?

FREIBURG: Stai și-am să-ți spun, prietene...

GEORG: Cu ce te vei alege, după toate rânduielile astea grozave?

FREIBURG: Prea iubitule, bunule, mărinimosule, cum — cu ce? Cu miere de Hybia pentru pieptul ăsta uscat ca iasca de setea răzbunării! La ce să se mai protăpească pe un piedestal precum o zeiță din Olimp un astfel de chip fără suflet, lipsind bisericile de cucernicia noastră și a semenilor noștri? Mai bine haidem cu ea la gunoi, răsturnată cu susul în jos, pentru ca să poată oricine zări cu ochii lui că nu e locuită de nici o dumnezeire!

GEORG: Dar, fire-ar să fie, răspunde-mi: ce te umple de o ură atât de turbată împotriva ei?

FREIBURG: Ah, Georg! Omul își poate vedea terfelit în mocirlă tot ce are și se cheamă că-i al său, dar nu și simțămintele. Georg, am iubit-o. Ea însă nu era vrednică de asta. Am iubit-o și am fost respins, Georg, iar ea nu era demnă de iubirea mea. Află, Georg... dar pălesc chiar numai amintindu-mi. Georg! Georg! Când diavolii ostenesc și nu mai știu ce să născocească, n-au decât să întrebe un

cocoș care s-a învârtit zadarnic în jurul unei găinușe, pentru ca până la urmă să-și dea seama că-i roasă pe dinăuntru de lepră și nu-i bună să-i împlinească lui cheful.

GEORG: Doar n-ai s-o necinstești prin cine știe ce necavalerească răzbunare?

FREIBURG: Nu, ferească sfântul! Nici pe-un rândaș nu-l cred în stare să înfăptuiască una ca asta... Mă voi mulțumi să i-o duc îndărăt la castelul Stein contelui renan, și o dată ajunși, atâta vreau: să îi scot șalul de la gât. Mi-ajunge răzbunarea.

GEORG: Cum? Vrei să-i scoți doar șalul?

FREIBURG: Da, Georg. Și voi chema tot poporul să se adune.

GEORG: Ei, bine, și pe urmă, după ce se va săvârși aceasta, dorești să...

FREIBURG: Hei, pe urmă am de gând să rostesc câteva cugetări privitoare la ea. Voi emite, pentru lămurirea voastră, o sentință metafizică în ce o privește, așa cum făcea Platon, iar apoi îmi voi comenta propria mea maximă, după pilda veselului Diogene. Omul e... dar, tăcere! *(Trage cu urechea.)*

GEORG: Ei, ce e omul?

FREIBURG: Omul este, zicea Platon, o lăptură fără pene și pe două picioare. Știi cum i-a întors-o Diogene? Mi se pare că a jumulit un cocoș, pentru ca pe urmă să-i facă vânt în mijlocul mulțimii... Cât despre această Kunigunda, prietene, despre această Kunigunda de Thurneck, eu socot că este... Dar tăcere! Pe legea mea și pe adevărul că sunt bărbat: e cineva acolo... coboară taman de pe cal.

SCENA VII

Intră contele de Strahl, însoțit de cavalerul Flammberg. Ceva mai târziu, Gottschalk. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL (*bătând la ușa colibei*): Hei! Bravi cărbunari!

FLAMMBERG: Pe-o astfel de vreme, până și lupilor din văgăuni le ceri adăpost.

CONTELE DE STRAHL: Ne e îngăduit să intrăm?

FREIBURG (*tăindu-le calea*): Dați-mi voie, seniori, oricine ați fi...

GEORG: Aci nu puteți face popas.

CONTELE DE STRAHL: Nu? Și din ce pricină?

FREIBURG: Pentru că nu e loc în încăpere nici pentru noi, darămite pentru dumneavoastră. Soția mea e bolnavă de moarte și zace aici, umplând singurul cotlon deșert cu celc de trebuință pentru îngrijire. Doar nu veți fi voind s-o alungați?

CONTELE DE STRAHL: Pe onoarea mea de cavaler, firește că nu! Ba mai curând îi urez să se întremeze cât mai degrabă... Gottschalk!

FLAMMBERG: O să cam trebuiască să înnoptăm la hanul „sub bolta cerului".

CONTELE DE STRAHL: Gottschalk, te strig!

GOTTSCHALK (*de afară*): Aicea sunt...

CONTELE DE STRAHL: Adu niște velnițe încoace. Ne vom așterne culcușul colea, pe sub ramuri.

(*Gottschalk pătrunde în scenă, împreună cu ucenicul cărbunar*)

GOTTSCHALK (*aducând păturile*): Naiba să priceapă harababura asta. Băiatul zice că înăuntru s-ar afla un bărbat înarmat până-n dinți, de strajă lângă o domnișoară. Cică e legată fedeleș și zace cu căluș la gură, ca o viță înainte de tăiere.

CONTELE DE STRAHL: Ce vorbești? O domnișoară? Legată și cu căluș? Cine ți-a spus una ca asta?

FLAMMBERG: Măi băiete, de unde știi?

UCENICUL CĂRBUNAR (*speriat*): Ssst, seniori, pe toți sfinții... nu așa, ce faceți?

CONTELE DE STRAHL: Ia vino încoace.

UCENICUL CĂRBUNAR: Pssst, psst... n-auziți?

FLAMMBERG: Băiatule, cine ți-a spus un asemenea lucru? Vorbește!

UCENICUL CĂRBUNAR (*după ce a privit cu băgare de seamă în jur, încetișor*): Văzui chiar eu, nu vă fie cu supărare, seniori. Stăteam culcat pe paie, când au adus-o înăuntru, zicând că bolește. Întorsei lampa, și băgai de seamă că e sănătoasă tun! Avea obrăjorii la fel cu Lore a noastră. Numai că scâncea și-mi apăsa mâinile și clipea, și grăia deslușit ca un dulău deștept: „dezleagă-mă, băiețaș dragă, dezleagă-mă", încât o puteam auzi din ochi și pricepe cu degetele.

CONTELE DE STRAHL: Păi, de-i așa, băiete, măi zulufi cânepii, fă-o!

FLAMMBERG: Da, de ce stai? Ce mai aștepți?

CONTELE DE STRAHL: Dezleag-o și trimite-o încoace.

UCENICUL CĂRBUNAR (*intimidat*): Psst, vă zic. Ba mai bine v-ați face voi muți ca peștii. Nu vedeți că trei dintre ei s-au și ridicat și vin către noi, să vadă ce se petrece? (*Suflă în felinar.*)

CONTELE DE STRAHL: Lasă. Ți se pare, măi băiat de ispravă ce ești. Nu-i nimic, nu-i nimic...

FLAMMBERG: Nici n-au auzit.

CONTELE DE STRAHL: Își schimbă între ei locurile, din pricina ploii.

UCENICUL CĂRBUNAR (*se uită fâstâcit*): Dar — îmi luați apărarea! Vă învoiți?

CONTELE DE STRAHL: De bunăseamă că mă învoiesc, și-ți dau cuvântul meu de cavaler.

FLAMMBERG: Poți să te bizui.

UCENICUL CĂRBUNAR: Ei bine, am să vorbesc cu tătâne-meu. Luați aminte ce fac, de intru ori nu în colibă.
(*Vorbește cu cei doi cărbunari mai vârstnici, așezați îndărătul unui foc, pe urmă se pierde în casă.*)

FLAMMBERG: Va să zică, dintr-ăștia îmi sunt? Cavaleri ai Satanei, purtând pe umerii mantalei însemnele Ordinului Nopții? Încheie pe la răscruci de drumuri mari cununii cu de-a sila, din cele legate cu lanțuri și sfori?

CONTELE DE STRAHL: E bolnavă, spuneau...

FLAMMBERG: Da, cică bolnavă, pe moarte. Încă ne-au și mulțumit pentru ajutor.

GOTTSCHALK: Îi descununăm noi, lasă, lasă...
(*Pauză.*)

SCHAUERMANN (*în colibă*): Văleu, văleleu, fiara!

CONTELE DE STRAHL: Sus, Flammberg! Ridică-te.
(*Amândoi se scoală.*)

FREIBURG: Ce se petrece?
(*Oamenii castelanului se ridică la rândul lor în picioare.*)

SCHAUERMANN: Sunt prins! Sunt legat!

(*Apare domnișoara.*)

FREIBURG: Zei! Ce-mi văd ochii?

SCENA VIII

Domnișoara Kunigunda de Thurneck, în costum de călărie, cu părul răvășit. Cei dinainte.

KUNIGUNDA (*azvârlindu-se la picioarele contelui de Strahl*):
Izbăvitorul meu, oricine-ai fi,
dă-i ocrotire unei mult jignite
și umilite fete. Jurământul
de cavaler cumva dacă te leagă
să ocrotești virtutea: iat-o! Zace
în praf, și o pretinde de la tine.

FREIBURG: Târâți-o, oameni buni!

GEORG (*reținându-l*): Nu, Max. Ascultă...

FREIBURG: Cu sila duceți-o. Să nu vorbească.

CONTELE DE STRAHL: Opriți, seniori. Ce vreți?

FREIBURG: Ce vrem? Cum asta?
La naiba! E soția mea. Luați-o!

KUNIGUNGA: Minciună! Eu, soție?

CONTELE DE STRAHL (*sever*): N-o atingeți.
Dacă-i pretinzi ceva acestei doamne,
vorbești întâi cu mine. Mi-aparține!
S-a pus, cum bine știi, sub paza mea.
(*O ridică.*)

FREIBURG: Tu cine ești, trufașe, de-ți îngădui
să vii și să te vâri între doi soți?
De unde dreptul să-mi reții nevasta?

KUNIGUNDA: Nemernicule, nu îți sunt nevastă.
CONTELE DE STRAHL: Cine ești tu, om de nimic, în stare
să-i zici soție ei? Afurisite!
A ta, numești, tâlharule scârbavnic,
fecioara asta? Ți-a încredințat-o
vreun drac în Iad, legată cu căluș?
FREIBURG: Cum? Cine? Ce?
GEORG: Te rog, Max...
CONTELE DE STRAHL: Cum te cheamă?
FREIBURG: Seniori, vă înșelați...
CONTELE DE STRAHL: Tu, cine ești?
FREIBURG: Seniori, nu credeți...
CONTELE DE STRAHL: Aduceți lumină!
FREIBURG: Femeia asta ce-am adus-o, este...
CONTELE DE STRAHL: Am zis că vreau lumină!
(*Gottschalk și cărbunarii vin purtând făclii și înarmați cu vătraie.*)
FREIBURG: Iar eu sunt...
GEORG (*încet*): Ești un ieșit din minți! Fugi. Pleacă-ndată,
de nu vrei să-ți pătezi pe veci blazonul.
CONTELE DE STRAHL: Așa, bravi cărbunari, faceți lumină.
(*Freiburg își închide viziera.*)
CONTELE DE STRAHL: Ridică-ți viziera: cine ești?
FREIBURG: Seniori, sunt...
CONTELE DE STRAHL: Viziera sus!
FREIBURG: Ascultă...
CONTELE DE STRAHL: Crezi, ticălos nechibzuit, că ai
scăpare dacă nu vrei să-mi răspunzi?
(*Îi smulge coiful de pe cap. Castelanul se clatină.*)
SCHAUERMANN: Zvârliți cutezătorul la pământ!
WETZLAF: Sus! Trageți sabia...

FREIBURG: Ce faci, nebune?
(*Se ridică, trage sabia din teacă și se năpustește asupra contelui. Acesta se ferește.*)
CONTELE DE STRAHL: Mi te împotrivești , mire bastard?
(*Îl doboară.*)
Pornește-atunci în Iad, unde ți-e locul.
Acolo să-ți petreci luna de miere!
WETZLAF: Cumplit! Priviți-l: șovăie... și cade!
FLAMMBERG (*înaintând*): Pe ei, prieteni!
SCHAUERMANN: Să fugim...
FLAMMBERG: Loviți-i!
Să alungăm de tot această șleahtă.
(*Oamenii castelanului se retrag. Doar Georg a rămas, aplecat peste castelan.*)
CONTELE DE STRAHL (*către cel căzut*):
Freiburg! Să nu-mi cred ochii! Zei puternici...
tu ești?
KUNIGUNDA (*înăbușit*): Vulpoi nerecunoscător!
CONTELE DE STRAHL: Sărmane, ce-aveai cu fecioara asta?
Ce preț puneai...
GEORG: Nu poate să vorbească.
Din creștet, sângele îi umple gura.
KUNIGUNDA (*același joc*): Să se înece-n el!
CONTELE DE STRAHL: Îmi pare-un vis.
Un om ca el, drept și mărinimos.
Dați sprijin, oameni buni...
FLAMMBERG: Hai, puneți mâna
și duceți-l acolo în bordei.
KUNIGUNDA: Ba-n groapă! Cu lopețile. Să piară...
CONTELE DE STRAHL: Fiți calmă, zace. Chiar și fără groapă
nu vă mai poate face nici un rău.

KUNIGUNDA: Vă rog, un strop de apă!
CONTELE DE STRAHL: Nu vi-e bine?
KUNIGUNDA: Nu, nu... mi-e doar... Un reazăm! Nu-i vreun jeț? Vai mie... (*Se clatină.*)
CONTELE DE STRAHL: Doamne! Gottschalk... ajutor!
GOTTSCHALK: Aduceți torțe!
KUNIGUNDA: Nu, lăsați...
CONTELE DE STRAHL (*o ajută să se așeze*): Vă trece?
KUNIGUNDA: Văd iar lumina... ah, mi-s ochii tulburi.
CONTELE DE STRAHL: Dar ce vă cuprinsese dintr-o dată?
KUNIGUNDA: Mărinimosul meu izbăvitor,
ce pot să spun despre nelegiuirea
cumplită care mi se pregătea?
Când mă gândesc, de n-ați fi fost, ce soartă
mă aștepta, mi se ridică părul
măciucă-n creștet și înțepenesc.
CONTELE DE STRAHL: Spuneți, cum s-a-ntâmplat și cine sunteți?
KUNIGUNDA: Mă bucur s-o pot spune în sfârșit.
Nu e nevrednică de fapta voastră
aceea pentru care v-ați pus brațul.
Aflați, sunt Kunigunda, sunt baroana
de Thurneck, iară pentru dulcea viață
pe care mi-ați redat-o, întreg neamul
de rude fi-va recunoscător...
CONTELE DE STRAHL: Sunteți... nu-i cu putință, Kunigunda de Thurneck?
KUNIGUNDA: Da, vă spun. De ce vă miră?
CONTELE DE STRAHL (*ridicându-se*):
Atunci, pe legea mea, îmi pare rău,
dar ați picat din lac în puț. Eu însumi
sunt conte: Frederic de Wetter Strahl!

KUNIGUNDA: Izbăvitorul meu?... Cum? Se numește...
CONTELE DE STRAHL: Ați auzit. Frederic Strahl. Regret
că n-am alt nume mai pe placul vostru.
KUNIGUNDA (*se ridică, la rândul ei*):
O, sfinte, inima greu mi-o încerci!
GOTTSCHALK (*pentru sine*): Aud? O cheamă Thurneck?
FLAMMBERG (*uimit*): Zău, așa e!
(*Tăcere.*)
KUNIGUNDA: O fi. Nimic nu-mi tulbură simțirea
ce-n piept mi s-a aprins. Nu vreau să știu,
să simt și să gândesc decât onoare,
viață, cinste, nevinovăție,
scăpare, ocrotire de-acest lup
ce zace-acum răpus. Flăcău drag, vino!
Tu m-ai scăpat. Primește-acest inel.
E tot ce pot să-ți dau în clipa asta.
Curând însă, răsplata vitejiei
ce mi-a rupt lanțul, mi-a salvat onoarea,
n-ai grijă, tinere erou, va fi
mai vrednică, mai pe măsura faptei
prin care simt acum că-s fericită.
(*Se îndreaptă către conte.*)
Stăpânul meu, al vostru este tot
ce-mi aparține. În puterea voastră
sunt. Spuneți, ce decideți? Ce să fac?
Să vă urmez la reședința voastră?
CONTELE DE STRAHL (*cam stânjenit*):
Nu este prea departe, domnișoară.
Și de urcați în șa, veți înnopta
la muma mea, contesa.
KUNIGUNDA: Da-ți-mi calul.

CONTELE DE STRAHL (*după o tăcere*):
Dacă, iertați! conflictul dintre noi...
KUNIGUNDA: Vă rog din suflet, nu mă umiliți.
Și-n temniță primesc să mă conduceți.
CONTELE DE STRAHL: În temniță? Nu... Fiți încredințată!
KUNIGUNDA (*întrerupându-l*):
Nu mă striviți cu-atâta bunătate,
ci oferiți-mi mâna.
CONTELE DE STRAHL: Hei! Lumină!
(*Ies împreună.*)

SCENA IX

Acțiunea se petrece în palatul Wetterstrahl. O cameră din castel. Kunigunda, doar pe jumătate îmbrăcată într-un veșmânt romantic, intră și se așază la masa de toaletă. În spatele ei apaar Rozalia și bătrâna Brigita.

ROZALIA (*către Brigita*): Așează-te colea, mămucă! Contele de Strahl ne-a trimis vorbă că dorește să o întâlnească pe domnișoara. Așa încât eu îi isprăvesc pieptănătura și-n timpul ăsta dânsa va binevoi să asculte sporovăielile dumitale.
BRIGITA (*care s-a așezat*): Va să zică, dumneavoastră sunteți domnișoara Kunigunda de Thurneck?
KUNIGUNDA: Da, mămucă, eu sunt.
BRIGITA: Și vă ziceți fiica împăratului?
KUNIGUNDA: A împăratului? Nu, cine ți-a spus-o? Cel ce trăiește astăzi îmi e străin. Sunt strănepoata unuia dintre împărații dinainte, cei care în veacuri de demult au stat pe tronul german.

BRIGITA: Doamne, nu e cu putință! Chiar strănepoata...

KUNIGUNDA: Păi da.

ROZALIA: Nu ți-am spus-o eu?

BRIGITA: Ei, pe legea mea, acum mă pot culca liniștită-n mormânt: s-a împlinit visul contelui de Strahl.

KUNIGUNDA: Ce vis?

ROZALIA: Ascultați aici, ascultați! E cea mai nemaipomenită poveste din lume. Ci spune-o mai pe scurt, mămuco, nu lungi prea tare începutul. Timpul, precum ți-am spus-o, ne e socotit.

BRIGITA: Acu' doi ani, mai către sfârșit, Măria sa contele zăcea atins de o ciudată lingoare, a cărei pricină nimeni nu o putea afla. Bolea sleit și roșu la față, în necontenită aiurare. Doftorii își mântuiseră toate leacurile și ziceau că n-ar mai avea scăpare. În nebunia fierbințelii, tot ce fusese zăvorât în inima lui îi ieșea acum pe buze. Zicea că pleacă bucuros din lumea asta, fiindcă nu se află nicăieri o fată vrednică, gata să-l iubească. Iar viața fără iubire e ca și moartea. El lumea o numea mormânt, iar mormântului îi zicea leagăn și i se părea că abia urmează să fie născut. Trei nopți la rând, în timp ce mumă-sa nu se clintea de la căpătâiul său, i-a povestit că i s-a arătat un înger care i-a strigat: „Încrede-te, încrede-te, încrede-te!..." Iar când contesa a dorit să afle dacă inima nu i se simțea mai întărită după acest îndemn al cerului, el i-a răspuns: „Întărită?... Defel!" apoi a adăugat într-un suspin: „Mamă, ba da, după ce voi fi văzut-o!..." Zice contesa: „Dar oare o vei vedea?" „Negreșit", răspunde dânsul. „Când?"

întreabă ea, „și unde?“ ... „În noaptea de Sân-Silvestru, la cumpăna anului. Atunci, mă va duce la ea...“ „Cine, dragul meu“, întreabă dumneaei, „și la cine?“ „Îngerul“, grăiește dânsul. „La fata care-i a mea“. Iar pe urmă, se răsucește cu fața către perete și adoarme.

KUNIGUNDA: Palavre!

ROZALIA: Ascultați-o ce spune mai departe... Și?

BRIGITA: Și pe urmă, în noaptea de Sân-Silvestru, la schimbarea anului, în chiar clipa aceea ea numai ce-l vede că se ridică în așternut, privește țintă de parcă s-ar fi ivit o arătare în odaie, și, întinzând mâna: „Mamă, mamă!“, zice. „Mamă!...“ „Ce-i?“ întreabă dânsa. „Uite! Acolo...“, „Unde?“ ... „Degrabă“, zice el. „Ce?“ ... „Dă-mi coiful, armura, paloșul!“ ... „Dar încotro vrei s-o pornești?“ întreabă mumă-sa. „La ea“, grăiește, el. Și pe urmă iar: „la ea! Va să zică, așa, așa, așa?...“ apoi cade îndărăt. „Cu bine, cu bine, mamă!“ mai zice și apoi se întinde, i se înțepenesc mădularele și zace mort.

KUNIGUNDA: Chiar mort?

ROZALIA: Da, mort.

KUNIGUNDA: Ca un mort, adică?

ROZALIA: A zis: mort. N-o împiedicați să vorbească. Ei, și?

BRIGITA: Noi ne-am lipit urechea de pieptul lui: era o tăcere înăuntru ca într-o cămară goală. Cineva i-a pus dinainte o pană ca să-i încerce răsuflarea și ea nu se mișca. Doftorul socotea neîndoielnic duhul său plecat. I-a țipat speriat numele la ure-

che, l-a zgândărit cu fel de fel de mirosuri ca să-l deștepte, l-a zgândărit cu ace, cu piroane, i-a smuls un fir de păr ca să se arate sângele: zadarnic. Nu mișca nici un deget și zăcea precum morții.

KUNIGUNDA: Ei? Și pe urmă?

BRIGITA: Pe urmă, după ce a rămas o vreme astfel, s-a întors iară cu fața la perete și, tristețea zugrăvindu-i-se pe obraz, a spus: „Of! Acu' au adus lumânări... Acu' am pierdut-o iar", ca și cum ea ar fi fost alungată de licărul luminilor. Iar când contesa, plecându-se către el, l-a ridicat la pieptul ei, grăindu-i: „Frederic, copilul meu, unde ai fost?" el i-a răspuns cu bucurie în glas: „La dânsa! La dânsa, la cea căreia i-s drag... La mireasa pe care mi-a hărăzit-o cerul. Mergi, mamă, du-te prin biserici și dă pentru mine acatiste, că acum vreau să trăiesc."

KUNIGUNDA: Și s-a însănătoșit într-adevăr?

ROZALIA: Tocmai asta-i minunea.

BRIGITA: S-a însănătoșit, scumpa mea domnișoară, s-a însănătoșit cu adevărat. Din ceasul acela și-a venit fire, s-a întremat de parcă ar fi fost uns cu alifie cerească. Încă înainte de a se schimba luna era iar cum a fost.

KUNIGUNDA: Și ce a spus? Ce-a mai istorisit după aceea?

BRIGITA: Hei, a tot spus, a tot istorisit, și n-a mai isprăvit să povestească: despre felul cum l-a luat îngerul și l-a purtat prin bezna nopții... cum a deschis binișor ușa spre cămara fetiței, umplând pereții cu strălucirea lui, și cum a intrat la ea... cum

îmbietoarea copilă ședea întinsă cu nimic pe ea decât o cămeșuță... cum a deschis larg ochii la vederea lui și a strigat, înăbușindu-se de uimire: „Mariana!" cine trebuie că dormea în odaia de alături... și cum, apoi, luminată la față toată de roșeața bucuriei, fata a coborât din pat, s-a lăsat în genunchi dinaintea lui, și-a plecat capul și a șoptit: „Prea înalte seniore!" iar îngerul i-ar mai fi spus apoi că e fată de împărat, arătându-i chiar și un semn roșcat pe care-l poartă la ceafă copilița... Ei, și cum, tocmai când el, înfiorat de încântare, o prinsese de bărbie spre a i se uita în obraz, s-a ivit slujnica aceea afurisită, Mariana, aducând sfeșnicele. Și la intrarea ei toată vedenia s-a șters.

KUNIGUNDA: Iar tu, acum, socoți că fata de împărat aș fi eu?

BRIGITA: Păi, cine alta?

ROZALIA: Da, și eu zic la fel.

BRIGITA: Când ați pătruns aici, întregul castel Strahl, aflând cine sunteți, a dus mâna la frunte și a strigat: e ea!

ROZALIA: Nu mai lipsea decât ca limbile clopotelor să se dezlege și ele, strigând: da, da, da...

KUNIGUNDA (*se ridică*): Îți mulțumesc, mămucă, pentru povestea asta. Primește până una alta cerceii ăștia amintire și du-te...

(*Brigita iese.*)

SCENA X

Kunigunda și Rozalia.

KUNIGUNDA (*după ce s-a privit în oglindă, trece gânditoare la fereastră și o deschide. După o scurtă pauză.*):
Rozalia, mi-ai pus la îndemână
tot ce i-am pregătit domnului conte,
scrisori, hrisoave, mărturii?

ROZALIA (*rămasă lângă măsuță*): Aici sunt.
Le-am adunat pe toate într-un plic.

KUNIGUNDA: Să-mi dai...
(*Desprinde de afară o vergea unsă cu clei, pentru vânatul păsărilor.*)

ROZALIA: Ce, domnișoară?

KUNIGUNDA (*cu vioiciune*): Ia privește!
Nu vezi aici o urmă de aripă?

ROZALIA (*apropiindu-se de ea*): Ce-aveți în mâini?

KUNIGUNDA: E-o vargă de prins păsări,
de nu știu cine pusă lângă geam.
Și uite, nu-i atinsă de-o aripă?

ROZALIA: Așa-i. E-aici un semn. Ce-a fost? Scatiu?

KUNIGUNDA: Ba pițigoi. Încerc și-ncerc zadarnic
să îl ademenesc de azi-dimineață.

ROZALIA: Priviți, și-a agățat un singur fulg.

KUNIGUNDA (*îngândurată*): Să-mi dai...

ROZALIA: Hârtiile vreți, domnișoară?

KUNIGUNDA (*râde și o bate*):
Te faci că nu pricepi: acele ierburi.
(*Rozalia râde și îi aduce ierburile.*)

SCENA XI

Intră un lacheu. Cei dinainte.

LACHEUL: Contele Wetter Strahl și cu contesa!
KUNIGUNDA (*aruncă ce are în mână*): Degrabă... Strânge tot!
ROZALIA: Numaidecât.
(*Închide măsuța de toaletă și iese.*)
KUNIGUNDA: Să intre. Îmi vor fi bineveniți.

SCENA XII

Intră contesa Helena și contele de Strahl. Domnișoara Kunigunda.

KUNIGUNDA (*le iese în întâmpinare*):
Prea onorată, prea cinstită mamă
a salvatorului meu, cărui fapt
îi datorez că vă contemplu fața?
Îngăduiți-mi să vă sărut mâna!
CONTESA: Mă rușinați! Venisem, domnișoară,
să vă sărut pe frunte și să-ntreb
de vă simțiți aici în largul vostru?
KUNIGUNDA: Am, doamnă, tot ce-mi este necesar.
N-am meritat bunăvoința voastră,
și totuși mă-ngrijiți ca pe-o fiică,
iar dacă m-ar neliniști ceva,
ar fi numai această stinghereală,
încât căutam doar clipa potrivită
să-mi potolesc mustrările din piept.

(*Se întoarce către conte.*)
Dar, conte, ce vă face mâna stângă?

CONTELE DE STRAHL: Aș! mâna, domnișoară. Întrebarea
mă mișcă mai puternic decât rana.
M-am zgâriat și-atât, din zăpăceală,
în clipa când v-am ridicat în șa.

CONTESA: Cum? Mâna ți-e rănită? N-am știut-o.

KUNIGUNDA: Fapt e că la intrarea în castel
curgea dintr-însa sângele, șiroaie...

CONTELE DE STRAHL: Dar mâna, cum vedeți, a și uitat.
Iar dacă sângele vărsat i-e plată
lui Freiburg pentru voi, atunci pot spune
c-am încheiat un târg avantajos.

KUNIGUNDA: Voi îl subestimați... nu-i cazul meu.
(*Întorcându-se iarăși către mama lui.*)
Dar așezați-vă, stimată doamnă!
(*Aduce un jeț, în timp ce contele aduce alte două.*
Se așază toți.)

CONTESA: Ce credeți? Ce veți face, domnișoară,
de-aci încolo? Cumpănit-ați bine
la situația în care-ați fost?
Și-acum știți inima spre cine-nclină?

KUNIGUNDA (*mișcată*): Stimată, venerata mea contesă,
vreau șirul zilelor câte-mi sunt date
să mi-l petrec printre ai mei, la Thurneck,
în slăvi de mulțumire și-n eternă
fierbinte amintire-a tot ce-a fost,
mereu și pân' la ultimul răsuflet,
cinstindu-vă pe voi și neamul vostru!
(*Plânge.*)

CONTESA: Când socotiți deci să porniți spre casă?

KUNIGUNDA: Aș vrea, de s-ar putea... căci mă așteaptă

mătușile... să fiu condusă mâine,
sau zilele acestea cel puțin.

CONTESA: Deci, pare-se, nimic nu vă reține?

KUNIGUNDA: Nimic mai mult, înaltă doamnă, dacă
îmi veți îngădui să mă explic.
(*Îi sărută dreapta, apoi se ridică și aduce actele.*)
Primiți din mâna mea acestea, conte.

CONTELE DE STRAHL (*se ridică*): Dar, domnișoară, pot ști ce-i aici?

KUNIGUNDA: Sunt documente privitor la vrajba
pentru moșia voastră Stauffen. Sunt
temeiurile vechii mele cereri.

CONTELE DE STRAHL: Dar domnișoară, zău, mă copleșiți!
Și de se află în această mapă
dreptatea voastră, cum păreți s-o credeți,
eu vă cedez și ultima colibă.

KUNIGUNDA: Primiți, primiți, domnule conte Strahl.
Cam în doi peri, e vorba în hrisoave
de o răscumpărare și admit
că termenul e depășit. Dar soare
de-ar fi dreptatea mea, n-am s-o revendic
în contra voastră.

CONTELE DE STRAHL: Nu, și nicidecum!
Primesc un pact de pace bucuros
din partea voastră. Nu și documentul,
de-ncape-n el o mică îndoială
asupra proprietății Strauffen. Mergeți
cu el la Împărat și-mpărăție.
Să spună legea cine s-a-nșelat.

KUNIGUNDA (*către contesă*): Scăpați-mă, contesă venerată,
voi, de nesuferitele hârtii
ce parcă îmi ard mâna... Le urăsc.
Se-mpotrivesc la tot ce simt acuma

și n-o să-mi folosească, de-aș trăi
pe lumea asta nouăzeci de ani.

CONTESA (*se ridică la rândul ei*):
Mult prea departe, scumpă domnișoară,
v-a dus recunoștința. N-are dreptul
un gest să-nstrăineze, ușuratec,
ce este al familiei întregi.
Primiți oferta fiului meu. Actul
să fie cercetat de juzi la Wetzlar.
Și ne veți fi la fel de prețioasă,
vă rog să credeți, orice-ar hotărî.

KUNIGUNDA (*pătimaș*): Oricum, revendicarea-mi aparține!
Nu-s nevoită să îmi consult verii.
Urmașilor mei inima le-o las
drept moștenire... Domnii de la Wetzlar
să nu se ostenească: ăst piept
a hotărât așa!
(*Rupe hârtiile și le lasă să cadă.*)

CONTESA: Ce faci, copilă?
Ești tânără și prea nechibzuită,
dar s-a-ntâmplat! Vin' să te-mbrățișez.
(*O strânge în brațe.*)

KUNIGUNDA: *Doresc* să nu dezmint recunoștința
ce mi-ați aprins-o-n suflet, cu nimic.
Să piară zidul care mă desparte
pe mine de izbăvitorul meu.
Doresc să nu respir viața-mi toată
decât spre-al onora și spre-al iubi.

CONTESA (*mișcată*): E bine, fata mea. E bine... bine...
ești mult prea zguduită!

CONTELE DE STRAHL: Nu aș vrea
să regretați o dată fapta asta.

(*Tăcere.*)

KUNIGUNDA (*ștergându-și ochii*):
Și-acum, când pot să mă întorc la Thurneck?

CONTESA: Când vreți. Vă va conduce fiul meu.

KUNIGUNDA: Așa să fie. Deci, pe mâine.

CONTESA: Bine!
Pentru că vreți astfel. V-aș mai păstra...
Oricum, azi ne cinstiți, poftind la masă?

KUNIGUNDA (*se înclină*):
Vi-s oaspete, de pot să-mi vin în fire.
(*Iese.*)

SCENA XIII

Contesa Helena. Contele de Strahl.

CONTELE DE STRAHL: Pe cât de-adevărat este că sunt
bărbat, îți jur: pe ea o vreau nevastă!

CONTESA: Stai, stai, stai, stai...

CONTELE DE STRAHL: De ce? Chiar tu dorești
să îmi aleg vreuna!... Și, nu asta?
Ea, nu?

CONTESA: Ce vrei? Am spus eu că nu-mi place?

CONTELE DE STRAHL: Nici eu n-am zis că nunta va fi azi.
...E neam cu vechiul împărat saxon.

CONTESA: Și... crezi că visul tău de Sân-Silvestru
pledează pentru ea?

CONTELE DE STRAHL: La ce-aș ascunde?
Așa-i.

CONTESA: Știi, să mai chibzuim un timp.
(*Ies.*)

ACTUL III

SCENA I

Decorul: codru și munți. Un schit.
Theobald și Gottfried Friedborn o ajută pe Käthchen să coboare de pe o stâncă.

THEOBALD: Bagă de seamă, micuța mea Käthchen, aici cărarea — vezi? — s-a prăbușit. Pune-ți piciorul colea, pe bolovanul ăsta învelit în puțin mușchi. De-aș ști pe unde a înflorit vreo floare de măceș, mă jur, ți-aș spune-o... Așa... așa.

GOTTFRIED: Pesemne că nu i-ai destăinuit lui Dumnezeu, Käthchen, hotărârea ta de a o lua la drum chiar azi? Tu mi-ai zis că la răscrucea unde veghează troița cu chipul Sfintei Fecioare Maria ne vor ieși în întâmpinare doi îngeri, doi feciori trupeși, pe umeri cu aripi albe ca omătul, și-or să ne spună: „Bun rămas, Theobald! bun rămas, Gottfried! Întoarce-ți-vă de unde ați venit. De aci înainte, noi o vom purta pe Käthchen pe drumul ei înspre Domnul..." Dar uite, s-a întâmplat altminteri și am fost siliți să te aducem chiar noi până la schit.

THEOBALD: Cât sunt de tăcuți stejarii răspândiți pe toți munții ăștia, de poți deslușì până și ciocănitul ghionoaei! Vor fi aflat poate — cine știe? — că a sosit Käthchen și vor să îi audă gândurile. Hei, de m-aș putea contopi și eu cu întreaga fire, ca să i le ascult! Nici cântecul de harfă nu poate fi mai gingaș decât cugetul ei. Ea până și neamul Israel l-ar fi ademenit să-l părăsească pe regele David și

i-ar fi deprins limba cu psalmii cei noi... draga mea Käthchen!

KÄTHCHEN: Dragul meu tată.

THEOBALD: Hai, spune măcar o vorbă.

KÄTHCHEN: Oare am ajuns?

THEOBALD: Am ajuns. Suntem la țintă. Colo, în clădirea aceea blajină, cu turlele răsărind printre stânci — acolo se află chiliile pioșilor frați augustini; iar acesta-i lăcașul unde se închină.

KÄTHCHEN: Mă simt stoarsă de puteri.

THEOBALD: Să ne așezăm. Hai, dă-mi mâna, reazămă-te de mine. Vezi aici, dinaintea ăstui gard de fier, au așezat printre ierburile joase și dese o lavită prielnică pentru odihnă. N-am întâlnit loc mai plăcut, de când mă știu...

(*Iau loc cu toții.*)

GOTTFRIED: Cum te mai simți?

KÄTHCHEN: Cât se poate de bine.

THEOBALD: Îmi pari albă ca varul la față, iar fruntea ți s-a umplut de nădușală...

(*Tăcere.*)

GOTTFRIED: Înainte, erai mai vânjoasă, țineai la drum lung. Puteai să străbați nu știu câte leghe, hăt, prin munți, văi, câmpii și nu-ți era trebuincios decât un bolovan și traista de pe umăr pusă căpătâi, ca să te simți iarăși în putere. Dar astăzi te văd atât de istovită, încât parcă nici în așternuturile moi ale împărătesei nu te-ai putea pune pe picioare...

THEOBALD: Ai poftă de ceva care să te înviorezе?

GOTTFRIED: Dacă m-aș duce să-ți aduc o înghițitură de apă?

THEOBALD: Ori, ce-ar fi să-ți găsesc, parcă anume crescută pentru tine, vreo poamă sălbatecă?

GOTTFRIED: Spune-ne ceva, dulcea mea Käthchen!

KÄTHCHEN: Îți mulțumesc, mult iubite tată.

THEOBALD: Da, ne mulțumești...

GOTTFRIED: ... și n-ai nevoie de nimic...

THEOBALD: ... dorești doar una: să sfârșesc o dată! Vrei să intru să-i spun starețului Hatto, bătrânului meu prieten: iată, e aici moș Theobald și dorește să-și înmormânteze singura copilă.

KÄTHCHEN: Scumpul meu tată!

THEOBALD: Ei bine, fie! Dar mai înainte de a face pașii aceștia hotărâtori și fără întoarcere, doresc să-ți mai spun ceva. Vreau să vezi și tu ce ne-a trăznit prin cap, mie și lui Gottfried, venind încoace: ce ni se pare că ar mai fi de făcut, înainte de a ne hotărî să vorbim cu starețul. — Vrei să știi?

KÄTHCHEN: Spune.

THEOBALD: Ei, bine, bagă de seamă și ascultă-ți inima cu luare aminte: tu vrei să intri în mânăstirea Ursulinelor, cea așezată hăt departe, în sihăstria muntelui ăstuia învești mântat în cetini. Lumea aceasta, voiosul iarmaroc al vieții, nu mai găsește har în ochii tăi. Chipul Domnului privit cu evlavie și în singurătate vrei să-ți țină de aci înainte locul părintelui tău, al nunții, al pruncilor și să-ți înlocuiască sărutările micuților și înfloritorilor tăi nepoți.

KÄTHCHEN: Da, dragă tată.

THEOBALD (*după o scurtă pauză*): Ce-ar fi, dacă te-ai întorna, acu' cât e vremea frumoasă, lângă acele ziduri și ai mai chibuzui?

KÄTHCHEN: Ce spui?

THEOBALD: Da, dacă te-ai întoarce, zic. La castelul Strahl, sub tufa de soc unde și-a clădit cintezoiul cuib. Pe povârnișul acela, știi doară, de unde, sclipind în soare, castelul privește peste întregul ținut?

KÄTHCHEN: Nu, dragul meu tată.

THEOBALD: Și de ce nu?

KÄTHCHEN: Contele, domnul și stăpânul meu, nu mi-o îngăduie.

THEOBALD: Bun, el nu ți-o îngăduie și ce nu-ți îngăduie el, n-ai voie să faci... Ce-ar fi însă dacă m-aș duce eu la el și l-aș ruga să te lase?

KÄTHCHEN: Cum? Ce spui?

THEOBALD: Da, dacă i-aș cere din tot sufletul să te rabde pe locșorul acela unde ți-e atât de bine, iar mie să-mi îngăduie bucuria de a te înzestra cu ce ți-e negreșit de trebuință?

KÄTHCHEN: Nu, dragul meu tată.

THEOBALD: Pentru ce, nu?

KÄTHCHEN: Pentru că n-ai s-o faci... Iar de ai face-o, contele nu s-ar învoi. Și chiar de s-ar învoi contele, eu tot nu m-aș folosi de îngăduința lui.

THEOBALD: Käthchen, micuța mea Käthchen, eu vreau să o săvârșesc. Am să mă arunc dinaintea lui, așa precum în clipa asta stau dinaintea ta, și am să-i glăsuiesc astfel: „Înaltul meu senior, dați-i voie lui Käthchen să locuiască sub coviltirul ceresc cel boltit deasupra castelului vostru. Iar dacă veți porni călare, răbdați-o să vă urmeze măcar de la

o depărtare cât o zvârliturâ de săgeată. Și faceți-i, când se lasă noaptea, un locșor pe paiele ce se presară sub telegarii voștri cei focoși. Mai bine așa, decât să mi se prăpădească de supărare.

KÄTHCHEN: (*căzându-i la rândul ei la picioare*): Doamne Dumnezeule, mă faci una cu pământul! Îmi înfigi asemenea vorbe în piept de-a curmezișul, ca niște cuțite, încât nu mai vreau acum să intru la mânăstire, ci doresc să mă întorn la Heilbronn, lângă tine, să-l uit pe conte și să mă cunun cu cine vrei tu. Să știu bine că un mormânt de trei coți adâncime îmi va fi patul de nuntă.

THEOBALD (*se înalță și o ridică și pe ea de la pământ*): Oare, te-ai supărat pe mine, Käthchen?

KÄTHCHEN: Nu, defel. Cum poți crede una ca asta?

THEOBALD: Fie. Te voi duce la mânăstire.

KÄTHCHEN: Niciodată, cât voi mai fi eu pe lume. Nici la Strahlburg, nici la mânăstire!... Găsește-mi numai în casa starețului un culcuș pentru noapte, ca să-mi odihnesc fruntea și să mă mai întremez. În zori, de se poate, o pornim îndărăt... (*Plânge.*)

GOTTFRIED: Bătrâne, ce-ai făcut?

THEOBALD: Vai, am jignit-o.

GOTTFRIED (*sună*): Starețul Hatto, acasă-i?

PORTARUL (*deschizând*): Lăudat fie Domnul nostru Iisus Hristos...

THEOBALD: ... în veci, amin!

GOTTFRIED: Poate se mai răzgândește încă...

THEOBALD: Vin', fata mea!

(*ies toți.*)

SCENA II

Decorul: un han.

Contele renan de Stein și Frederic de Herrnstadt intră, urmați de hangiul Iacob Pech. Suită de slujitori.

CONTELE RENAN (*către suita sa*): Luați șeile de pe spinarea cailor și puneți străji la trei sute de pași jur împrejurul hanului, încât oricine să poată intra, dar nimeni să nu mai poată ieși! Voi, dați nutreț și rămâneți prin grajduri, arătându-vă cât mai puțin cu putință. După ce Eginhardt se va întoarce, aducându-ne știri de la Thurneck, vă voi da alte dispoziții. (*Suita iese din scenă.*) Cine locuiește pe aici?

IACOB PECH: De nu vă e cu supărare, eu și nevastă-mea, mărite senior.

CONTELE RENAN: Și dincoace?

IACOB PECH: Vita.

CONTELE RENAN: Cine?

IACOB PECH: Vita... Adică o scroafă care a fătat, nu vă fie cu supărare. Afară, de partea cealaltă, i-am durat o cocină din șipci.

CONTELE RENAN: Bun. Dar colea, cine locuiește?

IACOB PECH: Unde?

CONTELE RENAN: Pe după a treia ușă?

IACOB PECH: Păi, nimeni, nu vă fie cu supărare.

CONTELE RENAN: Nimeni?

IACOB PECH: Nimeni, puternice seniore, cum vă văd și cum mă vedeți. Or, mai bine zis, orișicine. Ușa dă afară, spre câmp deschis.

CONTELE RENAN: E bine. Cum te numești?

IACOB PECH: Iacob Pech.

CONTELE RENAN: Poți pleca, Iacob Pech. (*Hangiul iese.*) Precum păianjenul am să mă înghemuiesc aici, într-atât, încât să par o grămăjoară nevinovată de praf. Iar când Kunigunda îmi va pica în plasă, mă voi năpusti asupra ei și acul răzbunării i-l voi înfige adânc în necredinciosul ei piept. Să ucid, să ucid, să ucid și în grinzile castelului Stein să-i păstrez osemintele, spre uriașa aducere aminte a ibovnicei necredincioase!

FREDERIC: Potolește-te, potolește-te, Albrecht! Eginhardt, pe care l-ai trimis chiar tu, încă nu s-a întors cu adeverirea bănuielilor tale.

CONTELE RENAN: Așa-i, ai dreptate, prietene: Eginhardt nu s-a întors încă. Deși în bilețelul pe care mi l-a trimis ticăloasa asta, stă scris negru pe alb cum că mai întâi îmi face o reverență de adio, și apoi că n-ar mai fi nevoie să mă ostenesc de acum încolo pentru dânsa, având în vedere că Stauffen i-a fost cedat de contele Strahl prin amabilă și bună înțelegere. Dacă legătura dintre acestea toate se va dovedi cinstită, să n-am parte de mântuire, de nu voi înghiți și îndura, iar pregătirile de război făcute de dragul ei, n-au decât să fie degeaba. Dacă însă Eginhardt se va întorna spunând ceea ce prin zvon a și ajuns până la urechile mele, anume că i-ar fi făgăduit lui mâna ei, îmi voi îndoi și închide cumsecădenia ca pe un briceag, și prețul atâtor cheltuieli de război am să i-l socot, să știu de bine că o răstorn cu susul în jos, scuturându-i, ban cu ban, toată grămada din buzunare.

SCENA III

Intră Eginhardt de la Wart. Cei dinainte.

CONTELE RENAN: Hehei, prietene, te salut, frăție credincioasă! ...Ce se petrece la castelul Thurneck?

EGINHARDT: Prieteni, totul e întocmai așa cum spune zvonul. Plutesc pe oceanul amorului cu toate pânzele întinse și încă înainte de schimbarea lunii, vor fi și ancorat în portul căsniciei.

CONTELE RENAN: Despica-le-ar trăsnetul catargele, mai înainte de a putea ajunge!

FREDERIC: S-au logodit?

EGINHARDT: La drept vorbind, cred că nu. Dar dacă socoți că privirile știu să grăiască, trăsăturile feței să scrie, iar apăsarea mâinilor să pecetluiască, apăi atunci patalamaua unirii e ca și iscălită.

CONTELE RENAN: Și cum s-a petrecut cedarea domeniului Stauffen? Istorisește-mi-o încă și pe asta...

FREDERIC: Cu ce prilej i-a făcut un asemenea dar?

EGINHARDT: Păi, alaltăieri, în dimineața zilei ei de naștere, pentru care verii îi pregătiseră la Thurneck o strălucită serbare. Soarele de-abia își trimisese peste culcușul ei întâiele raze roșietice, când a și găsit hârtia așezată pe plapomă. Învelită, se înțelege, într-o scrisorică a contelui îndrăgostit, jurându-i că darul ar putea fi de nuntă, în cazul în care ea ar decide să îi acorde în schimb mâna.

CONTELE RENAN: Și a primit? Firește! ...S-a pus în fața oglinzii, a făcut o reverență și a primit?

EGINHARDT: Hârtia? Se înțelege...

FREDERIC: Dar mâna cerută în schimb?

EGINHARDT: Păi nici pe aceea n-a refuzat-o.

FREDERIC: Cum? Nu?

EGINHARDT: Nu, ferească sfântul! Când a mai refuzat ca vreun pretendent?

CONTELE RENAN: Atâta doar, că rămâne de văzut dacă se va ține de cuvânt, când va suna ora.

EGINHARDT: Vezi, asta n-a mai întrebat-o...

CONTELE RENAN: Deci, ce i-a răspuns la scrisoarea lui?

EGINHARDT: Că e atât de mișcată, încât lacrimile îi picură din ochi neîncetat, înecându-i scrisul... Iar cuvintele pe care e nevoită să le folosească sunt miloage și neînstare să-i redea simțămintele. Că el și-a câștigat, chiar și fără asemenea jertfe, dreptul la veșnica ei recunoștință... Pe scurt, o epistolă de sclifoseli îndoielnice, jucând ca o tafta sclipitoare în două ape, fără a zice nici da și nici ba.

CONTELE RENAN: Prieteni, cu această ultimă lovitură, meșteșugită de vrăjile ei, va intra în mormânt. Eu voi fi cel din urmă om pe care l-a înșelat. Șirul celor duși de nas, cu mine se încheie. Unde-mi sunt cei doi curieri?

FREDERIC (*strigă, deschizând ușa*): Hei, hei!

SCENA IV

Intră doi curieri. Cei dinainte.

CONTELE RENAN (*scoate din veston două scrisori*): Aceste două misive le veți lua — pe asta tu și, pe asta, tu

— ca să le duceți — pe aceasta, tu, starețului dominican Hatto, pricepi? Diseară, când va bate ora șapte, mă voi înfățișa la schit ca să primesc iertarea păcatelor... Iar ceastălaltă e către Peter Quanz, majordomul castelului Thurneck. La miezul nopții, când va răsuna cea de-a douăsprezecea lovitură, mă voi afla cu ceata mea de oameni înarmați până în dinți drept în fața cetății, gata să dau năvală. Tu, ăsta, să nu pătrunzi în cetate mai înainte de a se fi întunecat de-a binelea... Să nu te zărească nimeni, mă înțelegi... Pe când tu, ăstălalt, n-ai nevoie să te ferești de lumina zilei. Ați reținut?

CEI DOI CURIERI: Cât se poate de bine.

CONTELE RENAN (*le mai ia o dată scrisorile din mână*): Nu care cumva să fi încurcat între ele misivele?

FREDERIC: Nu, nu...

CONTELE RENAN: Nu? Ba, la dracu' !

EGINHARDT: Ce-i?

CONTELE RENAN: Cine a pus sigiliul?

FREDERIC: Pe plicuri?

CONTELE RENAN: Da...

FREDERIC: Să mor pe loc și să plesnesc, dacă nu le-ai sigilat chiar tu.

CONTELE RENAN (*înapoind celor două ștafete scrisorile*): Așa-i! Iaca, țineți. Eu unul vă aștept la moara de lângă șuvoaiele cele repezi... Haidem, prieteni!

(*Părăsesc scena toți.*)

SCENA V

Decorul: suntem la Thurneck. O încăpere din castel. Contele de Strahl stă gânditor la o masă pe care se află două lumânări. Are în mâini o lăută pe care o atinge când și când. În fundul scenei, îndeletnicindu-se cu veșmintele și armele contelui, Gottschalk.

O VOCE (*din afară*): Deschideți-mi, deschideți...
GOTTSCHALK: Cine strigă?
VOCEA: Eu, Gottschalk! Eu sunt, eu sunt, dragă Gottschalk.
GOTTSCHALK: Tu — cine?
VOCEA: Eu!
GOTTSCHALK: Tu?
VOCEA: Da.
GOTTSCHALK: Dar cine?
VOCEA: Eu...
CONTELE DE STRAHL (*părăsind lăuta*): Cunosc această voce.
GOTTSCHALK: Și eu parcă mi-o amintesc, vă jur.
VOCEA: Seniore conte, deschideți-mi, senior conte de Strahl!
CONTELE DE STRAHL: Nu zău, e...
GOTTSCHALK: Să mor eu dacă nu este...
VOCEA: Sunt Käthchen... Alta cine? Este Käthchen, micuța Käthchen din Heilbronn.
CONTELE DE STRAHL (*se ridică*): Ce? Cum? La naiba!
GOTTSCHALK (*lăsând treburile din mână*): Tu? Chiar tu, fetiță dulce?
(*Deschide ușa.*)

CONTELE DE STRAHL: Uf! Cine-a pomenit de când e lumea...?
KÄTHCHEN: (*intrând*): Eu sunt.
GOTTSCHALK: Priviți, pe Dumnezeu, e ca!

SCENA VI

Intră Käthchen, aducând o scrisoare. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL: Nu-mi pasă de nimic. S-o dai afară!
GOTTSCHALK: Ce spuneți!
KÄTHCHEN: Unde-i contele de Strahl?
CONTELE DE STRAHL: Nu-mi pasă de nimic. S-o dai afară!
GOTTSCHALK (*luând-o de mână*): Cum? Vă-nduraţi, seniore...
KÄTHCHEN: (*întinzându-i scrisoarea*): Senior conte, luați...
CONTELE DE STRAHL (*se întoarce brusc înspre ea*):
Ce vrei? Ce cauți pe aici?
KÄTHCHEN: (*speriată*): Nimic, ferească Sfântul!
Doar scrisoarea, vă rog...
CONTELE DE STRAHL: N-o vreau! Și ce scrisoare e?
De unde vine? Și ce mă privește?
KÄTHCHEN: E-un plic...
CONTELE DE STRAHL: N-am chef să știu ce este-n el.
Hai , pleacă... Lasă plicul la intrare.
KÄTHCHEN: Mărite stăpân, dă-mi voie să-ți arăt...
CONTELE DE STRAHL (*cu sălbăticie*):
Nu, târfă! Haimana nerușinată,
nu vreau să știu de tine! Pleacă-ți zic...
Te du la Heilbronn unde-ți este locul.
KÄTHCHEN: Vă părăsesc îndată. Doamne sfinte,
doar înjosiți-vă ca să primiți

din mâna mea scrisoarea... E-nsemnată.

CONTELE DE STRAHL: Ci eu n-o vreau defel. N-o vreau deloc!
Să pleci numaidecât...

KÄTHCHEN: Stăpâne mare...

CONTELE DE STRAHL (*răsucindu-se*):
Dă-ncoace biciul. Unde-i? Pe ce cui?
Ia să vedem de nu găsesc scăpare
în casa mea, de-această desfrânată?
(*Ia biciul din cui.*)

GOTTSCHALK: Seniore, vai!, ce-aveți de gând? Ce faceți?
De ce nu vreți — doar n-a scris ea scrisoarea —
să i-o luați din mâini cu bunătate?

CONTELE DE STRAHL: Să taci, măgar bătrân...

KÄTHCHEN: (*lui Gottschalk*): Nu, lasă-l... Lasă-l...

CONTELE DE STRAHL: Suntem aici la Thurneck, știu ce fac!
Nu vreau să iau din mâna ei scrisoarea.
Te duci acum?

KÄTHCHEN: (*iute*): Mă duc, slăvit stăpân.

CONTELE DE STRAHL: Bun...

GOTTSCHALK (*cu glas scăzut către Käthchen care tremură toată*):
Nu te teme. Fii pe pace...

CONTELE DE STRAHL: Du-te.
La ușă-i un argat, dă-i lui scrisoarea
și-ntoarce-te de unde ai venit.

KÄTHCHEN:: Prea bine... Am să fiu ascultătoare.
Doar, nu mă bate cât vorbesc cu Gottschalk.
(*Se întoarce către Gottschalk.*)
Ia tu misiva...

GOTTSCHALK: Dă-mi-o, drag copil.
Ce-i cu hârtia ăsta? Ce-i în ea?

KÄTHCHEN: Scrisoarea-i de la contele de Stein.
Se plănuiește-n ea o lovitură
— pricepi? — ce vor s-o dea chiar azi la Thurneck
în contra domnișoarei Kunigunda,
mireasa contelui, stăpânul meu.

GOTTSCHALK: O lovitură?... Nu e cu putință!
Cum? Contele de Stein?... De unde ai
hârtia?

KÄTHCHEN: Scrisă-i starețului Hatto.
Prin voia Domnului, eu mă aflam
cu tata în tihnita lui chilie
când i-au adus-o. El n-a priceput,
și-a vrut s-o-napoieze iar ștafetei.
Ci eu i-am smuls epistola din mâini
și m-am grăbit spre Thurneck, să vi-o spun
și să vă-ndemn să vă-mbrăcați în zale.
Când bate miezul nopții, vor porni
nelegiuirea...

GOTTSCHALK: Ce căuta slova
la stareț?

KÄTHCHEN: Nu știu, dragă. N-are-aface.
Cum vezi, trimisă-i către cineva
din chiar castelul Thurneck. Nu reiese
cum a ajuns la stareț. Dar atacul
e sigur. Am văzut cu ochii mei,
într-un cuvânt. Venind pe drum încoace,
am dat de conte. Se-ndrepta spre Thurneck.

GOTTSCHALK: Fetițo, vezi năluci...

KÄTHCHEN: Năluci? De unde!
Să nu-mi spui Käthchen, contele de nu-i
afară-n fața zidurilor. Cine

o ia călare și privește-n jur,
găsește codrul, hăt, până departe,
plin cu oștenii săi.

GOTTSCHALK: Luați scrisoarea
și-ncredințați-vă chiar voi, stăpâne.
Eu, de-unul singur, nu știu ce să cred.

CONTELE DE STRAHL (*lasă biciul, ia scrisoarea și o despăturește*):
„Voi fi la Thurneck la douăsprezece.
Când bate ceasul, tu deschide-mi poarta.
Eu voi intra când va clipi lumina.
Nu-i fac rău nimănui, doar Kunigundei
și mirelui ei, contelui de Strahl.
Să mă conduci, bătrâne, pân' la ei..."

GOTTSCHALK: Păcat de moarte-i! Cine iscălește?

CONTELE DE STRAHL: A pus trei cruci...
(Tăcere.)
Ia spune-mi, Katharina,
cam cât de mare este ceata lor?

KÄTHCHEN: La șaizeci pân' la șaptezeci de oameni,
măritul meu senior.

CONTELE DE STRAHL: Tu l-ai zărit
pe contele de Stein?

KÄTHCHEN: Ba nu.

CONTELE DE STRAHL: Și cine
conduce trupa lui?

KÄTHCHEN: Doi cavaleri,
slăvitul meu senior, pe care nu-i știu.

CONTELE DE STRAHL: Și spui că sunt acum chiar pe sub ziduri?

KÄTHCHEN: Da, prea cinstit senior.

CONTELE DE STRAHL: Cât de departe?

KÄTHCHEN: Pân' la trei mii de paşi. Stau risipiţi
prin codru.
CONTELE DE STRAHL: Lângă drum, pe partea dreaptă?
KÄTHCHEN: La stânga-n vale, unde e o punte.
(*Tăcere.*)
GOTTSCHALK: Atac mârşav şi nemaipomenit!
CONTELE DE STRAHL (*pune scrisoarea în buzunar*):
Să-mi chemi aici, pe loc, domnii de Thurneck!
Ce oră-i?
GOTTSCHALK: Unsprezece jumătate.
CONTELE DE STRAHL:...Atunci, nu-i nici o clipă de pierdut.
(*Îşi pune coiful.*)
GOTTSCHALK: Mă duc, mă duc degrabă... Vino, Käthchen,
să-ţi dau ceva să te mai întremezi.
Zău, ne-ai îndatorat peste măsură.
Să treci munţi, văi, păduri, în toiul nopţii...
CONTELE DE STRAHL: Mai ai, fecioară, altceva de spus?
KÄTHCHEN: Nu, prea slăvit senior.
CONTELE DE STRAHL: Atunci, ce cauţi?
KÄTHCHEN: (*căutând în sân*): Doar plicul... Poate fi-va de folos.
Îmi pare... l-am... îmi pare că e... (*Priveşte în jur.*)
CONTELE DE STRAHL: Plicul?
KÄTHCHEN: Ba e aici! (*Ia plicul şi îl întinde contelui.*)
CONTELE DE STRAHL: Dă-l... (*Cercetează hârtia.*)
Te-ai încins la faţă.
Să-ţi pui broboada. Nu cumva să bei,
cât nu te-ai răcorit, da, Katharina?
Dar n-ai broboadă?
KÄTHCHEN: Nu.
CONTELE DE STRAHL (*îşi desface brusc eşarfa, se întoarce şi
o aruncă pe masă*): Ia! Fă-ţi-o şorţ.

(Începe să-și îmbrace mănușile.)
Când vei dori să pleci la taică-tău,
eu — se-nțelege — am să... *(Se oprește.)*

KÄTHCHEN: Ce veți face?

CONTELE DE STRAHL *(zărind biciul)*: Ce-i biciul ăsta?

GOTTSCHALK: L-ați luat chiar voi.

CONTELE DE STRAHL *(mânios)*:
Sunt câini de alungat, cumva, prin preajmă?
(Azvârle cu atâta putere biciul, încât geamul se face țăndări. Către Käthchen:)
Îți dau cal și caleașcă, drag copil,
la Heilbronn să ajungi fără primejdii.
Când vrei să te întorci?

KÄTHCHEN: *(tremurând)*: Senior, îndată.

CONTELE DE STRAHL *(o mângâie pe obraz)*:
Îndată nu. Poți înnopta la han. *(Îl podidesc lacrimile.)*
Ce te holbezi? Hai, strânge-acele cioburi!
(Gottschalk adună cioburile. El ia eșarfa de pe masă și i-o dă lui Käthchen.)
Când te-oi mai răcori, să mi-o dai iar.

KÄTHCHEN: *(încearcă să-i sărute mâna)*: Slăvitul meu senior!

CONTELE DE STRAHL *(plecând de lângă ea)*: Rămâi cu bine!
(De afară răzbat vuiete, dangăte de clopot.)

GOTTSCHALK: O, Doamne-atotputernic!

KÄTHCHEN: Ce e? Ce-i?

GOTTSCHALK: E-alarmă, cred.

KÄTHCHEN: Alarmă?

CONTELE DE STRAHL: Domni de Thurneck,
sus! Contele renan a și pornit.
(Ies cu toții.)

SCENA VII

Decorul: piața din fața castelului. E noapte. Castelul arde. Se dă alarma.

UN PAZNIC DE NOAPTE (*intră, suflând din corn*):

Foc! Foc! Arde! Bărbați ai cetății Thurneck, și voi muieri, copii de prin partea locului, treziți-vă, sculați! Alungați somnul care s-a întins peste voi, greu ca un uriaș! Nu mai stați pe gânduri, treziți-vă, ridicați-vă, că e foc! Prin poarta cetății a pătruns pe tălpi de pâslă nelegiuirea! Omorul, cu arcul și săgeata pregătite, se află printre voi, și pustiirea, spre a-i lumina ținta, și-a vârât torțele prin toate ungherele cetății. Foc! Foc! De ce n-am bojoci de aramă și o vorbă mai destoinică la chemat decât aceasta, care vă strigă: foc, oameni buni! Foc, foc...

SCENA VIII

Contele de Strahl. Cei trei domni de Thurneck. Suita. Paznicul de noapte.

CONTELE DE STRAHL: Afurisit să fie cerul și pământul! Cine a dat foc castelului? — Gottschalk!

GOTSCHALK (*din spatele scenei*): Aud? Ei?

CONTELE DE STRAHL: Scutul meu și lancea!

UN CAVALER DE THURNECK: Dar ce s-a întâmplat?

CONTELE DE STRAHL: Nu întrebați! Luați ce vă cade în mână și zburați colo sus pe metereze, bățeți-vă, loviți în jurul vostru ca un mistreț rănit...

CAVALERUL DE THURNECK: E oare contele renan în fața porții?

CONTELE DE STRAHL: În fața porții, da, domnilor. Ba înainte de a fi tras voi zăvorul, a și intrat: trădarea dinăuntru i-a descuiat lui lacătele.

CAVALERUL DE THURNECK: Ce mișelie nemaiauzită! Haidem.

(*Iese împreună cu suita sa.*)

CONTELE DE STRAHL: Gottschalk!

GOTTSCHALK (*din culise*): Ei?

CONTELE DE STRAHL: Adu-mi paloșul, scutul meu, lancea!

SCENA IX

Intră Käthchen. Cei dinainte.

KÄTHCHEN: (*cu paloș, scut și lance*): Iată, aicea sunt.

CONTELE DE STRAHL (*pe când ia paloșul și se încinge*): Ce vrei?

KÄTHCHEN: Vă aduc armele.

CONTELE DE STRAHL: Nu pe tine te-am chemat.

KÄTHCHEN: Dar vezi că Gottschalk dă și el o mână de ajutor.

CONTELE DE STRAHL: De ce nu mi-a trimis atunci valetul? Iarăși te vâri unde nu-ți fierbe oala...

(*Straja suflă în corn.*)

SCENA X

Cavalerul Flammberg în fruntea unor oșteni înarmați. Cei dinainte.

FLAMMBERG: Uf, suflă, suflă măi, până ți-or crăpa obrajii! Acu' până și peștii, până și cârtițele au aflat că arde. Cui îi mai trebuiește cântarea ta păcătoasă? Pe cine vrei să mai înștiințezi?

CONTELE DE STRAHL: Care umblă pe acolo?

FLAMMBERG: Oameni buni de prin Strahlburg.

CONTELE DE STRAHL: Flammberg?

FLAMMBERG: El însuși.

CONTELE DE STRAHL: Vino... Stai pe aproape, până vom afla unde se duce lupta.

SCENA XI

Intră mătușile de Thurneck. Cei dinainte.

ÎNTÂIA MĂTUȘĂ: Ajută-ne, Doamne!

CONTELE DE STRAHL: Nu vă pierdeți cu firea.

A DOUA MĂTUȘĂ: Suntem pierdute! Suntem pe jăratec...

CONTELE DE STRAHL: Unde-i nepoata voastră, domnișoara Kunigunda?

KUNIGUNDA (*din castel*): Ajutor, oameni buni! Ajutor!

CONTELE DE STRAHL: Doamne Dumnezeule, nu-i vocea ei? (*Lasă în grija lui Käthchen scutul său și lancea.*)

ÎNTÂIA MĂTUȘĂ: Nu ea strigă?... Grăbiți-vă! Grăbiți...

A DOUA MĂTUȘĂ: Iat-o! S-a ivit la intrarea castelului.

ÎNTÂIA MĂTUȘĂ: Pe toți sfinții, zoriți către ea, se clatină, se prăbușește...

A DOUA MĂTUȘĂ: Alergați! Dați-i sprijin!

SCENA XII

Kunigunda de Thurneck. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL (*o prinde în brațe*): Vai, Kunigunda mea!

KUNIGUNDA (*cu glasul slab*):
Portretul, conte Frederic, portretul
ce mi l-ați oferit, și mapa...

CONTELE DE STRAHL: Unde-s?

KUNIGUNDA: În flăcări... ard! Vai mie! Ajutați!

CONTELE DE STRAHL: Lăsați! Nu-s eu al vostru, scumpa mea?

KUNIGUNDA: Vreau mapa cu portretul, conte Strahl,
vreau mapa cu portretul...

KÄTHCHEN: (*înaintează*): Unde-s puse?
(*Îi predă lui Flammberg scutul și lancea contelui.*)

KUNIGUNDA: În scrin sunt, puiul mamii, asta-i cheia!
(*Käthchen dă să pornească.*)

CONTELE DE STRAHL: Stai, Käthchen...

KUNIGUNDA: Hai!

CONTELE DE STRAHL: Copilă, nu...

KUNIGUNDA: Lăsați-o...
De ce-o opriți?

CONTELE DE STRAHL: Dar, domnișoara mea,
am să vă dau în loc zece portrete...

KUNIGUNDA (*îl întrerupe*):
Pe ăsta-l vreau! De ce mi-e prețios

nu-i locul să vă lămuresc... Nu-i timpul.
Fetițo, adu-mi mapa și portretul:
mergi! Drept răsplată-ți dau un diamant.

CONTELE DE STRAHL: Bun, dă-i-l... Și-a găsit ce-a meritat,
nebuna! Ce se-nvârte pe aici?

KÄTHCHEN: Odaia-n dreapta?

KUNIGUNDA: Stânga, drăgălașo,
e-o scară la intrare spre cerdac.

KÄTHCHEN: La mijloc?

KUNIGUNDA: N-ai cum să greșești: la mijloc!
Fugi... Mare e necazu-n care sunt!

KÄTHCHEN: Alerg, alerg! V-aduc... mi-ajută Domnul...
(*Iese.*)

SCENA XIII

Cei dinainte, fără Käthchen.

CONTELE DE STRAHL: O pungă de arginți pentru cel care
o va urma în casă!

KUNIGUNDA: Cum? De ce?

CONTELE DE STRAHL:
Schmidt? Sau tu, Hans? Karl Böttiger? Fritz Töpfer?
Hai... nu vrea nimeni?

KUNIGUNDA: Ce vă dă prin minte?

CONTELE DE STRAHL: Așa e, domnișoară, recunosc...

KUNIGUNDA: Ce-i cu această stranie ardoare?
Cine-i copila asta?

CONTELE DE STRAHL: E fecioara
ce ne-a slujit chiar azi cu-atâta râvnă.

KUNIGUNDA: De-ar fi, zău, chiar copilă de-mpărat,

de ce vă temeți? Casa, chiar în flăcări,
e ca o stâncă, sprijinită-n grinzi.
Deci drumul n-o va duce la pieire.
Pe scară focul încă nu s-a-ntins.
Va da de fum, acesta e tot răul.

KÄTHCHEN (*apare la o fereastră care arde*):
Hei, domnișoară!... Doamne, mă înăbuș!
Nu-i cheia potrivită.

CONTELE DE STRAHL: La toți dracii!
De ce nu v-ați cârmit mai bine mâna?

KUNIGUNDA: Nu-i cheia?

KÄTHCHEN (*cu voce slabă*): Doamne-ajută, Doamne-ajută!

CONTELE DE STRAHL: Copila mea, coboară...

KUNIGUNDA: Nu. Lăsați...

CONTELE DE STRAHL: Coboară! Ce poți face fără cheie?
Coboară...

KUNIGUNDA: Stați o clipă...

CONTELE DE STRAHL: Ce? La dracu'...

KUNIGUNDA: Fetița mamei dragă, cheia este
— acum știu — la oglindă-ntr-un piron.
Atârnă peste masa mea cu dresuri...

KÄTHCHEN: Pironul cu oglinda?

CONTELE DE STRAHL: Doamne sfinte,
mai bine nu s-ar fi născut zugravul
și, mai puțin, zămislitorul meu...
Hai, caută!

KUNIGUNDA: La masa mea cu dresuri,
pui scump.

KÄTHCHEN (*părăsind fereastra*): Dar unde-i masa? Totu-i fum.

CONTELE DE STRAHL: Hai, caut-o...

KUNIGUNDA: Pe dreapta, la perete...
KÄTHCHEN (nevăzută): Pe dreapta?
CONTELE DE STRAHL: Caut-o...
KÄTHCHEN (*slab*): Ajută, Doamne!
Ajută Doamne!...
CONTELE DE STRAHL: Caută, îți zic!
Blestem slugărnicia ta câincască...
FLAMMBERG: Mai repede, se prăbușește casa!
CONTELE DE STRAHL: Aduceți-mi o scară.
KUNIGUNDA: Cum, iubite?
CONTELE DE STRAHL: Aduceți-mi o scară. Mă duc sus.
KUNIGUNDA: Prieten scump, chiar voi...?
CONTELE DE STRAHL: Nu-mi stați în cale,
vă rog. Vă voi aduce eu portretul.
KUNIGUNDA: Nu, vă conjur, mai așteptați o clipă,
aduce ea...
CONTELE DE STRAHL: Vă rog, nu mă opriți.
Măsuța și oglinda și pironul,
le știu — ca nu. Vă voi aduce pânza
cea zugrăvită-n crete și uleiuri,
așa cum vă dorește inimioara.
(*Patru servitori aduc o scară.*)
Aici!... Proptiți-mi scara.
ÎNTÂIUL SERVITOR (*cel mai din față, întorcându-se spre ceilalți*): Hei, nu-mpingeți!
UN ALTUL (*se adresează contelui*): Pe unde?
CONTELE DE STRAHL: Unde e un geam deschis.
SERVITORII (*înălțând scara*): Hei-rup!
ÎNTÂIUL SERVITOR: Ce faceți? Stați, măi, cei din spate, prea lungă-i scara.
CEILALȚI (*din spate*): Desfundați fereastra...
Așa...

FLAMMBERG (*care a dat o mână de ajutor*):
Acum stă bine. Nu se mișcă!

CONTELE DE STRAHL (*azvârle paloșul*):
Sunt gata!

KUNIGUNDA: Stai, ascultă-mă, iubite...

CONTELE DE STRAHL: Mă-ntorc numaidecât. (*Pune piciorul pe scară.*)

FLAMMBERG (*scoate un strigăt*): Oprește, drace!

KUNIGUNDA (*înspăimântată, părăsește scara*):
Ce-i?

SERVITORII: Îndărăt! Se prăbușește casa...

TOȚI: Iisuse, scrum e toată și moloz...
(*Castelul cade. Întors cu spatele, contele își apasă fruntea cu amândouă mâinile. Toți cei din scenă se dau îndărăt și se întorc de asemenea... Tăcere.*)

SCENA XIV

Käthchen iese repede de sub o arcadă mare, care se mai ține încă. Aduce un sul de hârtie. În urma ei pășește un heruvim, având înfățișarea unui tânăr bălai învești mântat în lumină, cu aripi mari pe umeri și în mâini cu o ramură de măslin.

KÄTHCHEN: (*de cum a trecut arcada, se învârtește pe loc și se prăbușește la picioarele lui*):
Feriți-mă, prea sfinți! Ce mi se-ntâmplă?
(*Heruvimul îi atinge creștetul cu vârful crengii, apoi se face nevăzut. Tăcere.*)

SCENA XV

Cei dinainte, în afara heruvimului.

KUNIGUNDA (*își revine prima și privește în jur*):
Pe Dumnezeu din cer, cred că visez!
Prietene, privește...
CONTELE DE STRAHL (*zdrobit*): Flammberg! (*Se sprijină de umărul acestuia.*)
KUNIGUNDA: Conte,
mătuși, veri...
CONTELE DE STRAHL (*o respinge*): Nu, lăsați-mă, vă rog.
KUNIGUNDA: Nătângilor, v-ați prefăcut în stane?
E totul bine!
CONTELE DE STRAHL (*întorcându-și fața*): Sunt nemângâiat.
Nimic frumos nu mi-a rămas pe lume.
FLAMMBERG (*către servitori*): Săriți, măi frați.
UN SERVITOR: Luați hârlețe, sape...
UN ALTUL: Să scormonim cenușa... Poate-i vie.
KUNIGUNDA (*tăios*): Uf, caraghioși bătrâni: păi, uite fata!
În timp ce voi o credeți arsă scrum,
poftim! ea-i vie, e nevătămată,
și chicotește-n șorțul dus la gură...
CONTELE DE STRAHL (*întorcându-se*): Cum?... Unde?
KUNIGUNDA: Colo.
FLAMMBERG: Nu cred! Nu se poate.
MĂTUȘILE: Ce? Fata-i...?
TOȚI: Ceruri: stă întinsă-aici!
CONTELE DE STRAHL (*se apropie de ea și o cercetează*):
Pesemne, Dumnezeu te are-n pază! (*O ridică de la pământ.*) De unde vii?
KÄTHCHEN: Habar n-am, drag stăpân.

CONTELE DE STRAHL: Aici a fost o casă... Tu într-ânsa,
nu? Nu-i așa?
FLAMMBERG: Tu, unde te aflai,
când a căzut?
KÄTHCHEN: Habar n-am ce se-ntâmplă,
seniori.
(*Tăcere.*)
CONTELE DE STRAHL: ...Și, pe deasupra, ai portretul. (*Îi ia sulul de hârtie din mâini.*)
KUNIGUNDA (*i-l smulge*): Cum?
CONTELE DE STRAHL: Iată-l. (*Kunigunda se cutremură.*)
Nu-i portretul? Ba e el.
MĂTUȘILE: Minune!
FLAMMBERG: Cine ți l-a dat? Răspunde?
KUNIGUNDA (*lovind-o cu sulul de hârtie peste obraji*):
Cătrină toantă, nu-ți spusesem: mapa?
CONTELE DE STRAHL: Pe Dumnezeu cel drept, una ca asta!...
Doar mapa o voiați?
KUNIGUNDA: Numai atât.
Aveam pe dânsa semnătura voastră...
Mi-era de preț, i-am tot vârât-o-n cap.
CONTELE DE STRAHL: Nu zău, doar pentru-atât...
KUNIGUNDA: Așa vă pare?
Oricum, e treaba mea și nu a voastră.
CONTELE DE STRAHL: Văzând ce bună sunteți, domnișoară,
stau mut...
KUNIGUNDA (*către Käthchen*):
Să-mi spui de ce l-ai scos din mapă?
CONTELE DE STRAHL: De ce l-ai scos, copilă?
KÄTHCHEN: Ce? Portretul?
CONTELE DE STRAHL: Da.

KÄTHCHEN: Nu l-am scos, prea nobile senior.
Zăcea pe scrin, în colț, lângă cutie,
era pe jumătate desfăcut.
KUNIGUNDA: Marș! Nici să nu-ți văd mutra!
CONTELE DE STRAHL: Kunigunda...
KÄTHCHEN: Ce? Ar fi trebuit să-l rânduiesc
întâi în mapa lui?
CONTELE DE STRAHL: Nu, dragă Käthchen.
E totul foarte bine și te laud.
Nu puteai ști valoarea mucavalei.
KUNIGUNDA: Satana a călăuzit-o!
CONTELE DE STRAHL: Lasă,
nu îți vrea răul domnișoara... Du-te.
KÄTHCHEN: Mărit senior, numai să nu mă bateți...
(Se îndreaptă către Flammberg și se pierde în fundul scenei, printre slujitori.)

SCENA XVI

Domnii de Thurneck. Cei dinainte.

UN CAVALER DE THURNECK: Victorie, seniori! E frânt atacul,
iar contele renan se-ntoarce-acasă
cu țeasta-nsângerată...
FLAMMBERG: Se retrage?
VOCI DIN NOROD: Hei, slavă... slavă!
CONTELE DE STRAHL: Sus, pe cai! Pe cai!
Degrabă, să atingem puntea peste
torent și cetei lui să-i tăiem calea!
(Ies cu toții.)

ACTUL IV

SCENA I

Decorul: o regiune muntoasă, cu o cădere de apă și o punte. Contele renan de Stein trece puntea călare, împreună cu o ceată de pedestrași. Sunt urmăriți de contele de Strahl, pe cal, precum și, nu peste mult, de cavalerul Flammberg, cu slujitori și halebardieri. La urmă Gottschalk, deasemenea călare. Alături de el se află Käthchen.

CONTELE RENAN (*către ceata sa*): Peste punte, copii, peste punte. Acest Wetter de Strahl aleargă duduind în urma noastră, de parcă ar fi purtat de vijelie! Dacă nu prăvălim puntea, suntem pierduți... (*Străbate podul în galop.*)

SLUJITORII CONTELUI RENAN (*urmându-l*): Jos cu ea... Prăvăliți trecerea. (*O răstoarnă.*)

CONTELE DE STRAHL (*apare în scenă și își struneşte calul*): Păzea! La o parte! Să nu vă atingeți de pod!

SLUJITORII CONTELUI RENAN (*trăgând din arc împotriva lui*): Na-ți! Să-ți răspundă săgețile...

CONTELE DE STRAHL (*strunindu-și calul*): Nelegiuiților! Ucigașii!... Hei, Flammberg!

KÄTHCHEN: (*ține în mâini o mapă rotundă*): Preamăritul meu senior!

CONTELE DE STRAHL (*către Flammberg*): Să-mi vină arcașii...

CONTELE RENAN (*strigă de pe celălalt mal*): Bun rămas, domnule conte! Poftiți până aici înot, dacă știți să înotați. Pe malul ăstalalt, ne puteți întâlni la Steinburg. (*Iese împreună cu pâlcul său de ostași.*)

CONTELE DE STRAHL: Cum nu, vă prea mulțumesc pentru chemare, seniori. Trec pe la dumneavoastră, numai să vrea să mă țină apa. (*Pătrunde în râu călare.*)

UN SLUJITOR (*dintre oamenii lui*): Opriți, ce naiba! Fiți prevăzător...

KÄTHCHEN: (*rămasă pe mal*): Domnule conte de Strahl...

UN ALT SLUJITOR: Săriți, veniți cu niscaiva trunchiuri de copac, aduceți scânduri...

FLAMMBERG: Ce face? Nu cumva ești precum un jidov fricos?

TOȚI: Și noi, prin vad... prin apă! (*O pornesc după el.*)

CONTELE DE STRAHL: Veniți, veniți, nu e decât un pârâiaș cu păstrăvi, nici lat și nici adânc... Așa, așa, e bine... bine! Haideți să facem praf ticăloșii, să-i tocăm mărunt! (*Iese cu ceata lui.*)

KÄTHCHEN: Senior conte de Strahl, senior conte de Strahl!

GOTTSCHALK (*întoarce frâul calului său*): Ei, ce strigi așa? Pentru ce faci atâta gălăgie? Și ce mai cauți și tu în vălmășagul ăsta, ia să-mi răspunzi? Spune-mi de ce te tot ții după noi?

KÄTHCHEN: (*prinzându-se de o creangă de copac*): Dumnezeule!

GOTTSCHALK (*descălecând*): Hai, vino... Suflecă-ți poalele și ia-ți avânt, că eu voi ține calul de căpăstru și am să te trec apa.

CONTELE DE STRAHL (*din culise*): Gottschalk!

GOTTSCHALK: Acușica, îndată, bunule senior. Care ți-e porunca?

CONTELE DE STRAHL: Adu-mi sulița mea.

GOTTSCHALK (*ajutând-o pe Käthchen să pună piciorul în scară*):

Da, v-o aduc numaidecât.

KÄTHCHEN: Calul e cam sperios.

GOTTSCHALK (*strânge frâul calului*): Descalță-te și scoate-ți ciorapii... Ho! Stai, gloabă nărăvașă.

KÄTHCHEN: (*așezându-se pe un bolovan*): Da, îndată...

CONTELE DE STRAHL (*de afară*): Gottschalk!

GOTTSCHALK: Da, da, aud... am și sosit cu sulița! (*Către Käthchen:*) Dar ce duci în mână?

KÄTHCHEN: (*în timp ce se descalță*): Mapa, bunule, cea pe care ieri... știi!

GOTTSCHALK: Cum? Cea care rămăsese în foc?

KÄTHCHEN: Firește. Din pricina căreia m-au certat. Dis-de-dimineață, m-am apucat să răscolesc prin moloz, și cu voia Domnului... ei, așa! (*Își trage ciorapul.*)

GOTTSCHALK: Ia uite, drăcie! (*la mapa din mâna ei.*) E neatinsă de parc'ar fi din piatră, pe cinstea mea! — Ce-o fi înăuntru?

KÄTHCHEN: Nu știu.

GOTTSCHALK (*scoate o foaie de hârtie și citește*): „Acte privitoare la dăruirea moșiei Stauffen... din partea lui Frederic, conte de Strahl"... Ia uite-al naibii!

CONTELE DE STRAHL (*din culise*): Gottschalk!

GOTTSCHALK: Numaidecât, mărite senior, numaidecât.

KÄTHCHEN: (*se ridică*): Iată-mă-s gata.

GOTTSCHALK: Da... Păi, negreșit, trebuie să-i duci asta domnului conte! (*Îi dă mapa îndărăt.*) Hai vino, dă-mi mâna și ține-te după mine. (*O ajută să treacă apa, călăuzind și calul.*)

KÄTHCHEN: (*face primul pas*): Vai!

GOTTSCHALK: N-ar strica să-ți sufleci oleacă poalele.

KÄTHCHEN: Nu, ferească sfântul, nu mi le suflec. (*Se oprește.*)

GOTTSCHALK: Doar pân' la glezne, Käthchen.

KÄTHCHEN: Nu. Îmi caut mai bine un podeț. (*Se întoarce din drum.*)

GOTTSCHALK (*încearcă să o rețină*): Măcar pân' la călcâi, copilo, măcar pân' la muchia tălpii...

KÄTHCHEN: Nu, nu, nu și nu. Lasă, cât ai clipi sunt iară lângă tine. (*Se smulge și o ia la fugă.*)

GOTTSCHALK (*iese din apă și strigă în urma ei*): Käthchen, Käthchen, mă întorc cu spatele... Închid ochii! Käthchen! Nu mai găsești podeț de aci încolo nu știu câte leghe... Uf, cum de nu-i pleznește cingătoarea! uite-o cum fuge de-a lungul malului către izvor în sus, hăt peste țepii cei aspri ai muntelui. De n-o găsi vreun luntraș care să se îndure de ea, pe viața mea! o să se piardă...

CONTELE DE STRAHL (*din exterior*): Gottschalk! Pentru Dumnezeu și pe toți dracii! Gottschalk...

GOTTSCHALK: Strigă cât poftești!... Da, da, slăvit senior, aici sunt... uite-mă, sosesc. (*Își poartă mânios calul prin vadul râului și iese din scenă.*)

SCENA II

Decorul: în preajma castelului Wetterstrahl. Locul năpădit de ierburi se află la marginea unui zid uitat și prăbușit, de sub inelul cetății. În prim plan, o tufă de soc alcătuiește un soi de boltă sub care dintr-un bolovan și o rogojină de paie s-a înjghebat un fel de adăpost. De crengi atârnă o cămășuță, o pereche de ciorapi etc., puse la uscat.

Käthchen e culcată și doarme. Intră contele de Strahl.

CONTELE DE STRAHL (*poartă sub haină, la piept, tașca de piele în care fusese pus portretul*): De la Gottschalk care mi-a adus această învelitoare, am aflat că s-ar fi întors Käthchen. Iar Kunigunda s-a mutat chiar adineauri la noi, deoarece i-a ars castelul. Or, numai ce-l văd venind spre a-mi da de veste că fata s-ar afla iarăși sub tufa de soc și ar fi adormită. Ba încă m-a rugat cu lacrămi în ochi să îi îngădui să o primească în grajd. Eu atunci i-am răspuns că până și-o regăsi părintele, voi căuta să-i fac rost de un adăpost în casa pădurarului.... și, până una-alta, m-am strecurat încoace, s-o pune la încercare și s-o trag de limbă... Fără îndoială, nu pot rămâne mai departe nepăsător în fața atâtor chinuri! Dar aș dori să știu de ce-oi fi eu blestemat să târăsc în urma mea ca pe-o târfă această fecioară, în stare să fericească cel mai strălucit locuitor al Suabiei? Aș vrea să aflu pentru ce aleargă necontenit pe urmele mele ca un câine, trecând prin foc și apă, din ce cauză se tot ține după nefericitul de mine, după mine al cărui singur bun îi e înscris pe scut și constă în blazonul său cinstit... Aici socot că se ascunde ceva mai mult decât o chemare stranie a inimii. Își bate joc pesemne de sufletul ei vreo amăgitoarea credință, ațâțată de puteri infernale. De câte ori n-am întrebat-o: „Käthchen, din ce pricină te-ai speriat atât de tare în ziua aceea când m-ai zărit întâia dată la Heilbronn?“ Dar ea se uită doar la mine, așa, cu gândul parcă aiurea, și:

„Ei, mărite seniore", o aud că-mi zice. „Vă faceți că nu știți!" Însă — iat-o acolo. Pe legea mea, când o zăresc astfel, întinsă, cu mâinile împreunate și cu bujori în obraji, mă simt slab de înger ca o femeie și nu-mi pot stăpâni lacrimile. Să mor pe loc dacă nu m-a iertat de mult pentru povestea cu biciul. Ași! ce vorbesc, dacă n-a și adormit rugându-se Domnului pentru sănătatea mea, a mea care m-am purtat cu ea atât de nedrept... Dar, să mă grăbesc până nu vine Gottschalk să ne tulbure. De la el am aflat trei lucruri: anume, mai întâi, că ea doarme dusă, ca un mormoloc. După aceea, cum că în somn ar visa, ar visa întruna, precum un câine de vânătoare... Și, în al treilea rând, că vorbește în vis. Ei bine, pe aceste trei știri am să-mi întemeiez încercarea. Și Dumnezeu să mă ierte dacă săvârșesc vreun păcat. (*Se pune în genunchi în fața ei și o înconjoară blând cu brațele. Ea tresare ca și cum ar fi gata să se trezească, dar se liniștește numaidecât.*)

CONTELE DE STRAHL: Dormi, Käthchen?

KÄTHCHEN: Nu, înaltul meu senior.

(*Tăcere.*)

CONTELE DE STRAHL: Și totuși pleoapele îți sunt închise.

KÄTHCHEN: Cum, pleoapele...?

CONTELE DE STRAHL: Îmi par închise strâns.

KÄTHCHEN: Glumiți!

CONTELE DE STRAHL: Mă înșel? Da? Ții ochii deschiși?

KÄTHCHEN: Cât pot mai larg, prea bunule senior.
Că doar vă văd, înalt, stând sus călare.

CONTELE DE STRAHL: Ce spui? Pe roib, așa-i?
KÄTHCHEN: Ba pe bălan.
(*Tăcere.*)
CONTELE DE STRAHL: Iar tu, unde te afli, sufletele?
KÄTHCHEN: Mă aflu pe o pajiște-nverzită
și totul e împestrițat cu flori.
CONTELE DE STRAHL: Așa-i, nu-mă-uita și micșunele...
KÄTHCHEN: Și viorele... hei, o tufă-ntreagă!
CONTELE DE STRAHL: Ce-ai zice, Käthchen, să cobor din șa
și să mă las în iarbă lângă tine?
Vrei?
KÄTHCHEN: Da, slăvit senior, așa să faceți.
CONTELE DE STRAHL (*se preface că strigă*):
Gottschalk, pe unde ești? Unde-mi las calul?
KÄTHCHEN: Lăsați-l liber... Liza nu se pierde.
CONTELE DE STRAHL: Așa crezi? Bine, fie... (*Pauză; își mișcă zornăind armura.*) Dragă Käthchen! (*O ia de mână.*)
KÄTHCHEN: Slăvitul meu senior!
CONTELE DE STRAHL: Ți-s drag, așa-i?
KÄTHCHEN: Din inimă, firește...
CONTELE DE STRAHL: Însă eu,
ce zici de asta? nu!
KÄTHCHEN: (*zâmbind*): Ești hâtru...
CONTELE DE STRAHL: Oare?
KÄTHCHEN: Ia lasă! Ești îndrăgostit lulea.
CONTELE DE STRAHL: Lulea? Aș!... Cred că...
KÄTHCHEN: Nu pricep ce spui.
CONTELE DE STRAHL (oftând): Credința îi e tare ca o turlă.
Ei fie! mă predau... Ascultă, Käthchen,
de-ar fi precum spui tu...

KÄTHCHEN: Ei? Ce poftești?
CONTELE DE STRAHL: Răspunde-mi, ce-o ieși din toate astea?
KÄTHCHEN: Ce va ieși?
CONTELE DE STRAHL: Da, te-ai gândit?
KÄTHCHEN: Păi, de...
CONTELE DE STRAHL: Adică?
KÄTHCHEN: Păi, ne cununăm de Paște.
CONTELE DE STRAHL (*stăpânindu-și râsul*):
Ne cununăm? Ei taci... nici n-am știut!
Dar, să vezi, Cătrinel, cine ți-a spus-o?
KÄTHCHEN: Mi-a spus-o Mariana.
CONTELE DE STRAHL: Mariana?
Dar asta cine-i?
KÄTHCHEN: E slujnica noastră.
Trebăluia prin casă.
CONTELE DE STRAHL: Iară ei,
i-a spus-o, cine?
KÄTHCHEN: A citit-o-n plumbul
pe care l-a turnat de Sân-Silvestru.
CONTELE DE STRAHL: Ei, taci! Și prin urmare ți-a prezis?...
KÄTHCHEN: Că-mi va fi mire-un mândru cavaler.
CONTELE DE STRAHL: Și tu crezi că sunt eu, te pomenești?...
KÄTHCHEN: Da, prea cinstit senior.
(*Tăcere.*)
CONTELE DE STRAHL (*înduioșat*): Auzi, copilă,
eu cred că-i altul. Cavalerul Flammberg,
sau cine știe cine... Cum socoți?
KÄTHCHEN: Nu.
CONTELE DE STRAHL: Nu se poate?
KÄTHCHEN: Nu.

CONTELE DE STRAHL: De ce? Vorbește!

KÄTHCHEN: Când plumbul s-a răcit, de Sân-Silvestru,
eu m-am culcat și, noaptea, m-am rugat
să mi se-arate mândrul cavaler
în vis, dacă nu minte Mariana...
Și-atunci, în miezul nopții, ai venit
— cum ești și cum te văd — să mă întâmpini
cu dragoste, ca pe mireasa ta...

CONTELE DE STRAHL: Cum? Te-am... dar eu nici nu știu, inimioară.
Când, zici...?

KÄTHCHEN: Ți-am spus: de Sân-Silvestru, noaptea, când va fi iar Silvestru sunt doi ani.

CONTELE DE STRAHL: Era-n castelul Strahl?

KÄTHCHEN: Nu, ci la Heilbronn, în odăița unde mi-e pus patul.

CONTELE DE STRAHL: Copilo, baliverne... Eu zăceam la mine la castel. Eram pe moarte.
(*Tăcere; ea oftează se mișcă și șoptește ceva.*)

CONTELE DE STRAHL: Ce-ai zis?

KÄTHCHEN: Eu?

CONTELE DE STRAHL: Tu.

KÄTHCHEN: Nu, nu, n-am spus nimica.

CONTELE DE STRAHL: (*pentru sine*):
Ciudat, pe Dumnezeu! De Sân-Silvestru? (*Privește visător.*) ...Ia spune-mi, Käthchen dragă, cum a fost?
Venit-am singur?

KÄTHCHEN: Ba defel, seniore.

CONTELE DE STRAHL: Nu? Cine-a fost cu mine?

KÄTHCHEN: Șuguiești...

CONTELE DE STRAHL: Ci spune!
KÄTHCHEN: Nu mai știi?
CONTELE DE STRAHL: Ți-o jur pe viață!
KÄTHCHEN: Te însoțea un heruvim, stăpâne,
cu aripi ca zăpada prinse-n umeri.
Și ce lumină — Doamne! — ce scântei...
El te-a purtat de mână pân' la mine.
CONTELE DE STRAHL (*o privește țintă*):
Pe mântuirea mea, mărturisesc:
așa-i! Spui drept...
KÄTHCHEN: Da, prea cinstit senior.
CONTELE DE STRAHL (*cu neliniște în glas*):
Dormeai cu capul pe un pui de pernă,
în alb cearceaf, sub velniță roșcată?
KÄTHCHEN: E drept. Așa-i...
CONTELE DE STRAHL: Doar într-o cămășuță?
KÄTHCHEN: În cămășuță? Nu...
CONTELE DE STRAHL: Nu?
KÄTHCHEN: Doar cămașa?
CONTELE DE STRAHL: Și, Mariana, n-ai strigat?
KÄTHCHEN: Ba da.
Cristina, Mariana, hai, veniți!
CONTELE DE STRAHL: Pe urmă, m-ai privit cu ochii mari.
KÄTHCHEN: Mi se părea un vis...
CONTELE DE STRAHL: Încet, apoi,
ai coborât din pat și tremurând
ți-ai aplecat în fața mea genunchii...?
KÄTHCHEN: Și am șoptit...
CONTELE DE STRAHL (*o întrerupe*): „Măritul meu senior!"
KÄTHCHEN: Vezi?! Îngerul ți-a arătat pe urmă...
CONTELE DE STRAHL: Un semn. Pe care-l ai? Ajută, Doamne!

KÄTHCHEN: Da, negreșit...
CONTELE DE STRAHL (*îi smulge năframa*): Pe gât? Aici?
KÄTHCHEN: (*se apleacă*): Poftim.
Poftim.
CONTELE DE STRAHL: Pe Dumnezeu!, iar când bărbia
ți-am prins-o, ca să te privesc în față...
KÄTHCHEN: ... atunci ne-am pomenit cu Mariana,
purtând lumina... încât s-a șters totul.
Eu m-am trezit pe jos, în cămășuță,
iar Mariana, -n fața mea, râdea.
CONTELE DE STRAHL: Să juri că nu sunt unul, ci sunt doi!
Și că-s stafie rătăcind prin noapte...
(*O lasă din brațe și sare în picioare.*)
KÄTHCHEN: (*trezindu-se*): Iisuse!, oare ce mi s-a-ntâmplat?
(*Se ridică și privește în jur.*)
CONTELE DE STRAHL: Mi s-a părut doar vis, și-i adevărul:
răpus de friguri, în castelul Strahl
zăcusem... Heruvimul totodată
m-a îndrumat spre cămăruța ei!
Am fost în duh la Heilbronn...
KÄTHCHEN: Ceruri! Ce văd?
E contele... (*Își potrivește pălăria și își reașază basmaua.*)
CONTELE DE STRAHL: Și-acum, ce să mă fac?
(*Tăcere.*)
KÄTHCHEN: (*cade pe amândoi genunchii*):
Seniore, vă cad vouă la picioare
și-aștept supusă orice-mi hărăziți.
Știu, mă găsiți la zidul casei voastre
în ciuda îndârjitelor opreliști.
E numai pe un ceas... pentru odihnă,

v-o jur — îmi văd de drum numaidecât!

CONTELE DE STRAHL: Vai, mintea-mi, la asemenea minune,
se clatină pe pragul nebuniei!
Și-atunci? Cum să pricep proorocirea
ce-mi sună, clinchet parcă, în auz,
cum că a zămislit-o împăratul?

GOTTSCHALK (*din culise*): Hei, Käthchen! Fată mare...

CONTELE DE STRAHL (*o ridică repede*): Te ridică!
Îndreaptă-ți și basmaua... Cum arăți?

SCENA III

Intră Gottschalk. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL: ...E bine că sosești. Întrebai, Gottschalk,
de-poți adăposti în grajd fecioara.
Cum nu se cade, din anume pricini,
vreau domnișoara Friedborn să se mute
sus, în apartamentul mamei mele.

GOTTSCHALK: Cum? Unde? Ce fel? Colo, în castel?

CONTELE DE STRAHL: Da, și numaidecât. Adună totul
și-o însoțești pe drumul spre palat.

GOTTSCHALK: Măi, Käthchen, fire-ar... Îl auzi ce spune?

KÄTHCHEN: (*făcând o drăgălașă reverență*):
Accept, slăvit senior. Mă văd silită,
cât nu știu unde este tatăl meu.

CONTELE DE STRAHL: Prea bine. O să caut eu s-o aflu...
(*Gottschalk strânge lucrurile, iar Käthchen îl ajută.*)

Ați isprăvit? (*Ridică o năframă și i-o întinde.*)

KÄTHCHEN: (*tulburându-se*): Cum? Voi vă osteniți?...
(*Gottschalk ia în mâini legăturica.*)

CONTELE DE STRAHL: Și-acum, dă-mi brațul...

KÄTHCHEN:: Prea stimat senior!
(*El o ajută să treacă peste pietre și, ajunsă dincolo, o lasă să treacă înaintea lui. Toți ies din scenă.*)

SCENA IV

Decorul: o grădină. În fundul scenei se află o grotă în stil gotic. Intră Kunigunda, înfășurată din creștet până în tălpi într-un văl de culoarea focului. E urmată de Rozalia.

KUNIGUNDA: Încotro a pornit călări contele Strahl?

ROZALIA: Nimeni aici la castel nu poate s-o priceapă, domnișoară. Cică trei ispravnici împărătești ar fi venit să-l trezească în puterea nopții și s-au încuiat cu toții în iatac. Pe urmă, azi la revărsatul zorilor, s-a avântat în șa, și dus a fost...

KUNIGUNDA: Deschide-mi peștera.

ROZALIA: Păi lacătul e desferecat.

KUNIGUNDA: Mi-a ajuns la auz cum că te-ar curta cavalerul Flammberg? Către prânz, după ce mă voi fi îmbăiat și înveșmântat, o să mă lămurești ce vrea să zică asta...
(*Se pierde în grotă.*)

SCENA V

Intră domnișoara Eleonora. Rozalia.

ELEONORA: Bună dimineața, Rozalia.

ROZALIA: Bună dimineața, domnișoară. Ce vă aduce aici atât de devreme?

ELEONORA: Păi aerul e cam fierbinte și doresc să mă scald în peșteră, împreună cu micuțul și drăgălașul oaspete pe care contele ni l-a adus deunăzi la castel: cu Käthchen.

ROZALIA: Iertare. În peșteră se află domnișoara Kunigunda.

ELEONORA: Domnișoara Kunigunda? Și cine v-a dat cheia?

ROZALIA: Cheia? Peștera era descuiată.

ELEONORA: Dar oare n-ați dat înăuntru de Käthchen?

ROZALIA: Nu, domnișoară, nu era nici țipenie.

ELEONORA: Totuși ți-o jur: Käthchen se află acolo.

ROZALIA: În peșteră? Nu-i cu putință.

ELEONORA: Ba e adevărul adevărat. O fi într-una din cămările mai lăturalnice, mai ferite și mai întunecate. Mi-a luat-o înainte, când eu i-am zis, ajungând la portiță, că dau o fugă să-i cer contesei un ștergar. Dar... Doamne Dumnezeule, uite-o!

SCENA VI

Käthchen răsare din grotă. Cele dinainte.

ROZALIA (*sieși*): O, cerule! ce văd?

KÄTHCHEN: (*tremurând*): Eleonora!

ELEONORA: Ce-i, Käthchen? Cât de iute te-ai scăldat!
Ia uite fata noastră cum lucește,
e-o lebădă cu piepții rotunjiți
suind din cristalinele talazuri.
Înviorat ți-e trupușorul tânăr?
KÄTHCHEN: Eleonora , să plecăm...
ELEONORA: Ce este?
ROZALIA (*albă de spaimă*): De unde vii? Din peștera aceea?
De ce te ascunseseși prin firide?
KÄTHCHEN: Eleonora, te conjur...
ELEONORA: Ce ai?
KUNIGUNDA (*din grotă*): Rozalia!
ROZALIA: Îndată... (*Către Käthchen.*)
Ai văzut-o?
ELEONORA: Ce-i? Spune-mi! Ai pălit...
KÄTHCHEN: (*căzându-i în brațe*): Eleonora!
ELEONORA: Ajută, Doamne! Ce-i? Copilă! Käthchen...
KUNIGUNDA (*din grotă*): Rozalia!
ROZALIA (*către Käthchen*): Mai bine îți scoți ochii,
decât să-ncredințezi din ce-ai văzut
o iotă limbii. Altfel ești pierdută.
(*Dispare în grotă.*)

SCENA VII

Käthchen și Eleonora.

ELEONORA: De ce te mustră? Ce-ai făcut, copilo?
Și din ce pricini tremuri într-atât?
Nici de-ar fi întâlnit acolo moartea

cu coasă și clepsidră, sânul ăsta
n-ar fi mai aprig scuturat de groază.

KÄTHCHEN: Da, îți voi spune tot... (*Nu poate vorbi.*)

ELEONORA: Hai, te ascult.

KÄTHCHEN: Dar îmi făgăduiești, Eleonora,
să nu dezvălui taina nimănui?

ELEONORA: Nu va ști nimeni, fii încredințată.

KÄTHCHEN: Vezi, eu m-am strecurat într-un cotlon
din peșteră, prin ușa tupilată:
lumina bolții mari mi-era prea tare...
Intrai, stropind, în mijlocul mai larg,
gândind că tu ești cea foșnind acolo.
Dar de pe margini tocmai coborând
în apă, ce-mi văd ochii...

ELEONORA: Ei ce? Spune...

KÄTHCHEN: Ba nu... Eleonora, fugi la conte.
Încunoștiințează-l despre tot.

ELEONORA: Copilo, întâi spune-mi despre ce...

KÄTHCHEN: Dar pentru Dumnezeu, te rog nu-i spune
că de la mine-o știi. E prea cumplit.
Mai bine n-ar cunoaște grozăvia!

ELEONORA: Iubită Käthchen, dar vorbești în dodii...
Ce grozăvie? Spune-mi, ce-ai zărit?

KÄTHCHEN: Nu, vorba n-o să-mi iasă de pe buze!
Eleonora, vai! simt că-i mai bine...
N-am dreptul eu să îl dezamăgesc,
nu eu...

ELEONORA: De ce tu nu? Din ce pricină?
Grăiește...

KÄTHCHEN (*privind în jur*): Taci!

ELEONORA: Ce-i?

KÄTHCHEN: Vine cineva...
ELEONORA: Sunt doar Rozalia și domnișoara.
KÄTHCHEN: Hai să fugim...
ELEONORA: De ce?
KÄTHCHEN: Ai căpiat?
Grăbește...
ELEONORA: Unde?
KÄTHCHEN: Vreau să ies din parc...
ELEONORA: Dar tu, nu te-ai smintit?
KÄTHCHEN: Eleonora,
voi fi pierdută, de mă va găsi.
Fug să m-ascund în brațele contesei...
(*Ies amândouă.*)

SCENA VIII

Kunigunda și Rozalia, venind dinspre grotă.

KUNIGUNDA (*îi dă Rozaliei o cheie*):
Ia asta... În sertar, chiar sub oglindă,
într-o cutie neagră, e un praf.
I-l torni în vin, în apă, ori în lapte,
și o îmbii: „vin' , Käthchen!" ori o prinzi
mai bine-ntre genunchi? Otravă, moarte
și răzbunare!... Poți să faci cum vrei,
ai grijă doat atât: să îl înghită.
ROZALIA: Ascultă-mă o clipă, domnișoară...
KUNIGUNDA: Lovi-o-ar holera! Praf să fie!
S-o faci să tacă, iar tu nu-mi vorbi:
când otrăvită, moartă și-n sicriu

va putrezi-n mormânt, chiar spulberată
și-n ram de mirt crecută, poate-n vânt
șopti-va ce-a văzut, poftim! zi-mi încă,
despre iertare, legi și Dumnezeu,
de draci, căință și mustrări de cuget!

ROZALIA: A și dat în vileag... La ce ne-ajută?

KUNIGUNDA: Învălmășcască-se în scrum, în beznă
și în otravă tot... E praf de-ajuns
să roadă un oraș cu mic și mare.
Tu, fă ce-ți spun. De altfel, ea se-ntrece
— aud — cu mine, vrând iubirea lui,
iar el, să mor dacă mutrița asta
nu-l mișcă! Hai s-o prefăcem în abur.
Lumea-i prea mică pentru amândouă...

(*Ies.*)

ACTUL V

Decorul: suntem la Worms, în piața largă din fața palatului împărătesc. Pe o latură a sa se află un tron. În fundul scenei se zăresc ordaliile, adică probele pentru judecata dumnezeiască.

SCENA I

Împăratul e așezat pe tron. Alături de el stau arhiepiscopul de Worms, contele Otto de la Flühe, precum și mulți alți nobili, cavaleri și ostași. Contele de Strahl, purtând doar un coif și o platoșă ușoară, și Theobald, în zale din creștet până în tălpi, se găsesc dinaintea tronului.

ÎMPĂRATUL: Trei luni sunt, conte Wetterstrahl, de când
în cavalcada ce te-a dus la Heilbronn
ai săgetat o inimă nebună...
Ba fata și-a lăsat bătrânul tată.
Iar tu, în loc să o îndrepți spre casă,
o mai ascunzi sub zidul părintesc.
Acum ca să-ți mai dichisești păcatul,
zvonești nelegiuit și caraghios
că noaptea ți-a venit un heruvim
și ți-a destăinuit că fata este
un rod al coapsei mele-mpărătești!
De-o prevestire-atât de nesărată,
eu râd, se înțelege, și coroana
nu ai decât să i-o pui tu pe frunte.
Suabia — pricepi? — n-o moștenește,
și-n curtea mea, la Worms, n-am s-o primesc.
În schimb, aici așteaptă un om gârbov,
căruia tu, nemulțumit cu fata,
vrei soața să-i răpești, zicând că-i târfă.

El a știut-o-n viață credincioasă
și s-a făIit că pruncul e al lui.
În fața tronului te chem de-aceea!
Grea pără ți se-aduce, vrem dovada
rușinii ce jignește un mormânt.

CONTELE DE STRAHL (*roșu de supărare*):
Măria ta-mpărate, brațul ăsta
voinic, vânjos, învești mântat în fier,
e-n stare să se lupte și cu dracu' ...
De nimeresc în țeasta lui bătrână,
păi o turtesc de tot ca pe un caș
pus la dospit pe-o scândură, la stână.
Îngăduie, în marea-ți bunătate,
să-ți povestesc un basm, nerod, smintit,
pe care l-a alcătuit prostimea
cu mintea ei săracă, dar, ce-i drept,
din două părți ciudat de potrivite,
ca două jumătăți dintr-un inel.
Tot ce s-a petrecut de Sân-Silvestru,
ia rogu-te-n înțelepciunea ta
drept iasmă-a frigurilor, și, întocmai
cum nu m-aș sinchisi de m-ai visa
că-s jidov, să nu-ți pese de-aiurarea
în care-am spus că fata ăstui om
este copila ta împărătească.

ARHIEPISCOPUL: Mărite doamne, cu asemeni vorbe
își poate și jălbarul ostoi
cinstita inimă... Nu se fălește
cum că ar ști ceva de soața lui.
Ce-a flecărit mai ieri cu Mariana
doar între patru ochi, acum dezminte.

Nu-i pedepsiți încrederea-n minuni
ce l-a vrăjit o clipă. Theobald!
acu-i un ceas de când și-a dat cuvântul,
pe Käthchen — dacă vii-n castelul Strahl —
să ți-o predea cu mâna lui. Hai du-te
și ia-o, moșule! Usucă-ți plânsul
și mântuiește astfel cu gâlceava.

THEOBALD: Afurisit fățarnic, mai tăgădui?
Nu ești, din creștet până-n tălpi, pătruns
și nu porți în tot sufletul credința
că ea e o bastardă de-mpărat?
N-ai cercetat registrul parohiei?
Și nu ai întrebat — n-ai socotit
și nașterea, și ceasul zămislirii?
N-a iscodit drăcească-ți iscusime
cum că Măria sa ar fi trecut
prin Heilbronn acu șaisp'ce primăveri?
Nemernic ești! Ieșit din sărutarea
pe care-un zeu a dat-o unei scorpii,
duh paricid și negru, scuturând
pilaștrii de granit din templul firii...
Fiu al Satanei, eu, cu spada mea,
ori te despoi de mască, ori pe spate
vreau să m-azvârlu singur în mormânt.

CONTELE DE STRAHL: Ei, să-ți plătească Domnul! Niciodată
nu te-am hulit, prigonitorul meu
înveninat, deși sunt demn de milă...
Hai fie, spadasin turbat, hai fie
precum vrei tu! La ce să mai tăgădui?
Un heruvim, cu platoșă aprinsă,
pe când zăceam — așa e! — s-a ivit

și el m-a adăpat cu-această știre
luată din izvoarele cerești.
Deci spun aici, cu Dumnezeu de față,
și spusa mea o strig de-ți sparg urechea:
crezi că-i copila ta Käthchen din Heilbronn,
dar e a Împăratului... Hai, vino
să mă încredințezi, de poți, că-i altfel.

ÎMPĂRATUL: Suflați, corneți! Ponegritorul piară!

THEOBALD (*trăgând arma din teacă*):
De mi-ar fi spada trestie, lipită
cu ceară galbenă de un mâner
prea șubred și ușor: te crăp în două,
duh ucigaș, din creștet până-n tălpi,
dovada lumii că e o minciună!

CONTELE DE STRAHL (*își scoate paloșul și îl predă cuiva*):
Chiar dacă mi-ar fi coiful și cu fruntea
subțiri precum e muchea de cuțit,
ori gingașe cum coaja de ou proaspăt,
și totuși sabia-mproșcând scântei
îți va sări din mâini, s-o sparge-n țăndări,
dovadă lumii că e adevărul!
Lovește, să vedem, cine-i cinstit?
(*Își scoate coiful și se oprește drept în fața lui.*)

THEOBALD (*dându-se îndărăt*): Repune-ți coiful!

CONTELE DE STRAHL: Dă!

THEOBALD: Repune-ți coiful...

CONTELE DE STRAHL (*îl împinge, iar el se prăbușește*):
Îngenunchezi doar sub privirea mea?
(*Îi smulge spada din mâini și, urcat deasupra lui,*
își pune pe pieptul său piciorul.)
...Pot, din mânia dreptei biruințe,

să îți strivesc și teasta, dar — trăiește!...
(*Azvârle paloșul la picioarele tronului împărătesc.*)
Bătrânul sfinx zis timp va dovedi-o:
ci Käthchen e, așa precum am spus,
os al Măriei sale Împăratul!

NORODUL (*vuind*): Hei, a-nvins contele de Wetterstrahl!

ÎMPĂRATUL (*palid la față, se ridică*): Seniori, plecați...

ARHIEPISCOPUL: Cum? Unde?

UN CAVALER (*din suită*): Ce se-ntâmplă?

CONTELE OTTO: Vai, Doamne sfinte, ce-are Împăratul?
Urmați-l, domnilor, cred că-i e rău...
(*Ies.*)

SCENA II

Acțiunea se petrece în același oraș. O încăpere din palatul împărătesc.

ÎMPĂRATUL (*apare, dar se întoarce din ușă*): Plecați! Nimeni să nu mă urmeze... Castelanul de Freiburg și cavalerul de Waldstätten pot intra: sunt singurii oameni cu care doresc să stau de vorbă! (*Trântește ușa.*) ...Ei bine, îngerul care i-a încredințat contelui de Strahl că această Käthchen mi-ar fi odraslă, are dreptate, pe cinstea mea de împărat! Aud că fata nu e mai mare de cincisprezece ani, și acu's șaisprezece ani fără trei luni bătuți pe muchie, de când am dat în cinstea contesei palatine, sora mea, un turnir de pomină la Heilbronn. Și să fi fost cam pe la unsprezece seara — căci Jupiter, cu lumina sa

scânteietoare, tocmai se arătase la Răsărit — când, obosit de joc, am ieșit pe poarta castelului, căutând înviorare și am intrat, necunoscut, în grădina alăturată, pierzându-mă prin mulțimea care o umplea. Încât, neîndoios că sub zodia unui astfel de astru blând și puternic a fost ea zămislită! Gertrud, pe cât îmi amintesc, se numea aceea cu care — într-o parte mai puțin umblată a grădinii, sub felinarele care se stingeau și pe când muzica îndepărtată a încăperii de dans zumzăia amestecându-se cu mireasma teilor — m-am înveselit. Iar mama lui Käthchen tot Gertrud se numește! Mai știu că mi-am desprins din piept o podoabă cu chipul prea sfântului papă Leon, și la plânsetul ei, i l-am prins pe pieptar, drept amintire de la mine, cel necunoscut. Ei bine, mi se spune că un asemenea odor îl are și Käthchen din Heilbronn. Ceruri! Îmi fuge pământul de sub picioare... De s-ar putea desprinde contele de Strahl — prietenul acestui suflet ales — de ibovnica de care se află în clipa asta legat, atunci, ei bine, m-aș hotărî să adeveresc prevestirea. Cu iscusință, aș găsi un tertip și l-aș îndupleca pe Theobald să-mi dea fata mie, și mi-aș da apoi silința să o mărit cu contele... Că doară nu pot cuteza să fac heruvimul să pogoare încă o dată pe acest pământ, spre a da în vileag toată taina asta încredințată de mine, aici, doar celor patru pereți! (*Iese.*)

SCENA III

Intră castelanul de Freiburg și Georg de Waldstätten, urmați de cavalerul Flammberg.

FLAMMBERG (*uimit*): Domnule castelan de Freiburg, voi sunteți sau numai duhul vostru? Stați, nu treceți atât de repede, vă implor...

FREIBURG (*se întoarce*): Ce poftești?

GEORG: Pe cine cauți?

FLAMMBERG: Pe sărmanul meu suzeran, contele de Strahl. Logodnica lui, domnișoara Kunigunda — uf! grozav ar fi fost să n-o fi câștigat de la voi niciodată — ei bine, a încercat să cumpere bucătarul ca să-i toarne lui Käthchen otravă în bucate. Otravă, prea stimați seniori, și asta din cea mai crudă, mai nemaipomenită și mai de neînțeles pricină: fiindcă a privit-o copila pe când făcea baie!

FREIBURG: Și ce? Nu pricepi asta?

FLAMMBERG: Nu.

FREIBURG: Atunci să-ți spun eu... Ființa asta este lucrată precum mozaicul: e o înjghebare din cele trei împărății ale firii. Dinții ei sunt ai unei fete din München, părul și l-a cumpărat în Francia, rumeneala obrajilor i-a fost adusă de niște pietrari unguri, iar talia ce v-a plăcut atât, se datorează unei cămăși întocmite de un fierar, din arama munților suedezi... Ai înțeles?

FLAMMBERG: Ce vorbești?!

FREIBURG: Iar acum, spune-i suzeranului tău că-l salut! (*Iese.*)

GEORG: Și eu de asemeni! Cât despre conte, care am aflat că a și pornit către Strahlburg, dă-i următorul sfat: să ia cheia cea mare și să facă în așa fel încât să o surprindă în zori, la ora când farmecele ei zac risipite, ici-colo, pe scaune, dacă dorește să se prefacă într-o stană de piatră având propriul său chip. Atunci, noi o vom lua și o vom așeza acolo, dinaintea colibei aceleia a cărbunarilor, spre veșnică pomenire a faptei lui vitejești! (*Iese din scenă.*)

SCENA IV

Acțiunea se petrece în camera Kunigundei din castelul Wetterstrahl. Rozalia trebăluiește la măsuța cu dresuri a domnișoarei. Apare Kunigunda, nesulemenită, așa cum arată când coboară din pat. Curând după ea sosește contele de Strahl.

KUNIGUNDA (*luând loc în fața măsuței spre a fi gătită*): Ai îngrijit de ușă?

ROZALIA: E-ncuiată.

KUNIGUNDA: Nu-nchisă, zăvorâtă vreau s-o știu. Întotdeauna vreau să pui zăvorul. (*Rozalia se duce să împingă zăvorul, dar contele de Strahl îi răsare în față.*)

ROZALIA (*speriată*): Vai, domnule conte! Cum de ați intrat? ...Hei, domnișoară!

KUNIGUNDA (*se întoarce*): Ce-i?

ROZALIA: Priviți...

KUNIGUNDA: Rozalia!

(*Se ridică și iese în grabă.*)

SCENA V

Contele de Strahl și Rozalia

CONTELE DE STRAHL (*s-a oprit ca lovit de trăznet*):
Necunoscuta doamnă, cine-i?

ROZALIA: Care?

CONTELE DE STRAHL: Trecea, mai strâmbă ca un turn din Pisa!
Nu-i, trag nădejde...

ROZALIA: Cine?

CONTELE DE STRAHL: Kunigunda?

ROZALIA: Nu zău, cred că glumiți, stimat senior.
E muma mea cea vitregă, Sibylla.

KUNIGUNDA (*de dincolo*): Rozalia!

ROZALIA: Mă strigă domnișoara.
E încă-n pat, iertare... (*Aduce un scaun.*) Luați loc. (*Ia măsuța și iese cu ea.*)

SCENA VI

CONTELE DE STRAHL (*zdrobit*):
Of, sufletul meu — Doamne-Atotputernic! —
nu merită să-l mai numesc astfel.
Prin târgul lumii, strâmbă e măsura
cu care-a măsurat: am cumpărat

urât și rău, dorind minunăție...
Acum, nefericitul, cum să scap?
De-ar da-n Suabia o vijelie,
m-aș azvârli pe cal, gonind spre locul
în care-un tunet, ca un buzdugan
m-o nimeri în creștet! Ce să fac?

SCENA VII

Kunigunda strălucitoare ca întotdeauna, Rozalia, apoi bătrâna Sibylla, trecând slăbănoagă și sprijinindu-se-n cârjă, pentru a ieși prin ușa din mijloc.

KUNIGUNDA: Ce văd, e contele!... Ce vă aduce
așa devreme în odaia mea?
CONTELE DE STRAHL (*urmărind-o din priviri pe Sibylla*):
Cum poate-o vrăjitoare-avea puterea
să fie două?
KUNIGUNDA (*privește îndărăt*): Cine?
CONTELE DE STRAHL (*stăpânindu-se*): Nu... iertare,
voiam să aflu cum vă mai simțiți.
KUNIGUNDA: Ei? Este gata totul pentru nuntă?
CONTELE DE STRAHL (*examinând-o mai îndeaproape*):
Lipsește numai clipa însemnată.
KUNIGUNDA (*se dă înapoi*):
S-a hotărât pe când?
CONTELE DE STRAHL: S-a zis: pe mâine.
KUNIGUNDA (*după o tăcere*): Ah, așteptam de mult, cu
nerăbdare această zi. Dar, nu păreți voios...

CONTELE DE STRAHL (*făcând o plecăciune*):
Sunt omul cel mai fericit, iertare!
ROZALIA (*tristă*): E-adevărat că fata ceea, Käthchen,
pe care ați primit-o în castel,
ieri ar fi...
CONTELE DE STRAHL: Drace!
KUNIGUNDA: Ce aveți?
ROZALIA (*către sine*): La naiba!
CONTELE DE STRAHL (*se stăpânește iar*):
Așa i-a fost ei scris... E-n țintirim.
KUNIGUNDA: Nu spuneți!
ROZALIA: Dar nu-i încă-nmormântată?
KUNIGUNDA: Vreau s-o mai văd în ultimu-i veșmânt.

SCENA VIII

Intră un servitor. Cei dinainte.

SERVITORUL: Gottschalk trimite-un sol, senior. Așteaptă
în anticameră să îi vorbiți.
KUNIGUNDA: Gottschalk?
ROZALIA: De unde?
CONTELE DE STRAHL: Chiar de la sicriul
sărmanei răposate. Domnișoară,
vă rog, nu vă-ntrerupeți din gâteală. (*Iese.*)

SCENA IX

Kunigunda și Rozalia.

KUNIGUNDA (*izbucnind*): Nimic nu se mai poate face. Știe!
S-a isprăvit cu mine. M-a văzut.
ROZALIA: Nu știe...
KUNIGUNDA: Știe.
ROZALIA: Nu. Habar nu are.
Oftați? Eu aș sări de bucurie.
E-ncredințat acum, că adineauri,
ședea aici Sibylla, mama mea,
și faptul că era-n odaia voastră
e întâmplarea cea mai fericită.
Când colo, ea veni să vă aducă
pentru spălat omăt din vârf de munte.
KUNIGUNDA: M-a cercetat, m-a măsurat cu ochii...
ROZALIA: Ei și? Nu-și crede ochilor. Mă simt
voioasă ca o veveriță-n cetini.
Să zicem că avea o bănuială.
Dar ea s-a șters deplin când v-a văzut
atât de mândră, zveltă și mlădie.
Să mor de nu și-ar azvârli mănușa
în față, orișicui s-ar îndoi
că sunteți o regină-a frumuseții!
O, nu fiți slabă, haidem să vă-mbrac,
iar mâine, primii zori or să se-nchine
contesei Kunigunda Wetterstrahl!
KUNIGUNDA: Uf, aș dori să intru în pământ...
(*Ies amândouă.*)

SCENA X

Acțiunea se petrece într-o văgăună, dând înspre o priveliște câmpenească. Käthchen, deghizată, șade tristă pe o piatră, sprijinindu-și fruntea de o stâncă. Intră contele Otto de la Flühe, însoțit de Wenzel de Nachtheim și de Hans de Bärenklau, în veșminte de sfetnici împărătești. Apare apoi Gottschalk și, în sfârșit, precedați de alai, Împăratul împreună cu Theobald, rămânând în umbră și înfășurați în mantale.

CONTELE OTTO (*ține în mâini un sul de pergament*):
De ce te-ascunzi, fecioară din Heilbronn,
ca un erete într-o văgăună?
KÄTHCHEN: Vai, Doamne, cine sunt seniorii?
GOTTSCHALK: Ura
unei dușmance vrând să o ucidă
a alungat-o-n munți. N-o speriați.
CONTELE OTTO: Și unde-i cel pe care îl servești?
Măritul conte?
KÄTHCHEN: Nu știu.
GOTTSCHALK: Vine-ndată.
CONTELE OTTO (*îi înmânează pergamentul*):
Ia pergamentul ăsta. Poartă scrisul
al chiar Măriei sale Împăratul.
Citește-l, și-apoi vino. Locul nu e,
fecioară, potrivit rangului tău.
Palatul Worms o să te-adăpostească.
ÎMPĂRATUL (*din umbră*): Plăcut e s-o privești...
THEOBALD: O, e un înger!

SCENA XI

Intră contele de Strahl. Cei dinainte.

CONTELE DE STRAHL (*uimit*):
Cum? Sfetnici în veșmintele solemne
din Worms?
CONTELE OTTO: Salut, seniore...
CONTELE DE STRAHL: Ce-mi aduceți?
CONTELE OTTO: Pentru fecioara asta, o scrisoare
de la-mpărat. De-o întrebați chiar voi,
vă va-ntări...
CONTELE DE STRAHL: Bați, inimă? (*Către Käthchen*:) Copilă,
ce ții în mâini?
KÄTHCHEN: Nu știu, senior.
GOTTSCHALK: Dă-i! Dă-i...
CONTELE DE STRAHL (*citește*): „Cereasca pronie m-a-nduplecat.
Voi împlini — aflați — ce-a spus alesul
ei. Käthchen de aci-nainte nu-i
copilă de-armurier, ci Theobald
mi-a dat-o mie. Fata mea să cheamă
azi: Katharina de Suabia."
(*Răsfoiește prin hârtii.*)
„Dați știre"-i scris. Și „la castelul Schwabach."
(*Scurtă pauză.*)
M-aș azvârli în praf s-apuc piciorul
Fecioarei Sfinte, binecuvântate,
și să i-l spăl cu lăcrimări fierbinți!...
KÄTHCHEN (*se așază*): Gottschalk, ajută-mă, nu mă simt bine...
CONTELE DE STRAHL (*către curteni*):
Dar unde-i Împăratul?... Theobald
pe unde-i?

ÎMPĂRATUL (*în timp ce amândoi își aruncă mantalele*):
Iată-l!
KÄTHCHEN: (*se ridică*): Ceruri!... Este tata!
(*Aleargă spre Theobald care o prinde în brațe.*)
GOTTSCHALK (*pentru sine*): Chiar Împăratu-n carne și în oase,
pe viața mea!...
CONTELE DE STRAHL: Slăvite... cum să-ți spun?
Grăiește: să-mi cred ochilor?
ÎMPĂRATUL: Să-i crezi.
Când e prietenă cu heruvimii,
un împărat e mândru că-i e tată.
Azi Käthchen e în frunte printre oameni,
precum e-n fața Domnului de mult,
și cine-o vrea, va cere-o de la mine,
pețind-o...
CONTELE DE STRAHL (*îngenunchind*):
Eu o cer, și-mi plec genunchiul.
ÎMPĂRATUL: Ce văd? Chiar domnul conte?
CONTELE DE STRAHL: Dă-mi-o mie!
Ce alt rost are hotărârea ta?
ÎMPĂRATUL: Așa crezi? Numai moartea-i fără rost.
Am o condiție...
CONTELE DE STRAHL: Grăiește... spune-mi...?
ÎMPĂRATUL (*sever*): Primești pe tatăl ei în casa ta.
CONTELE DE STRAHL: Glumești?
ÎMPĂRATUL: Ești împotrivă?
CONTELE DE STRAHL: Ba în palmă,
pe palma inimii îl voi purta.
ÎMPĂRATUL (*către Theobald*): Ei moșule, auzi?

THEOBALD (*i-o aduce pe Käthchen*): Zic, să i-o dăm!
E-o vorbă: oamenii să nu despartă
ce e legat de Dumnezeu.
CONTELE DE STRAHL (*se ridică și primește mâna lui Käthchen*):
Acum
sunt omul cel mai fericit! Ah, tată,
dă-mi voie s-o sărut, doar un sărut
pe buzele-i dumnezeiești... de-ar fi
să am și zece vieți, le dau pe toate
cu bucurie pentru noaptea nunții!
ÎMPĂRATUL: Noi vom pleca: el să-i dezlege taina...
(*Ies.*)

SCENA XII

Contele de Strahl și Käthchen.

CONTELE DE STRAHL (*prinzând-o de mână și așezându-se*):
Ci haide, Käthchen, vino! Vino, fată,
o taină să asculți din gura mea.
KÄTHCHEN: Slăvit senior, vorbește: ce-nsemnează...
CONTELE DE STRAHL: Întâi, copilă dulce, vreau să afli
că sunt al tău, cu totul și pe veci,
cu dragostea și cu simțirea-ntreagă.
Un căprior sub arșița amiezii
scurmând țărâna-n coarne ascuțite
nu vrea să sară astfel de pe stâncă
în apă, cum, de când te știu a mea,
m-aș avânta în harurile tale.
KÄTHCHEN: (*rușinându-se toată*):

Iisuse, ce spui? Nu te pot pricepe.

CONTELE DE STRAHL: Mă iartă, vorba mea te-a umilit
și te-a jignit ades... Purtarea-mi aspră
cândva te-o fi durut... Mi-aduc aminte
cum inima-mi se ostenea în râvna
de-a te îndepărta... Și-acum te văd
atât de blândă și atât de bună
în fața mea! Ah, gândul mă-ntristează
și nu mă pot împiedica să plâng...
(*Îl podidesc lacrimile.*)

KÄTHCHEN: (*speriată*): Ce-i? Ce te tulbură-ntr-atâta?
Doamne, ce mi-ai greșit? Eu una nici nu știu.

CONTELE DE STRAHL: Măi fato, mâine-n zori voi îmbrăca
în aur și în purpură piciorul
ce s-a rănit fugind în urmă-mi. Mâine,
un baldachin umbri-va fruntea care
s-a pârjolit sub arșita amiezii.
Arabia își va trimite-un cal
cu hamuri daurite ca să-mi poarte
copila dulce. Când suna-va cornul
chemându-mă la luptă, voi clădi
acolo unde-și are cuib cintezul,
în tufele de soc, un nou castel
de vară cu mulțime de cămări,
acolo, când mă-ntorc, să mă întâmpini...

KÄTHCHEN: Iubitul meu! Ascultă, Frederic,
ce să-nțeleg din cuvântarea asta?
Vrei... spune-mi... (*Dă să-i sărute mâna.*)

CONTELE DE STRAHL: Nu, nimic, dulce copilă.
(*O sărută pe frunte.*)

KÄTHCHEN: Nimic?

CONTELE DE STRAHL: Nu, iartă-mă: credeam că-i mâine...
ce-am vrut să spun?... Așa e. Te mai rog
să-mi faci încă o dată o favoare.
(*Își șterge lacrimile.*)

KÄTHCHEN: (*abătută*): Eu, o favoare? Spune-mi, ce favoare?

CONTELE DE STRAHL (*după o tăcere*):
Așa e... asta-i: Mâine — știi? — mă însor
și totu-i pregătit pentru serbare.
La ora prânzului pornește-alaiul
ducând mireasa mea către altar.
Și am scornit un joc, prea dulce fată,
în care tu joci rolul de zeiță
a dragostei. Pentru stăpânul tău,
vei lepăda această-mbrăcăminte,
punându-ți un veșmânt sărbătoresc
pe care mama mea îl are gata.
Te învoiești?

KÄTHCHEN: (*ducându-și șorțul la ochi*):
Da, da... așa voi face.

CONTELE DE STRAHL: Să fii frumoasă! Demnă, dar măreață,
precum ți-e cumințenia și firea...
auzi? Ți-or pune-n păr mărgăritare.
Mi-ar place să întreci în strălucire
orice femeie — chiar pe Kunigunda...
plângi?

KÄTHCHEN: Mi-a intrat ceva în ochi, seniore,
nu știu ce am...

CONTELE DE STRAHL: În ochi? Arată-mi, unde?
(*Îi șterge ochii, sărutându-i lacrimile.*)
Să mergem... Lasă... Te vei lămuri.
(*O conduce.*)

SCENA XIII

Acțiunea se petrece în piața din fața palatului. În prim plan, la dreapta, se zărește arcada unei porți. La stânga, mai în depărtare, se vede palatul cu o terasă. În zare, capela.

Sosește un alai, în sunetele unui marș. Cortegiul e deschis de un crainic, urmat de halebardieri. Apare un baldachin purtat de patru mauri. În mijlocul pieții se află Împăratul, contele de Strahl, Theobald, contele Otto de la Flühe, contele renan de Stein, castelanul de Freiburg și ceilalți curteni din suita Împăratului, stând gata să întâmpine baldachinul. În poartă, sub arcada din dreapta, domnișoara Kunigunda de Thurneck, gătită ca o mireasă, precum și mătușile, verii ei, se pregătesc să se alăture convoiului.

În fundul scenei s-a adunat mulțime de norod, în mijlocul căruia pot fi văzuți Flammberg, Gottschalk, Rozalia și alții.

CONTELE DE STEIN: Aici... Lăsați baldachinul aici. Iar tu, crainice, fă-ți datoria!

CRAINICUL (*citind*): „Vă facem cunoscut spre știința tuturor de aci înainte, cum că măritul conte Frederic de Strahl își serbează în ziua de azi cununia cu Katharina, prințesă de Suabia, fiica prea slăvitului nostru domn și Împărat. Fie ca pronia cerească să se reverse asupra înalților miri, turnându-le peste frunți tot binele aflat în cornul abundenței cel dintre nouri!"

KUNIGUNDA (*către Rozalia*): E oare omul ăsta în toate mințile, Rozalia?

ROZALIA: Sfinte Dumnezeule, dacă e întreg, atunci are de gând să ne scrântească pe noi...

FREIBURG: Unde-i mireasa?

CAVALERII DE THURNECK: E aici, prea stimați seniori!

FREIBURG: Unde?

UN CAVALER DE THURNECK: Păi, domnișoara, vara noastră, se află, cum vedeți, aici, sub această boltă.

FREIBURG: Noi însă o căutăm pe mireasa contelui de Strahl... Seniori, la treabă... veniți după mine: hai s-o aducem!

(Castelanul de Freiburg, Georg de Waldstätten și contele renan de Stein urcă treptele terasei și pătrund în castel.)

DOMNII DE THURNECK: Blestem și moarte! Iad și pe toți dracii! Ce vor să însemne aceste pregătiri?

SCENA XIV

Käthchen, condusă de contesa Helena și de domnișoara Eleonora, intră îmbrăcată în rochie de mireasă. Trei paji îi duc trena. În urma ei coboară castelanul de Freiburg și ceilalți cavaleri.

CONTELE OTTO: Fecioară, slavă ție!

CAVALERUL FLAMMBERG ȘI GOTTSCHALK: Slavă ție, Käthchen din Heilbronn, fată de împărat, prințesă de Suabia!

NORODUL: Slavă, slavă, slavă ție!

HERRNSTADT ȘI DE LA WART (*rămași în mijlocul pieții*): Aceasta să fie mireasa?

FREIBURG: Da. Ea este...

KÄTHCHEN: Eu, prea înalți seniori? Mireasa cui?...

ÎMPĂRATUL: A celui pe care ți l-a menit heruvimul. Te învoiești să schimbi cu el acest inel?

THEOBALD: Te învoiești să-i dai contelui mâna ta?

CONTELE DE STRAHL (*o cuprinde în brațe*): Käthchen, mireasa mea, mă vrei?

KÄTHCHEN: Apără-mă Doamne și păzește! (*Se prăbușește, iar contesa o prinde.*)

ÎMPĂRATUL: Ei bine, luați-o atunci, senior conte de Strahl și duceți-o la altar.

(*Dangăt de clopote.*)

KUNIGUNDA: Lovi-i-ar moartea! Bătu-i-ar holera! Răzbunare... Jignirea asta o să mi-o plătiți... (*Iese cu suita ei.*)

CONTELE DE STRAHL: Scorpie otrăvitoare!

(*Muzica reîncepe. Împăratul, împreună cu Käthchen și cu contele de Strahl trec sub baldachin, doamnele și cavalerii îi urmează, în timp ce halebardierii închid convoiul. Toți ies din scenă.*)

Sfârșit

ROBERT GUISCARD

Principele normanzilor

Fragment[1] dintr-o tragedie

[1] Este vorba de un fragment reconstituit din memorie de Heinrich von Kleist în 1808. În ciuda faptului că stârnise entuziasmul contemporanilor, tragedia în stil antic, începută prin 1802 și dusă aproape până la capăt, fusese dată pradă flăcărilor de autorul ei, care a încercat apoi să o refacă. Au rezultat aceste zece scene inițiale. Ele au fost ulterior considerate un monument al spiritului și al literaturii germane. (Nota traducătoarei.)

PERSONAJE

ROBERT GUISCARD, *principele normanzilor*
ROBERT, *fiul său*
ABELARD, *nepotul său* } *prinți normanzi*
CECILIA, *principesă normandă, soția lui Guiscard*
HELENA, *împărăteasa-văduvă a Greciei, fiica lui Guiscard, logodnica lui Abelard*
UN MOȘNEAG
Un pâlc de războinici normanzi
Oameni din popor

Acțiunea se petrece în tabăra normandă, așezată dinaintea Constantinopolului. Chiparoși cresc la poalele unei coline, în vârful căreia se zărește pavilionul lui Guiscard. Ard câteva focuri, când și când întreținute, din corturi, cu ierburi aromate și tămâie. În depărtare, flota.

SCENA I

Intră un eșalon de normanzi, purtând solemn însemnele războinice. E însoțit de oameni din popor, femei și bărbați de toate vârstele.

POPORUL (*năvălind neliniștit*):
Cinstiți părinți, cu binecuvântare
vă însoțim spre cortul lui Guiscard.
Din dreapta Tatălui, un heruvim
vi-e călăuză, spre urnirea stâncii
pe care, îngrozită, în zadar
vâltoarea-ntregii oști o înconjoară...
Zvârliți spre ea securea unui trăznet
croindu-ne-o potecă, să ne scoată
din spaima taberei, din nenoroc!
De nu ne smulgeți grabnic din năpasta
drăcești ciume ce ne urgisește,
din mări o să răsară o movilă
cu leșurile neamului întreg.
Căci ea, cumplitu-i umblet, cu pași mari
și-l poartă printre cete-nfricoșate,
și buzele-i crăpate-ți suflă-n față
miasmele din pieptu-i otrăvit.
Pe unde trece, cavalerii, caii
se năruie, se sfarmă, se fac scrum.
Cu spaimă fug prieten de prieten,
maica de prunc, mireasa de iubit.

Trântită pe o culme, o auzi
schelălăind prin slăvile pustii
de unde nori de aripi răpitoare
acoperind cu fâlfâit lumina
se năpustesc pe cei, bieți, care luptă.
Chiar și pe el, semețul, tot sfidând-o,
la urmă îl va prinde spurcăciunea,
și de nu pleacă, își va dobândi
o lespede-n cetatea-mpărătească
pe care pruncii noștri vor așterne
nu mulțumiri, ci un pocit blestem,
ce îndârjit mugind, afurisind
pierzania părinților, va smulge
albitele-osemine, cutezând
țărâna să o scurme-n coarne-gheare...

SCENA II

Intră un moșneag. Cei dinainte.

UN RĂZBOINIC: Armin, hai vino!
UN ALTUL: Spumegă și fierb
de spaimă biciuiți, cum de furtună
talazul lumii...
AL TREILEA: Potolește-i! Valul
să nu răstoarne cortul lui Guiscard.
MOȘNEAGUL (*către popor*): Luați tot ce-i netrebnic! La ce bun
veniră și muierile cu pruncii?
Ăști doisprezece oameni înarmați
ajung.

UN NORMAND(*glas din popor*): Ne lasă!
O FEMEIE: Vrem și noi să plângem.
MOȘNEAGUL: Plecați!... Ori vreți să ridicați, cum pare,
a răzmeriță împotrivă-i fruntea?
Vorbesc eu cu Guiscard. Vă învoiți?
UN NORMAND: Cinstit moșneag, tu singur — nici un altul —
vei fi glas pentru noi. Iar de nu vrea
nici să audă, neînduplecatul,
tu pune jalea-ntregului norod
într-un cornet de fier, și toarnă-i, tună-i
drept în auz că-i datoria lui.
Poporul nu mai poate să îndure.
ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Tăceți! Priviți...
AL DOILEA: Sus, se deschide cortul...
AL TREILEA: Și, ce văd? Iese mândra-mpărătească
a Greciei!
ÎNTÂIUL: E un prilej prielnic,
prieteni, jalba s-o înfățișăm.
MOȘNEAGUL: Deci, liniște! Să n-aud un cuvânt.
V-am spus: doar unei rugi, nu răzvrătirii
primit-am să-mi dau vocea împrumut.

SCENA III

Intră Helena. Cei dinainte.

HELENA: Vlăstare ale celui mai bun tată,
mulțime revărsată și vuind,
ce vă aduse cu atâtea glasuri
spre chiparoșii cortului acest

pe când abia mijește răsăritul?
Uitat-ați că-n război legile cer
în plinul nopții liniște deplină?
Oare-o muiere va să vă învețe
în ce fel se cuvine să te-apropii
de locul unde luptele se nasc
întâi în gând? Pe Dumnezeu, iubire
purtați oare pe buze-atuncea când
bătrânul și prea bunul meu părinte
— cu strigăte, cu zăngănit de arme —
îl deșteptați din somnul legănat
ce de un ceas îl cuprinsese-n brațe?
Pe el care, cum știți, trei nopți cumplite
le-a petrecut cu molima, pe câmp,
cercând să pună stavilă urgiei
dezlănțuite ce-a irupt în jur!
Ce-i drept, un zor grozav vă îmboldește,
încât, fie ce-ar fi, eu vă ascult:
bărbați asemeni vouă, au un rost
în tot ce fac și merită să cugeți...

MOȘNEAGUL: Odrasla mândrului Guiscard, ne iartă!
Norodul, însoțindu-i pe oșteni
spre cort, cu prea mult vuiet a purces.
Dar pe Guiscard nu-l bănuiam că doarme.
Vezi, soarele-i deasupra, peste creștet,
iar el — de când normanzii și-amintesc —
se deștepta mult înaintea lui.
Pe noi, un chin prea nemilos ne mână
încoace, să-i îmbrățișăm genunchii
și-n bocete să-i cerem izbăvire...
Dar dacă somnul — astfel precum spui —
l-a-mbrățișat, când frânt și vlăguit

și-a rezemat, căzând, pe perini fruntea,
vom aștepta aici, tăcuți, smeriți
în rugi petrecând timpul, pân' o da
binețe zilei — ca să-i fie bine...

HELENA: Prieteni, nu vreți iar să vă-nturnați?
Asemeni mării pare o mulțime
cu-atâtea creștete... Chiar când adastă,
necontenit se-aude-un val bătând.
Strângeți-vă, așa, cu tot alaiul,
la steagurile taberei. Iar eu
de cum părintele-și ridică geana
vă dau solie chiar prin fiul său.

MOȘNEAGUL: Mărinimoaso, lasă-ne... de n-ai,
spre-a ne goni, vreo pricină, ascunsă.
De tihna tatălui, nu te-ngriji.
Sub raza chipului tău blând, cum vezi,
ne-am potolit. De-aci încolo, unda,
când adierile fugare pier,
iar pânzele atârnă pe catarge,
va fi mai zgomotoasă decât noi.
Îngăduie să stăm fără clintire
spre-a aștepta trezirea lui Guiscard.

HELENA: Prea bine. Și, de nu mă-nșel, prieteni,
aud în cort cum sună pașii lui. (*Iese.*)

SCENA IV

Cei dinainte, fără Helena.

MOȘNEAGUL: Ciudat!
ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: I-aude pașii? Adineauri

spunea că-i cufundat în somn adânc.
AL DOILEA: Zău, ai fi zis că încerca să scape
de noi...
AL TREILEA: Așa-i! Și-n jurul ăstui plan
se învârtea, se gudura cu vorba,
ca în zicala: „terciu-i prea fierbinte!"
MOȘNEAGUL: Iar altădată, parcă ne poftea...

SCENA V

Intră un normand. Cei dinainte.

NORMANDUL (*făcându-i semn bătrânului*):
Armin!
MOȘNEAGUL: Franz, bun sosit! Ce-i nou?
NORMANDUL: Maria
fie cu tine!
ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Ce aduci?
NORMANDUL: De-acasă,
doar salutări. Sosi un călător
dinspre Calabria...
MOȘNEAGUL: Napolitan?
Așa?...
ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: De ce ești tulburat? Ce cauți?
NORMANDUL (*prinzându-i pe amândoi de mână*):
Eu? Aș, ați căpiat? Ba sunt voios...
MOȘNEAGUL: Ți-s buzele ca ceara. Ce-i? Grăiește,
voinice!
NORMANDUL (*după ce a mai privit o dată în jurul său*):
Ascultați: la ce-auziți,

în nici un chip nu-mi răspundeți cu chipul,
și mai puțin cu vorba...

MOȘNEAGUL: Pari cumplit!
Ce s-a-ntâmplat?

NORMANDUL (*tare, către oamenii din popor care îl supraveghează*): Cum stați? Ce se aude,
prieteni? Vine principele?

UN OM (*din mulțime*): Noi
nădăjduim...

UN ALTUL: S-a dus împărăteasa
să-l cheme.

NORMANDUL (*tainic către ceilalți doi, atrăgându-i mai în față*):
Stam de strajă-n miezul nopții,
păzind intrarea-n cortul lui Guiscard,
când, dinăuntru a pornit un scâncet,
un geamăt parcă-n cort un leu bolnav
sta gata să-și dea duhul... O mișcare
se iscă, viforoasă. Principesa
trezește un argat. Iar el degrabă
aprinde policandrele. Apoi
aleargă iute. La chemarea lui,
se-adună întreg neamul speriat:
împărăteasa în veșmânt de noapte,
cu cei doi prinți de mână... și nepotul
înfășurat, sumar, într-o manta...
aproape numai în cămașă fiul...
și-apoi argatul, cu o stârpitură
înfofolită-n glugă și zicându-mi
că e un cavaler — ci eu în fustă
par mai curând fecioară! — atârnau

pe el mantaua, cizmele, scufia,
ca pe un cui... Cuprins de presimțiri,
de mânecă-l apuc și-i întorc fața
spre lună. Ei, și-atunci, pe cine văd?
Pe vraciul principelui, Jeronimus.

MOȘNEAGUL: Pe doftor, spui?

ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Prea sfinte!

MOȘNEAGUL: Ei, și cum
socoți? E suferind? Crezi că bolește?

ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Bolnav?... Ba molipsit!

MOȘNEAGUL (*astupându-i gura*): Să amuțești!

NORMANDUL (*după o tăcere înspăimântată*):
N-am spus-o eu... Vă las să cumpăniți.
(*Robert și Abelard se arată, vorbind, la intrarea pavilionului.*)

ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Dar se deschide cortul. Sosesc prinții!

SCENA VI

ROBERT (*înaintând până la marginea platoului pe care se află așezat pavilionul*):
Să se arate cel ce-n fruntea cetei
e purtătorul de cuvânt.

MOȘNEAGUL: Eu sunt.

ROBERT: Tu? Ți-e mai tânăr duhul decât fruntea!
Înțelepciunea ți s-a strâns în păr?
Moșnege, pavăză ți-e vârsta, altfel
din fața prințului tău n-ai pleca
nebiciuit. O faptă de om tânăr
ai săvârșit, și — zău! — nu recunosc

în tine prea cinstitul om de casă
ce l-a păzit din leagăn pe Guiscard.
În fruntea gloatei stai? Când ea colindă
cu arme scoase, răzmeriță vrând,
prin tabără — mi-a dat sora de veste —
când bubuie blesteme-atât de mari
încât s-ar deștepta din somn și morții,
la sine poruncindu-și comandantul?
E drept? S-o cred? Să hotărăsc? Vorbește!

MOȘNEAGUL: Drept e că l-am chemat pe comandant,
dar nicidecum tunând și fulgerând.
Nu, sora nu ți-a dat astfel de știre.
Ea către noi, de când mi-aduc aminte,
e bună. Și-a fost sinceră cu tine.
La vârsta mea, tu poate nu vei ști
cum se cinstește-un cap de oști... eu însă
știam, la anii tăi, ce-i un războinic!
Te du la tatăl tău și-ascultă-l... află
la el cum trebuie vorbit cu mine!
La rândul meu, de voi uita vorbind
ce-ți sunt dator, eu, roșu de rușine,
m-oi duce să mă-nvețe strănepoții:
că ei o știu din leagăn de la mine!
Supuși, stăpâne, cum în oastea noastră
demult ni-e datina și obiceiul,
l-am implorat să vină pe Guiscard.
Pe legea mea! și n-ar fi prima oară
când ar binevoi... Nu se cuvine
să ne alunge azi, precum faci tu.

ROBERT: Te-aud, zevzec bătrân, adeverind
în cuvântarea-ți ce-ai vrut să dezminți.

Nici un șirengar obraznic nu cutează
precum faci tu în chip nesăbuit.
Mă vei sili să te învăț chiar astăzi
ce-i ascultarea! Că eu însumi pot
să-ți fiu învățător, vei ști. Mai bine
plecai fără tăgadă la mustrarea-mi
și luai cu tine gloata, golind locul.
Acesta era singurul răspuns
cuviincios. Și-acum, când îți ordon
să pleci, ești lămurit și trag nădejde
că amuțind o faci numaidecât.

ABELARD: Pari mult mai darnic la porunci și ceartă
decât tătâne-tău ce ți-a fost dascăl.
Sub ploaia-nfierbântatelor ocări
nu-i de mirare că-ngheță norodul.
Eu îl asemui murmurului zilei
neauzit fiindcă sună-n veci,
și încă nu găsesc demn de mustrare
nimic din cele petrecute azi.
Își spune moșul vorba îndrăznet
și-i mândru, dar, ce-i drept, nu-i șade rău.
A fost stimat de două generații,
și, la o palmă de mormânt, n-aș vrea
din cea de-a treia, unul să-l jignească.
Cutezătorii-aceștia ce nu-ți plac,
de-ar fi ai mei, i-aș vrea cutezători.
Normandul, slobozeniei i-e soț
și mie îmi e dragă cununia:
ea e zălog de slavă-n câmpul luptei.
Guiscard o știe bine. Lui îi place
când un războinic își zburlește coama.

Grumazul neted al odraslei sale
se înfioară însă de-i atins.
Tu crezi că ți-e mai sigură coroana
De te arăți fălos? Vei fi silit
prin bunătate totuși s-o câștigi...
Mai multe-ți dă iubirea decât dreptul,
auzi?... Dar, n-ai scânteia lui Guiscard
și n-ai să-i moștenești măcar porecla:
Guiscard-vulpoiul... Căci taman în ceasul
mai însemnat, îi pălmuiești pe ei,
iar ei te pot urca pe culmi de slavă.
Dar chiar însingurată precum crezi,
normanda oaste nu-i... Mai sunt prieteni
și, de nu vrei, eu, fie! mă-nvoiesc.
Nu-i greu de înțeles ce vrea jălbarul,
și să-l auzi nu-nseamnă să-l asculți.
Porunca ta de comandant i-alungă.
A mea, în schimb, le cere să mai stea.
Răspund în fața lui Guiscard. Se-aude?

ROBERT (*cu subînțeles, în taină*):
Acum te recunosc, duh dușmănos,
și-ți mulțumesc! Dar jocul încă nu e
al tău, deși îl joci cu-ndemânare.
Și vrei, oricum dai cărțile, dovada
fără de greș că e câștigul meu?

ABELARD: Ce vrei să faci?

ROBERT: Ai să pricepi... Observă!
(*Întorcându-se către mulțime*:)
Feciori ai lui Guiscard de vorba mea
goniți, de-al său cuvânt lingușitor
încătușați: vă chem la judecată!

Fiți juzi și hotărâți între noi doi,
dintre porunci călcând una din două...
O vorbă încă — deși nu mă tem:
prin pronia cerească eu sunt fiul
stăpânului! El doar un prinț ales
de întâmplare spre-a fi nobil... Totuși,
vă mai încerc, să aflu a cui vorbă
în cugete mai grea e la cântar.

ABELARD: Ești fiu de principe? Eu de asemeni,
prin tatăl meu, ce-a stat mai înainte
pe tron, domnind cu slavă și dreptate.
Sunt cu norodul mult mai înrudit,
i-s fiu lui Otto... Port coroană veche
și nu-s feciorul unui biet epitrop
numit să-mi îngrijească de moșie
pe când eram copil! Dar fă cum vrei.
Alegeți, oameni, între el și mine:
puteți rămâne la îndemnul meu
și să-mi vorbiți de parcă aș fi Otto...

MOȘNEAGUL: O, Doamne, te-arăți demn de tatăl tău
și bucura-s-ar hăt! în ceasul morții,
stăpânul nostru care îți e unchi
să aibă un fecior la fel ca tine.
Priveliștea, ciudat! mă-ntinerește.
Aidoma, la faptă, vorbă, fire,
precum ești tu, prieten cu cei mulți,
a stat Guiscard — când Otto s-a sfârșit —
în fața noastră, idol al mulțimii!
Orișice bine, deci, din câte haruri
se află-n cer, asupră-ți să coboare,
trăgând, norocul tău din rădăcină

spre nori, prin grija unchiului tău: soare
să-ți fie, luminând astăzi și mâine,
că glia unde crește îi va da
— nu te-ndoi, stăpâne — tot ce poate...
Ci, iartă! nu-i nevoie să-i dea ghies
un gunoier de neam cam îndoielnic.
Ogorul, de e chip, îl vrem curat.
Iar tu ce-ai biruit în confruntări
ades, aicea doar ești mai prejos.
Cu vorba-ți de fruntaș de oști, ne-ngădui.
El ne ordonă. Deci suntem siliți
să acceptăm ce-i mai imperios.
(*Rece, către Robert:*)
De poruncești, plecăm... nu ne-ndârjim.
Ești fiul lui Guiscard, asta ne-ajunge!
Dar spune-mi: mai putem să ne întoarcem?
Răspunde când, și iau cu mine gloata...

ROBERT (*ascuzându-și stinghereala*):
Mai treceți mâine... ori chiar azi, prieteni!
Da, poate pe la prânz, de aveți timp...
Așa... porniți... căci sarcini însemnate
pe Guiscard l-or reține cam un ceas...
iar de-o sfârși și-o vrea să vă vorbească,
ei bine, vin chiar eu să vă rechem.

ABELARD: Te porți cu oastea parcă-i o muiere
borțoasă... nimeni să n-o înspăimânte!
De ce-i ascunzi — ți-e teamă să nu nască? —
tot adevărul? (*Se întoarce spre mulțime.*)
Guiscard e bolnav.

MOȘNEAGUL (*speriat*): O, Tu, stăpâne-n cer și pe pământ!
Să fie ciuma?

ABELARD: Nu cred... Deși vraciul
se-arată-ngrijorat și spune: da.
ROBERT: Un trăznet izbucnit din cer senin
înțepeni-ți-ar limba trădătoare!
(*Intră în cort.*)

SCENA VII

Cei dinainte, fără Robert.

UN GLAS DIN POPOR: Păziți-ne, voi cete-naripate
de sus din cer!
UN ALTUL: Norodul e pierdut!
AL TREILEA: Fără Guiscard nu mai avem scăpare!
AL PATRULEA: Suntem zdrobiți pe veci...
AL CINCILEA: Fără liman
în Grecia, de mări încercuită...
MOȘNEAGUL (*întinzând brațele către Abelard*):
E-adevărat? Vorbește, sol al morții:
de molimă-i atins într-adevăr?
ABELARD (*coborând în mijlocul mulțimii*):
V-am spus doar că nu-i sigur... Nu cunoaștem
vreun semnal clar, în afara morții
grăbite; iară el tăgăduiește.
Îl știți: tăgădui-va și-n mormânt!
Dar precum pare, doftorul, nevasta,
copila, fiul, sunt încredințați.
MOȘNEAGUL: Se simte slab, stăpâne? E un semn.

ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: Se simte-nfierbântat pe dinăuntru?
AL DOILEA: I-e sete?
MOȘNEAGUL: Mai întâi: pare slăbit?
ABELARD: Zăcea chiar adineauri pe covor,
iar eu, venind spre el: „Guiscard, cum ți-este?"
și mi-a răspuns atuncea: „Binișor,
deși aș vrea să chem câțiva, giganți,
ca să-mi urnească, doar atâta: mâna!"
Și-a zis: „Dă-mi pace, fluturi lângă Etna",
când principesa, cu o pană lungă,
îi adia răcoare spre grumaz.
Iar când împărăteasa-nlăcrimată
i-aduse un pocal și-l întrebă
de vrea să bea, el i-a cerut: „Copilă,
dă-mi Dardanelele!" și a băut...
MOȘNEAGUL: Îngrozitor!
ABELARD: Și totuși fără preget
din cort privește-n zări, către crenele,
spre gloriosul tigru-ncovoiat
de pe împărățeștile însemne.
Îl vezi tăcut, cu hărțile în mână
și frământat de planuri uriașe,
de parcă azi abia pătrunde-n lume.
Lui Lexius și Nessus — principi greci
ce-s gata să predea în taină cheia,
dar încă se codesc pentru un fleac,
un fleac, precum vă zic! o clauză care
o respingea cu îndârjire el —
le-a fost trimis un sol chiar adineauri,
cu vorba scrisă că se învoiește.

Pe scurt, la noapte, de va mai trăi,
măi oameni buni! începe nebunia,
și va porni asaltul general!
Ba fiului, căruia gându-i place,
i-a și cerut părerea despre plan.

MOȘNEAGUL: Uf! de-ar porni.

ÎNTÂIUL RĂZBOINIC: De l-am putea urma...

AL DOILEA: Viteazul drag de ne-ar purta mult încă
spre lupte, jertfe și izbânzi.

ABELARD: Așa e!
Dar mai curând urni-și-ar Guiscard cizma
de sub Bizanț, mănușa sa să bată
mai repede în porți, cerând prin semne
să i se-nchine doar cămășii lui,
decât fără Guiscard fiul să-i smulgă
coroana lui Alexius, rebelul!

SCENA VIII

Robert se întoarce din cort. Cei dinainte.

ROBERT: Normanzi, luați aminte: lucru său,
Guiscard l-a mântuit și vi se-arată.

ABELARD (*înspăimântat*): Nu pot să cred!

ROBERT: Fățarnice, ți-oi smulge
năframa de pe chipul tău pocit.
(*Se întoarce în pavilion.*)

SCENA IX

Cei dinainte, fără Robert.

MOȘNEAGUL: O, Abelard, ce-ai săvârșit?
ABELARD (*tulburându-se*): V-am spus
întregul adevăr. Capul mi-l dau
pedepsei, pe butuc, de-i amăgire...
Când am ieșit din cort, Guiscard zăcea
întins și nestăpân pe mădulare.
Dar duhul său vi-e cunoscut că poate
să se învingă, biruind Destinul!
UN BĂIAT (*cățărat pe deal*):
Priviți, priviți, se și deschide cortul...
MOȘNEAGUL: Hei, dragă băiețașule, îl vezi?
Grăiește, îl zărești?
BĂIATUL: Îl văd, părinte!
Stă drept sub cort și-anume la mijloc.
Și-ncinge peste largu-i piept armura,
pe umeri lanțul sfânt de pelerin,
iar pe boltita frunte cu putere
apasă coiful mândru, legănat...,
și-acum priviți, priviți: el e... Sosește!

SCENA X

Intră Guiscard. În urma lui vin Principesa, Helena, Robert și suita. Cei dinainte.

NORODUL (*bucuros*): Victorie! e el... Guiscard! Trăiască!
(*Căciulile zboară voios, azvârlite în văzduh.*)

MOȘNEAGUL (*printre uralele care nu mai contenesc*):
Fii, principe Guiscard, bine venit!
Sosești, de parc-ai coborî din slavă,
pe când noi toți te și credeam în cer.
GUISCARD (*ridicându-și brațul*):
Nepotul unde mi-e? (*Tăcere.*)
...Treci mai la spate!
(*Prințul, care se ascunsese prin mulțime, urcă dealul și se oprește în spatele lui Guiscard, în timp ce acesta nu-l slăbește din ochi.*)
Vei sta aici tăcând, ai priceput?
Și mai vorbim pe urmă împreună...
(*Se întoarce către moșneag.*)
Armin, ești purtătorul de cuvânt?
MOȘNEAGUL: Stăpâne, sunt...
GUISCARD (*adresându-se pâlcului de ostași*):
Vedeți, măi oameni buni,
din suflet m-am cutremurat, aflând-o,
căci nu sunteți bărbații cei mai răi,
deci nu-i neînsemnat ce vă aduce.
N-aș vrea să aflu dintr-a treia mână
ce vânt vă-mpinse dinaintea mea...
Vorbește, fă-mă să cunosc, moșnege:
e vreo dorință? Vreo nevoie nouă?
Pot să ajut, ori să alin? Hai, spune...
MOȘNEAGUL: Un păs, mărite principe, ne-aduse,
dar nu — cum crezi pesemne — înfocarea
cu care te chemam, e vina lui...
Să nu-ți închipui astfel ceata noastră,
căci de blândețea ta s-ar rușina.
Nu, să nu crezi... iar chiotul, când tu

te-ai arătat, țâșni din alte pricini:
nu din plăcerea de-a te revedea,
ci din scornirea cum că niciodată,
iubitul nostru, nu te-om mai zări!
Umbla — ca să-ți spun tot — un zvon bezmetic
vestind astfel. Zicea că ești atins
de răsuflarea împuțit-a ciumei.

GUISCARD *(râzând)*: De ciumă, eu? Ce, v-ați ieșit din minți?
Priviți-mă! Arăt eu a ciumat,
așa cum mă vedeți, în plină floare,
stăpân pe trupu-mi și cu glas curat
ieșind din piept ca dangătul din turlă?
Cum credeți? Le-ar putea acestea toate
un om beteag? Nu zău! Pe legea mea!
ce? vreți să mă târâți încă din viață
pe câmpul cu putreziciuni? Nu vreau!
Mă zbat, ce naiba! N-o să mă vârâți
cât stăm în tabără, în nici o groapă.
Mă potolesc abia la Istambul!

MOȘNEAGUL: O, principe iubit, ne dai iar viață
cum nici nu mai nădăjduiam, cu-o glumă.
De n-ar mai fi mormânt să te închidă,
stăpâne! O, de-ai fi nemuritor,
nemuritor, precum și ești prin fapte!

GUISCARD: Ce-i drept, taman acum s-a nimerit
să nu mă simt vioi ca-ntotdeauna.
Dar, suferind nu m-aș numi... Ciumat,
și mai puțin... Ce, în aceste zile,
decât necazul, decât supărarea
pentru sărmana-mi oaste, poate fi?

MOȘNEAGUL: Așa zici —

GUISCARD (întrerupându-l): La ce bun să mai vorbim?
Mi-e creștetul bătrân, o știți, dar încă
nu s-a clintit pe el un fir de păr,
iar trupul mi-a învins orișice boală.
Chiar ciuma de-ar veni, aste ciolane
rozându-le, s-o știți, dă de belea...

MOȘNEAGUL: Măcar betegii de-ai binevoi
să-i lași de-aci încolo-n grija noastră!
Guiscard, nu afli unul dintre ei,
chiar neajutorat și părăsit,
oricărui rău dat pradă-n ceasul morții,
să nu consimtă, preferând ca tu
să nu-l ajuți, căci n-ai înlocuire,
și să nu se-nspăimânte că-ți urzești
cea mai cumplită moarte drept răsplată.

GUISCARD: V-am spus-o de-ajuns, măi oameni buni!
De când nu mi-e hotărâtor cuvântul?
Nesăbuință nu-i, când fără frică
ating bolnavii. Nu e vreo-ntâmplare
că-s teafăr și neosândit... Ci totul
își are-un rost al său. Într-un cuvânt,
de teama pentru mine vă scutesc.
Deci spune-mi — treburi mă recheamă-n cort —
scurt și cuprinzător, ce vă aduce?

MOȘNEAGUL (*după o clipă de tăcere*):
Știi bine, doamne! Simți precum și noi,
pe cine-apasă, of! mai greu povara
în clipa cea de cumpănă...
(*Guiscard pare să caute ceva în jurul său. Moșneagul se întrerupe.*)

PRINCIPESA (*încet*): Dorești...?

ROBERT: Vrei...?
ABELARD: Ce îți lipsește?
PRINCIPESA: Sfinte Doamne!
ABELARD: Ce e?
ROBERT: Ce ai?
PRINCIPESA: Guiscard, spune-un cuvânt!
(*Împărăteasa trage o uriașă tobă militară, pe care o împinge în spatele lui.*)
GUISCARD (*în timp ce se așază, șoptește cu blândețe*):
Copila mea! (*Tare.*) Armin, ce-i, prin urmare?
Solia las-o slobod să țâșnească.
Fricoase, vorbele nu-mi sunt pe plac.
(*Moșneagul își pleacă privirea îngândurat.*)
O VOCE (*din mulțime*): Ce mai așteaptă?
O ALTA: Moșule, vorbește!
MOȘNEAGUL (*cu băgare de seamă*):
...Știi, doamne — cui îi e mai cunoscut? —
ursita mai cumplit pe cine-apasă?
Când tu zburai cu pieptu-nflăcărat
către alcov unde-aștepta mireasa
gata de nuntă și cu mâna-ntinsă
logodnicul izbânzii, ți-a ieșit
în cale molima și-ți taie drumul!
Chiar dacă, precum spui, nu ești atins,
poporul — măduva spinării tale —
se simte otrăvit, neputincios,
și zi de zi, cum cetina-n furtună,
se năruie în lut frunți credincioase.
Cel ce-i atins nicicând nu se ridică,
ci se rostogolește spre mormânt...
Din răsputeri încearcă să se-nalțe,

se-mpotrivește... totu-i în zadar!
Ciolanele lui, roase de venin,
se frâng, iar el se adâncește-n groapă.
Ba-n rătăcirea minții, îl auzi
scrâșnind la urmă, arătându-și dinții
spre Dumnezeu și oameni, deopotrivă.
Prieteni, frate, tată, mumă, prunci,
iubită chiar, i-întâmpină cu ură...

PRINCIPESA (*căzând la pieptul fiicei sale*):
O, ceruri!

HELENA: Maică scumpă și iubită!

GUISCARD (*întorcându-se, întreabă încet*):
Ce are?

HELENA (*șoptind*): Parcă...

GUISCARD: Duceți-o în cort!

(*Helena o ajută pe principesă să iasă din scenă.*)

MOȘNEAGUL: Deci, pentru că îți place-o vorbă scurtă:
din astă vale-a plângerii ne du,
izbăvitorule! Din grea nevoie
ne-ai scos de-atâtea ori. Azi, nu lipsi
de tămăduitoarea băutură
pe care-o cere, toată oastea ta.
Întoarce-ne, sub cer italian!
Nu ne lipsi, nu ne lipsi de țară...

NOTE

AMFITRION

„Mistica lui surâzătoare, profunzimea *Witz*-ului său sunt inegalabile. De s-ar juca după cum ar merita să fie jucat, ni s-ar oferi un spectacol încântător, sărbătoare a sentimentelor și a rațiunii deopotrivă (...). Un tânăr regizor cu minte și inimă, de o spiritualitate îmbinată cu senzualitatea, ar fi menit să simtă și să re-gândească, într-o viziune proaspătă, înalta unicitate a textului; s-ar putea bate apoi să dobândească răgazul și mijloacele necesare pentru o punere în scenă pe măsură. Ar fi nevoie de actori care, pe lângă frumoase însușiri fizice, să dovedească o cuminte receptivitate față de indicațiile riguroase ale unui astfel de entuziast. Dați-mi de știre dacă se pregătește undeva o asemenea reprezentație. Pentru a o vedea, sunt dispus să risc o lungă călătorie."

Am citat încheierea unui amplu eseu, subtil și scăpărător, publicat (1928) de Thomas Mann: *„Amfitrion". O redescoperire.*[1] Textul este scris cu o continuă, explozivă bucurie a recitirii piesei kleistiene, o analizează aproape scenă cu scenă, neobosind s-o re-interpreteze în toate nuanțele: „Voi vorbi despre ea ca și cum ar fi nouă, ca și cum numai eu aș cunoaște-o, ca și cum nu s-ar mai fi vorbit despre ea (...). Am sentimentul că nici un istoric literar nu și-a dat seama ce înseamnă «Amfitrion»."

Începută la Dresda, încheiată (probabil în 1806) la Königsberg[2], piesa este subintitulată „o comedie după Molière". O adaptare liberă, devenită o creație de sine stătătoare. Thomas Mann: „... o adevărată și uimitoare transpunere, în sensul strămutării și transformării unei opere din sfera ei într-o alta, inițial cu totul străină, o transpunere dintr-un secol într-altul, dintr-o naționalitate într-alta, radicala germanizare și rescriere romantică a unei capodopere a clasicismului francez".

---

[1] *Amphitryon. Eine Wiedereroberung.* Text reprodus în volumul *Aufsätze und Essays*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1980.

[2] V. Tabelul cronologic.

Există multă literatură despre *Amfitrionul* kleistian (strălucirea eseului datorat lui Thomas Mann rămânând neîntrecută), opinii dovedind că piesa a fost, mai cu seamă în sec. al XIX-lea, doar parțial înțeleasă (Goethe a privit-o cu obișnuita lui rezervă față de scrierile lui Kleist), după cum au existat mulți „Amfitrioni" precedenți, tratând motivul soțului înșelat cu însuși Jupiter, care, sub chipul lui Amfitrion, izbutește să se apropie de fidela lui soție Alcmena. Sofocle a scris un *Amfitrion*, Euripide o *Alcmena*, dar nu ni s-a păstrat decât un *Amfitrion* al scriitorului roman Plaut. Renașterea a redescoperit tema, încât a apărut un *Amfitrion* spaniol (de Fernando Pérez de Oliva, 1531), o piesă portugheză (a lui Luis Vaz de Camoës, intitulată *Amfitrionii*, înainte de 1549). Mai târziu (1621) italianul Lodovico Dolce a reluat subiectul în *Il marito* ș.a.m.d. Sursa de inspirație a lui Molière pentru *Amphitryon*-ul său, din 1668, a fost comedia conaționalului său Jean Rotrou, *Les deux Sosies* (1636).

Important pentru evidențierea trăsăturilor specifice din piesa kleistiană este faptul că Molière concepuse o alegorie satirică a vieții de la curtea Regelui-Soare, „Jupiter al său fiind un Ludovic al XIV-lea în mijlocul curții sale, pentru care aventura erotică picantă era o obișnuință" (Ov. Papadima[1]), pe când Kleist a fost interesat în primul rând de „încercarea la care e supusă o conștiință pură, aceea a Alcmenei. (...) Toți cad în cursa unei fatalități ontice, existențiale, legată de identitatea proprie și a celorlalți. Eroii lui Kleist ating, în plină criză identitară, sublimul". (Nicolae Balotă[2])

Pas cu pas, Thomas Mann cercetează tulburarea sentimentală a Alcmenei, dar și meandrele simțirii lui Jupiter, dornic să fie iubit pentru el însuși și nu numai ca un Amfitrion mai perfect: „tandru-spirituala dualitate irizantă a piesei". Amfitrion trece, la rândul lui, printr-un complicat proces de suferință, îndoială și finală maturizare („minunea trebuia să se întâmple și în sufletul lui").

În interpretarea finalului, părerile diferă. Cu un suspin, „Ah!" Alcmena cade în brațele soțului, după ce a aflat adevărul. Este o definitivă ușurare sau o prăbușire lăuntrică? Este un sfârșit armonios sau unul problematic? Alcmena îl va naște pe Hercule, fiu al lui Jupiter. Dar va mai putea ea să creadă în desăvârșirea zeilor și în integritatea lumii ei morale? Prin această interogație ce

---

[1] În monografia *Kleist* (v. Tabelul cronologic, p. XX).

[2] Prefață la: Heinrich von Kleist, *Prințul Frederic de Homburg. Pentesilea*, Editura Minerva, B.P.T., București, 1993.

rămâne fără răspuns, Kleist a dus comedia „până în vecinătatea tragicului"[1], destinderea zâmbitoare venind de la acțiunea paralelă în care sunt implicați Sosias și Mercur. Despre celebrul „Ah!" cu care se încheie *Amfitrion*, Rilke i-a scris (1914) editorului său Anton Kippenberg că este „fără îndoială unul din cele mai minunate și mai pure pasaje din orice literatură".

Amfitrion este prima piesă care i se tipărește lui Kleist în Germania (*Familia Schroffenstein* apăruse în Elveția[2]); în 1807, ea se publică la Dresda, la „Librăria Arnold", cu o prefață elogioasă a îngrijitorului ediției, Adam H. Müller, citată și de Thomas Mann. Un *Amphitruon* de Johann Daniel Falk, publicat numai cu 3 ani înainte (1804) la Halle, probabil cunoscut de Kleist, este azi cu desăvârșire uitat.

Pe scenă, comedia nu s-a impus decât târziu, premiera absolută având loc la 8 aprilie 1899, la „Neues Theater" din Berlin: „un omagiu târziu pentru geniul nefericitului Kleist", scrie Fritz Mauthner (10 aprilie) în cotidianul „Berliner Tageblatt".

Prelucrări mai noi ale temei Amfitrion (Jean Giraudoux, *Amphitryon 38*, 1929; Georg Kaiser, *De două ori Amfitrion*, apărut postum în 1948; Peter Hacks, *Amphitryon 1968*) au concurat mereu, în repertoriul teatral, piesa lui Kleist. Înțelegem de ce Thomas Mann și-a încheiat eseul cu vibranta pledoarie pentru o punere în scenă nouă și inspirată.

---

[1] Fritz Martini, *Istoria literaturii germane*, în rom. de Eugen Filotti și Adriana Hass, Editura Univers, București, 1972.

[2] V. Tabelul cronologic.

KÄTHCHEN DIN HEILBRONN

Titlul complet al piesei (cu adaosul: „sau *Proba focului*") include din start un element senzațional; iar subtitlul ales de autor, dictat de gustul epocii, era evident menit să atragă cititorii, dar în primul rând un eventual public teatral: „Un mare spectacol istoric și cavaleresc" (*Ein großes historisches Ritterschauspiel*), sensul fiind cel citat în Tabelul cronologic: „o dramă cavalerească de mare montare".

Traducătoarea Mioara Cremene, bazându-se pe cercetări proprii, a optat pentru versiunea: „Un mare *mister* istoric și cavaleresc", formulare adecvată — credem — unei lecturi mai moderne, unei interpretări mai nuanțate a piesei.

Misterele (sau *misteriile*) erau piese medievale cu subiect religios, evocând motive și personaje biblice într-un mod inițial riguros stilizat; treptat, ele au dobândit un caracter popular, de largă accesibilitate, incluzând elemente captivante și distractive, năzuind să emoționeze printr-o îmbinare a scenelor religioase cu interludii lumești.

Putem citi piesa lui Kleist în mai multe feluri.

La un prim nivel, ea poate fi lecturată strict ca o piesă cavalerească, folosind recuzita tipică acestui gen de teatru. Făcând abstracție de numeroasele peripeții și complicații, rezumatul e simplu: contele Wetter de Strahl, cavaler ideal (viteaz, onest, biruindu-și fără dificultate dușmanii) este urmat cu o stranie supunere de ingenua Käthchen, dar cade în mrejele intrigantei Kunigunde. Cu iritare, Friedrich Gundolf, care a glorificat *Pentesilea*, *Amfitrion* și *Prințul de Homburg*[1] i-a reproșat scriitorului că, absolut contrar obiceiului său și la antipodul dificilei sale *Pentesilea*, nu numai că a tins să se adapteze cerințelor unui anumit public (mediocru), dar s-a străduit chiar să supraliciteze efectele scenice atunci la modă. „Tehnica kleistiană a interogațiilor și a tensiunilor își serbează și aici triumfurile scenice...", trebuie să recunoască – totuși – Gundolf.

[1] În importantul său studiu închinat lui Kleist (v. Tabelul cronologic, p. XIX).

O altă lectură ar recepta piesa ca un basm. Eroina, umilă și îndelung umilită de aparenta nepăsare a bărbatului iubit, se dovedește în final a fi o fată de împărat, răsplătită printr-un destin înălțător pentru toate încercările îndurate. Diabolica ei rivală Kunigunda era, într-o primă variantă a textului, o creatură nepământeană, o sirenă malefică. Ludwig Tieck, unul din cei mai interesanți scriitori romantici, el însuși și autor de teatru, prefațând (1821) o ediție de *Scrieri postume* ale lui Kleist ce apărea sub îngrijirea lui, se referea la *Käthchen* ca fiind prelucrarea unei vechi legende în chip „emoționant și fermecător, înrudit *minunilor din basme* (subl.ns.) și totodată celui mai înalt adevăr..."

În sfârșit, cum propune traducătoarea, putem citi *Käthchen*... ca pe un *mister* de tipul celor medievale.

Un punct de vedere interesant, venind în sprijinul acestei din urmă modalități de lectură, ni-l oferă un cercetător din vremea noastră, Hermann J. Weigand, în eseul său *Despre „Käthchen din Heilbronn" de Kleist*[1]. El subliniază: „... deși drama despre Käthchen se petrece într-un spațiu și într-un timp imprecise, toate elementele supranaturale — în afara celor legate de personajul Kunigundei — poartă amprenta unui *creștinism medieval*. S-ar cuveni, în consecință, să vorbim mai degrabă despre *o dramă a predestinării* (subl.ns.) decât despre un basm dramatizat".

Afirmând că există și în această piesă kleistiană „o puternică tensiune dramatică subterană", Weigand vede ca purtător al acestei tensiuni nu pe eroina titulară, ci pe contele de Strahl, a cărui traiectorie este una de inițiere, „de la un Toma necredincios ce vrea cu orice preț *să vadă* — la un om care *crede*" (subl.ns.). „Evoluția contelui", „om de excepție", „ins profund problematic" „... poate fi caracterizată cel mai adecvat prin termenul *purificare*, pentru că este un proces etico-religios". Una din condițiile preliminare ale acestei evoluții este „miraculoasa viziune de vis paralelă" trăită atât de Käthchen, cât și de conte, aflați la mare distanță unul de celălalt, într-o noapte de An Nou („noaptea de Sân Silvestru"), vis revelându-le amândurora, prin intervenția unui heruvim, că sunt destinați unul altuia (Actul II, Scena IX și Actul IV, Scena II).

Mai mult decât înfățișarea scenică (ostentativă) a unei „minuni" („Proba focului": Käthchen scapă nevătămată dintr-un incendiu pustiitor, ocrotită de un heruvim); mai mult decât implicarea în acțiune a unui tribunal secret medieval, de altfel istoricește atestat, o instituție foarte puternică în unele zone germane,

---

[1] *Zu Kleists „Käthchen von Heilbronn"* (1958), reprodus în volumul *Aufsätze und Essays*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1980.

cu deosebire în Westfalia, în secolele XIII – XV, „Sfânta Feme" (sau „Veme") — argumentele sugestiv expuse în eseul lui H. J. Weigand ni se par a pleda în favoarea receptării piesei în spiritul subtitlului ales de Mioara Cremene.

Ne amintim că, în *Käthchen, Kleist* vedea „polul opus al Pentesileei"[1]. Într-adevăr, dacă *Pentesilea* trăiește o iubire ce devoră, *Käthchen* este protagonista unei iubiri izbăvitoare.

Geneza și elaborarea piesei datează din rodnicii ani 1807–1808, petrecuți de Kleist la Dresda (v. Tabelul cronologic). O sursă de inspirație a fost vechea baladă populară engleză *Child Waters*, publicată în culegerea episcopului Thomas Percy, *Reliques of Ancient English Poetry* (1765), baladă pe care Kleist o cunoștea prin intermediul prelucrării germane datorată lui Gottfried August Bürger[2], *Graf Walter* (1789). Dar, cum remarcă Ov. Papadima[3], eroina lui Bürger avusese o legătură de dragoste cu Walter, încât, urmându-l umilă pe conte, ea luptă și pentru copilul pe care-l așteaptă – pe când Käthchen rămâne pură, însuflețită numai de iubirea ei nemărginită și inocentă. O influență certă asupra conceperii piesei a avut-o teoria lui Franz Mesmer despre „magnetismul animal", ce se bucura de mare interes în epocă, devenindu-i accesibilă lui Kleist mai ales datorită interpretării lui Gotthilf Heinrich Schubert, medic și filozof naturist, colaborator al revistei „Phoebus", editată de Kleist împreună cu un grup de prieteni; Schubert și-a publicat (1808) lucrarea *Opinii despre fața obscură a științelor naturii (Ansichten über die Nachtseite der Naturwissenschaften)*, dar și-a expus și oral concluziile, ascultat — când era vorba despre hipnoză și somnambulism — cu atenție de Kleist. În stare de somnambulie Käthchen îi povestește contelui de Strahl acel „vis paralel" care-i motivează întreaga atitudine; trează, ea nu-și va aminti propria mărturisire.

Fragmente dintr-o primă versiune a piesei au apărut (1808) în două numere succesive din „Phoebus"; dar —după tratative eșuate cu editorul J.F. Cotta din Tübingen — Kleist n-a reușit s-o vadă tipărită în volum decât în toamna 1810, la editorul berlinez Reimer. Între timp, *Käthchen* își avusese premiera, la 17 martie 1810, în capitala Austriei, pe scena unui teatru apreciat atunci ca și azi, „Theater an der Wien" (situat aproape de malul râulețului Viena) — premieră menționată în ediția Reimer. Încă în timpul vieții lui Kleist, *Käthchen* a fost jucată în orașul austriac Graz (1810) și în Germania, la Bamberg (1811).

---

[1] Cf. scrisoarea către Marie von Kleist; v. Tabelul cronologic, p. XVII.

[2] Exponent de seamă al curentului literar „Sturm und Drang".

[3] În monografia *Kleist* (v. Tabelul cronologic, p. XX).

În secolul al XIX-lea, piesa a fost reluată mereu de numeroase teatre germane. Din păcate, atât pentru primele puneri în scenă (inclusiv premiera absolută vieneză) cât și pentru multe altele ulterioare, piesa a fost trunchiată și modificată, din rațiuni de cenzură (existentă, iată, și pe vremea lui Kleist!). Des utilizată a fost versiunea „cuminţită" a unui zelos director de teatru, Franz von Holbein, fapt care l-a indignat pe Achim von Arnim: „... la Berlin am văzut *Käthchen din Heilbronn*, cumplit răsucită de un anume ajutor de călău, Holbein[1]..."

Textul original al lui Kleist nu și-a reintrat în drepturi decât târziu, în a doua parte a secolului al XIX-lea, jucat de o renumită trupă teatrală din orașul Meiningen (Turingia) — *„die Meininger"* — care a obținut importante succese în turneele ei în țară și străinătate. O montare de referință, la „Deutsches Theater" din Berlin, cu textul integral, strălucit regizat de Max Reinhardt, datează din 1905; o alta, notabilă, a avut loc în cadrul Festivalului de teatru de la Heidelberg (1928), când Gerhart Hauptmann – în cuvântul rostit la deschiderea Festivalului — a definit piesa ca „o adevărată minune: forță, grație și spirit popular plin de culoare".

[1] Dintr-o scrisoare către Wilhelm Grimm (1825).

ROBERT GUISCARD

Tragedia din care nu ni s-a păstrat decât un fragment (zece scene) a reprezentat, pentru Kleist, un pariu îndrăzneț — cel cu propria lui șansă: de a cuceri, cu una din primele lui scrieri, gloria; de a-și dovedi sieși, familiei sale prusace, lumii literare contemporane, înzestrarea. Pariu pierdut în timpul vieții: dacă *Familia Schroffenstein* (tragedia la care lucrase în paralel și pe care n-o socotea izbutită) a fost terminată și publicată în 1803, constituind adevăratul său debut, Kleist n-a izbutit niciodată să încheie *Guiscard*; dimpotrivă (v. Tabelul cronologic) a distrus, arzându-le, toate paginile existente (Paris, 1803), a reconstituit abia după ani (din memorie sau după câteva însemnări salvate) fragmentul ce avea să apară (1808) în două numere din revista „Phoebus" — și a renunțat. Pariu câștigat postum: până azi, *Guiscard* — atât cât este (textul din „Phoebus" se retipărește mereu) — stă mărturie harului kleistian. „... fragmentul ne covârșește cu o forță asemănătoare unor fugi pentru orgă de Bach...", scrie Arnold Zweig într-un „Eseu despre Kleist" (1923), iar Thomas Mann[1] consideră „...unicul act colosal din *Robert Guiscard*" „pur și simplu prea bun pentru a fi întrecut și continuat".

Sursa istorică principală folosită de Kleist a fost lucrarea maiorului Karl Wilhelm Ferdinand von Funck, *Robert Guiscard, duce de Apulia și Calabria*, apărută (1797) în revista lui Schiller „Die Horen". Un alt izvor probabil: „Fapte de seamă din viața împăratului Alexis Comnenul, descrise de fiica sa Anna Comnena"[2], din culegerea lui Schiller cuprinzând *Memorii istorice din secolul al XII-lea până în vremurile noastre* (vol. I, Jena 1790).

Scriitorul a utilizat foarte liber datele istorice.

---

[1] În Prefața citată (cf. Tabelul cronologic, p XX).

[2] În B.P.T. a apărut (1977) *Alexiada* de Anna Comnena, monografie bizantină în două volume, trad. de Marina Marinescu; prefață, note și tabel cronologic de Șerban Tanașoca.

Adevăratul Robert Guiscard (porecla „Guiscard" venind din francezul „vulpoi", „șiret") s-a născut în Normandia (în jurul anului 1015); a fost un aventurier, ce-i drept militar de geniu, iubit de ostașii săi normanzi; a cucerit — în calitate de vasal al Papei — teritoriile bizantine și longobarde ale Italiei de Sud; soldații săi îl proclamă duce de Apulia și Calabria, în defavoarea moștenitorului legitim al tronului, Abelard, fiul lui Onfroy, frate cu Guiscard (în piesă Otto); a domnit în perioada 1060–1085. În 1081 a început un război victorios împotriva Imperiului bizantin; în 1084 l-a eliberat pe Papa Grigore al VII-lea, ținut captiv la Roma de împăratul german Henric al IV-lea. În realitate, Guiscard nu a ajuns în fața Constantinopolului; nu a putut porni la împlinirea ambițiosului său vis de cuceritor, murind – de o boală neprecizată, spun cronicile — în insula Cefalonia (Grecia), în 1085.

Guiscard al lui Kleist este atins de ciumă. Se credea imun; destinul îl lovește necruțător, în timpul asediului (imaginar) al Constantinopolului. (Despre moartea lui de ciumă scrie și Funk în amintita lucrare). Contextul în care survine îmbolnăvirea principelui normand este dintre cele mai tensionate. Un hățiș de rivalități se anunță din primele scene. Abelard, nepotul de frate nedreptățit de Guiscard, este adversarul disimulat al lui Robert, fiul domnitorului și moștenitorul desemnat al tronului. Fiica lui Guiscard, Helena, văduva împăratului Greciei, este și logodnica lui Abelard. Otto Brahm, autorul unei monografii *Kleist* din 1884 (reeditată în 1911), bazându-se pe temeinice cercetări, a exprimat o serie de presupuneri demne de atenție despre un plan al evoluției acțiunii, după care ar fi lucrat Kleist. Helenei ar fi urmat să-i revină un rol important. Gonită de Alexis Comnenul, după moartea soțului, din Constantinopol, ea și cei doi fii minori ai ei și-ar redobândi drepturile în cazul victoriei lui Guiscard. Dar — cum rezultă din cuvintele lui Abelard (p. 241) — doi principi greci din Constantinopol, nemulțumiți de noua stăpânire, se arătau gata să-i predea orașul lui Guiscard cu o condiție: să preia el însuși — și nu Helena în numele fiilor ei — coroana. Sănătos, Guiscard refuză. Amenințat de boală, Guiscard șovăie. Îl rod îndoielile și spaimele. În consecință, Helena avea să fie sfâșiată între devotamentul ei filial, atașamentul și datoria morală față de copiii ei și dragostea față de Abelard. Avea să se tulbure și relația cu fratele Robert, care — lipsit de scrupule – ar fi râvnit și el la tronul Greciei. Inevitabil, conflictul avea să dezbine familia principelui, dușmănirile implicându-i toți membrii. Guiscard plătea pentru o vinovăție din trecut (înlăturarea lui Abelard).

Ipotezele lui Brahm demonstrează amploarea proiectului kleistian. Cu atât mai mult impresionează, în fragmentul rămas, bătălia lui Guiscard cu boala, pe care tinde întâi s-o înfrângă, pe care se străduie apoi s-o tăinuiască, „pentru ca"

– scrie Fredrich Gundolf[1] – „năpasta să nu se extindă asupra oștirii, poporului, operei sale".

S-a afirmat deseori că un posibil model pentru Kleist ar fi fost tragedia *Oedip rege* de Sofocle, unde, în episodul inițial, mulțimea înfricoșată îl imploră pe Oedip s-o scape de ciumă. La Kleist însă, nuanțează Gundolf, ciuma este totodată „prologul, dar și *demonul* acțiunii" (subl.ns.). „În *Guiscard* teribila maladie a aproape un personaj", scrie Ov. Papadima[2], continuând: „Ea intră direct în luptă cu eroul, e un element constitutiv al tragediei lui, ducând inevitabil la prăbușirea ambițiilor și planurilor sale politice uriașe". „Cu cât mai covârșitoare apare ciuma" (Scena I) „cu atât va crește mai convingător personajul potrivnicului și victimei sale", notează Gundolf. „Un poet modern nu are ce face cu un erou care nu știe decât să îndure".

Ludwig Tieck a inclus fragmentul *Guiscard* (1821) în ediția sa de *Scrieri postume* ale lui Kleist și a scris în *Prefață*: „*Fragmentul Robert Guiscard*, pe care-l reproducem aici după textul apărut în „Phoebus", ar fi putut deveni, dacă autorul ar fi continuat pe măsura acestui început măiestrit, cea mai bună creație a scriitorului."

Premiera absolută a fragmentului de tragedie n-a avut loc decât după aproape o sută de ani de la prima publicare: în 1901 (16 aprilie), la prestigiosul „Berliner Theater", în regia lui Paul Lindau.

Ni se pare demn de menționat un spectatol al Teatrului german din Timișoara (mai 1993) cu fragmentul *Robert Guiscard*, „combinat" de doi regizori sosiți de la Berlin — Sascha Bunge și Titus Faschina — cu scene din piese ale autorului contemporan german Heiner Müller. Spectacolul a fost receptat cu mare interes de un public numeros: se aflau în oraș oaspeți din țară și străinătate, serbându-se 275 de ani de prezență a nemților în Banat. Presa germană din țara noastră a semnalat „evenimentul cultural stimulator", „curajul experimentului teatral", „re-trezirea preocupării pentru opera lui Kleist".

H.S.

---

[1] În studiul *Kleist* (v. Tabelul cronologic, p. XIX).

[2] În monografia *Kleist* (v. Tabelul cronologic, p.XX).

ADDENDA

PRO MEMORIA

... Acum, când închei recitirea extraordinarelor texte dramatice ale unuia dintre cei mai nedreptățiți și mai mari creatori ai epocii noastre moderne, texte ce obstinat, de atâta vreme, cu modestele mele puteri și mijloace am încercat să le fac să sune în graiul nostru și pe scenele teatrului românesc; acum, în această clipă gravă, când, douăzeci și opt de ani mai târziu, las ultimele trei piese ale lui Heinrich von Kleist, din volumul doi în versiunea mea — Amfitrion, Käthchen din Heilbronn și Guiscard — să ridice ancora, alunecând lin spre o lungă navigare în cultura română, grație „Bibiotecii pentru toți"; asistând eu însămi, ca simplu spectator, la această desprindere de țărm vertiginoasă a cărții către o soartă proprie; acum, consider necesar să adaug prezentului volum câteva mărturii scrise privind și destinul traducerii.

Documentele alăturate mi se par grăitoare. Regăsite din întâmplare, ele reprezintă doar câteva din nenumăratele misive ale traducătoarei adresate regimului comunist, după predarea manuscrisului în 1969 și plecarea familiei ei în străinătate. Ele stau martore, totodată, greutăților reale ale exilului.

Mă întreb ce m-a îndemnat să le trimit cu atâta perseverență? În primul rând, fără îndoială faptul că nici un moment, în aceste câteva decenii, nu m-am considerat departe de cultura română. Dar la insistențele mele a contribuit, mi se pare, și o trăsătură proprie caracterului meu.

Cândva, într-o împrejurare periculoasă mie, marele maestru al generației noastre poetice, Tudor Arghezi, îmi adresa premonitoriu, cu slove adunate într-un „Bilet de papagal", urarea de a fi „suficient de încăpățânată", pe măsura talentului ce i se părea că îl discerne dintr-o mărunță carte de versuri pentru copii.

Realitatea a fost însă, în această împrejurare, că am fost cu mult mai încăpățânată, pe măsura credinței în valoarea textelor kleistienne și a dorinței mele intense de a servi literatura din care proveneam. Bătălie donchijotească.

Pentru câștigarea ei, mă declaram gata să renunț la iscălitura traducătoarei, în favoarea simplei întâlniri dintre marele autor și cititorul român.

Urmarea a fost, așa cum am mai povestit și cu alt prilej[1]*, că după o vreme manuscrisul a dispărut cu totul din sertarele editurii. Poate, chiar din pricina insistențelor mele, devenise suspect. Cineva s-a întrebat pesemne: „Ce sens ascuns, ce conținut subversiv vor fi având bietele foi dactilografiate, de vreme ce, de la mii de kilometri distanță și din altă lume, cineva se bate pentru dreptul lor la tipar?"*

Sentință aparent definitivă. Catastrofă majoră pentru orice scriitor. Sub vraful atâtor confiscări prestigioase, traducerile mele de atunci vor fi dormind și astăzi în arhivele fostei Securități, probabil mai profunde decât subsolurile Bibliotecii Vaticanului.

Dar bătălia cu morile de vânt nu este întotdeauna inutilă și nicidecum rizibilă. Sub lumina schimbată a proiectoarelor istoriei, iată că duelul mărunt și derizoriu de atunci ni se înfățișează azi diferit. Semnificația sa nu mi se pare însă circumscrisă de simpla publicare a textelor refăcute.

Pro memoria. Întru aducere aminte, adaug la prezenta ediție alăturatele scrisori. Pagini din care nu am eliminat decât câteva date personale, subsidiare.

Mioara Cremene

Paris, octombrie 1997

Paris, octombrie 1970

Mult stimate tovarășe Ghișe[1],

...Poate că scrisoarea mea o să vă surprindă. Mi se întâmplă foarte rar să fac un demers pe lângă un for superior și să cer o favoare. Dacă mă adresez

[1] Vezi postfața la vol. Heinrich von Kleist, *Prințul de Homburg*, Teatru, Editura Minerva, B.P.T., nr. 1403, 1993 (n. red.).

[2] Pe atunci vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă (n.red.).

dumneavoastră este pentru că, în ciuda faptului că am vorbit prea puțin împreună, am rămas cu impresia că pe plan uman mă veți înțelege.

Sunteți, cred, informat că mă aflu, în continuare, împreună cu soțul meu, Sergiu Husum, la Paris, deoarece Sergiu are impresia că pentru cariera lui această experiență de viață într-o țară străină îi este indispensabilă. Nu știu cum considerați dumneavoastră meseriile artistice — vreau să spun, dacă le asimilați celor de alt ordin, sau nu? — mulți poate dezaprobă rămânerea noastră în Occident, eu cred însă că, în acest caz, ar fi vorba doar de un punct de vedere patriotic foarte îngust. Dacă Sergiu se simte în stare să se realizeze mai deplin în cinematografia internațională, dacă în situația actuală a creației românești se simte strâmtorat și nefericit — el este obligat să încerce un alt climat, iar reușita lui va fi o reușită patriotică.

În Franța, poate ați auzit (s-a scris mult în presa franceză, dar la noi prea puțin), el a realizat, după un scenariu al meu, un film care s-a bucurat de mult succes și peste tot noi am fost prezentați ca artiști români. Or — înțeleg prea bine — chiar dacă ați putea fi în fond de acord cu punctul acesta de vedere, fapt este că nu îl puteți reprezenta nicăieri. Vi-l scriu deci dumneavoastră, omenește.

Mai departe însă, vă rog, dacă vreți și dacă puteți, să-mi veniți în ajutor în două probleme, pentru mine de cea mai mare importanță. Nu știu dacă vă puteți imagina situația în care mă aflu. Pe plan cinematografic, Sergiu Husum și cu mine ne-am obișnuit să lucrăm împreună. Atât în România cât și aici, în ultimele filme făcute, el a semnat nu numai ca operator ci și ca regizor: or, toate au fost realizate după scenariile mele.

Iată de ce, astăzi, soțul meu nu mă lasă să mă întorc... Dar cariera mea nu se limitează la cinematografie și, de scris, scriu în limba română. Deci:

a. Am predat la fosta Editură pentru Literatură, devenită actualmente, cred, „Mihai Eminescu" (informația îmi parvenise greșit, în realitate era vorba de Editura Minerva — M.Cr.) traducerea, aproape integrală, a *Teatrului* lui Heinrich v. Kleist (*Pentesilea*, *Guiscard*, *Amfitrion*, *Prințul de Homburg*, *Käthchen din Heilbronn*), în total aprox. 10000 de versuri, care, în absența mea, pe diferite pretexte, nu apar. Există un obicei, la noi, ca scriitorilor plecați în străinătate să nu li se publice nimic — dar traducerea aceasta în limba română reprezintă un pod, vreau să spun că este foarte necesară în general și a fost făcută cu atâta grijă încât ar putea fi bilingvă (am lucrat la ea trei-patru ani). Mi-e teamă că amânându-se la infinit publicarea, manuscrisul se va pierde: teatrul lui Kleist, care a fost un geniu, nu există în versiune românească, iar cea păgubită prin nepublicarea sa va fi în primul rând literatura noastră.

Nu ați putea face ceva în această privință?

b. În al doilea rând, vă rog din suflet să mă ajutați să îl aduc pe fiul meu lângă mine. I-am trimis o invitație. Băiatul este bolnav... Mă adresez dumneavoastră ca unui om de inimă, faceți astfel ca invitația noastră să fie primită și copilul să poată sta cu noi, atât timp cât vom lucra aici.

Adresa noastră este: Sergiu Husum și Mioara Cremene-Husum, 1, rue Vésale, Paris V-ème. Numărul de telefon: 535.99.88. Dacă e prea complicat să ni se răspundă în scris, transmiteți vă rog o vorbă cât de succintă la Uniunea Scriitorilor, fie Getei Horodincă, fie lui Janos Szász.

Cu prietenie și mulțumiri anticipate,

M. Cremene

Paris, 19 iunie 1979

Stimate Domnule Președinte Macovescu[1],

Prieteni de nădejde mă îndeamnă să mă adresez dumneavoastră, rugându-vă să mă ajutați în rezolvarea unei probleme triste, dureroase, în ciuda faptului că este veche de aproape zece ani. Personală, ea depășește totuși cercul strâmt al preocupărilor și al intereselor particulare. După cum poate ați aflat, locuiesc de mulți ani în Franța, împreună cu soțul meu, cineast și operator cinematografic. Noi am sosit aici în urma invitației domnului Pierre Schäffer (inventatorul muzicii concrete și directorul de atunci al Institutului de Cercetări Audio-Vizuale), pentru a realiza un film după un scenariu propriu și cu mijloace cinematografice inedite.

La ora actuală, Sergiu Husum este profesor la IDHEC (Institut des Hautes Etudes Cinématographiques), iar eu îmi urmez o cale literară nu lipsită de satisfacții, dar care cere — credeți-mă — curaj și încăpățânare.

[1] Președintele în exercițiu al Uniunii Scriitorilor (n.red.).

Aici țin să vin cu următoarea precizare: decizia noastră de a trăi și activa la Paris a fost, după scurt răstimp, aprobată de statul român. Din 1972, suntem posesorii unor pașapoarte de rezidenți români în străinătate, cu toate vizele consulare necesare. Totodată, de mai bine de patru ani am fost naturalizați de statul francez, posedăm cu alte cuvinte o dublă cetățenie, situație în perfectă concordanță cu legile moderne.

Lucrurile se încurcă dintr-o chestiune aparent literară, având consecințe mai puțin abstracte, însă. În mai-iunie 1969 — cu câteva luni deci înainte de plecarea noastră — predasem editurii E.S.P.L.A., pentru colecția Biblioteca pentru toți, o traducere de 10000 de versuri teatru, din scrierile unui foarte mare autor german care lipsește în bună parte și astăzi din literatura română. Este vorba de aproape întreaga operă dramatică a lui Heinrich v. Kleist, iar din tabla de materii făceau parte *Pentesilea*, *Guiscard*, *Amfitrion* (piesă, precum știți, care l-a inspirat pe Giraudoux), *Prințul de Homburg* (vă mai amintiți, cred, rolul creat pe vremuri de regretatul actor francez Gérard Philippe) etc... titluri ce nu figurează nici azi în repertoriul teatrelor noastre.

Nu este nevoie, mi se pare, să insist asupra faptului că am muncit câțiva ani la o asemenea traducere. La origine, bineînțeles, se afla o comandă, concretizată printr-un contract, a cărui copie se află desigur și azi în dosarul meu de la Fondul Literar.

Odată această traducere uriașă încheiată, manuscrisul a fost pus la punct în interiorul editurii, redactor de carte fiindu-i domnul Tiberiu Avramescu, iar referent profesorul Edgar Papu. Cartea a primit apoi „Bun de tipar" din partea Direcției Presei, în vara anului 1969. Eu am plecat în Franța în decembrie, iar cele două volume Kleist urmau să apară în absența mea. Ceea ce nu s-a întâmplat...

În legătură cu această realitate regretabilă țin să fac următoarele observații.

În primul rând: autorul manuscrisului nu este Mioara Cremene, ci ea a fost solicitată pentru un aport, într-un sens, tehnic. Or, precum se vede, ea și-a respectat angajamentul, încât Fondul Literar ar fi îndreptățit să se întoarcă împotriva Bibliotecii pentru toți, care nu și l-a respectat pe al său. Ar fi simplu pentru mine să mă dezinteresez de urmările acestei erori: nu mai am în România decât câțiva buni prieteni, locuri dragi, precum și o activitate pe care nu o reneg. Dar eu aș ține ca aceste volume să apară. Faptul că opera lui Kleist zace prin sertare nu îmi este indiferent! El îmi dă sentimentul, stimate domnule Macovescu, că aș fi construit un pod strict rezervat utilizatorului român — fiind

vorba de Kleist în limba noastră — pe care însă nimeni nu a trecut și nu va trece vreodată: e oare cu putință să rămână veșnic nefolosit?

Desigur, pricep bine, lucrurile stau astfel din pricină că unii ezită să înțeleagă spiritul legilor actuale care acordă dreptul la dublă cetățenie. Ei tot nu realizează că un artist poate să aleagă din motive existențiale și de experiență profesională Parisul, fără să își piardă din această pricină conștiința și sentimentele patriotice. De ani de zile scriu în România, încercând să demonstrez că întreaga istorie literară a secolului XX dovedește acest lucru. *Mioara Cremene, vă asigur, este și va rămâne cetățean român, scriitor român.* După câte știu, nici un argument juridic nu exclude la ora actuală de la publicare pe cetățeanul român rezidând peste hotare. Oricum însă, spre a menaja unele susceptibilități, eu m-am oferit să nu iscălesc traducerile.

Dacă acest principiu s-ar accepta, dacă Heinrich v. Kleist — scriitor genial, psihanalist cu mult *„avant la lettre"* și precursor al „poeților blestemați" francezi — ar încăpea și în mâinile cititorilor români, debitul care figurează în dreptul numelui meu s-ar afla larg acoperit. Eu m-am declarat gata oricând să mai revin asupra textelor, să le îmbunătățesc și să le aduc modificări, în cazul în care, de-a lungul anilor, s-ar fi ivit noi obiecții. Vina unei poete, cunoscătoare de limbă germană, de a fi tradus *Pentesilea*, face ca ea să nu mai fi îndrăznit niciodată să se întoarcă în țară, de teama harababurii care s-ar fi iscat la ivirea ei în București.

Mai grav este faptul că Sergiu Husum, ai cărui părinți sunt bătrâni și bolnavi, n-a mai putut niciodată să-i vadă din cauza debitului meu scriptic, care în mod ciudat i se impută și lui...

Iată de ce, stimate domnule Președinte, mă adresez Dumneavoastră, rugându-vă să ne dați o mână de ajutor în găsirea unor soluții. Sunt sigură că aplanarea unui astfel de litigiu nu poate fi decât în folosul tuturor. Se află la mijloc probleme umane, care am convingerea că nu vă pot lăsa insensibil. Noi, aici la Paris, ne-am dus o activitate artistică onestă, asupra căreia este păcat să planeze tot soiul de umbre și suspiciuni. În aceeași ordine de idei m-am adresat acum un an și domnului vicepreședinte Laurențiu Fulga.

Vă rog să mă iertați pentru lungimea necesară a acestor explicații. Scrisoarea de față nu acoperă nici pe departe tot ce aș avea de spus și de povestit dintr-o înstrăinare defel ușoară.

Primiți vă rog, domnule George Macovescu, asigurarea celor mai distinse sentimente,

MIOARA CREMENE

Paris, 10 noiembrie 1980

Stimate domnule George Macovescu,

Sunt câteva zile de când, datorită amabilității domnului consul Ciceu, am fost informată că Uniunea Scriitorilor continuă să considere valabil contractul pe care l-am semnat acum aproximativ doisprezece ani cu Biblioteca pentru toți, privitor la traducerea ansamblului operei teatrale în versuri a marelui scriitor german Heinrich v. Kleist.

După cum bine știți, această chestiune mă interesează în cel mai înalt grad, în pofida faptului că de peste zece ani rezidez în străinătate, detaliu geografic care nu are a face cu interesul și dragostea mea pentru cultura română, ea continuând să mă preocupe, iar eu continuând să o servesc. Dincolo de ocupațiile mele de astăzi, nu m-am putut împăca niciodată cu ideea că munca mea de traducător și de poet este hărăzită să doarmă în sertare, pentru ca să ajungă în cele din urmă la coș, precum se pare că s-a și întâmplat! Aceasta, în ciuda „Bunului de tipar" primit, înainte de plecarea mea, de cele peste 500 de pagini dactilografiate.

Nu e nevoie să vă spun că o asemenea pierdere ia pentru orice scriitor dimensiunile unei catastrofe. Oricum ar fi însă, aș dori să aflu, în sfârșit, cu precizie, dacă textul lăsat de mine în ultima sa formă, în urma referatelor de lectură semnate de Edgar Papu și Herta Spuhn, este sau nu definitiv pierdut. Aceasta, nu pentru a face imputări cuiva, sau procese de intenție, ci pur și simplu pentru ca să pot evalua dimensiunile nenorocirii, în cazul în care considerați, ca și mine, că ar fi păcat ca *Pentesilea* sau *Prințul de Homburg*, sau *Amfitrion*, *Guiscard*, să rămână opere necunoscute cititorului și spectatorului român.

Iată de ce, răspunsul dumneavoastră și al Uniunii Scriitorilor, în legătură cu valabilitatea continuă a contractului Kleist, are în ochii mei o asemenea importanță. Dinspre partea mea, sunt gata să studiez și să caut modalități, soluții, pentru a onora acest contract, fie și numai în parte... Desigur, îmi este imposibil să găsesc, aici la Paris, timpul necesar pentru refacerea totală a manuscrisului... din acest punct de vedere pierderea mi se pare iremediabilă. Aș putea încerca însă pe baza unor ciorne ajunse la mine, să refac deocamdată *Pentesilea* și eventual încă o piesă, în urma stabilirii unor termene noi. Cu cine însă, cu ce editor ar trebui purtată această discuție, având în vedere că Biblio-

teca pentru toți a trecut, după câte știu, de la vechea editură la o alta? Deși întrebarea constituie mai mult o problemă tehnică decât de principiu, îmi dau seama, stimate domnule Președinte, că nu i se poate da un răspuns, fără grija dumneavoastră.

...Îmi permit deci, cerându-mi scuze pentru lungimea prezentei, să vă adresez această misivă, împreună cu mulțumirile mele pentru înțelegerea pe care și până acum mi-ați arătat-o.

Pe de altă parte, profitând de ocazie, țin să vă informez că de la sfârșitul acestei luni îmi va apare în librăriile franceze o culegere de versuri, printre ele aflându-se câteva transpuneri din limba română și, mai ales, o versiune a *Mioriței*. Condițiile grafice par să fie excelente.

...Vă rog să transmiteți tuturor prietenilor și colegilor din Uniunea Scriitorilor sincerele mele urări de bine și de succes.

M. CREMENE

CUPRINS

Tabel cronologic V

Amfitrion 1
Käthchen din Heilbronn 95
Robert Guiscard 225

Note 249
Addenda (Pro memoria) 261

LECTOR: TRAIAN RADU
TEHNOREDACTOR: GEORGETA CÂRSTEA

Editura Univers Enciclopedic
Tehnoredactare computerizată: MARIANA MÂRZEA

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026